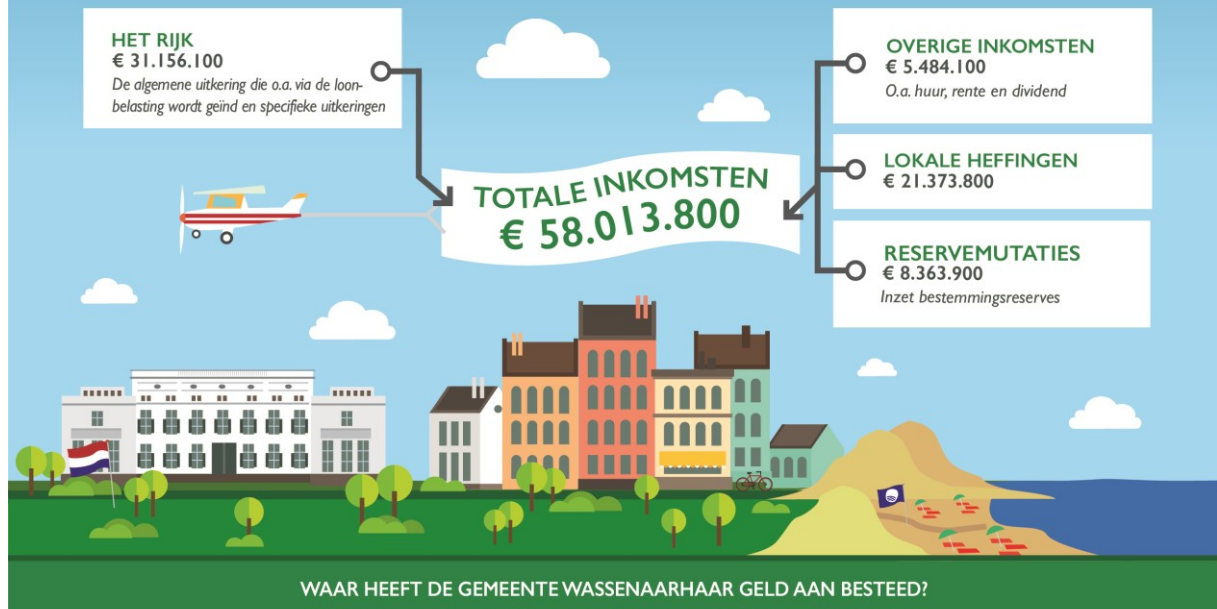

JAARVERSLAG 2016 IN ÉÉN OOGOPSLAG

DUURZAAM INVESTEREN IN DE TOEKOMST VAN WASSENAAR

Gemeente Wassenaar

HOE KOMT DE GEMEENTE AAN HAAR GELD?

MEER WETEN? KIJK OP WWW.WASSENAAR.NL

Inhoudsopgave

Leeswijzer	7
Jaarverslag 2016	9
Inleiding	10
Algemeen	10
Resultaten	15
Financiële samenvatting	23
P1 Goed bestuur en goede dienstverlening	25
P2 Meedoen in Wassenaar	47
P3 Wassenaar ontwikkelt	83
P4 Wassenaar leefbaar	105
P5 Financiering en algemene middelen	125
Verplichte paragrafen	135
Paragraaf lokale heffingen	135
Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing	140
Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen	150
Paragraaf financiering	154
Paragraaf bedrijfsvoering	160
Paragraaf verbonden partijen	165
Paragraaf grondbeleid	190
Balans per 31 december 2016	192
Toelichtingen	194
Grondslagen voor waardering en resultatenbepaling	195
Toelichting op de balans per 31 december 2016	198
Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	216
Toelichting op de verschillen	218
Incidentele baten en lasten	224
Overzicht van de structurele toevoegingen en de onttrekkingen aan de reserves	225
Controleverklaring van de accountant	228
Bijlagen	229
Bijlage 1: Samenstelling gemeenteraad en college van burgemeester en wethouders	231
Bijlage 2: Kerngegevens per 31 december 2015 en 2016	235
Bijlage 4: Bestuursovereenkomst: structuur Staat van de gemeente	239
Bijlage 5: Overzicht over te hevelen en af te sluiten kredieten	241
Bijlage 6: Overzicht incidentele baten en lasten	251
Bijlage 7: Verantwoording subsidietoekenningen uitvoeringsbesluit	255
Bijlage 8: Wet normering topinkomens	257
Resultaatvergelijk	259

Met de jaarstukken 2016 legt het college van burgemeester en wethouders van Wassenaar verantwoording af aan de raad over het gevoerde beleid. Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) schrijft voor dat de opbouw van de jaarstukken gelijk is aan die van de programmabegroting voor dat jaar.

De jaarstukken bestaan uit:

Deel 1 Het programma verslag

In het programmaverslag zijn opgenomen:

- de resultaten;
- de financiële samenvatting;
- de programmaverantwoording;
- de verplichte paragrafen.

Deel 2 De jaarrekening

In de jaarrekening staat de financiële verantwoording die het uitgangspunt is voor de controleverklaring van de accountant.

Daarnaast is verdere detailinformatie beschikbaar in de bijlagen.

Naast de niet-verplichte staten, is in de bijlagen ook wettelijk verplichte informatie opgenomen zoals de Sisa-bijlage en de Staat van de gemeente in het kader van het interbestuurlijk toezicht.

Programmaverantwoording

De programmaverantwoording is opgenomen in hoofdstuk 1 van deze jaarstukken. Het bevat de beleidsmatige verantwoording over 2016. Elk programma begint met de programma indeling en daaronder het kopje "Visie en maatschappelijke effecten". Hier staat de letterlijke tekst uit de begroting 2016 opgenomen. Daarachter komt een tabel met de baten en lasten van het programma, onderverdeeld in de verschillende productgroepen.

Per productgroep gaan we in op de volgende drie vragen:

Wat hebben we bereikt?

In dit onderdeel evalueren we de doelstellingen die in de beleidsbegroting 2016 zijn opgenomen.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Hier staat het antwoord op de vraag welke activiteiten hebben plaatsgevonden en welke maatregelen we hebben genomen om onze doelstellingen te bereiken.

Wat heeft het gekost?

Significante afwijkingen groter dan € 50.000 tussen raming en realisatie lichten we hier toe.

Paragrafen

Een belangrijk onderdeel van de programmarekening zijn de verplichte paragrafen. De paragrafen behandelen vooral een aantal belangrijke beheersmatige onderwerpen en geven daarmee als het ware een 'dwarsdoorsnede' van de rekening, gezien vanuit een bepaald perspectief. Het zijn daardoor belangrijke aanvullingen op de informatie over de financiële positie.

De onderwerpen uit de paragrafen staan in de jaarrekening verdeeld over een aantal plekken. De informatie is daardoor versnipperd. Doel van de paragrafen is om die versnipperde informatie samen te brengen en de raad een instrument te geven om de beleidskaders van deze diverse onderdelen vast te stellen en de uitvoering te kunnen controleren.

De paragrafen hebben betrekking op de volgende onderwerpen:

Lokale heffingen

In deze paragraaf staat hoe we zijn omgegaan met de gemeentelijke belastingen, heffingen en tarieven.

Onderhoud kapitaalgoederen

Deze paragraaf gaat vooral in op de onderhoudstoestand en de lasten van wegen, riolering, gebouwen, openbaar groen, bruggen, verlichting en dergelijke.

Financiering

Hier beschrijven we de wijze waarop de gemeente Wassenaar omgaat met haar financiële vermogenswaarden (treasury).

Bedrijfsvoering

De paragraaf bedrijfsvoering omvat de besturing en beheersing van de bedrijfsprocessen binnen de gemeentelijke organisatie.

Grondbeleid

Het grondbeleid van de gemeente Wassenaar ondersteunt de overige programma's. Door het aankopen, bouwrijp maken en uitgeven van gronden houdt de gemeente immers grip op de realisering van beleid, bijvoorbeeld op het gebied van ruimtelijke ordening.

Verbonden partijen

In deze paragraaf staan de doelstellingen, activiteiten en de mate van financiële betrokkenheid van de samenwerkingsverbanden waarin de gemeente Wassenaar participeert en bestuurlijke invloed kan uitoefenen.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In deze paragraaf zijn de belangrijkste risico's in beeld gebracht en financieel vertaald.

Jaarverslag 2016

Algemeen

Voor u ligt de jaarrekening 2016 van de gemeente Wassenaar. Hierin legt het college van Burgemeester & Wethouders verantwoording af over het in 2016 gevoerde beleid. De behaalde resultaten over 2016 zijn in deze jaarrekening terug te vinden.

Rekeningresultaat en vermogenspositie

Wassenaar sluit het boekjaar 2016 met een positief rekeningresultaat van € 1,328 miljoen. Na bestemming is het resultaat € 1,013 miljoen.

De financiële positie van Wassenaar is goed te noemen. De stand van de reserves is ten opzichte van de begroting ongewijzigd gebleven, namelijk ruim € 59 miljoen. De liquiditeitspositie is licht verbeterd ten opzicht van de verwachtingen bij de begroting 2016. De liquiditeiten/banksaldi zijn met ruim € 1,5 miljoen toegenomen.

Structureel en reëel evenwichtige begroting

De begroting 2017 van Wassenaar kent een aantal taakstellende uitgavenverlagingen en bijdragen vanuit het eigen vermogen. Samen met de raad zoekt het college van Wassenaar naar een oplossing om de begroting 2018-2021 structureel en reëel sluitend te krijgen om zo een solide begroting achter te laten voor de volgende raadsperiode.

Goed wonen in Wassenaar

Wassenaar staat er in veel opzichten goed voor. In 2016 zijn wij niet voor niets opnieuw uitgeroepen tot beste woongemeente van Zuid-Holland, door weekblad Elsevier. Wij hebben een uniek woon- leefklimaat. Het groene karakter, de centrale ligging binnen de Randstad, een goede mix van horeca, winkels en cultuur, uitstekende sportvoorzieningen, veiligheid, de grote vrijwilligerskracht. Ook in 2016 heeft dit college weer geïnvesteerd in de kwaliteit en leefbaarheid van Wassenaar.

Groen

Het groene karakter van Wassenaar wordt op waarde geschat: in september wonnen wij brons tijdens de Nationale Groencompetitie van Entente Florale. Wassenaar heeft in potentie goud in handen. Om Wassenaarders zelf ook aan de slag te gaan met groen in hun omgeving is de gemeente in 2016 gestart met de campagne 'Meedoen met Groen' en de 'Groene Paauw.' Het initiatief van de Groene Paauw, een publieksprijs voor de inwoner, buurtvereniging of stichting die de mooiste groenlocatie in zelfbeheer heeft, is het begin van iets moois. Zo zorgen gemeente, bewoners en bedrijven er samen voor om Wassenaar groener en leefbaarder te maken.

Samenwerken in Wassenaar

Een goed voorbeeld van burgerinitiatief is het nieuwe parkeerterrein aan de Dr. Mansveltkade. Vele betrokken Wassenaarders richtten het Mansvelt Comité op. De gemeente heeft het plan in samenspraak met het Mansvelt Comité verder ontwikkeld en uitgevoerd. Het resultaat werd in het afgelopen najaar opgeleverd. Een fraai geheel, met bijzondere aandacht voor de fietsers. Dankzij een aparte in- en uitrit is ook de verkeersveiligheid op de Mansveltkade (Oostdorp) verbeterd.

Frisse uitstraling Centrum en verkeersveiligheid fietspaden

In 2016 is een begin gemaakt met de uitvoering van het Centrum Verkeersplan. De Molenweg, de Korenlaan, het Molenplein, de Gravestraat werden heringericht. Hierdoor krijgt het centrum een frisse uitstraling.

In samenspraak met de Wassenaarse Fietsersbond heeft in het najaar van 2016 een inventarisatie van potentieel gevaarlijke objecten op en langs fietspaden plaatsgevonden. Hierbij is gekeken op welke plekken obstakels verwijderd kunnen worden om de verkeersveiligheid voor fietsers te vergroten. In 2017 wordt hier verder uitvoering aan gegeven.

Betere doorstroming N44

Lobbyen en creëren van draagvlak voor een betere doorstroming van de N44 heeft voor ons prioriteit. Wij hebben hierover het afgelopen jaar met diverse stakeholders en belanghebbenden gesproken, met als resultaat dat de N44 op vele regionale en bestuurlijke agenda's staat. In 2016 is het lobbytraject voor een betere doorstroming van de N44 gestart. Een quickscan analyse naar de maatschappelijke kansen A44/N44 is opgeleverd door de RoyalhaskoningDHV en was de start voor de eerste bestuurlijke overleggen met regio gemeenten, provincie Zuid-Holland en Rijkswaterstaat. Medio 2016 is het project als onderzoek opgenomen in de Uitvoeringsagenda Bereikbaarheid en eind 2016 in het Regionale Investeringsprogramma van de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH). Daarnaast doet de N44 mee in het zogeheten MIRT onderzoek bereikbaarheid van de MRDH. Een MIRT onderzoek is nodig om in aanmerking te komen voor financiering vanuit het Rijk.

Klimaat en duurzaamheid

Een dwarsdoorsnijdend thema van het coalitieakkoord is duurzaamheid. Een belangrijke stap is in 2016 gezet door het vaststellen van het Klimaatprogramma 2016-2019 door de raad. In wordt gestreefd naar volledig CO2-neutraal opgewekte energie in 2040. Een ander doel van het klimaatprogramma is het stimuleren van het bewustzijn van nut en noodzaak van het streven naar een duurzame maatschappij. De gemeente stelt bij inkoop en aanbesteding van producten en diensten steeds vaker duurzaamheidseisen. Ook is het netwerk van openbare laadpalen uitgebreid, om inwoners in de gelegenheid te stellen over te schakelen op elektrisch rijden.

Ruimtelijke ontwikkeling

In 2016 is de weg vrij gemaakt voor de herontwikkeling van de locaties Van der Valk Den Haag Wassenaar en Stichting Nationale Dierenzorg Wassenaar aan de Zijdeweg in Wassenaar. De herontwikkeling behelst een uitbreiding en modernisering van het hotel en een modernisering en herschikking van de complexen van Stichting Nationale Dierenzorg.

Groene buffer

Katwijk en het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) hebben een Masterplan gemaakt voor de bouw van 5000 woningen op voormalig vliegveld Valkenburg. Dit is een bedreiging voor de groene verbindingszone tussen Katwijk en Wassenaar: de laatste open plek in die het strand nog met het Groene Hart verbindt. De gemeente Wassenaar wil deze unieke plek openhouden en beschermen tegen de oprukkende bebouwing. Hier heeft Wassenaar zich in 2016 voor ingezet door onder andere een alternatief plan te presenteren. Het Masterplan wordt aangepast, voor de bijbehorende ontwikkelingsstrategie is het uitgangspunt bouwen van noord naar zuid.

Sportief dorp

Wassenaar is bij uitstek een sportief dorp: van fitness en handbal tot hockey en kickboksen. Sport draagt bij aan een goede gezondheid. Sport verbreedt bovendien. In nauwe samenwerking met de sportverenigingen en het Wassenaars Sportcontact is een nota sportbeleid opgesteld en in 2016 door de gemeenteraad vastgesteld. Doelstelling is dat er een gezonde levensstijl voor alle inwoners wordt bevorderd. Incidenteel is er extra geïnvesteerd in de beschikbare accommodaties, zoals bijvoorbeeld de renovatie van tennisbanen.

Wassenaar zijn we samen

Verbinding van inwoners binnen Wassenaar zien wij ook terug in initiatieven zoals Wassenaar Ontmoet en Wassenaar zijn we Samen. Buurt- en wijkverenigingen, bewonerscommissies en maatschappelijke organisaties komen op uitnodiging van de gemeente Wassenaar bijeen om elkaar te ontmoeten maar vooral om van elkaar te leren en elkaar te inspireren.

Transformatie Sociaal Domein

De transitie - de daadwerkelijke overgang van taken voor Jeugd, Wmo en Participatie naar de gemeente - is achter de rug. Nu deze basis staat, is in 2016 de ontwikkeling van het sociaal domein een nieuwe fase in gegaan, namelijk de transformatie. Met de transformatie wordt beoogd dat betaalbare, hoogwaardige zorg, hulpverlening en sociale zekerheid zo dicht mogelijk rondom en mét de cliënt zelf wordt vormgegeven. Het doel van de transformatie is om een stapeling van zorg en overheidssteun te voorkomen, de participatie van inwoners te vergroten en te komen tot een betere dienstverlening aan kwetsbare inwoners.

Voor- en vroegschoolse educatie

Het bieden van voor- en vroegschoolse educatie (VVE) door het faciliteren van kinderopvang en peuterspeelzalen. In 2016 is verdere invulling van het peuterspeelzaalwerk en het VVE beleid vormgegeven. We faciliteren dat in het peuterspeelzaalwerk alle VVE-geschoolde leidsters voldoen aan de wettelijke eis van de taaltoets.

Bestuurskrachtonderzoek

Het gemeentebestuur heeft in 2016 een onderzoek laten uitvoeren naar de bestuurskracht van Wassenaar. De centrale vraag in het onderzoek was: "Is de gemeente Wassenaar in staat haar ambities waar te maken, gegeven waar de gemeente nu staat en gegeven externe ontwikkelingen en de omgeving waarin Wassenaar zich beweegt? En wat is er voor nodig, gelet op waar de gemeente nu staat, om deze ambities te realiseren". In de rol "de gemeente als dienstverlener" scoort de gemeente Wassenaar ruim voldoende. Op de drie andere onderzochte rollen (de gemeente als bestuur en beleidsmaker, medeoverheid in de regio en de gemeente als organisatie) scoort de gemeente een onvoldoende. De tekortkomingen op die drie rollen beïnvloeden elkaar in negatieve zin. In 2017 zullen stevige stappen moeten worden gezet om de bestuurskracht op peil te krijgen.

Dienstverlening

Goede dienstverlening aan inwoners en ondernemers acht het college van groot belang. Die moet tijdig, duidelijk, klantgericht en toegankelijk zijn. Het uitgangspunt is 'digitaal waar het kan, persoonlijk waar nodig'. De gemeente scoort bovengemiddeld op (digitale) dienstverlening en doet dat ook Engelstalig ten behoeve van de expats. Dat werd in 2016 bevestigd door de goede score op digitale dienstverlening in een onderzoek in opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Het afgelopen jaar hebben we ons ingespannen om de gemeente Wassenaar klik-en-klaar te maken. Uit dit onderzoek blijkt dat dit ons goed is gelukt. We hopen dat steeds meer van onze klanten ontdekken dat je digitaal makkelijk en snel producten bij de gemeente kunt aanvragen. Soms is het zelfs goedkoper. Zo kost een uittreksel van je persoonsgegevens uit de Basisregistratie Personen 50% minder als je dit digitaal aanvraagt.

Lokale economie

Op verschillende manieren heeft de gemeente Wassenaar zich ingezet voor een sterke lokale economie.

Een belangrijk onderdeel hiervan is vaststellen van de Economische Visie. De Economische Visie is een integrale visie om te streven naar voldoende werkgelegenheid, een goed ondernemersklimaat en in te zetten op duurzaam en maatschappelijk verantwoord ondernemen.

In 2016 zijn samen met de Stichting Centrum Management Wassenaar en een aantal pandeigenaren de voorbereidingen getroffen om per 1 januari 2017 de bedrijfsinvesteringszone (BIZ) Centrum in te voeren. Een BIZ is een afgebakend gebied, zoals een winkelstraat of een bedrijventerrein, waarbinnen ondernemers samen investeren in de kwaliteit van hun bedrijfsomgeving. Alle ondernemers/eigenaren in de BIZ betalen daar aan mee.

In 2016 is gestart met het Toeristisch Overleg. Met het Toeristisch Overleg bundelen we de krachten de gemeente Wassenaar en Voorschoten en de ondernemers uit beide gemeenten om toerisme en recreatie te versterken. Hierbij maken we ook de verbinding met de Haagse en Leidse regio.

Wassenaar mocht in 2016 voor de zevende keer de Blauwe Vlag hijsen op de Wassenaarse Slag. De Blauwe Vlag is een internationale onderscheiding die jaarlijks wordt toegekend aan stranden die voldoen aan strenge internationale beoordelingseisen. Dat Wassenaar opnieuw de vlag kon hijsen, bevestigt zichtbaar voor iedereen dat ons Wassenaarse kleinschalige familiestrand niet alleen mooi en gezellig is, maar ook schoon en veilig.

Resultaten

Rekeningresultaat

In het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is bepaald dat per programma eerst alle baten en lasten en het saldo daarvan worden verantwoord. Aan de hand hiervan bepalen we het totale resultaat voor alle programma's. Dit is het gerealiseerd saldo van baten en lasten (1).

Op dit totale resultaat verwerken we vervolgens per programma de toevoegingen en onttrekkingen aan reserves. Op deze manier ontstaat het gerealiseerd resultaat (2).

Het gerealiseerde resultaat kan vervolgens ingezet worden om middelen over te hevelen van 2016 naar 2017 om de activiteiten die wel in 2016 gepland waren maar niet gerealiseerd zijn, alsnog uit te kunnen voeren in 2017 (3). Daarna resteert het jaarrekeningresultaat 2016 (4). Dit wordt gestort in de Algemene Reserve.

Het resultaat van de jaarrekening 2016 is in het onderstaande overzicht weergegeven:

Tabel 1

Rekeningresultaat boekjaar 2016	Stand gewijzigde begroting 2016*	Jaarrekening 2016	Vershil
<i>(+ = voordelig; - = nadelig)</i>			
Totaal lasten	-70.884	-65.049	5.835
totaal baten	57.143	58.014	871
(1) Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-13.741	-7.035	6.706
Onttrekkingen aan reserves	16.845	11.532	-5.313
Dotaties aan reserves	-3.372	-3.168	204
Afrondingsverschillen	13.473	8.364	-5.109
(2) Gerealiseerd resultaat	-268	1.328	1.597
(3) Resultaatbestemming			
- Voorgestelde budgetoverhevelingen		-315	
(4) Jaarrekeningresultaat		1.013	

*) Stand na septembercirculaire

Toelichting op het resultaat

Uit het bovenstaande overzicht blijkt dat de werkelijke lasten € 5,8 miljoen achter blijven bij de raming en de gerealiseerde baten € 0,9 hoger zijn dan geraamd. Ook zien we dat er per saldo € 5,1 miljoen minder onttrokken is aan de diverse reserves dan begroot. Dit laatste wordt met name veroorzaakt doordat de voortgang van investeringsuitgaven voor een bedrag van € 5,1 miljoen achterblijft bij de planning. Omdat het hier gaat om een afwijking aan zowel de lasten- als de batenkant heeft dit geen invloed op het jaarrekeningresultaat. De mutaties op de reserves zijn toegelicht bij de balanspost 'reserves' en in het overzicht in de toelichting op de verschillen bij de jaarrekening in het jaarrekeningdeel.

Het gerealiseerde resultaat (2) ten opzichte van de begroting bedraagt ongeveer € 1,6 miljoen voordelig en wordt voor het grootste deel door (incidenteel) hogere inkomsten en voor een iets kleiner deel door (incidenteel) lagere lasten veroorzaakt. De belangrijkste verklaringen zijn:

Goed bestuur en goede dienstverlening

Op diverse budgetten van raad en college is per saldo € 0,2 miljoen minder uitgegeven dan begroot, onder andere voor de ondersteuning van het college.

Meedoen in Wassenaar

Op het gebied van maatschappelijke ondersteuning hebben minder mensen dan verwacht een beroep gedaan op de individuele voorzieningen (€ 1,5 miljoen voordelig). Voor de specialistische jeugdhulp is op grond van open einde regelingen meer geld besteed, namelijk € 0,3 miljoen. Ook voor participatie en inkomen is per saldo € 0,5 miljoen meer uitgegeven ten gevolge van het open-einde karakter van de BUIG en de bijzondere bijstand.

Wassenaar Ontwikkelt

In 2016 waren proces- en projectmiddelen begroot voor het Klimaatprogramma (€ 0,25 miljoen) die nog niet zijn besteed.

Wassenaar leefbaar

Door de verstrekking van omgevingsvergunningen voor drie grote bouwprojecten zijn de legesopbrengsten voor omgevingsvergunningen € 0,3 miljoen hoger dan begroot. Lagere onderhoudskosten van gebouwen (€ 0,3 miljoen) dragen hier ook aan bij.

Toelichting op de vermogenspositie

Wassenaar beschikt van oudsher over een uitstekende vermogenspositie. Ook in de jaarrekening 2016 is dit zichtbaar. Wel is een verschuiving zichtbaar van de algemene reserve als onderdeel van het eigen vermogen naar de voorzieningen, zijnde vreemd vermogen. In de onderstaande tabel is dat zichtbaar.

Tabel 2

bedragen * € 1.000	Stand 31 december 2015	Stand 31 december 2016
Algemene reserve	39.626	37.749
Bestemmingsreserves	25.791	20.063
Totaal reserves	65.417	57.812
Totaal van de voorzieningen	13.338	18.169
Totaal van reserves en voorzieningen	78.755	75.981

Deze verschuiving wordt met name veroorzaakt door de eenmalige voeding van de beheervoorzieningen openbare ruimte bij het vaststellen van de beheerplannen in juli 2016. Het ging daarbij in totaal om een bedrag van € 4,1 miljoen.

Wassenaar heeft een groot bedrag uitstaan bij het Rijk in het kader van Schatkistbankieren, namelijk € 18 miljoen (eind 2016). Uit onderstaande tabel blijkt dat de gemeente Wassenaar eind 2016 over ruim € 43 miljoen aan financiële activa beschikt, een toename van € 642.000 ten opzichte van eind 2015.

Tabel 3

bedragen * € 1.000	Stand 31 december 2015	Stand 31 december 2016
Financiële uitzettingen met een looptijd > 1 jaar	19.329	19.030
Financiële uitzettingen met een looptijd < 1 jaar	22.863	23.999
Liquide middelen	352	157
Totaal kort- en langlopende financiële activa	42.544	43.186

Daar tegenover heeft de gemeente Wassenaar weinig schulden. Uit onderstaande tabel blijkt dat de schuldpositie in 2016 is afgenomen met € 649.000.

Tabel 4

bedragen * € 1.000	Stand 31 december 2015	Stand 31 december 2016
Vaste schulden met een looptijd > 1 jaar	473	447
Kortlopende schulden met een looptijd < 1 jaar	2.523	1.900
Totaal kort- en langlopende schulden	2.996	2.347

In het jaarrekening gedeelte vindt u een uitgebreide toelichting op de vermogenspositie van de gemeente Wassenaar.

Voorstel tot bestemming van het rekeningresultaat

Bij de verschilanalyses op de productgroepen is toegelicht dat in 2016 niet alle zaken zijn gerealiseerd die we van plan waren te doen. Daardoor zijn de beschikbare budgetten niet volledig benut. In een aantal gevallen wordt realisatie in 2017 voorzien:

- Omdat in de programmabegroting 2017 het budget niet toereikend is, wordt voorgesteld een aantal restantbudgetten uit 2016, ten laste van het resultaat over te hevelen naar 2017 (A);
- Tevens stellen we voor bedragen over te hevelen naar 2017 en te verrekenen met enkele bestemmingsreserves (B) of te verrekenen met subsidies (C).

In totaal gaat het hierom een bedrag van € 315.549. Na verwerking van deze posten in het saldo van de jaarrekening (€ 1.328.430) resteert € 1.012.881. Dit restant wordt toegevoegd aan de algemene reserve (vrij besteedbare deel).

A. Budgetoverhevelingen van 2016 naar 2017 ten laste van het rekeningresultaat

In de loop van het jaar is gebleken dat een aantal zaken niet geheel in dit jaar kon worden gerealiseerd. Hierdoor zijn de beschikbare budgetten niet volledig benut. In een aantal gevallen wordt realisatie in 2017 voorzien. Daar waar de beschikbare budgetten in 2017 niet toereikend zijn, stellen we voor om de desbetreffende restantbudgetten van 2016 over te hevelen naar 2017. De overhevelingen beïnvloeden het rekeningresultaat negatief. Hierdoor neemt het positieve resultaat af met € 315.600.

A1. Programma2 Onderzoekskosten haalbaarheid sporthal € 43.800

Een budget van € 40.000 is door de raad beschikbaar gesteld voor een onderzoek naar de haalbaarheid van een nieuwe sporthal. Het onderzoek is gestart maar nog niet afgerond. Voorgesteld wordt dit budget en het saldo van het product sportdeelname (€ 3.800) over te hevelen naar 2017.

A2. Programma 2 Woonvoorzieningen € 10.000

In de raad van 12 december 2016 heeft de raad het voorstel "aangepaste planning beleidsplan sociaal domein" vastgesteld. In dit voorstel is vooruitlopend op de resultaatbestemming 2016 een bedrag van € 10.000 beschikbaar gesteld voor maatwerkvoorzieningen (Wmo) in 2017. Voor het opstellen van het beleidsplan zijn reeds verplichtingen aangegaan. Voorgesteld wordt om het budget van € 10.000 over te hevelen naar 2017.

A3. Programma 2 Participatiewet , projectmiddelen vergunninghouders € 107.000

Met de voorjaarsnota 2016 is € 155.000 beschikbaar gesteld voor vergunninghouders. In 2016 is een deel van het beschikbaar gestelde budget gebruikt. Het restant van het budget is nodig voor

het verdere traject in 2017. Voorgesteld wordt het restantbudget van € 107.000 door te schuiven naar 2017.

A4. Programma 3 Uitvoeringsovereenkomst Rijnlandroute € 8.700

Er wordt op dit moment gewerkt aan een uitvoeringsovereenkomst met de provincie ten behoeve van de realisatie van de Rijnlandroute. Bij de voorjaarsnota 2016 is hier een bedrag van € 10.000,- voor beschikbaar gesteld. Deze kosten zijn gedekt uit het budget voor juridische kosten. Aangezien de overeenkomst met de provincie nog niet is gesloten dient een bedrag van € 8.700 doorgeschoven te worden naar 2017.

Voorgesteld wordt om het budget van € 8.700 over te hevelen naar 2017.

A5. Programma 3 Centrumverkeersplan € 25.000

De verkeersmaatregelen die voortkomen uit het centrumverkeersplan zijn niet allemaal in 2016 afgerond. In verband met de bereikbaarheid van het centrum tijdens de feestdagen is onder andere de plaatsing van de fietsnietjes in de Luifelbaan medio november stil gelegd en begin 2017 weer opgepakt. De hiermee gepaarde kosten van circa € 25.000,- komen dus ten laste van 2017. Voorgesteld wordt om het budget van € 25.000 over te hevelen naar 2017.

A6. Programma 3 Project automatisering Verkeersregelinstallaties € 37.500
(hiervan € 25.900 budgetneutraal)

In de Voorjaarsnota is een budget van € 64.000 toegekend voor automatisering VRI. De werkzaamheden zijn gedeeltelijk uitgevoerd en lopen door in 2017. Voor het project automatisering VRI is een voorschot op de subsidie ontvangen. In 2017 wordt de tweede tranche verleend. Voorgesteld wordt om het restantbedrag van € 37.500 over te hevelen naar 2017 samen met de nog te ontvangen subsidie van € 25.900.

A7. Programma 3 Onderzoek kruispunt Rozenweg € 66.000
(hiervan € 33.000 budgetneutraal)

Met de provincie is afgesproken dat zij voor het onderzoek kruispunt N44/A44-Rozenweg tot een maximum van € 33.000,- betalen aan de gemeente Wassenaar. Aangezien het onderzoek niet in 2016 is afgerond dient het budget van € 66.000,- van Wassenaar naar 2017 doorgeschoven te worden. In 2017 wordt ook de subsidie van de provincie ontvangen.

A8. Programma 3 Economische agenda € 30.000

De uitvoering van de economische visie is in 2016 van start gegaan, maar voor projecten waarmee in 2016 is begonnen wordt het grootste deel van de uitgaven pas in 2017 verwacht. Het gaat om het opzetten van een digitaal en/of fysiek informatiepunt en evenementenkalender, marketing en het versterken van verbindingen tussen toeristische bestemmingen. Dit heeft te maken met de hoge participatiegraad bij de projecten en de publiek-private samenwerking, waardoor er extra tijd geïnvesteerd is in een gedragen ontwikkeling.

Voorgesteld wordt een budget van € 30.000 over te hevelen 2017.

9. Programma 4 Energy Efficiency Directive € 8.900

Gemeenten zijn vanaf 2015 verantwoordelijk voor het toezicht op de vierjaarlijkse uitvoering van energie-audits door grote ondernemingen. Deze verplichting vloeit voort uit de implementatie van de richtlijn Energy Efficiency Directive (EED). Voor de uitvoeringslasten van deze extra toezichtstaak worden gemeenten gecompenseerd. In 2016 wordt Wassenaar via de algemene uitkering uit het gemeentefonds voor € 8.900 gecompenseerd voor effecten die zich uitstrekken over 2016 en 2017. In 2017 wordt de regeling geëvalueerd. Op basis van deze evaluatie worden afspraken gemaakt voor 2018 en verder. De uitvoering van deze taak is uitbesteed aan de Omgevingsdienst Haaglanden.

Voorgesteld wordt het restantbudget van € 8.900 door te schuiven naar 2017.

A10. Programma 4 Natuurspeelplek € 55.500
(hiervan € 8.800 + € 9.000 budgetneutraal)

Dit is het project speelnatuur Backershagen. Na participatie is besloten de speelnatuur in Weteringpark/bos II te realiseren. De uitvoering is in de winter van 2016 gestart en loopt door in 2017. De opdrachten hiervoor zijn in 2016 verstrekt. Voorgesteld wordt een budget van € 55.500 over te hevelen 2017 en te dekken voor € 8.800 uit de algemene reserve en voor € 9.000 uit subsidies.

B. Budgetoverhevelingen waarvoor reeds dekking in de vorm van beschikkingen over reserves beschikbaar is

B1. Programma 1 Advieskosten vennootschapsbelasting € 27.000

In 2016 is de wet vennootschapsbelasting (vpb) voor overheden in werking getreden. Dit is binnen de gemeente projectmatig opgepakt. De fasen inventariseren, implementeren, realiseren en strategie zijn afgerond. Momenteel verkeert dit project zich in de afstemmings- en documentatiefase. Hierbij is advisering van fiscalisten noodzakelijk. Onder andere betreft het afstemming met de Belastingdienst, fiscale beoordeling gegevens 2016, eventueel aangifte vpb doen en opzetten fiscaal raamwerk. Voorgesteld wordt het restantbudget van €27.000 door te schuiven naar 2017 inclusief de oorspronkelijke dekking uit de reserve.

B2. Programma 2 Communicatiekosten bijzondere bijstand € 27.600

In 2015 is het beleidsplan minimabeleid vastgesteld. In dit beleidsplan worden extra (incidentele) gelden (beschikbaar gesteld door het Rijk in de decembercirculaire 2014) voor de periode 2015-2018 vrijgemaakt om de doelgroep actief te informeren en daarmee het gebruik van de minimaregelingen te stimuleren. Dit budget wordt dus gedurende deze periode aangewend voor dit doel. Het beschikbare budget in de gemeente Wassenaar was € 58.000 voor vier jaar. Voorgesteld wordt het restant van het budget inclusief de oorspronkelijke dekking uit de reserve ter waarde van € 27.600 ter dekking van de kosten in 2017-2018, over te hevelen naar 2017.

C. Budgetoverheveling waarvoor dekking beschikbaar is.

C1. Programma 3 Wandelpaden Waalsdorpervlakte en Papeweg € 100.000

De provincie heeft subsidies van € 30.500 voor wandelpad Waalsdorpervlakte en € 100.000 voor wandelverbinding Papeweg beschikbaar gesteld. Vóór 1 maart 2018 moet de subsidie zijn uitgegeven en verantwoord. Het daadwerkelijk benodigde bedrag voor deze projecten valt lager uit. Dit wordt bij de afronding van de subsidie met de provincie afgerekend.

Het wandelpad Waalsdorpervlakte is aangelegd in 2016 (kosten € 30.500). De realisatie van de wandelverbinding Papeweg is vertraagd en wordt in 2017 gerealiseerd.

Voorgesteld wordt het restant budget van € 100.000 over te hevelen naar 2017 inclusief de bijbehorende subsidie van € 100.000.

D. Voorstel tot bestemming van het jaarrekeningresultaat

Voorgesteld wordt het gerealiseerde resultaat van de jaarrekening vast te stellen op € 1.328.430 voordelig. Na bestemming wordt dit bedrag met € 315.549 verlaagd tot een voordelig jaarrekeningresultaat van € 1.012.881. Wij stellen voor dit resultaat toe te voegen aan de algemene reserve.

Afwikkeling oude investeringskredieten en – budgetten

Om te voorkomen dat beschikbaar gestelde kredieten te lang aan de integrale afweging worden onttrokken, is in de nota Activabeleid opgenomen dat kredieten voor investeringen maximaal twee jaar beschikbaar blijven. De openstaande kredieten zijn in het kader van de jaarrekening tegen het licht gehouden om te zien of de middelen in 2017 nog noodzakelijk zijn of dat deze (gedeeltelijk) kunnen vrijvallen in de jaarrekening over 2016.

Naar verwachting zullen de nog niet in 2016 afgeronde investeringen in 2017 tot afronding komen. Het gaat om 45 investeringskredieten en –budgetten. Voor het volledige overzicht wordt verwezen naar de toelichting op de verschillen van de programmarekening en bijlage 5.

Voorgesteld wordt de beschikbaarstelling van in totaal € 7.474.600 restantkrediet voor investeringen (€6.781.000) en interne orders (€ 693.600) met één jaar te verlengen en daarmee voor € 901.000 aan oude kredieten en budgetten af te boeken.

Financiële samenvatting

Onderstaand overzicht geeft per beleidsprogramma de cijfers voor de oorspronkelijke begroting, de begroting na wijziging en de jaarrekening.

X € 1.000

Programma's bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)		Begroting primaair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting actueel / rekening)
P1 Goed bestuur en goede dienstverlening	Baten	678	668	700	32
	Lasten	-8.883	-9.820	-9.645	176
	Saldo	-8.205	-9.152	-8.945	207
P2 Meedoen in Wassenaar	Baten	6.225	6.468	6.720	252
	Lasten	-27.020	-28.221	-27.486	735
	Saldo	-20.796	-21.753	-20.765	988
P3 Wassenaar ontwikkelt	Baten	362	615	550	-65
	Lasten	-4.564	-8.356	-6.362	1.994
	Saldo	-4.202	-7.742	-5.812	1.930
P4 Wassenaar leefbaar	Baten	9.446	9.704	10.018	314
	Lasten	-16.639	-24.093	-20.889	3.204
	Saldo	-7.193	-14.389	-10.871	3.518
P5 Financiering en algemene middelen	Baten	39.251	39.688	40.026	338
	Lasten	-797	-393	-668	-275
	Saldo	38.454	39.295	39.358	63
Totaal baten		55.961	57.143	58.014	871
Totaal lasten		-57.903	-70.884	-65.049	5.835
Totaal saldo van baten en lasten		-1.942	-13.741	-7.035	6.706
Onttrekking reserves		2.086	16.845	11.532	-5.313
Toevoeging reserves		0	-3.372	-3.168	204
Mutaties reserves		2.086	13.473	8.364	-5.109
Resultaat		144	-268	1.328	1.596

P1 Goed bestuur en goede dienstverlening

Programma	Productgroep	Producten
Goed bestuur en goede dienstverlening	Algemeen bestuur Dagelijks bestuur Samenwerking Publiekszaken	Raad College B&W Externe communicatie en voorlichting Rechtsbescherming Planning & Control instrumenten Bestuurlijke samenwerking Publiekszaken Basisregistraties

Visie en maatschappelijke effecten

Goed bestuur

De politieke en bestuurlijke verhoudingen hebben de afgelopen jaren onder druk gestaan. Mede daardoor staat het vertrouwen van inwoners van Wassenaar in hun gemeenteraad en college onder druk.

Door BMC is een bestuurskrachtonderzoek uitgevoerd.

In de rol "de gemeente als dienstverlener" scoort de gemeente ruim voldoende. Op de drie andere onderzochte rollen (de gemeente als bestuur en beleidsmaker, medeoverheid in de regio en de gemeente als organisatie) scoort de gemeente een onvoldoende. De tekortkomingen op die drie rollen beïnvloeden elkaar in negatieve zin.

De ontwikkelingen om ons heen, zoals de Metropoolregio en de discussies in het kader van de toekomstvisie Leidse Regio, gaan in rap tempo. De bestuurskrachtmeting dwingt de gemeente Wassenaar om in breder verband over haar toekomst na te denken.

De komende periode staat in het teken van herstel van bestuurskracht en van vertrouwen.

Algemeen bestuur

Het vertrouwen in zowel raad als college moet worden versterkt. Daarnaast moet de bestuurskracht worden verbeterd. Daarbij moeten ook keuzes gemaakt worden op het gebied van regionale samenwerking. Een groot deel van de zaken die de laatste tijd niet goed zijn gegaan in Wassenaar zijn te herleiden naar de onderlinge verhoudingen. De nauwe en belangrijke interactie tussen college en gemeenteraad proberen wij zo goed mogelijk te herstellen.

Wij willen een verandering in de bestuurscultuur en herstel van verhoudingen. We benutten daarvoor optimaal de kracht uit de samenleving en willen constructief samenwerken met de gehele gemeenteraad. Alleen door een verandering in die cultuur, kunnen onze inwoners weer het vertrouwen terugkrijgen in de lokale politiek en in het bestuur van ons prachtige dorp.

Dagelijks bestuur

In de komende periode investeren we fors in kernwaarden als betrouwbaarheid en transparantie. Herstel van relaties, bestuurlijke verhoudingen en een goede samenwerking tussen bestuur en ambtelijke organisatie zijn hierin essentieel.

Integriteit staat bij ons hoog in het vaandel. Daarnaast is ook open communicatie tussen raad en college van belang, een bewustzijn van ieders rol en verantwoordelijkheden. Eventuele geschillen worden respectvol beslecht in de raad en niet daarbuiten. Wij willen de inwoners van Wassenaar uitnodigen om mee te doen en zullen hen op tal van manieren tijdig betrekken bij de voorbereiding van besluiten. Beleid moet zoveel mogelijk tot stand komen in samenspraak met burgers en hun vertegenwoordigers.

Bovenlokale en regionale samenwerking

De gemeente Wassenaar werkt intensief samen met de gemeente Voorschoten in de gezamenlijke 'Werkorganisatie Duivenvoorde'. Door de bestuurskrachtmeting en recente ontwikkelingen denkt de gemeente Wassenaar na over haar toekomst en scenario's voor samenwerking. Samenwerking moet erop gericht zijn om de burgers, instellingen en bedrijven van Wassenaar optimaal te bedienen. We monitoren dit zorgvuldig en rapporteren hierover aan de gemeenteraad. De gemeente Wassenaar vindt het belangrijk dat zij heldere strategische keuzes kan maken voor samenwerking en langdurige samenwerkingsrelaties kan aangaan. Op diverse beleidsthema's trekken Wassenaar en Voorschoten vanuit een gezamenlijk belang samen op. Beleid op een aantal van deze thema's kan met het oog op efficiency verder worden geharmoniseerd. Bij een aantal thema's is ook de gemeente Leidschendam-Voorburg betrokken. Het gaat dan onder meer om de drie decentralisaties, de sociale dienst/Werk & Inkomen, het 'Pact van Duivenvoorde' en archeologie.

De gemeente Wassenaar werkt samen in het samenwerkingsverband Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH), waarin 23 gemeenten deelnemen. Een doel van de Metropoolregio Rotterdam Den Haag is om de economische concurrentiepositie en het vestigingsklimaat van het gebied te verbeteren. Daarbij moet het wel een regio blijven waar mensen willen wonen en waar voldoende ruimte is voor buitenrecreatie en natuurbeleving. De MRDH bestaat uit twee pijlers: de Vervoersautoriteit (Va) en Economisch Vestigingsklimaat (EV). De MRDH is een vrijwillige samenwerking en heeft vanuit het Rijk de status van vervoerregio gekregen. Daarmee heeft de Metropoolregio wettelijke taken op het gebied van verkeer en vervoer.

Democratische legitimatie samenwerkingen

Het vraagstuk van democratische legitimatie en de rol en positie van de raad in relatie tot samenwerkingsverbanden vergen bijzondere aandacht. Ook willen we een beter inzicht in de risico's van verbonden partijen. Over het algemeen zullen wij terughoudend zijn bij de overdracht van autonome bevoegdheden aan gemeenschappelijke regelingen.

Goede dienstverlening

Goede dienstverlening aan onze inwoners en ondernemers is van groot belang en moet tijdig, duidelijk, klantgericht en toegankelijk zijn. Uit het bestuurskrachtonderzoek is gebleken dat wij hierin bovengemiddeld presteren.

We bieden de dienstverlening digitaal aan, tenzij persoonlijk contact een meerwaarde heeft of gewenst is. Hierbij werken wij zoveel mogelijk op afspraak. Het KCC blijft daarom fysiek bestaan. Het uitgangspunt is 'digitaal waar het kan, persoonlijk waar nodig'.

Bijzondere aandacht gaat uit naar de dienstverlening aan onze inwoners die de Nederlandse taal niet machtig zijn.

Wat heeft het gekost?

x € 1.000

P1 Goed bestuur en goede dienstverlening bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)		Begroting primair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting actueel / rekening)
Algemeen bestuur	Baten	0	0	0	0
	Lasten	-771	-771	-712	59
	Saldo	-771	-771	-712	59
Dagelijks bestuur	Baten	47	47	35	-12
	Lasten	-5.256	-5.581	-5.467	113
	Saldo	-5.210	-5.534	-5.433	101
Samenwerking	Baten	0	0	0	0
	Lasten	-841	-1.405	-1.435	-30
	Saldo	-841	-1.405	-1.435	-30
Publiekszaken	Baten	631	621	665	44
	Lasten	-2.015	-2.065	-2.031	34
	Saldo	-1.383	-1.443	-1.366	77
Totaal baten		678	668	700	32
Totaal lasten		-8.883	-9.820	-9.645	176
Totaal saldo van baten en lasten		-8.205	-9.152	-8.945	207
Onttrekking reserves		0	51	24	-27
Toevoeging reserves		0	0	0	0
Mutaties reserves		0	51	24	-27
Resultaat		-8.205	-9.101	-8.921	180

Inleiding

De raad staat aan het hoofd van de gemeente en is op de eerste plaats het volksvertegenwoordigend orgaan. Aan de raad is als zodanig de regeling en het bestuur inzake de huishouding van de gemeente overgelaten. Dit doet de raad met behulp van door hem ingestelde organen, zoals het dagelijks bestuur van de raad, het presidium, raadscommissies die de raad adviseren over aan de raad voorgelegde voorstellen, en de agendacommissie.

De gemeenteraad vormt het algemeen bestuur van de gemeente. In dat kader heeft hij het budgetrecht en stelt als zodanig verordeningen en nieuw beleid (ontwikkelingsbeleid) vast, zowel op het gebied van autonomie als medebewind.

Daarnaast controleert, zoals gebruikelijk, de raad het college van burgemeester en wethouders (B&W), het dagelijks bestuur van de gemeente, zowel ten aanzien van de uitvoering van raadsbesluiten als met betrekking tot de door de wetgever aan B&W toegekende medebewindstaken.

Bij het invullen van de controlerende taak wordt de raad daarnaast bijgestaan door de gezamenlijke rekenkamercommissie Voorschoten, Wassenaar, Oegstgeest en Leidschendam-Voorburg en de accountant die belast is met het onderzoek naar de jaarrekening. Verder staan de raad instrumenten ten dienste zoals het vragenrecht, het recht van interpellatie en het raadsonderzoek.

Wat hebben we bereikt?

In het kader van versterking van bestuurskracht en herstel van vertrouwen hebben de raad en het college stappen gezet. Op dit moment is er een solide vervolproces op de bestuurskrachtmetering in voorbereiding.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Zoals eerder aangegeven heeft er een bestuurskrachtonderzoek plaats gevonden, wat ons inzicht heeft verschaft op meerdere terreinen. We hopen dat het beschadigde bestuurlijke verhoudingen en vertrouwen zich door in gesprek te blijven kan herstellen. De raad kijkt kritischer naar haar eigen rol. Die rol kan worden verbeterd daar waar het gaat om kaderstelling, inhoud, controle en toezicht.

Scholing raads- en commissieleden

Doelstelling(en)

Raads- en commissieleden de mogelijkheid bieden een opleiding/cursus te volgen die kan bijdragen aan het functioneren als raads- of commissielid.

Maatregelen

Hiervan is door raadsleden gebruikt gemaakt door het bijwonen van het VNG-congres en bijeenkomst 'raad op zaterdag'.

Daarnaast hebben proofadviseurs een workshop voorbereid (en gegeven in januari 2017) over grip op samenwerken.

Introductieprogramma nieuwe raad

Doelstelling(en)

Raadsleden na de verkiezingen voorbereiden op hun taak.

Maatregelen

In 2018 zijn er verkiezingen, daarna start voor nieuwe raadsleden het introductieprogramma.

Wat heeft het gekost?

€ x 1.000

Productgroep: Algemeen bestuur ("-" = nadeel / "+" = voordeel)	Begroting primair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting act/rekening)
Baten	0	0	0	0
Lasten	-770.518	-770.518	-711.520	58.998
Saldo van baten en lasten	-770.518	-770.518	-711.520	58.998
Onttrekking reserves	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0
Resultaat	-770.518	-770.518	-711.520	58.998

Toelichting /analyse verschillen

Het verschil op deze productgroep is bijna € 59.000 voordelig.

Dit komt voornamelijk door lagere uitgaven voor de opleiding en overige kosten voor de raad en commissies.

Wat hebben we bereikt?

Het college is belast met het dagelijks bestuur van de gemeente. Dit omvat de voorbereiding en uitvoering van de besluiten van de gemeenteraad en de uitvoering van hogere regelgeving, de zogenoemde medebewindstaken. Het college bestuurt in nauwe interactie met de gemeenteraad. Het college wordt voor de uitvoering van zijn taken bijgestaan door de Werkorganisatie Duivenvoorde.

Door BMC is, zoals eerder beschreven een bestuurskrachtonderzoek uitgevoerd. In deze bestuurskrachtmeting is zowel de Werkorganisatie als de gemeente meegenomen.

In de rol "de gemeente als dienstverlener" scoort de gemeente ruim voldoende. Op de drie andere onderzochte rollen (de gemeente als bestuur en beleidsmaker, medeoverheid in de regio en de gemeente als organisatie) scoort de gemeente een onvoldoende. De tekortkomingen op die drie rollen beïnvloeden elkaar in negatieve zin.

Door deze ontwikkelingen heeft de gemeente nog meer baat bij het benutten van de kracht uit de samenleving. We nodigen iedereen daarom uit om samen met ons te werken aan de toekomst van Wassenaar.

Over de afhandeling van bezwaarschriften wordt het college geadviseerd door de Commissie voor de afhandeling van bezwaarschriften. De afhandeling van bezwaren op het gebied van Werk en Inkomen is gemandateerd aan Leidschendam-Voorburg. De vanuit het Rijk geïnitieerde ontwikkelingen in de rechtsbescherming in het programma Kwaliteit en Innovatie rechtspraak leiden ertoe dat in de komende jaren digitaal geprocedeerd dient te worden (consultatieronde Voorstel tot wijziging van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering en de Algemene wet bestuursrecht in verband met vereenvoudiging en digitalisering van het procesrecht). hiervan is inmiddels gerealiseerd.

Het college is belast met het dagelijks bestuur van de gemeente. Ook in 2016 zijn besluiten van de gemeenteraad voorbereid en uitgevoerd. Daarnaast is uitvoering gegeven aan besluiten van hogere regelgeving, de zogenaamde medebewindstaken.

Hieronder wordt aangegeven welke maatregelen zijn genomen om het voorgenomen beleid te verwezenlijken.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Burgerparticipatie, transparantie en integriteit

Voorgenomen doelstelling bij Burgerparticipatie, transparantie en integriteit

Het versterken van het vertrouwen in de lokale politiek en in het bestuur en het continueren van het veranderen van de bestuurscultuur, zodat het vertrouwen van burgers toe neemt. Hierdoor probeert de gemeente meer draagvlak te creëren en meer van onderaf te laten ontstaan.

Maatregelen

Aan Burgerparticipatie wordt expliciet aandacht geschonken door dit als onderdeel van raadsvoorstellen en collegebesluiten op te nemen. Daardoor wordt continue aandacht besteed aan dit onderwerp. Hierdoor wordt de burger blijvend betrokken.

De verschillende wijzen waarop inwoners in een zo vroeg mogelijk stadium van beleidsvorming input kunnen leveren worden zoveel mogelijk benut. Hierin worden ook de mogelijkheden van social media meegenomen. Wij betrekken burgers op verschillende manieren en in een vroeg stadium bij beleidsvorming.

Het was de bedoeling om een bestuurlijk covenant op te stellen. Hierin zouden de kernwaarden, de missie, de integriteitscode en de wijze waarop wij op een transparante manier communiceren van zowel het college als de gemeenteraad worden vastgelegd. In plaats daarvan is ervoor gekozen om integer gedrag verder te borgen in de integriteitscode. Deze is op verschillende punten aangepast. In de integriteitscode zijn ook afspraken gemaakt over onder meer het indienen van declaraties, de toets op nevenfuncties en dergelijke. Dit was een maatregel die in de vorige begroting werd aangekondigd.

De kernwaarde transparantie krijgt inhoud door tijdig te communiceren, informatie te delen en inwoners (nog) meer bij de totstandkoming van beleid te betrekken. Door de zaken die op dit moment spelen met betrekking tot het herstel van bestuurlijke verhoudingen en bestuurskracht is communicatie nog belangrijker geworden. Communicatie is zoveel mogelijk een vast onderdeel van ons beleid. Transparantie heeft een duidelijke relatie met integriteit en professionaliteit van bestuur.

Heldere communicatie verbetert de betrokkenheid van burgers en organisaties bij het ontwikkelen en uitvoeren van beleid. Communicatie speelt een belangrijke rol bij projecten en werkzaamheden in Wassenaar. Uit de bestuurskrachtmeting is gebleken dat de digitale dienstverlening van de gemeente Wassenaar erg goed wordt beoordeeld. De digitale dienstverlening aan inwoners en ondernemers is laagdrempelig ingericht. Inwoners kunnen vanuit huis digitaal vragen stellen aan de gemeente en transacties afhandelen.

De gemeente wil dat het beleid en de regelgeving duidelijk en begrijpelijk zijn voor alle inwoners. De gemeentelijke website komt tegemoet aan de eisen van deze tijd, sluit aan bij de behoeften van de bezoekers en voldoet aan landelijke en Europese richtlijnen.

Bestuurskrachtonderzoek

Voorgenomen doelstelling bij Bestuurskrachtonderzoek

Het verbeteren van de bestuurskracht van de gemeente en het verbeteren van de dienstverlening, zowel aan burgers, instellingen en bedrijven (inclusief de afhandeling van klachten) als intern. Met de raad is afgesproken dat we in 2016 een bestuurskrachtonderzoek zouden uitvoeren. Zoals eerder vermeld is dit inmiddels gebeurd.

In de rol "de gemeente als dienstverlener" scoort de gemeente ruim voldoende. Op de drie andere onderzochte rollen (de gemeente als bestuur en beleidsmaker, medeoverheid in de regio en de gemeente als organisatie) scoort de gemeente een onvoldoende. De tekortkomingen op die drie rollen beïnvloeden elkaar in negatieve zin.

Maatregelen

Bij de opdrachtformulering heeft de raad een belangrijke rol gekregen. Ook de Rekenkamercommissie is, vooral in het beginstadium, hierbij betrokken geweest. Het vervolgproces op dit bestuurskrachtonderzoek wordt op dit moment bepaald. Aan de hand van de resultaten uit het bestuurskrachtonderzoek worden acties en verbeterpunten geformuleerd.

Communicatie

Heldere communicatie verbetert de betrokkenheid van burgers en organisaties bij het ontwikkelen en uitvoeren van beleid. Communicatie speelt een belangrijke rol bij projecten en werkzaamheden in Wassenaar. Voorbeelden hiervan zijn de ontwikkeling van Den Deijl, de plannen rond Valkenburg, asielzoekers in Duinrell, renovatie van Raadhuis De Paauw en diverse herinrichtingen en herstructureringen van straten. Ook de Rijnlandroute en de ontwikkelingen rond de Metropoolregio Rotterdam Den Haag hebben communicatief de nodige aandacht gekregen. De uitvoering van de motie Digitale informatieborden is gerealiseerd. Daarnaast is gewerkt aan de versterking van de communicatiefunctie binnen de WODV.

Open communicatie met inwoners

Het college hecht aan open communicatie met de inwoners. Dit is dan ook als speerpunt benoemd. De organisatie neemt dat ter harte en heeft dit bij de uitvoering van haar werkzaamheden als uitgangspunt genomen. Wethouders houden regelmatig spreekuren en wijkwandelingen.

Sociaal domein

Communicatie is een belangrijk aspect in de gewijzigde rol van de gemeente in het sociale domein. Er is een samenwerkingsrelatie met de partners Leidschendam-Voorburg en Voorschoten. Er zijn veel communicatie-uitingen gedaan, waaronder persberichten, advertenties in lokale kranten, de gemeenterubriek en berichten op de website.

Website en digitale dienstverlening

De digitale dienstverlening aan inwoners en ondernemers is laagdrempelig ingericht. Inwoners kunnen vanuit huis digitaal vragen stellen aan de gemeente en transacties afhandelen.

De gemeente wil dat het beleid en de regelgeving duidelijk en begrijpelijk zijn voor alle inwoners. De gemeentelijke website komt tegemoet aan de eisen van deze tijd, sluit aan bij de behoeften van de bezoekers en voldoet aan landelijke en Europese richtlijnen.

De website is gebaseerd op het toptakenprincipe. Dat wil zeggen: de gebruiker zo goed mogelijk helpen een taak af te ronden. Naast de toptakeninrichting op de homepage zijn er ingangen voor inwoners en ondernemers (het digitaal ondernemersloket), en informatie over het bestuur en toeristische attracties.

Crisiscommunicatie

Naast reguliere publieksvoorlichting speelt communicatie een belangrijke rol waar het gaat om voorlichting bij rampen en crises. Hiervoor wordt regelmatig geoefend door de betrokken medewerkers. Ook neemt Wassenaar deel aan het crisiscommunicatieteam Haaglanden binnen de veiligheidsregio Haaglanden. Dit team beoogt een betere en bovenregionale samenwerking tussen communicatieprofessionals op het gebied van crisiscommunicatie. Dit heeft geleid tot deelname aan de harde piketregeling op strategische communicatiefuncties.

Wat heeft het gekost?

X € 1.000

Productgroep: Dagelijks bestuur ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting primair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting act/rekening)
Baten	46.604	46.604	34.563	-12.041
Lasten	-5.256.354	-5.580.719	-5.467.319	113.400
Saldo van baten en lasten	-5.209.750	-5.534.115	-5.432.756	101.359
Onttrekking reserves	0	51.165	23.894	-27.271
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	51.165	23.894	-27.271
Resultaat	-5.209.750	-5.482.950	-5.408.862	74.088

Toelichting /analyse verschillen

Lasten:

Op deze productgroep werd €113.400 minder uitgegeven (Voordeel).

Voor de pensioenen werd in verband met de wijziging in de rekenrente een extra storting gedaan bij Loyalis van € 115.900, ook werd er aan afkoop van pensioen € 30.000 uitgegeven.

Op de maandelijkse premie en uitbetaling van de pensioenen werd € 95.000 minder uitgegeven.

Op diverse budgetten werd minder uitgegeven zoals voor het college € 55.000, bestuursondersteuning € 26.000, representatie van de raad € 24.000 en communicatie en voorlichting (€ 42.000). De kosten voor de invoering van de VPB waren €27.000 lager dan begroot.

Reserves:

In 2016 is de wet vennootschapsbelasting (vpb) voor overheden in werking getreden. Dit is binnen de gemeente projectmatig opgepakt. De fasen inventariseren, implementeren, realiseren en strategie zijn afgerond. Momenteel verkeert dit project zich in de afstemmings- en documentatiefase. Hierbij is advisering van fiscalisten noodzakelijk. Onder andere betreft het afstemming met de Belastingdienst, fiscale beoordeling gegevens 2016, eventueel aangifte vpb doen en opzetten fiscaal raamwerk. Voorgesteld wordt het restantbudget van € 27.000 door te schuiven naar 2017 en de bijbehorende dekking daarvan ten laste te brengen van de algemene reserve.

Wat hebben we bereikt?

De gemeente Wassenaar is deelnemer in de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH). Een doel van de Metropoolregio Rotterdam Den Haag is om de economische concurrentiepositie en het vestigingsklimaat van het gebied te verbeteren. Daarbij moet het wel een regio blijven waar mensen willen wonen en waar voldoende ruimte is voor buitenrecreatie en natuurbeleving. De MRDH bestaat uit twee pijlers: de Vervoersautoriteit (Va) en Economisch Vestigingsklimaat (EV).

Regionaal wordt nauw samengewerkt met de Haaglandengemeenten op het gebied van Wonen. Bij schaarste is het van belang om woningzoekenden in de regionale woningmarkt te kunnen huisvesten.

Het sociaal domein is vormgegeven met de gemeente Voorschoten en de gemeente Leidschendam-Voorburg. Voor Wmo en Jeugd wordt samengewerkt met zes, respectievelijk tien Haagland gemeenten, inclusief Voorschoten.

De regionale afstemming op het gebied van ruimte en groen vindt plaats in de provinciale Bestuurlijke Tafel Ruimte en de Landschapstafel Duin Horst & Weide. Samenwerking is geen doel op zich, maar een middel om de strategische belangen van Wassenaar goed te kunnen behartigen. Uitgangspunt is daarbij de netwerkorganisatie: samenwerking zoeken met die partners waarmee duidelijk een gemeenschappelijk belang gedeeld wordt.

Door de ontwikkelingen omtrent de bestuurskrachtmeting is regionale samenwerking nog belangrijker geworden. Het is zaak dat in de toekomst strategische keuzes worden gemaakt in samenwerkingspartners. De gemeente Wassenaar wil hierin graag te boek staan als een betrouwbare en stabiele samenwerkingspartner.

Metropoolregio Rotterdam Den Haag

De dossiers omtrent Haaglanden in liquidatie zijn per 31 december 2016 volledig gesloten. De gemeente Wassenaar is deelnemer in de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH). De MRDH bestaat uit twee pijlers, de Vervoersautoriteit (Va) en Economisch Vestigingsklimaat (EV).

Er is uitwerking gegeven aan de Strategische Bereikbaarheidsagenda en de Strategische Economische Agenda.

In de Strategische bereikbaarheidsagenda zijn als bestuurlijke wensen de ondertunneling van de N44, de eventuele light-railverbinding Den Haag-Leiden-Bollenstreek en de afstemming en coördinatie van verkeers- en vervoersplannen met de plannen van Holland Rijnland, belangrijke aandachtspunten.

In de Economische Agenda is Recreatie en Toerisme in de groene gebieden, als belangrijke drager voor behoud van de kwaliteiten van Duin Horst & Weide, met voortvarendheid opgepakt.

Kwaliteiten als rust en ruimte in Duin Horst & Weide maken dat Wassenaar bij uitstek bijdraagt aan het internationale vestigingsklimaat.

Voor onderwerpen zoals ruimte, wonen en groen kunnen op adhoc-basis bijeenkomsten door de MRDH georganiseerd worden als daaraan vanuit gemeenten de behoefte wordt geuit. Ontwikkelingen aan de noordkant van de Metropoolregio worden goed afgestemd met de ontwikkelingen in de Leidse Regio/As Leiden-Katwijk.

Aansluiting Leidse Regio

Wassenaar neemt deel aan het ontwikkelingstraject van de Omgevingsvisie Leidse Regio. Ook zijn er bestuurlijk oriënterende gesprekken geweest over afstemming met de Economische-Agenda-071. De gemeente Wassenaar is nog steeds betrokken en volgt dit proces nauwlettend, ook omdat de gemeente Voorschoten waar de gemeente Wassenaar veel mee samen werkt deel uit maakt van de Leidse regio .

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Er is op verschillende tafels bijv. bij de MRDH aandacht gevraagd voor coördinatie door de MRDH met de Holland Rijnland verkeers- en vervoersplannen.

Lobbyen en creëren van draagvlak voor een betere doorstroming van de N44 heeft voor ons prioriteit. In 2016 is het lobbytraject voor de ondertunneling van de N44 gestart. Medio 2016 is het project als onderzoek opgenomen in de Uitvoeringsagenda Bereikbaarheid en eind 2016 in het Regionale Investeringsprogramma van de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH).

Wij hebben hierover het afgelopen jaar met diverse stakeholders en belanghebbenden gesproken, met als resultaat dat de N44 op vele regionale en bestuurlijke agenda's staat.

Wassenaar kan hierdoor een nog meer strategische positie hebben, qua ligging. Samenwerkingen met andere gemeenten/partners kan wellicht een positief effect hebben.

Wij proberen op verschillende tafels draagvlak te creëren om 'Recreatie en Toerisme in de groene gebieden' tot prioritair onderwerp te maken.

De Investeringskaart biedt het instrument om de investeringsprojecten in beeld te brengen. Vanuit Wassenaar hebben wij aangegeven de groene buffer voor ons belangrijk is.

Vormen van samenwerkingsverbanden voor de beleidsvelden Groen, Wonen en Ruimte en hierin gezamenlijk op te trekken met Leidschendam-Voorburg en eventueel Voorschoten.

Voor Groen is een Landschapstafel Duin Horst & Weide opgericht. Hier hebben, naast de wethouders van de Pact van Duivenvoordegemeenten Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg, ook bestuurders van Leiden, Den Haag en Zoetermeer zitting. Verder zijn er verschillende maatschappelijke organisaties vertegenwoordigd. Het gaat dan om Dunea, Staatsbosbeheer, Zuidhollandse Milieufederatie, Stichting Horst en Voorde namens de landgoederen, Erfgoedhuis, Agrarische natuurvereniging Santvoorde, ANWB, Recron en individuele ondernemers.

Aan de provinciale Regiegroep Metropolitaan Groen nemen de provincie Zuid-Holland deel en vertegenwoordigers van de vier provinciale Landschapstafels. Namens de Landschapstafel Duin Horst & Weide is een Wassenaarse bestuurder afgevaardigd naar de Regiegroep.

Inmiddels is een Bestuurlijke tafel Wonen ingesteld. Met deze tafel wordt de regionale samenwerking in de woningmarktregio Haaglanden voortgezet.

Voor Ruimte is er al een provinciale bestuurlijke tafel. Deze heeft ieder jaar een andere lokale bestuurder als voorzitter. De gedeputeerde schuift ook aan. De bestuurlijke tafel Ruimte komt twee keer per jaar bij elkaar. Gedurende een jaar is één van de regiogemeenten de gastheer/coördinator/voorbereider van deze provinciale bestuurlijke tafel, samen met de provincie Zuid-Holland. Agenda-onderwerpen zijn bijvoorbeeld Agenda Ruimte voor de Stad, provinciale Visie Ruimte en Mobiliteit en uitvoeringsplannen, de nieuwe Omgevingswet en onderwerpen die de gemeenten zelf aandragen. Afhankelijk van de agenda kunnen, voorafgaand aan de bestuurlijke tafel Ruimte, bestuurlijke afstemmingsoverleggen worden georganiseerd.

Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH)

Voorgenomen doelstelling bij Oprichting Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH)

Het optimaal positioneren van de gemeente Wassenaar als groene woongemeente binnen de MRDH op het terrein van bereikbaarheid, duurzaamheid en economie.

Maatregelen

Actieve participatie in de Metropoolregio (MRDH), onder meer door bij te dragen aan de uitwerking van de acties Agenda Bereikbaarheid en de acties Agenda Economisch Vestigingsklimaat

Door vertegenwoordiging van Wassenaar in het Algemeen Bestuur, de Bestuurscommissies, Adviescommissie Economisch Vestigingsklimaat en Vervoersautoriteit en de Rekeningcommissie neemt Wassenaar actief deel aan de besluitvorming en advisering over plannen en projecten.

Agenda Bereikbaarheid

Op 1 januari 2015 is de Vervoersautoriteit van de Metropoolregio Rotterdam Den Haag van start gegaan. Net als voorheen bij het Stadsgewest Haaglanden behartigt Wassenaar ook bij de Vervoersautoriteit de belangen voor Wassenaar op het gebied van verkeer en vervoer. Er is binnen de Vervoersautoriteit hard gewerkt aan het opstellen van de Uitvoeringsagenda Bereikbaarheid.

Agenda Economisch Vestigingsklimaat

Prioriteit voor Wassenaar is het meedoen in het werkveld landelijke gebied, meedenken in het werkveld werklocaties en meeweten in de werkvelden branding en werklocaties. Het gaat op dit moment nog om een inventarisatie, in de loop van het proces kunnen de prioriteiten nog veranderen.

Stadsgewest Haaglanden in liquidatie

De dossiers omtrent Haaglanden in liquidatie zijn per 31 december 2016 volledig gesloten.

Bestuurlijke tafel Wonen (Haaglandengemeenten)

Doelstelling

Het Wassenaarse woonbeleid (Woonvisie, Huisvestingsverordening, Prestatieafspraken) maakt integraal deel uit van het regionale beleid inclusief de toepassing en de uitwerking, i.c. de

- Regionale woonruimteverdeling (inclusief voorrangsverklaringen en Lokaal Maatwerk).
- Regionale woonvisie.
- Regionale prestatieafspraken.
- Regionale woningbouwprogrammering.

Werkorganisatie Duivenvoorde

Doelstelling

Optimale ondersteuning door Werkorganisatie Duivenvoorde.

Voorgenomen doelstellingen met de WODV

De WODV had als doelstelling om optimale dienstverlening verlening te verrichten voor de gemeente Wassenaar. De WODV versterkt eigenaarschap en verantwoordelijkheid bij haar medewerkers en benutten de kracht van de samenleving ten behoeve van de gemeente en haar doelstellingen. In 2016 is verder vormgegeven aan een efficiënt ingerichte werkorganisatie waarmee meer tegemoet gekomen wordt aan de veranderende prioriteiten van maatschappij en politiek waarmee flexibel ingespeeld kan worden op ontwikkelingen in Wassenaar.

Maatregelen

Meer taken zijn belegd bij minder mensen. Ontstane vacatures zijn niet meer standaard ingevuld. Intern hebben er in 2016 verschillende verschuivingen plaatsgevonden op basis van de urgentie. Daarnaast zijn middelen vrijgekomen door de invoering van een 60 plus regeling. Deze middelen zijn direct ingezet op het werven van trainees om zo jonge nieuwe medewerkers met potentie aan de WODV te verbinden en de dienstverlening verder te versterken.

Wat hebben we bereikt?

De gemeenschappelijke regeling werkorganisatie maakt het mogelijk dat de dienstverlening voor Wassenaar op een goed niveau is. Dit wordt bevestigd door het bestuurskrachtonderzoek.

Daarnaast zullen de kosten voor de gemeenschappelijke regeling door de ingezette koers op termijn voor Wassenaar substantieel lager worden. De samenwerkende ambtenaren dragen zorg voor de ondersteuning aan college, portefeuillehouders en inwoners, waarbij ook oog is voor de regionale samenwerkingsverbanden en daar ondersteuning in wordt geboden.

Wat heeft het gekost?

X € 1.000

Productgroep: Samenwerking ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting primair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting act/rekening)
Baten	0	0	0	0
Lasten	-841.211	-1.404.611	-1.435.093	-30.482
Saldo van baten en lasten	-841.211	-1.404.611	-1.435.093	-30.482
Onttrekking reserves	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0
Resultaat	-841.211	-1.404.611	-1.435.093	-30.482

Toelichting /analyse verschillen

De bijdrage aan het Stadsgewest was begroot op € 75.000. Dit bedrag was bestemd mogelijke "weestaken" die voortvloeien uit de liquidatie van het Stadsgewest. Hiervoor is voor € 21.000 aan uitgaven geweest.

De afrekening van de Werkorganisatie Duivenvoorde in de jaarrekening 2016 gaf een verhoging van de bijdrage voor Wassenaar te zien van € 95.200.

Wat hebben we bereikt?

De visie op dienstverlening waarin tijdig, duidelijk, klantgericht en toegankelijk centraal staan is leidend in de dienstverlening. We hanteren het principe digitaal als het kan, persoonlijk als dat nodig is.

In het implementatieplan dienstverlening stonden zeven projecten centraal. Dit zijn achtereenvolgens zaakgericht werken, de invoering van de Omgevingswet, de doorontwikkeling van de digitale dienstverlening, regeldrukvermindering (deregulering), de realisatie van de Basiskaart Grootschalige Topografie, de doorontwikkeling van de digitale infrastructuur en de drie decentralisaties. De projecten worden ondersteund door een ontwikkeltraject voor de medewerkers. De BGT is gerealiseerd. Het project is hiermee afgesloten. Voor de omgevingswet zijn geen voorbereidingen getroffen. Hiervoor zijn geen effectindicatoren te benoemen op dit moment.

De monitoring en evaluatie van de drie decentralisaties verloopt via de landelijke monitor sociaal domein van KING (het kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten). Over de projecten ontwikkeling medewerkers, zaakgericht werken, de digitale dienstverlening, regeldrukvermindering en de doorontwikkeling van de digitale infrastructuur treft u per onderwerp de effectindicator aan.

Afgelopen jaar is daarnaast de zaterdagochtendopenstelling als pilot ingevoerd in de twee maanden voor de zomervakantie.

Uit de bestuurskrachtmeting is naar voren gekomen dat de gemeente alleen op het gebied van dienstverlening een voldoende scoort. Dit is gebaseerd op de resultaten uit waarstaatjegemeente (www.waarstaatjegemeente.nl), de digitale volwassenheid en uit contacten met inwoners en ondernemers.

Dit zijn voorbeelden van hoe we toewerken naar vijf sterren dienstverlening voor onze inwoners!

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Klantbenadering

Doelstelling(en)

Het verbeteren van de dienstverlenende houding en gedrag van de medewerkers van de werkorganisatie.

Maatregelen

Om de dienstverlenende houding en gedrag van medewerkers naar een hoger plan te tillen is gestart met de training Factor C. Deze training is zowel gegeven aan management en medewerkers, als aan het gemeentebestuur. De training richt zich op het verder ontwikkelen van de communicatieve vaardigheden, met als uitgangspunt het communicatief meer leren denken vanuit het perspectief van ontvanger van de boodschap en minder vanuit de zender.

Dit is in plaats gekomen van hostmanship.

Om effectiever en doelgerichter te kunnen werken is de "Scrum" methodiek binnen de werkorganisatie geïntroduceerd. Hierbij worden in zelforganiserende teams in korte cyclussen problemen aangepakt en opgelost en eventuele producten opgeleverd. Kenmerkend hierbij is een continue toetsing of hetgeen (tussentijds) wordt opgeleverd, nog steeds aansluit bij hetgeen gewenst is. Dit geldt voor zowel voor interne, als externe te leveren producten en diensten.

Door een nieuw en interactiever intranet te introduceren worden medewerkers beter op de hoogte gehouden over wat er binnen de beide gemeenten en de werkorganisatie speelt. Dit stelt de medewerkers beter in staat in te spelen op actuele ontwikkelingen en daar hun werkzaamheden eventueel op aan te passen. Tevens is een monitoringstool aangeschaft waarmee geanalyseerd kan worden op welke wijze door inwoners, bedrijven etc. de gemeentelijke internetsite gebruikt wordt. Door het analyseren van het gebruik kan de internetsite steeds gebruiksvriendelijker worden ingericht.

De Schrijfwijzer voor medewerkers is aangepast om meer uniformiteit aan te brengen in de interne en externe communicatie. Deze wordt in 2017 aangeboden aan de medewerkers.

Afgelopen jaar is Wassenaar aangesloten bij het THIC (the Hague International Center). Expats kunnen gebruik maken van deze dienstverlening bijvoorbeeld voor het direct verkrijgen van een BSN of ondersteuning van Acces (vrijwilligers die expats ondersteunen).

Doorontwikkeling digitale dienstverlening

Doelstelling(en)

Voor 1 januari 2017 zijn alle producten en diensten digitaal aan te vragen door inwoners en ondernemers.

Maatregelen

In 2016 zijn 191 producten digitaal te regelen. Daarmee is de doelstelling van 100% digitaal aan te vragen producten behaald. Dit zijn ook producten die niet door de gemeente zelf rechtstreeks worden afgehandeld zoals producten via de BSGR of Avalex. Van die 191 producten zijn 125 E-formulieren beschikbaar waarmee inwoners rechtstreekse gemeentelijke zaken kunnen regelen. Ook ondernemers kunnen inmiddels via E-Herkenning diensten of producten regelen. Het betreft momenteel 53 E-formulieren. Aantallen blijven fluctueren omdat sommige producten of diensten niet meer of anders worden aangeboden. Voorbeelden van nieuwe E-dienstverlening zijn de mogelijkheid om digitaal een huwelijk aan te vragen en de mogelijkheid voor uitvaartondernemers om digitaal overlijdensaangifte te doen. Deze processen zijn geheel digitaliseerd en dit draagt bij aan het bereiken van plateau vier van het INK-model.

Nieuw dit jaar is de aansluiting op e-Idas. Dit middel stelt mensen woonachtig in het buitenland (niet Nederlandse ingezetenen) in staat om op een beveiligde wijze producten of diensten aan te vragen. Dit is vergelijkbaar met het gebruik van een DigiD door Nederlands ingezetenen. De gemeente is hiermee één van de eerste gemeenten in Nederland die dit mogelijk maakt.

Bovenstaande acties hebben geresulteerd in een uitermate goede score in een extern onderzoek naar de digitale volwassenheid onder Nederlandse gemeenten. De gemeente Wassenaar is hierbij op zestiende plek geëindigd en behoorde stond daarmee in de top drie van de grootste stijgers.

De Campagne Klik en Klaar in Wassenaar heeft het maken van afspraken onder de aandacht gebracht evenals de mogelijkheid om digitaal producten aan te vragen. Dit heeft geresulteerd in een toename van het gebruik van E-formulieren tot boven de 800 per maand. Dit is na de zomer weer wat teruggelopen.

Ook voor de website is op het gebied van indicatoren het volgende te melden: een andere effectindicator bij de doorontwikkeling van de digitale dienstverlening is het gebruik van de website en de digitale formulieren. In Wassenaar is de website 118.464 maal bezocht en zijn de meest bezochte pagina's de contactgegevens en openingstijden, paspoort rijbewijs uittreksels en evenementenkalender. De meest gebruikte zoektermen zijn vacatures, openingstijden en rijbewijs.

Deregulering

Doelstelling(en)

Uitgegaan wordt van meer eigen verantwoordelijkheid voor inwoners en ondernemers. Er is een helder normenkader, gebouwd op vertrouwen, waar inwoners en ondernemers gebruik van kunnen maken bij het uitvoeren van plannen. Regels worden gehandhaafd op een wijze die past bij deze tijd.

Maatregelen

In 2016 zijn geen acties op dit onderwerp verricht. Dit wordt in 2017 opgepakt. Er is dus ook geen procentuele vermindering van het aantal producten, vergunningen of lasten voor inwoners en ondernemers.

Doorontwikkeling digitale infrastructuur

Doelstelling(en)

Het programma digitale overheid slaat de handen in één om samen met alle overheidslagen en inwoners en ondernemers ambities, sturing en financiering van de generieke digitale infrastructuur op orde te krijgen. Met deze basis op orde is snellere doorontwikkeling en vernieuwing mogelijk.

Maatregelen

In 2016 zijn de technische en organisatorische werkzaamheden verricht om de aansluiting op de berichtenbox van MijnOverheid te kunnen realiseren. Begin 2017 zullen de eerste concrete producten worden aangeboden. Met die producten kan dan met de inwoners via dit medium worden gecommuniceerd. Het productaanbod zal vervolgens verder worden uitgebreid. Omdat het een relatief nieuw medium is zullen deze personen in 2017 ook nog middels de gebruikelijke wijze via de post op de hoogte worden gehouden. Als alles naar wens verloopt zal dit eind 2017 worden beëindigd en zal men alleen nog via de berichtenbox op de hoogte worden gehouden.

In 2017 zal een analyse gemaakt worden welke verdere onderwerpen vanuit de Agenda 2020 interessant zijn om bij aan te haken.

Als indicator voor eenmalig invoer en meervoudig gebruik is de I-spiegel aangedragen. Inmiddels is dit instrument niet meer voor onderling vergelijk maar alleen voor binnen de gemeente. Middels eigen reguliere controles worden de gegevens gecontroleerd op juistheid. Hierbij worden slechts minimale afwijkingen gevonden (indicator).

Alle gemeentelijke bestuurlijke documenten in gedigitaliseerde vorm beschikbaar maken om als online-processtuk te kunnen fungeren en alle gemeentelijke bestuurlijke documenten digitaal archiveren.

Doelstelling(en)

Bij de doorontwikkeling van de digitale dienstverlening wordt ook aandacht besteed aan de digitale archivering en het digitaal beschikbaar stellen van bestuurlijke documenten.

Maatregelen

In de loop van 2015 bleek dat koppelingsproblemen voorkomen konden worden als alles zou zijn ondergebracht bij één leverancier. Dit is JOIN van Decos geworden dat ook als zaakstelsel gebruikt kan worden. De koppeling van het bestuurlijk besluitvormingsproces (Ibabs en JOIN) is verschoven naar het voorjaar van 2017. In de tussentijd is een module voor de digitale handtekening/parafering (essentieel onderdeel van het digitaal afhandelen van het proces) aangeschaft. Dit wordt in de loop van 2017 uitgerold.

De oorspronkelijk voor zaakgericht werken aangedragen effectindicator is niet meer van toepassing. In het nieuwe implementatieplan komen ook nieuwe effectindicatoren. Zaakgericht werken draagt wel bij aan het bereiken van plateau vier van het INK-model.

Basisregistratie Grootchalige Basiskaart (GBK)

Doelstelling(en)

Voldoen aan de wettelijke verplichting tot invoering van de Basisregistratie Grootchalige Basiskaart.

Maatregelen

Begin november werd bekend dat de invoering van de gebruiksplicht Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) is uitgesteld tot 1 juli 2017. In het afgelopen jaar zijn de activiteiten uitgevoerd om als bronhouder onze bestanden goed gekeurd te krijgen bij de landelijke voorziening. Eind januari 2017 werd bekend dat de aanlevering akkoord is en dus de kaart opgenomen is in de BGT.

Wat heeft het gekost?

€ 1.000

Productgroep: Publiekszaken ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting primair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting act/rekening)
Baten	631.414	621.414	665.191	43.777
Lasten	-2.014.571	-2.064.571	-2.030.948	33.623
Saldo van baten en lasten	-1.383.157	-1.443.157	-1.365.758	77.399

Onttrekking reserves	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0

Resultaat	-1.383.157	-1.443.157	-1.365.758	77.399
------------------	-------------------	-------------------	-------------------	---------------

Toelichting /analyse verschillen**Baten:**

Er is een niet begrote bijdrage van het Centraal Orgaan opvang asielzoekers ontvangen van € 58.000 in verband met de tijdelijke opvang van asielzoekers in Duinrell gedurende de winter 2015/2016. Deze asielzoekers hoefden niet in Wassenaar te worden ingeschreven in de Basisregistratie Personen. Daarom heeft dit voor de gemeente niet tot extra uitgaven geleid.

Er is subsidie ontvangen voor de Grootschalige Basiskaart Nederland van € 12.700.

De legesopbrengsten voor huwelijken zijn € 35.000 lager dan begroot. Er is een duidelijke verschuiving van duurdere huwelijken in het weekend naar goedkopere huwelijken op doordeweekse dagen. Ook kan vanaf 2016 gekozen worden voor een goedkopere eenvoudige huwelijksceremonie. Hiervan hebben in 2016 36 bruidsparen gebruik gemaakt. Dit heeft echter niet geleid tot een significante stijging van het aantal huwelijken.

Op paspoorten en rijbewijzen is per saldo een voordeel van € 14.700 gerealiseerd.

Lasten:

De uitgaven in verband met het Geografisch Informatiesysteem zijn € 24.000 lager dan begroot. Deze uitgaven waren bedoeld voor de inhuur van een tijdelijke medewerker. Omdat dat vanaf 2016 niet meer noodzakelijk was, is deze inhuur begin 2016 beëindigd.

De kosten voor de verkiezing waren € 15.000 lager.

P2 Meedoen in Wassenaar

Programma	Productgroep	Producten
Meedoen in Wassenaar	Participatie en inkomen	Inkomen Sociale werkvoorziening Minima Participatiewet
	Maatschappelijke ondersteuning	Wijkaanpak Dienstverlening in het sociaal domein Mantelzorgers en vrijwilligers Ouderen Individuele voorzieningen Maatschappelijke opvang Invoering 3D Specialistische WMO zorg Openbare gezondheidszorg
	Jeugd	Specialistische jeugdzorg Jeugd Jeugdgezondheidszorg
	Kunst en cultuur	Openbaar bibliotheekwerk Kunst en cultuur Culturele accommodaties
	Onderwijs en kinderopvang	Onderwijshuisvesting Lokale onderwijsvoorzieningen Kinderopvang
	Sport	Sportdeelname Buitensportaccommodaties Binnensportaccommodaties Zwembad

Visie en maatschappelijke effecten

Het is fijn om te wonen, werken, leven en recreëren in Wassenaar. Dat is iets om trots op te zijn en waar we zuinig mee moeten omgaan. We willen behouden wat goed is en beter maken wat beter kan of wat beter moet. Met de focus op onze inwoners – van jong tot oud - investeren we in zorg, sport, onderwijs, economie, kunst en cultuur. Zo bouwen we met zijn allen aan een veilig, groen, sociaal en vitaal Wassenaar. Een dorp om trots op te zijn en waar iedereen meedoet.

Transformatie Sociaal domein

De transitie - de daadwerkelijke overgang van taken voor Jeugd, Wmo en Participatie naar de gemeente - is achter de rug. Nu deze basis staat, breekt een nieuwe fase in de ontwikkeling van het sociaal domein aan, namelijk de transformatie. Met de transformatie wordt beoogd dat betaalbare, hoogwaardige zorg, hulpverlening en sociale zekerheid zo dicht mogelijk rondom en mét de cliënt zelf wordt vormgegeven.

Het doel van de transformatie is om een stapeling van zorg en overheidssteun te voorkomen, de participatie van burgers te vergroten en te komen tot een betere dienstverlening aan kwetsbare burgers. Dit vraagt om innovatie en veranderingen in denken, werken, cultuur en gedrag bij de gemeente zelf, zorgleveranciers, maatschappelijke partners én inwoners. De transformatie is een cyclisch proces dat enkele jaren in beslag zal nemen en uiteindelijk moet leiden tot een duurzame en (financieel) toekomstbestendige ondersteuningsstructuur in het sociaal domein.

Om dit beoogde maatschappelijke effect te behalen wordt ingezet op vier ontwikkelrichtingen:

1. Van categoriaal naar integraal

De samenloop van de transitie van de AWBZ, de Jeugdzorg inclusief het passend onderwijs en de Participatiewet biedt kansen om tot een integraal ondersteuningsaanbod op meerdere levensdomeinen te komen. Verschillende ondersteuningsvormen worden beter op elkaar afgestemd en door kennis en ervaring van elkaar te gebruiken wordt sneller de juiste hulp en ondersteuning ingezet.

2. Van "curatief" naar "preventief"

Bij de beweging van "curatief naar preventief" gaat het om het verminderen van de aanspraak op zwaardere vormen van curatieve ondersteuning door middel van preventieve ondersteuning. Daarbij is het van belang dat de ondersteuning altijd passend is bij de situatie. Bovendien zullen er cliënten zijn die niet zonder curatieve zorg kunnen. Een belangrijk uitgangspunt voor ondersteuning is dan ook zwaar indien noodzakelijk en licht als dit mogelijk is. Extra inzet op preventie zal er toe bijdragen dat in een zo vroeg mogelijk stadium de best passende ondersteuning wordt geboden. Door integraal in een zo vroeg mogelijk stadium de best passende ondersteuning te bieden houden we de zorg betaalbaar voor diegenen die het echt nodig hebben.

3. Van zorgen voor naar helpen zorgen dat

Professionals zijn nu nog gewend problemen voor inwoners op te lossen. Met de transformatie wordt bereikt dat de ondersteuning uitgaat van de mogelijkheden van de inwoners. Dit sluit aan bij de wens van inwoners zo lang mogelijk in de eigen vertrouwde omgeving te wonen en een dag invulling te vinden. De ondersteuning is er op gericht inwoners zoveel mogelijk zelfstandig of met hulp van hun directe omgeving kunnen meedoen. De gemeente kan 'helpen zorgen dat' dit mogelijk is.

4. Van hoe naar wat

Professionals in het sociaal domein krijgen met de transformatie de ruimte om in samenwerking op uitvoeringsniveau de ondersteuning te regelen. Daarbij is het van belang dat niet vooraf wordt bepaald 'hoe' dat bereikt dient te worden maar dat het te behalen resultaat – het 'wat' – gezamenlijk wordt benoemd.

Relatie Transformatie en subsidiebeleid

De transformatie stelt ons voor transformatieopgaven die de ontwikkelingen in de 4 genoemde richtingen op gang brengen en op gang houden. Het subsidiebeleid en het subsidieplan zijn belangrijke instrumenten om invulling te geven aan die opgaven. Uitgangspunt is dat de subsidies effectief en efficiënt worden ingezet.

Monitoring sociaal domein

De voortgang van de transformatie en belangrijker het effect wat hiermee wordt bereikt ten gunste van de inwoners wordt nauwlettend in de gaten gehouden. De basis daarvoor is de gemeentelijke monitor sociaal domein, de wettelijk verplichte Jeugd indicatoren en regionale indicatoren. Daarnaast wordt gemonitord op indicatoren die wij als gemeente noodzakelijk vinden en die passend zijn bij de doelen die wij onder de 'productgroepen' benoemen.

Wat heeft het gekost?

x € 1.000

P2 Meedoen in Wassenaar bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)		Begroting primaair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting actueel / rekening)
Participatie en inkomen	Baten	4.648	4.995	5.341	346
	Lasten	-8.195	-8.979	-9.514	-535
	Saldo	-3.547	-3.984	-4.173	-189
Maatschappelijke ondersteuning	Baten	987	937	630	-307
	Lasten	-8.201	-7.556	-5.724	1.832
	Saldo	-7.214	-6.620	-5.094	1.525
Jeugd	Baten	120	93	35	-58
	Lasten	-4.516	-4.844	-5.090	-246
	Saldo	-4.396	-4.751	-5.055	-303
Kunst en cultuur	Baten	199	199	267	68
	Lasten	-1.322	-1.338	-1.446	-108
	Saldo	-1.124	-1.139	-1.179	-40
Onderwijs en kinderopvang	Baten	102	75	272	197
	Lasten	-3.139	-3.694	-4.019	-325
	Saldo	-3.037	-3.619	-3.747	-128
Sport	Baten	169	169	174	6
	Lasten	-1.647	-1.809	-1.692	117
	Saldo	-1.478	-1.640	-1.518	123
Totaal baten		6.225	6.468	6.720	252
Totaal lasten		-27.020	-28.221	-27.486	735
Totaal saldo van baten en lasten		-20.796	-21.753	-20.765	988
Onttrekking reserves		1.066	2.014	1.807	-208
Toevoeging reserves		0	0	0	0
Mutaties reserves		1.066	2.014	1.807	-208
Resultaat		-19.730	-19.739	-18.959	780

Wat hebben we bereikt?

Sinds 2015 is de gemeente verantwoordelijk voor de uitvoering van de Participatiewet. Van mensen wordt gevraagd om naar vermogen een bijdrage te leveren aan de samenleving en zoveel mogelijk te participeren op de reguliere arbeidsmarkt. Als de betrokkene zijn verplichtingen niet nakomt, kan de uitkering verlaagd of ingetrokken worden. Wij hebben veel mogelijkheden gezien om hier samen met Wassenaarse ondernemers werk van te maken. De gemeente bevorderde dat ondernemers en onderwijsinstellingen om tafel gingen om te bezien waar stageplaatsen en werkplekken beter konden aansluiten op het lokale en regionale opleidingsaanbod. Mensen die minder dan 110% van de voor hen geldende bijstandsnorm verdienden, kwamen in aanmerking voor een sociaal vangnet op het terrein van specifieke voorzieningen. Dit ging ook gelden voor zelfstandige ondernemers, als zij onder de grens van de 110% van de voor hen geldende bijstandsnorm kwamen.

Plan van aanpak arbeidsmarktoffensief

Om het risico te verkleinen op een dreigend verminderd rijksbudget is een uitvoeringsprogramma opgesteld waarmee inzicht wordt gegeven in de manier waarop de afdeling Werk en Inkomen de komende jaren gaat trachten een versnelde uitstroom te bewerkstelligen op het Participatiewet bestand. Het doel van dit uitvoeringsprogramma is om het risico te beperken van tekorten op het BUIG budget. Naast financiële overwegingen, heeft dit plan het beoogde maatschappelijke effect dat iedereen die kan werken, aan het werk is en niet aan de kant staat.

Arbeidsmarktbeleid en werkgeversbenadering

Vanuit de arbeidsmarktregio Zuid-Holland Centraal zijn afspraken gemaakt over een regionale werkgeversbenadering. Het doel was om uiteindelijk één werkgeversbenadering voor zowel de Leidse regio als de regio Haaglanden te ontwikkelen met inbegrip van een toolbox met instrumenten ten behoeve van de plaatsing van uitkeringsgerechtigden bij werkgevers. Ook hier was het effect dat burgers, die kunnen werken, beter begeleid worden naar werk.

Stimuleren sociaal ondernemerschap

Het sociaal ondernemerschap stond al in de steigers en er was een aantal ondernemers dat al met onze steun als sociaal ambassadeur fungeerde. Dat beleid is in 2016 verder gegroeid. Het Sociaal Ondernemerschap heeft geleid tot bewustwording bij werkgevers van de nut en noodzaak van het inzetten van de doelgroep van de afdeling Werk en Inkomen.

Jeugdwerkgelegenheid

Het college wilde stimuleren dat jongeren een kansrijke en talentvolle generatie waren en bleven voor de toekomst. De investeringen werden ingezet in samenspraak met jongeren en een netwerk van organisaties en ondernemers. Het uiteindelijke effect was dat meer jongeren een betere uitgangspositie op de arbeidsmarkt kregen en de vergrijzing van de beroepsbevolking in de toekomst konden opvangen.

De Participatiewet

De Participatiewet (WWB, WsW en Wajong) heeft als beoogd effect dat mensen die nu nog aan de kant stonden, meer kansen kregen om mee te doen en waar mogelijk zelf in hun levensonderhoud konden voorzien.

WSW (oud beschut)

Er is geen nieuwe instroom meer omdat de WSW per 1-1-2015 is opgegaan in de Participatiewet, maar het zittend bestand behoudt alle rechten. Daarom was het niet aannemelijk dat er uitstroom zou plaatsvinden, anders dan door pensionering. Dat wilde zeggen dat de gemeente nog een dertigtal jaren verantwoordelijk blijft voor de doelgroep en de prestaties van de sociale werkplaats zal blijven monitoren.

Tegenprestatie

De tegenprestatie is een instrument om mensen te laten participeren en heeft dus als effect dat burgers bijdragen aan de maatschappij, als een betaalde baan niet binnen de mogelijkheden ligt. De expertise van de coach sociale activering draagt bij aan een effectieve en duurzame uitvoering van de tegenprestatie. Daarom hebben we er in 2016 voor gekozen de coach sociale activering in te zetten bij de uitvoering van de tegenprestatie.

Wet taaleis Participatiewet

Op 1 januari 2016 trad de Wet taaleis Participatiewet in werking. Hierin is geregeld dat bijstandsgerechtigden de Nederlandse taal in voldoende mate moeten beheersen. Een goede taalbeheersing is van belang om weer aan het werk te komen. In 2016 is hier, in samenwerking met Wassenaarse partners op lokaal niveau aandacht aan gegeven.

Maatschappelijke begeleiding

Gemeenten hebben de taak om maatschappelijke begeleiding van nieuwe, inburgeringsplichtige vergunninghouders in te kopen. Sinds 2013 kunnen gemeenten achteraf een vergoeding aanvragen bij het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA). Het afgelopen jaar is de taakstelling wederom drastisch gestegen.

Er is extra ingezet op ondersteuning, opvang en participatie van statushouders. Ook in 2017 zal deze extra inzet nodig zijn.

Vorming regionaal werkbedrijf

In het door het kabinet opgestelde Sociaal Akkoord is afgesproken, dat sociale partners en gemeenten in elke arbeidsmarktregio een 'Werkbedrijf' oprichten. Vooralsnog werd gekozen voor een bestuurlijke tafel met wethouders, vertegenwoordigers van vakbonden, werkgevers en het onderwijs. Het was een groeiemodel, waarbij gestart werd met de wettelijke opgedragen taken, namelijk de invulling van de garantiebannen. Het beoogde effect was dat personen die niet in reguliere werkomgevingen terecht konden, een plek kregen waar zij door middel van het verrichten van arbeid, inkomen konden genereren.

Minimabeleid

In 2016 is dit nieuwe minimabeleid verder ontwikkeld, vooral het vergroten van het bereik en de ontwikkeling van het kindpakket. Met het vergroten van het bereik van de doelgroep is het deelnemen aan de samenleving van huishoudens met een laag inkomen bevorderd.

Handhaving

De actualisering van het beleidsplan handhaving eind 2015 legt de nadruk op het vergroten van de naleving, waarbij preventieve inzet zoals communicatie en dienstverlening een grote rol speelt. Tegelijkertijd bleven opsporing en handhaving een belangrijk onderdeel van de totaalaanpak wat betreft het tegengaan van fraude en oneigenlijk gebruik. Tevens is gezocht naar de raakvlakken 3d breed. Inzet vanuit dat perspectief moest leiden tot een groter bewustzijn bij de klant en een grotere nalevingsbereidheid. De gemeente hielp klanten om de regels na te leven en klanten zijn regels meer uit zichzelf gaan naleven. Er werd een ontwikkeling ingezet naar 'natuurlijk naleven'.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Voorgenomen doelstellingen 2016

1. Implementeren van het Plan van Aanpak arbeidsmarktoffensief. Door middel van werkervaring, opleiding en/of begeleiding verkleinen van de belemmeringen bij het verkrijgen van werk. Hierbij wordt uitgegaan van de mogelijkheden en talenten van mensen.
2. We streven naar een vermindering van de instroom van uitkeringsgerechtigden ten opzichte van 2014.
3. We stellen ons een toename van het aantal plaatsingen op een reguliere werkplek van 25% ten opzichte van het uitstroomcijfer 2014 als doel, te bereiken in de periode 2016-2018. Dit is conform de doelstelling zoals opgenomen in het plan van aanpak arbeidsmarktoffensief.
4. Van iedereen een bijdrage aan de maatschappij vragen, de tegenprestatie is opgelegd bij de gehele doelgroep en 25 personen zijn in begeleiding genomen.
5. Werkgevers in de gemeente ondersteunen om mensen met arbeidsbeperkingen in dienst te nemen, de gemeente zelf draagt hier ook aan bij.
6. Bereik van minimabeleid met 15% vergroten.
7. Misbruik van voorzieningen tegengaan conform beleidsplan Handhaving.
8. De toegang tot ondersteuning is laagdrempelig en lokaal georganiseerd.

Genomen acties aan de hand van genoemde maatregelen uit de begroting 2016 om bovenstaande doelstellingen te realiseren.

1.1. Invoering Beleidsplan participatiewet afronden. Gerealiseerd door:

- Vorm te geven aan het beleid voor de periode 2017-2020 aan de hand van de ervaringen en inzichten die we in 2015 en 2016 hebben opgedaan. In mei 2016 heeft de raad de startnotitie beleidsplan sociaal domein vastgesteld, waarin de processtappen staan om te komen tot een integraal beleidsplan sociaal domein. (Hierin wordt tenminste aandacht besteed aan de domeinen maatschappelijke ondersteuning, jeugd, participatie en publieke gezondheid). Dit proces wordt in 2017 afgerond.

1.1. Invoering en implementatie wet Taaleis participatiewet. Gerealiseerd door:

- vaststelling van de beleidsregels Wet taaleis.

1.2. Stichting Vluchtelingenwerk Wassenaar middels subsidie faciliteren invulling te geven aan de maatschappelijke begeleiding van statushouders. Gerealiseerd door:

- het verstrekken van subsidie aan vluchtelingenwerk en het maken van afspraken met hen over de begeleiding.

2.1. Realisatie van sociaal juridische ondersteuning aan kwetsbare inwoners in de vorm van sociaal raadslidenwerk. Gerealiseerd door:

- deze taak te beleggen bij de partner Kwadraad.

3.1. In de regio Zuid Holland Centraal doorvoeren regionale afspraken voor Arbeidsmarktbeleid en werkgeversbenadering. Gerealiseerd door:

- verdere ontwikkeling van de regionale werkgeversbenadering;
- hiervoor in de regio een 'kwartiermaker werkgeversbenadering' aan te stellen, die ook de banden met arbeidsmarktregio Haaglanden aantrok;
- op gemeentelijk niveau de aandacht te leggen op een nadere verbinding tussen het economische domein en het arbeidsmarktbeleid.

4.1. Monitoren plan van aanpak arbeidsmarktoffensief. Gerealiseerd door:

- de uitvoering van het plan zoals dat is vastgelegd;
- een evaluatie op te stellen, één jaar na de start van de uitvoering van het Plan en deze succesvolle evaluatie te presenteren aan de Raad.

4.2. Actieprogramma jeugdwerkgelegenheid voortzetten langs de sporen van voorkomen en reduceren van jeugdwerkloosheid en het vergroten van de werkgelegenheid. Gerealiseerd door:

- in te zetten op alle ambities: Jongeren in de Lift is geïntroduceerd, alle jongeren die niet in beeld waren zijn in beeld gebracht, er is jongerenvertegenwoordiging opgezet. In 2017 zullen we ons richten op het voorzetten van deze werkzaamheden en het implementeren van een ontwikkelroute van jongeren.

- 5.1. Certificeren en trainen sociaal ondernemers. Gerealiseerd door:
- de eerste maanden onderzoek te doen naar de doorontwikkeling van het beleid op het gebied van sociaal ondernemerschap. Twee initiatieven in de regio zijn uiterst positief te noemen. Dit is een formelere vorm dan tot nu toe gekozen is, zodat Sociaal Ondernemerschap een professionelere plek krijgt binnen publieke en private organisaties. De verdere realisatie is nog in ontwikkeling.
- 6.1. Vorming regionaal werkbedrijf. Gerealiseerd door:
- het vormen van een bestuurlijke tafel met wethouders, vertegenwoordigers van vakbonden, werkgevers en het onderwijs. Het is een groeimodel, waarbij gestart is met de wettelijke opgedragen taken, namelijk de invulling van de garantiebannen.
- 6.2. Vergroten doelgroep minimabeleid. Gerealiseerd door:
- intensivering van voorlichting naar zowel de doelgroep als intermediairs en het maatschappelijke middenveld;
 - het doorontwikkelen op basis van behaalde resultaten, opgedane ervaringen en overleg met het maatschappelijk middenveld;
 - het overleg met het maatschappelijk veld verder vorm te geven en uit te voeren;
 - bepaalde projecten uit het beleidsplan, die de nodige voorbereiding vergden, te starten;
 - de communicatie over minimaregelingen te intensiveren om het gebruik ervan te vergroten.
- 6.3. Duurzame positionering Wassenaar binnen GR KDB ten behoeve van 'oud beschut' WSW. Gerealiseerd door:
- de 'Gemeenschappelijke regeling werkbedrijven Kust-, Duin- en Bollenstreek'. Deze nieuwe GR is modulair opgebouwd, waardoor het voor Wassenaar mogelijk blijft om deel te nemen aan de GR voor alleen de doelgroep met een 'oude' WSW indicatie. Op deze manier behouden inwoners van Wassenaar met een oude WSW indicatie hun dienstverband bij de Maregroep.
- 7.1. Beleidsplan Handhaving in 3D-perspectief uitvoeren. Gerealiseerd door:
- het vaststellen van het 'Uitvoeringsplan naleving en handhaving Jeugd_Wmo_Participatie 2016-2017'. De nadruk ligt hierbij op het vergroten van de naleving, waarbij preventieve inzet, zoals communicatie en dienstverlening, een grote rol speelt. Tegelijkertijd blijven opsporing en handhaving een belangrijk onderdeel van de totaalaanpak wat betreft het tegengaan van fraude en oneigenlijk gebruik;
 - een start te maken met de uitvoering van dit plan en zijn al verschillende ontwikkelpunten geïmplementeerd.
- 7.2. Begeleiden doelgroep Tegenprestatie. Gerealiseerd door:
- de samenwerking met de Coach Sociale Activering voort te zetten.

- 7.3. Het organiseren van voldoende huisvesting voor statushouders in het kader van de taakstelling statushouders. Gerealiseerd door:
- in samenwerking met de woningcorporaties (WBS en Willibrordus) te trachten voor alle mensen die aan onze gemeente gekoppeld zijn passende huisvesting te vinden. De taakstelling voor de tweede helft van 2016 is voor de eerste maal niet gehaald. Geprobeerd wordt om dit in de eerste helft van 2017 recht te trekken. Aangezien de taakstelling aanzienlijk naar beneden toe is bijgesteld, is de verwachting dat dit gehaald wordt. Ook de alleenstaande minderjarige vergunninghouders die wij huisvesten tellen mee voor de taakstelling.
- 7.4. Het realiseren sociaal juridische bijstand voor kwetsbare inwoners als preventief instrument binnen het sociaal domein. Gerealiseerd door:
- de realisatie van sociaal juridische ondersteuning aan kwetsbare inwoners in de vorm van sociaal raadsliedenwerk. Deze taak is belegd bij de partner Kwadraad.
- 8.1. Met lokale partners invulling geven aan volwassen educatie en het tegengaan van laaggeletterdheid. Gerealiseerd door:
- voor 6 personen een product overeenkomst met het ROC Leiden af te sluiten en af te ronden. Vanaf 2017 werken we samen met Mondriaan.

Wat heeft het gekost?

X € 1.000

Productgroep: Participatie en inkomen ("-" = nadeel / "+" = voordeel)	Begroting primair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting act/rekening)
Baten	4.648.234	4.995.226	5.341.469	346.243
Lasten	-8.195.183	-8.978.978	-9.514.099	-535.121
Saldo van baten en lasten	-3.546.949	-3.983.752	-4.172.630	-188.878
Onttrekking reserves	20.000	105.140	54.260	-50.880
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves	20.000	105.140	54.260	-50.880
Resultaat	-3.526.949	-3.878.612	-4.118.370	-239.758

Toelichting /analyse verschillen

Productgroep Participatie en inkomen

Het totaal resultaat op het thema Participatie en Inkomen laat een negatief saldo zien van € 240.000. In het onderstaande overzicht wordt ingezoomd op de posten die het meest bepalend zijn voor de verklaring van deze afwijking – positief of negatief – ten opzichte van de begroting 2016.

Baten

De hogere baten van € 346.000 worden voor € 389.000 verklaard door een hogere Rijksbijdrage in het kader van de BUIG als gevolg van het ontvangen voorschot vergunninghouders en het verwachte beroep op de vangnetregeling. De Bbz leidt in 2016 tot € 118.000 lagere baten. Het Bbz-budget is moeilijk stuurbaar doordat het gaat om een klein aantal verstrekkingen voor relatief hoge bedragen.

Als gevolg van een efficiënt debiteurenbeleid is er (hoofdzakelijk op het product *Minima*) bijna € 107.000 extra aan baten ontvangen.

Lasten

De hogere lasten van per saldo € 535.000 worden veroorzaakt door hogere uitgaven aan de open-einde-regelingen BUIG (€ 488.000) en de bijzondere bijstand (€ 40.000). Daarbij draagt ook de uitvoering van het plan van aanpak arbeidsmarktoffensief bij aan hogere lasten. De overschrijding op Participatie bedraagt € 291.000.

Tegenover de hogere lasten staan lagere lasten ter hoogte van € 89.000 voor de Bbz en € 43.000 voor Participatieverklaringstrajecten.

Projectmiddelen vergunninghouders

Met de voorjaarsnota 2016 is € 155.000 beschikbaar gesteld voor vergunninghouders. In 2016 is een deel van het beschikbaar gestelde budget gebruikt. Het restant van het budget is nodig voor het verdere traject in 2017.

Voorgesteld wordt het restantbudget van € 107.000 door te schuiven naar 2017.

Mutaties reserves

Communicatiekosten bijzondere bijstand

De geraamde onttrekking uit de reserve uitvoering Sociaal Domein van € 52.200 ten behoeve van communicatiekosten bijzondere bijstand valt ruim € 27.600 lager uit dan geraamd. De geraamde onttrekking van € 32.900 ten behoeve van eenmalige koopkrachttegemoetkoming valt circa € 23.000 lager uit dan geraamd. Het restant is niet meer benodigd en kan daarmee vrijvallen.

Wat hebben we bereikt?

De cliënt stond voor ons centraal en waar nodig leverden we maatwerk. Dat wilden en konden we echter niet alleen. Het sociale krachtenveld van inwoners, (wijk)netwerk, organisaties, ondernemers en andere overheden benutten we optimaal. Waarbij elke partner vanuit een eigen belang of verantwoordelijkheid van invloed zijn op de sociale ontwikkeling van ons dorp. Wij waren één van de partijen in dit sociale krachtenveld, maar hadden en hielden de regie. Wij hechten veel waarde aan participatie van alle betrokken partners. Eén van de doelen van de transformatie van het sociaal domein was en is nog steeds het verbinden van professionele en informele ondersteuning. Voorop staat dat de decentralisaties zijn ingezet om lokaal maatwerk te kunnen bieden. 'Zorg in de buurt en door de buurt, in de nabijheid van mensen' was voor ons bij aanbestedingen een belangrijk uitgangspunt. Door gebruik te maken van de kennis, ervaring en inzichten van ervaringsdeskundigen en door te leren van professionals, cliënten en inwoners, hebben we onze rol in het sociale domein steeds scherper ingevuld. Daarbij moest de aandacht van de vrijwilligers en de zorgaanbieders zich vooral richten op de taken die mensen niet zelf konden organiseren. Gemeenten en zorgaanbieders werkten in gebiedsgerichte teams samen, zodat problemen sneller gesignaleerd en opgelost worden. Wij ondersteunden de vrijwilligersorganisaties die mantelzorgers respijt boden.

Vaak is het moeilijker om hulp te vragen dan om hulp te bieden. Zeker in het informele circuit of je eigen sociale netwerk. Het besef terugbrengen bij de inwoners van Wassenaar dat hulp vragen mag, zagen wij als één van onze kerntaken. Goede professionele communicatie was de sleutel.

Beoogd maatschappelijk effect

- Met de transformatie van het sociaal domein wordt de stapeling van zorg en overheidssteun voorkomen, de participatie van burgers vergroot en komen we tot een betere dienstverlening aan kwetsbare inwoners;
- Stevige netwerken in de wijk die bijdragen aan sociale cohesie en leefbaarheid;
- Wassenaarse inwoners hebben steeds meer het vermogen om voor zich zelf te zorgen en zijn in staat, met of zonder ondersteuning, langer zelfstandig thuis te blijven wonen.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Doelstellingen 2016

1. Komen tot kwalitatieve, goede, betaalbare en passende zorg en ondersteuning voor mensen die dat echt nodig hebben;
2. Mensen met een hulpvraag en mantelzorgers daadwerkelijk in staat stellen zelf de regie over de inzet van ondersteuning te voeren waarbij de eigen kracht optimaal benut wordt;

3. Innovatie en veranderingen in denken, werken, cultuur en gedrag, zoals samengevat in de transformatie agenda, bij de gemeente zelf zorgleveranciers, maatschappelijke partners én inwoners bewerkstelligen;
4. 1 huishouden, 1 plan, 1 regisseur;
5. De toegang tot ondersteuning is laagdrempelig, lokaal en integraal georganiseerd;
6. Inwoners kunnen zoveel mogelijk terecht in Wassenaarse zorginstellingen indien zelfstandig thuis blijven wonen niet meer mogelijk is;
7. Eerder en meer bereik van (jonge) mantelzorgers om overbelasting te voorkomen,
8. Alle inwoners, met en zonder beperkingen, moeten deel kunnen nemen aan onze samenleving.
9. Een sterk vrijwilligersveld;
10. In wijken en buurten kennen mensen elkaar en helpen elkaar daar waar nodig;
11. Bestrijding van eenzaamheid.

Genomen acties aan de hand van genoemde maatregelen uit de begroting 2016 om bovenstaande doelstellingen te realiseren.

- 1.1. Evaluatie en onderzoek naar ontschottingsmogelijkheden 'oude' en 'nieuwe' zorg.
Gerealiseerd door:
 - in de regionale werkgroep Onderzoeken en Ontwikkelen (O&O) vier pilots op te starten om de ontschottingsmogelijkheden tussen de oude (maatwerkvoorzieningen) en nieuwe (gesubsidieerde) mogelijkheden te onderzoeken.
- 1.2. Herziening van het aanbod aan algemene- en maatwerk voorzieningen. Gerealiseerd door:
 - het aanpassen van de tarieven voor 2017 van maatwerkvoorzieningen zoals huishoudelijke ondersteuning en begeleiding; voor wat betreft het aanbod aan maatwerkvoorzieningen heeft in 2016 geen herziening plaatsgevonden.
- 1.3. Inkoop voorzieningen Wmo 2017. Gerealiseerd omdat:
 - er geen nieuwe aanbestedingen plaats hebben gevonden vanwege doorlopende contracten.
- 1.4. Uitvoeren accounthouderschap en contractmanagement gecontracteerde zorgaanbieders.
Gerealiseerd door:
 - met aanbieders van maatwerkvoorzieningen periodiek contractgesprekken te voeren aan de hand van een vast format;
 - het uitvoeren van een inventarisatie van alle lopende contracten en het opstellen van profielen voor contractmanagers en accounthouders. Een verdere implementatie volgt in 2017.
- 1.5. Periodieke monitoring uitputting van zorgbudgetten. Gerealiseerd door:
 - een zodanige verbetering van informatieverstrekking door verschillende partijen zoals CAK, SVB en Zorg-lokaal zodat wij als gemeente beter inzicht krijgen in de uitputting van zorgbudgetten.

- 2.1. Realisatie lokale sociale kaart van het totale zorg- en welzijnsaanbod. Gerealiseerd door:
- implementatie van Jalp als sociale kaart. Evaluatie eind 2016 leert dat het gebruik dat weinig inwoners gebruik maken van deze website, het beheer en onderhoud intensief is en de kosten hoog zijn. Professionals hebben wel een behoefte aan een sociale kaart. Daarom zijn alternatieven voor Jalp onderzocht. Dit krijgt een vervolg in 2017.
- 2.2. Uitvoeren plan van aanpak preventie. Gerealiseerd door:
- het in samenwerking met verschillende partners opstarten van de diverse onderdelen uit het plan van aanpak Preventie. Deze worden in 2017 uitgevoerd vanuit gezondheid;
 - in samenwerking met zorginstellingen en GGD te werken aan interventies inzake preventie roken, alcohol en drugsgebruik (o.a. door voorlichting);
 - in samenwerking met zorginstelling en GGD kwetsbare ouderen te faciliteren, zoals aanpak ouderenmishandeling.
- 2.3. Uitvoeren jaarlijkse waardering voor mantelzorgers en vrijwilligers. Gerealiseerd door:
- het houden van een vrijwilligersfeest door de Vrijwilligerscentrale Wassenaar;
 - het houden van de Dag van de Mantelzorg (samenwerking door Stichting Maatschappelijke Ondersteuning Wassenaar en Stichting Voorschoten Voor Elkaar).
- 3.1. Actualiseren beleidsplan Wmo, inclusief vernieuwen verordening, beleidsregels. Niet gerealiseerd omdat:
- in mei 2016 de raad de startnotitie beleidsplan sociaal domein heeft vastgesteld, waarin de processtappen staan om te komen tot een integraal beleidsplan sociaal domein. (Hierin wordt tenminste aandacht besteed aan de domeinen maatschappelijke ondersteuning, jeugd, participatie en publieke gezondheid). Dit proces wordt in 2017 afgerond.
- 3.2. Invulling geven aan resultaatsturing richting subsidiepartners. Gerealiseerd door:
- het opstellen van een het Subsidieplan 2017 – 2020. In dit plan is voor het thema kwetsbare inwoners de omslag gemaakt naar subsidiëren op basis van resultaatafspraken. Hiermee bepaalt de gemeente niet langer vooraf 'hoe' de ondersteuning vorm moet worden gegeven, maar benoemt zij het gewenste resultaat, het 'wat';
 - met een aantal grote subsidiepartners te starten met de pilot prestatiedenken. De focus van de pilot was het versterken en doorontwikkelen van een prestatiegericht netwerk voor volwassenen (18+). De pilot zou een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van opdrachtgever- en opdrachtnemerschap waarbij de gemeente de kaders en de richting bepaalt en de inhoudelijk experts aangeven hoe de gewenste resultaten gehaald kunnen worden. Helaas is geconcludeerd dat de insteek van de pilot niet bij alle deelnemende partijen paste bij de fase van ontwikkeling waarin zij zich bevonden. Het proces van de pilot heeft voor de gemeente zichtbaar gemaakt dat er meerwaarde zit in het samenbrengen van partijen, maar dat het tempo van ontwikkelingen verschilt. De pilot prestatiedenken stopt, desondanks zal de transformatie worden doorgezet.

- 3.3. Doorontwikkeling van de deelovereenkomst maatwerkbegeleiding. Gerealiseerd door:
- deelname in de projectgroep onderzoeken en ontwikkelen (O&O). Dit loopt in 2017 nog door.
- 3.4. Uitvoeren toezicht + handhaving WMO. Gerealiseerd door:
- de dienstverleningsovereenkomst met de GGD Haaglanden voor het uitvoeren van toezicht te verlengen;
 - regionaal te starten met het onderzoeken op welke wijze handhaving verder vorm gegeven kan worden.
- 3.5. Uitvoering geven aan ombudsfunctie. Gerealiseerd door:
- als gemeente aangesloten te blijven bij de Nationale Ombudsman. Daar kunnen inwoners ook terecht voor klachten over de gemeente in relatie tot het sociaal domein.
- 4.1. + 5.1. Doorontwikkeling van de integrale toegang tot ondersteuning door versterking van de samenwerking tussen jeugd, Wmo en werk en inkomen. Gerealiseerd door:
- hiervoor een programma op te starten;
 - het gemeentelijke loket te bemensen door consultants Jeugd, WMO en Werk en Inkomen.
 - samenwerking te bevorderen met andere partijen uit het veld door het houden van een wekelijks spreekuur door MEE en Kwadraad op het gemeentekantoor;
 - de regelmatige aanwezigheid van de S1 verpleegkundige van Plicare afstemming.
- 6.1. In afstemming met centrumgemeente uitvoering en doorontwikkeling taken inloopfunctie GGZ en Beschermd Wonen. Gerealiseerd door:
- in het kader van de uitvoering en doorontwikkeling van de Inloopfunctie GGZ (valt onder Wmo 2015), te onderzoeken wat voor (subsidie)afspraken hierover gemaakt dienen te worden. Dat wordt in 2017 nader geconcretiseerd;
 - de wethouders van Haagse regio (Den Haag, Leidschendam-Voorburg, Rijswijk, Wassenaar en Zoetermeer) de Startnotitie Beschermd wonen en Maatschappelijke opvang 2017-2020 te laten accorderen. Deze gaat begin 2017 ter besluitvorming naar de colleges in de Haagse regio.
- 7.1. Sturen op een professionele invulling van de mantelzorgondersteuning, ook gericht op jonge mantelzorgers. Gerealiseerd door:
- de Stichting Maatschappelijke Ondersteuning Wassenaar (SMOW) die een bewustwordingsprogramma heeft opgestart om bij professionals in Wassenaar bewust te maken van de mantelzorgproblematiek;
 - het starten van een project door de SMOW in samenwerking met Voor Elkaar (Voorschoten) om jonge mantelzorgers te vinden en te ondersteunen.

- 9.1. Ondersteuning vrijwilligersorganisaties die mantelzorgers opsporen en/of respijt bieden. Gerealiseerd door:
- de Vrijwilligerscentrale Wassenaar (VCW) die vrijwilligersorganisaties ondersteunt met haar activiteiten;
 - de SMOW die een bewustwordingscampagne is gestart om haar activiteiten en ondersteuning voor mantelzorgers extra onder de aandacht te brengen bij zorgaanbieders, scholen en andere welzijnpartners.
- 9.2. Samen met vrijwilligersorganisaties kijken naar de bestanden van vrijwilligers en onderzoeken of die aansluiten op de vraag. Gerealiseerd door:
- de Vrijwilligerscentrale Wassenaar (VCW) die haar aanbod met betrekking tot het ondersteunen (deskundigheidbevordering, vinden en werven van vrijwilligers) heeft aangepast aan de behoefte van organisaties.
- 9.3. Investeren in welzijnsorganisaties en vrijwilligersorganisaties. Gerealiseerd door:
- extra financiële middelen beschikbaar te stellen aan de VCW voor professionalisering van de centrale, opdat zij andere vrijwilligersorganisaties beter kunnen ondersteunen;
 - extra middelen vrij te maken voor de SMOW om eerder en meer mantelzorgers te kunnen ondersteunen.
- 9.4. Blijvend invulling geven aan resultaatsrichting een professionele vrijwilligerscentrale. Gerealiseerd door:
- de VCW die structureel een professionaliseringsbudget krijgt om de centrale te kunnen professionaliseren;
 - hiermee extra mankracht in te huren om projecten zoals werven van de jongere vrijwilliger mogelijk te maken en haar wervingsactiviteiten één keer per week op de locatie van de bibliotheek te houden, verschuiving van de VCW die erop uit gaat om potentiële vrijwilligers te verleiden tot vrijwilligerswerk.
- 10.1. Op basis van wijkprofielen uitvoering geven aan wijkbeleid. Gerealiseerd door:
- het starten met het maken van een dorpsprofiel door een extern bureau die bij alle partijen zal aanhaken.
 - meer inzicht te krijgen en te houden in de opbouw van de leefbaarheid in wijken, door in gesprek te gaan met contactpersonen/sleutelfiguren. Dit is een continu proces;
 - in het kader van Wassenaar zijn we Samen en Wassenaar Ontmoet verschillende ontmoetingen en netwerkbijeenkomsten te organiseren zoals netwerkvondens voor wijk- en buurtverenigingen/welzijnsorganisaties/verenigingen, wijkwandelingen en contacten met de wijkwethouders en wijkmanagers, etcetera;

11.1. Bevorderen en faciliteren van burgerinitiatieven en kleinschalige welzijns- en zorginitiatieven in de buurten. Gerealiseerd door:

- steeds meer in de wijk aanwezig te zijn en diverse sleutelfiguren, groepen en netwerken te leren kennen waardoor de betrokkenheid bij (kleinschalige) initiatieven in de wijk wordt vergroot;
- het stimuleren van landelijke welzijnsactiviteiten zoals NL Doet, Burendag, Straatspeeldag, opschoondag etc.;
- het nog beter inbedden van burger- en overheidsparticipatie in de organisatie.
Wijkmanagement maakt hier onderdeel van uit.

Wat heeft het gekost?

X € 1.000

Productgroep: Maatschappelijke ondersteuning ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting primair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting act/rekening)
Baten	986.937	936.937	630.109	-306.828
Lasten	-8.201.003	-7.556.474	-5.724.186	1.832.288
Saldo van baten en lasten	-7.214.066	-6.619.537	-5.094.077	1.525.460

Ottrekking reserves	296.573	580.009	534.570	-45.439
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves	296.573	580.009	534.570	-45.439

Resultaat	-6.917.493	-6.039.528	-4.559.507	1.480.021
------------------	-------------------	-------------------	-------------------	------------------

Toelichting /analyse verschillen

Inleiding

Op het thema maatschappelijk ondersteuning is een groot overschot ontstaan. Het jaar 2016 is het tweede jaar dat het sociaal domein wordt uitgevoerd door de gemeenten. Op landelijk niveau is gebleken is dat zorgaanbieders grote moeite hebben om hun bedrijfsvoering op orde krijgen en tijdig te factureren. Declaraties komen vertraagd binnen en dat bemoeilijkt een tijdig inzicht in de te verwachten kosten. Daarnaast hebben in 2016 minder mensen een beroep gedaan op huishoudelijke ondersteuning en PGB en voldoen minder mensen dan gedacht aan de gestelde voorwaarden om in aanmerking te komen voor een vergoeding dan verwacht bij het opstellen van begroting en najaarsnota.

In de begroting 2017 zijn de budgetten teruggebracht naar het niveau van de werkelijke uitgaven in 2015. Daardoor zijn deze al aanzienlijk lager zijn dan de geraamde uitgaven aan het sociaal domein in de begroting 2016.

Individuele voorzieningen

Vervoersvoorzieningen (€ 100.500 voordelig)

In 2016 hebben minder mensen een beroep gedaan op een vervoersvoorziening dan verwacht bij het opstellen van begroting en najaarsnota.

Rolstoelvoorzieningen (€ 65.200 voordelig)

In 2016 hebben minder mensen een beroep gedaan op een rolstoelvoorziening dan verwacht bij het opstellen van begroting en najaarsnota.

Huishoudelijke hulp natura (€ 452.100 voordelig)

In 2016 hebben minder mensen een beroep gedaan op huishoudelijke ondersteuning dan verwacht bij het opstellen van begroting en najaarsnota. Verder zijn in 2016 nog afrekeningen (ontvangsten) uit 2015 geboekt.

Huishoudelijke hulp pgb (€ 97.500 voordelig)

Het aantal pgb cliënten is minder dan verwacht. Dit komt voornamelijk door minder instroom van nieuwe cliënten.

Eigen bijdragen huishoudelijke hulp (€ 216.900 nadelig)

Het bedrag dat aan eigen bijdragen is ontvangen van het CAK is minder dan verwacht. Dit heeft waarschijnlijk te maken met het feit dat mensen met een hoge eigen bijdrage afzien van de voorziening vanuit de Wmo. Verder worden eigen bijdragen in een aantal gevallen over een langere periode "uitgesmeerd", doordat betalingsregelingen worden getroffen met en door het CAK.

Woonvoorzieningen (€ 10.000 voordelig)

In de raad van 12 december 2016 heeft de raad het voorstel "aangepaste planning beleidsplan sociaal domein" vastgesteld. In dit voorstel is vooruitlopend op de resultaatbestemming 2016 een bedrag van €10.000 beschikbaar gesteld voor maatwerkvoorzieningen (Wmo) in 2017. Voor het opstellen van het beleidsplan zijn reeds verplichtingen aangegaan. Voorgesteld wordt om het budget van € 10.000 over te hevelen naar 2017.

Specialistische voorzieningen

Individuele voorzieningen Wmo (ZIN) € 50.200 (voordelig)

In najaar 2016 heeft nog een afrekening plaats gevonden over 2015. Reden hiervoor is dat een groot deel van de definitieve afwikkeling van declaraties over 2015 pas in 2016 heeft plaats gevonden.

Compensatie meerkosten (€ 242.700 voordelig)

De compensatie meerkosten kan door cliënten pas aan het eind van een lopend jaar worden aangevraagd. Hierdoor kan de afwikkeling vanuit de gemeente pas in het eerste kwartaal 2017 plaatsvinden. Over het jaar 2015 hebben we een gegevensbestand ontvangen van inwoners die eerder recht hadden op WTCG-vergoeding en CER-vergoeding. Deze inwoners zijn allemaal aangeschreven, maar minder mensen dan gedacht voldeden aan de aangescherpte voorwaarden voor de vergoeding.

In deze post is bovendien een budget opgenomen voor de collectieve ziektekostenverzekering. Uitgaven zijn onderdeel van de uitgaven bijzondere bijstand.

PGB Wmo (3D) (€ 396.600 voordelig)

Het aantal inwoners dat een wmo voorziening voor begeleiding en dagbesteding aanvraagt is minder dan verwacht. Van de toegekende aanvragen wordt bovendien een groot deel als zorg in natura verstrekt. Het aantal personen dat een PGB vraagt neemt sterk af. Er vindt dus een verschuiving van de uitgaven plaats van PGB naar ZIN.

In het najaar van 2016 hebben er nog afrekeningen plaatsgevonden over 2015.

Openbare gezondheidszorg (€ 83.900 voordelig)

De verwachte verhoogde bijdrage voor Veilig Thuis Haaglanden van € 38.000 heeft zich in 2016 niet voorgedaan.

Het overschot in de bijdrage GGD zit hem voornamelijk in een lagere afname van niet-wettelijke taken zoals sociale medische advisering.

Gebiedsteam (€113.300 voordelig)

De werkelijke kosten in 2016 kwamen lager uit dan de begroting, omdat in de loop van 2016 mensen zijn vertrokken en niet vervangen in verband met de afbouw van het ACT-team met name in Leidschendam-Voorburg.

Vanuit deze post werden in 2016 betalingen gedaan voor het gezamenlijk ACT team voor de gemeenten Leidschendam-Voorburg, Voorschoten en Wassenaar. Het ACT team werd samengesteld met professionals van partnerorganisaties. De partnerorganisatie hadden een overeenkomst met Leidschendam-Voorburg en kosten die in rekening werden gebracht zijn aan het einde van 2016 aan Voorschoten doorbelast.

Mutaties reserves

In de begroting is € 580.000 als onttrekking aan de algemene reserve beschikbaar gesteld. De onttrekking voor het project buurthuis Oostdorp is € 45.400 lager uitgevallen.

Wat hebben we bereikt?

De gemeente is verantwoordelijk voor het hele spectrum van hulp voor jeugd. Zij heeft hiermee de kans gekregen om regie te voeren over de gehele jeugdketen en verbindingen te leggen tussen zorg, gezondheid, onderwijs, werk en inkomen, wonen, welzijn en veiligheid. Door de ontschotting van geldstromen is bovendien een financiële prikkel ontstaan tot meer integrale en effectievere jeugdhulp. Daarnaast is het van groot belang dat het beleid blijft aansluiten bij de lokale behoeften van jeugdigen en hun opvoeders.

Beoogd maatschappelijk effect

Gezond en veilig opgroeien van alle jeugd in Wassenaar zodat zij zich kunnen ontwikkelen tot maatschappelijk en economisch zelfredzame individuen die mee kunnen doen in de samenleving.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Voorgenomen doelstellingen 2016

1. Zorgen dat jongeren passende ondersteuning en hulp ontvangen om gezond en veilig op te kunnen groeien.
2. Zorgen dat jongeren niet van school gaan zonder startkwalificatie.
3. Zorgen dat jongeren voldoende perspectief op stage- en werkervaringsplaatsen hebben.
4. Jongeren stimuleren om betrokken te zijn bij de Wassenaarse samenleving.
5. Bevorderen van meer samenhang binnen het jeugdstelsel.
6. Invulling geven aan de transformatieopgave binnen het sociaal domein.
7. Lokaal invulling geven aan de speerpunten van de innovatieagenda Haaglanden.
8. Het bevorderen van de ontwikkeling van curatief naar preventief.
9. Streven naar minder gebruik van het gedwongen kader.
10. Budgettair neutraal organiseren van jeugdhulp.
11. Organiseren van een breed scala aan vraaggerichte voorzieningen jeugd en jeugdhulp.
12. Meer focus op de aanpak van kindermishandeling.
13. Een integrale aanpak voor 0-100 jarigen door verbinden tussen jeugd, WMO en participatie.

Genomen acties aan de hand van genoemde maatregelen uit de begroting 2016 om bovenstaande doelstellingen te realiseren.

- 1.1. Het voortzetten en uitbouwen van afspraken met huisartsen over samenwerking met de gemeente (het CJG). Gerealiseerd door:
 - het vastleggen van samenwerkingsafspraken met huisartsen.

- 2.1. Versterken van de verbinding tussen leerplicht en het Centrum Jeugd en Gezin (CJG). Gerealiseerd door:
 - de leerplichtambtenaar vaste deelnemer te maken van de signalering overleggen Jeugd Wassenaar;
 - korte lijnen op casusniveau tussen leerplicht en CJG medewerkers;
 - afspraken te maken over het verzuim om medische reden. Hierbij kan de jeugdarts van de JGZ ZHW worden geconsulteerd.

- 3.1. Actieprogramma jeugdwerkgelegenheid voortzetten. Gerealiseerd door:
 - goede (samen)werkafspraken en regelmatig overleg met de afdeling werk en inkomen die dit actieprogramma voor onze gemeente uitvoert. Behaalde resultaten zijn bijvoorbeeld het thuis bezoeken van alle thuiszittende jongeren en maken van nieuwe afspraken met hen, het opzetten van een structurele jongerenvertegenwoordiging.

- 3.2. Blijvend invulling geven aan de maatschappelijke stage. Gerealiseerd door:
 - de Vrijwilligerscentrale Wassenaar die een medewerker hebben aangesteld die zich primair richt om meer jongeren te werven die zich vrijwillig willen inzetten voor de Wassenaarse inwoners. (Dit wordt niet meer maatschappelijke stage genoemd maar vrijwillige inzet door jongeren).

- 4.1. Mogelijkheden voor effectieve vormen van actieve cliëntparticipatie (voor ouders/verzorgers en jeugdigen) onderzoeken & implementeren. Gerealiseerd door:
 - deelname aan de bijeenkomsten met het regionale platform van jongeren uit de jeugdhulp 'Jong doet mee' met de thema's; innovatie en onderwijs;
 - het bepalen van acties naar aanleiding van het rapport '18-/18+ aansluiting jeugd Haaglanden' van 'Jong doet mee' en de Haagse kinderombudsman;
 - deelname aan het regionaal cliëntervaringsonderzoek jeugdhulp 2016, waarvan de uitkomsten begin 2017 worden gerapporteerd;
 - uitvoering lokaal cliëntervaringsonderzoek jeugdhulp 2016. Alle netwerkpartners van het CJG hebben vragenlijsten uitgedeeld aan cliënten en deze konden op papier of digitaal worden ingeleverd;
 - uitvoering te geven aan het actieplan jeugdwerkgelegenheid: onderdeel hiervan is het opzetten van structurele jongerenvertegenwoordiging. Er is een groep van jongeren geformeerd die onder begeleiding van een externe partij de gemeente de komende jaren gaat adviseren op verschillende onderwerpen, zowel op vragen vanuit henzelf als vanuit de gemeente.

- 5.1. Uitvoering toegang tot jeugdhulp vanuit het CJG. Gerealiseerd door:
- het bemensen van een CJG frontoffice die 5 dagen per week in de ochtend ouders en professionals te woord staat. Ze geven informatie en advies en nemen aanmeldingen aan. Omdat 5 ochtenden in de week minimaal is, wordt de frontoffice functie in 2017 uitgebreid;
 - het instellen van een aanmeldoverleg, wat tot doel heeft multidisciplinair aanmeldingen te wegen en te verdelen;
 - het instellen van een casuïstiekoverleg ingesteld om casussen multidisciplinair te bespreken en te volgen, tevens kan dit overleg gebruikt worden om met elkaar te leren van casussen;
 - actief gebruik van sociale media (zoals Twitter en Facebook) om de ouders en jongeren te bereiken en te informeren.
- 5.2. Organisatorische doorontwikkeling netwerkorganisatie CJG, inclusief duurzame huisvesting. Gerealiseerd door:
- het opstellen en ondertekenen van een samenwerkingsovereenkomst CJG met alle kernpartners. Dit is het fundament om met elkaar verder te bouwen aan een gedegen toegang tot jeugdhulp;
 - organisatie van een aantal inhoudelijke themabijeenkomsten met de CJG partijen die ervoor zorgen dat het samenwerken in de keten wordt doorontwikkeld en verder geprofessionaliseerd. Thema's als complexe echtscheiding, overgang 18- naar 18+, houding gedrag en werkwijze en kinderen in kwetsbare gezinnen, en de meldcode zijn meer verankerd en uitgewerkt;
 - het versterken van de samenwerking en verbinding met de specialistische hulp, Veilig Thuis en de jeugdbeschermers;
 - het onderzoeken van een goede locatie voor definitieve vestiging van het CJG, hiertoe komt in 2017 een voorstel richting de Raad;
 - in afwachting van definitieve huisvesting, de mogelijkheid tot huren extra ruimte te onderzoeken. Dit wordt in 2017 verder afgehandeld.
- 6.1. Actualiseren verordening, beleidsregels en nadere regels jeugd. Gerealiseerd door:
- het actualiseren van de beleidsregels jeugd gezien wetgeving, jurisprudentie, uitgezet beleid en gewenste verduidelijking van het beleid richting inwoners met name op het gebied van persoonsgebonden budget jeugd.
- 7.1. Investeren in netwerken jeugdhulp en veiligheid via de Lokale Kamer Wassenaar. Gerealiseerd door:
- binnen de lokale kamer trends met elkaar te bespreken om op casusniveau met elkaar goed te kunnen acteren. De lokale kamer in Wassenaar functioneert in de naam van signaleringsoverleg jeugd. Daar komen partijen uit de veiligheidsketen (politie, Halt, leerplicht) samen met de zorgpartijen (Jongerenwerk, Maatschappelijk Werk, MEE, Jeugdconsulenten gemeente, verslavingszorg, jeugdbeschermers).

8.1. Inhoudelijke doorontwikkeling van het CJG door:

- versterking van het aanbod van zowel preventie als intensief ambulante hulp vanuit het CJG;
- samenwerkingsafspraken met lokale partijen en regionale partijen ten behoeve van kwaliteitseisen zoals rechtspositie cliënten, privacy, uitwisseling van gegevens en klachtenregeling;
- Jeugdformaat en de Jutters (heet nu Parnassia) in te zetten voor het verlenen van intensief ambulante hulp, het versterken van vroegsignalering en een adequate zorgbehoeftebepaling. Hierdoor is er ook een kortere lijn met de volwassenen GGZ;
- het vaststellen van een privacy protocol CJG (geborgd in samenwerkingsovereenkomst) voor alle kernpartners van het CJG.

8.2. Uitvoeren plan van aanpak preventie waaronder preventieve jeugdgezondheidszorg met als speerpunten tegengaan van alcohol en drugs gebruik. Gerealiseerd door:

- aan de slag te gaan met de speerpunten uit het plan, namelijk vechtscheidingen, middelengebruik en gezonde levensstijl;
- in het kader van vechtscheidingen, of beter gezegd complexe scheidingen een uitgebreide scan te maken van het huidige aanbod binnen het CJG (niet alleen de kernpartners maar ook de omringende partners). Aanbevelingen die hieruit naar voren zijn gekomen worden in 2017 verder opgepakt;
- in het kader van middelengebruik en gezonde levensstijl samen te werken met het jongerenwerk, de jeugdgezondheidszorg, de GGD en andere partners zoals de verslavingszorg;
- investering in een betere samenwerking en meer inzicht in elkaars producten, hier wordt in 2017 verder in geïnvesteerd;
- jeugd- en jongeren werk. Zij hebben zich, in het kader van preventie op het gebied van jeugd bezig gehouden met meidenwerk, activiteiten in de wijk, voorlichting op scholen, coaching trajecten. Contact met ouders/eventuele groepsaanpakken. Afstemming met o.a. wijkagenten in het kader van overlastplekken etc. Dit om een vinger aan de pols te houden bij de jeugd en te signaleren wanneer er iets niet goed dreigt te gaan.

9.1. Doorontwikkelen toeleiding tot het gedwongen kader inclusief de daarvoor eventueel benodigde aanpassing van convenanten/ samenwerkingsprotocollen met betreffende organisaties en de gemeente. Gerealiseerd door:

- het actualiseren van het regionaal protocol jeugd Haaglanden met de Raad voor de Kinderbescherming, het regionaal samenwerkingsprotocol jeugd Haaglanden met het Crisisinterventieteam Haaglanden en de regionale samenwerkingsafspraken Jeugdbeschermingstafel Haaglanden;
- een evaluatie uit te voeren van de Jeugdbeschermingstafel H5 (Leidschendam-Voorburg, Pijnacker-Nootdorp, Voorschoten, Wassenaar en Zoetermeer). Met de actualisatie van deze samenwerkingsafspraken en uitvoering van de aanbevelingen van de evaluatie zijn werkprocessen naar het gedwongen kader geoptimaliseerd;

- binnen het CJG een start te maken met het deskundig maken van CJG medewerkers om te melden bij de jeugdbeschermingstafel. Hiermee hebben ze direct een toeleiding naar de Raad vd Kinderbescherming en hoeven ze minder vaak te melden bij veilig Thuis.

10.1. Periodieke monitoring uitputting van budgetten jeugdhulp. Gerealiseerd door:

- via de resultaten van de financiële cyclus te rapporteren over de uitputting van de budgetten jeugdhulp. Op basis van de circulaires hebben aanpassingen van het budget jeugdhulp plaatsgevonden. Het afgelopen jaar is het administratieve procesverkeer tussen jeugdhulpinstellingen en het Inkoopbureau wel verbeterd maar nog niet optimaal, facturaties blijven nog steeds achter en ook de verwerking er van. Al met al is hierdoor de uitnutting van het budget jeugdhulp voor 2016 nog niet definitief te bepalen. Op basis van een voorlopige schatting is wordt verwacht dat de uitnutting iets hoger is dan het budget;
- het voeden van de monitor sociaal domein voor wat betreft het onderdeel jeugd door informatie uit de (verder) te ontwikkelen regionale jeugd monitor en de te ontwikkelen leertafels 'tellen en vertellen' met de jeugdhulpaanbieders.

11.1. Inkoop voorzieningen jeugd en jeugdhulp. Gerealiseerd door:

- uitvoering te geven aan het door de raad vastgestelde lokaal inkoopplan jeugdhulp Wassenaar 2016. Met het vaststellen door de raad van het lokaal inkoopplan jeugdhulp Wassenaar 2017 is richting gegeven aan de inkoop voor 2017;
- ter uitwerking van het Regionaal Inkoopkader jeugdhulp 2016-2017 de notitie 'mogelijk maken wat nodig is' over resultaatsturing in de jeugdhulp vast te stellen, die de raad via een raadsinformatiebrief heeft ontvangen. Het primaat van sturing ligt lokaal;
- naast lokaal beleid als Haaglanden 10 gemeenten ook regionaal beleid aan bovenlokale voorzieningen te maken;
- in dit kader bijvoorbeeld adviezen over innovatie van residentiele jeugdhulp en verbetering van de pleegzorg uit te brengen;
- twee pilots 'complexe zorg' (hulp waar meerdere aanbieders/disciplines in ingewikkelde situaties zijn betrokken) op te starten, waarvan de resultaten voor trajectfinanciering van integrale zorg te zijner tijd regionaal worden gedeeld;
- het starten van zes pilots voor innovatie waarvan de resultaten te zijner tijd ook regionaal worden gedeeld. Deze richten zich op het versterken van eigen kracht van het gezin/jeugdige en meer samenhang aanbrengen in de zorg;
- aan een gezamenlijke culturomslag te werken, allereerst via ontwikkeling van een gemeenschappelijke taal en gedeelde (publieke) waarden.

11.2. Uitvoeren accounthouderschap jeugd en contractmanagement gecontracteerde jeugdhulpaanbieders. Gerealiseerd door:

a) Voor wat betreft het accounthouderschap van de gesubsidieerde / ingekochte eerste lijnsvoorzieningen:

- het maken van duidelijke subsidieafspraken en periodiek overleg met de eerste lijns CJG partners zoals maatschappelijk werk, jeugdgezondheidszorg en jongerenwerk;
- deelname aan het CJG MT waar zowel de eerstelijns partners zitting in hebben als de gecontracteerde jeugdhulp.

b) Voor wat betreft het contractmanagement gecontracteerde jeugdhulpaanbieders:

- het vaststellen van een zienswijze op de begroting 2017 van de Gemeenschappelijke Regeling (GR) Inkoopbureau H10 door de raad vastgesteld;
- het opstarten van het evalueren van het GR Inkoopbureau H10, hierover wordt de raad eind het eerste kwartaal 2017 wordt geïnformeerd;
- periodiek overleg op ambtelijk niveau namens onze gemeente met de betreffende inkoopmanager van het Inkoopbureau H10 over de stand van zaken van de inkoop 2016 en uitvoering voor onze gemeente;
- deelname aan de kwartaal- en inkoopgesprekken die het Inkoopbureau met jeugdhulpaanbieders voert.

12.1. Vormgeven aan een duurzaam regionaal organisatiemodel Veilig Thuis, met optimale werkafspraken met het lokale veld. Nog niet gerealiseerd omdat:

- het definitief beleggen van de Veilig Thuis organisatie volgens de huidige planning per 1-1-2018 zal zijn. De raad is door middel van informatie- en nieuwsbrieven en een regionale raadsinformatiebijeenkomst hier over geïnformeerd.

13.1. Doorontwikkeling van integrale toegang tot ondersteuning 0 – 100 vanuit het Centrum Jeugd en Gezin (CJG) door versterking van de samenwerking met Wmo en werk en inkomen. Gerealiseerd door:

- intensievere samenwerking tussen jeugd, WMO en W&I op uitvoeringsniveau;
- aansluiting te zoeken bij lokale partijen bij het opstellen van beleid. Voorbeeld hiervan is het actieplan jeugdwerkgelegenheid waarbij de lokale partijen (jongerenwerk, algemeen maatschappelijk werk, MEE, jeugdconsulenten/WMO) actief benaderd zijn. In 2017 moet dit nog verder gestalte krijgen.

Wat heeft het gekost?

X € 1.000

Productgroep: Jeugd ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting primair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting act/rekening)
Baten	120.000	93.000	35.399	-57.601
Lasten	-4.516.258	-4.844.132	-5.089.930	-245.798
Saldo van baten en lasten	-4.396.258	-4.751.132	-5.054.531	-303.399

Onttrekking reserves	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0

Resultaat	-4.396.258	-4.751.132	-5.054.531	-303.399
------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-----------------

Toelichting /analyse verschillen**Product specialistische jeugdzorg**

De werkelijke kosten op het product jeugd zijn circa € 303.000 hoger dan in de begroting zijn geraamd. Het tekort heeft te maken hogere kosten voor de jeugdhulp op grond van de Jeugdwet die wordt verzorgd door jeugdhulpaanbieders. Er is in 2016 meer zorg in natura verleend dan in 2015. De meeste zorg die is verleend, valt binnen perceel III, ofwel ambulante jeugdhulp (begeleiding en (dag)behandeling). Binnen dit perceel is ook de grootste stijging ten opzichte van 2015. Ruim vierhonderd unieke jeugdigen hebben zorg ontvangen (exclusief PGB). De meeste jeugdigen ontvingen generalistische basis-ggz en specialistische ggz. Ook in 2016 hebben huisartsen het merendeel van de verwijzingen gedaan. Zij zijn verantwoordelijk voor ongeveer de helft van het totaal aantal verwijzingen. In 2016 is het aandeel in verwijzingen van vooral jeugdconsulenten binnen het CJG en in iets mindere mate van Gecertificeerde Instellingen/rechtbank gestegen ten opzichte van 2015. Aangenomen wordt dat dit mede te verklaren is door de inzet van de zwaardere jeugdhulp in het CJG team.

In de najaarsnota 2016 hebben wij reeds gemeld dat een stijging van de zorgkosten werd voorzien, maar dat de raming nog veel onzekerheden bevat. De laatste prognoses van het Inkoopbureau H-10, die mede zijn gebaseerd op productieoverzichten van de jeugdhulpaanbieders over de eerste drie kwartalen van 2016, bevestigen een stijging van de kosten ten opzichte van 2015. Deze gegevens zijn pas na afloop van het boekjaar beschikbaar.

Het opstellen van tijdige prognoses voor de kosten van jeugdhulp blijft een lastig vraagstuk. Op dit moment is een aantal met name grote zorgaanbieders nog niet in staat om tijdig en volledig hun declaraties in te dienen. Declaraties komen soms ernstig vertraagd binnen en bemoeilijken een tijdige raming van de te verwachten kosten.

Om de informatie-uitwisseling te verbeteren en de administratieve lasten te verminderen is het zogenaamde landelijk berichtenverkeer 2.0 beschikbaar. Het landelijk berichtenverkeer verloopt via Vecozo, het landelijk communicatiepunt voor de zorg. Vecozo biedt een veilige en digitale omgeving, waarin ketenpartijen administratieve gegevens kunnen uitwisselen. Inmiddels zijn nagenoeg alle zorgaanbieders en (indirect) de gemeenten bij VECOZO aangesloten. Dit voorziet in digitale uitwisseling van gegevens over de verwijzing van jeugdigen naar de jeugdhulp, de start en stop van de zorg en de declaraties. Het berichtenverkeer wordt nu door de jeugdhulpaanbieders, het Inkoopbureau H10 en de gemeenten geïmplementeerd. Dit vraagt overigens wel enige tijd. Het berichtenverkeer zal verbetering brengen in het maken van prognoses.

Overigens wijzen we er op dat het lastig zal blijven de kosten voor jeugdhulp juist te prognosticeren. Het is een open-einde regeling waarbij de gemeente voor een beperkt deel de verwijzing naar jeugdhulp verzorgt. Daarnaast verwijzen op basis van de Jeugdwet huisartsen, specialisten, gecertificeerde instellingen en de rechterlijk macht naar jeugdhulp. Bovendien is de jeugdhulpaanbieders in de Jeugdwet grote mate van vrijheid toegekend bij de invulling van de hulp. Verder is de noodzaak voor jeugdhulp gelet op de doelgroep en de aard en duur van de jeugdhulp lastig te voorspellen. Het betreft soms trajecten die (zeer) kostbaar kunnen zijn. We verwachten dan ook dat de kosten van jaar tot jaar aanmerkelijk kunnen verschillen. Om die reden is het van belang dat de reserve sociaal domein in stand blijft om de jaarlijkse verschillen op te kunnen vangen.

Wat hebben we bereikt?

Kunst en cultuur

De gemeente hecht grote waarde aan culturele uitingen en activiteiten in de gemeente en aan het in stand houden en bevorderen van een zo divers mogelijk cultuuraanbod. De gemeente draagt zorg voor een goed onderhoud van de eigen lokale kunstobjecten. Door subsidieverstrekking wordt het culturele leven in Wassenaar gestimuleerd. Het gemeentelijk subsidiebeleid, onder meer op het terrein van cultuur, moet voorspelbaar en consistent zijn. De bibliotheek, het zwembad en het theater de Warenar nemen in het subsidiebeleid een bijzondere positie in.

Bibliotheek

In het kader van de certificering van de bibliotheek voor de periode 2014-2017 heeft de bibliotheek focus aangebracht in haar beleid. De bibliotheek voldoet aan de Certificeringsnorm Openbare Bibliotheken 2014-2017. Traditioneel richt de Openbare Bibliotheek Voorschoten Wassenaar zich op de volgende taken:

- Uitlenen media en raadplegen collectie;
- Verstrekken van informatie /inlichtingenwerk;
- Leesbevorderings-, educatieve en culturele activiteiten;
- Klassenbezoeken.

In 2016 betrad de bibliotheek binnen het sociaal domein een voor hen nieuw maar wel aanverwant terrein gericht op het versterken van zelfredzaamheid en participatie in de vorm van de pilots 'Het Taalhuis' en 'Digisterker'.

Taalhuis

Goed kunnen lezen is een voorwaarde voor maatschappelijke participatie. Het Taalhuis wordt bekostigd met gelden voor volwasseneneducatie. Met de invoering van de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB) zijn deze gelden op 1 januari 2015 beschikbaar gekomen. Het Taalhuis is voor alle Wassenaarders de plek waar ze met hun taalvragen terecht kunnen op het taalspreekuur.

Mediawijsheid (Digisterker)

Naast het bestrijden van laaggeletterdheid heeft de bibliotheek ook bijgedragen aan het bevorderen van zelfredzaamheid door het verzorgen van activiteiten op het gebied van mediawijsheid. Voorbeelden van activiteiten op het gebied van mediawijsheid door de bibliotheek zijn: digitale spreekuren (voor pc, tablet, smartphone en ebooks), Windows 10 (basis), Ipad beginnerscursus, Facebook voor beginners, veiligheid en privacy en Digisterker. Digisterker is een pilotproject met een ontwikkelopgave gericht op het leren werken met de elektronische overheid.

Vrijwilligers

De bibliotheek heeft ingezet op het betrekken van vrijwilligers bij activiteiten van de bibliotheek, waarbij de bibliotheek de handhaving van het niveau van de dienstverlening centraal stelde.

Beoogde maatschappelijk effect

- Het rijke culturele leven van Wassenaar behouden en versterken
- Aansluiten bij een sterke profilering van Wassenaar
- Aansluiten bij de lokale initiatieven

Voorgenomen doelstellingen

1. Mensen inspireren;
2. Bijdragen aan een hoogwaardig leefklimaat in Wassenaar;
3. Dicht bij huis een goed kunst en cultuuraanbod stimuleren;
4. Lokale kunst en cultuur stimuleren;
5. Een divers aanbod voor bezoekers en bewoners van Wassenaar.

Genomen acties aan de hand van genoemde maatregelen uit de begroting 2016 om bovenstaande doelstellingen te realiseren.

Opstellen cultuurnota.

In het derde kwartaal van 2016 is aan de raad een startnotitie voorgelegd voor het vormgeven van het kunst- en cultuurbeleid. In het vierde kwartaal is de concept-cultuurnota door de raad vrijgegeven voor inspraak. De cultuurnota wordt in het tweede kwartaal 2017 voor besluitvorming voorgelegd aan de raad.

Nieuw cultuurbeleid uitvoeren waarbij invulling wordt gegeven aan:

- Onderzoek mogelijkheden opzetten jeugdcultuurfonds. Gerealiseerd door: Begin 2016 is de zelfstandige stichting leergeld van start gegaan.
- Het aanmoedigen van privé initiatieven van kunst- en cultuurinstellingen, verzamelaars en musea aan huis. Gerealiseerd door:
 - In september is Museum Voorlinden officieel geopend;
 - Stichting poëzieroute Wassenaar heeft verder vormgegeven aan de uitbreiding van de poëzieroute.
- Het incidenteel en gericht inzetten van kunstsubsidies, kunst in de openbare ruimte en op rotondes. Gerealiseerd door:

Vorbereiding van het object "Stokstaartjes" op de rotonde van het Stadhoudersplein, waarvan plaatsing in 2017 is voorzien.
- De zelfvoorzienende positie van culturele instellingen stimuleren. Aanzet gegeven door: een netwerkbijeenkomst in de bibliotheek en workshop cultureel ondernemen voor het culturele veld.

- Middels het subsidieplan sturen op een sterkere verbinding tussen cultuur en de drie decentralisaties. Criteria in het subsidieplan zijn hierop aangescherpt.
- Investeren in een doorstart van het cultureel centrum Warenar. Deels gerealiseerd door: Er is onderzoek gedaan naar de toekomst mogelijkheden van het cultureel centrum Warenar. Mogelijke toekomstscenario's worden in 2017 voorgelegd aan college en raad.
- Investeren in goed onderhoud van de buitenbeelden. Gerealiseerd door: Er vindt jaarlijks onderhoud plaats aan buitenbeelden. Met betrekking tot de Paauwbeelden, is de Jongeling gerestaureerd. Er is nog geen onderhoudsplan opgesteld om grotere vervangingsinvesteringen mogelijk te maken en het reguliere onderhoudsbudget te onderbouwen. Hiervoor zal een apart raadsvoorstel worden voorgelegd.

Wat heeft het gekost?

€ 1.000

Productgroep: Kunst en cultuur ("-"= nadeel / "+"= voordeel)	Begroting primair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting act/rekening)
Baten	198.798	198.798	266.606	67.808
Lasten	-1.322.346	-1.338.217	-1.445.825	-107.608
Saldo van baten en lasten	-1.123.548	-1.139.419	-1.179.219	-39.800
Onttrekking reserves	0	17.816	17.816	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	17.816	17.816	0
Resultaat	-1.123.548	-1.121.603	-1.161.403	-39.800

Toelichting /analyse verschillen

Baten (€ 67.800 voordelig)

De huuropbrengst voor de bibliotheek was € 5.000 hoger dan waarmee in de begroting rekening is gehouden. Daarnaast is een gedeelte van het cultureel centrum 'De Warenar' gedurende 2016 verhuurd aan Gemiva. Ook met deze huuropbrengst en bijdrage in de servicekosten (€ 14.000) is geen rekening gehouden in de begroting.

Verder zijn in 2016 subsidieaanvragen ingediend bij het Nationaal Restauratie Fonds (NRF). Deze zijn gehonoreerd voor een totaalbedrag van circa € 48.000. Ook deze opbrengst was niet begroot.

Lasten (€ 107.600 nadelig)

De subsidies van het NRF staan tegenover € 96.000 hogere kosten die we hebben gemaakt voor onderhoudswerkzaamheden aan een aantal restobjecten die worden aangemerkt als cultureel erfgoed. Daarbij kan worden gedacht aan de pergola bij De Paauw of de tuinmuur in de 'Prinsessentuin', maar ook aan het 'muziekgebouwtje' aan het Burchtplein.

In verband met het gebruik door Gemiva hebben we in De Warenar voor een bedrag van € 12.000 aan beheerkosten gemaakt die niet waren begroot.

Toelichting op de reserves

Het betreft hier een onttrekking aan de bestemmingsreserve 'Onderhoud Openbare Ruimte' in verband met restauratiewerkzaamheden aan buitenbeelden.

Wat hebben we bereikt?

Ontwikkelingen en beoogde effecten

Het aantal leerlingen in het primair onderwijs is nauwelijks veranderd en in het voortgezet onderwijs licht gedaald.

Door de sluiting van de Den Deylschool is het scholenaanbod gewijzigd. De leerlingen van de Den Deylschool zijn ondergebracht in de Jan Baptist-, Jozef-, Bonifacius- en Herenwegschool. Voor de noodzakelijke uitbreiding van de Herenwegschool is in december 2016 een krediet beschikbaar gesteld.

Als tegemoetkoming aan de overheveling buitenonderhoud en aanpassing schoolgebouwen is in maart 2016 de voorziening "warme overdracht" voor de periode 2015 t/m 2019 ingesteld.

Het toezicht op de kwaliteit van de kinderopvang en peuterspeelzalen is door de Inspectie van het Onderwijs met de A-status gewaardeerd. Om alle VVE-geschoolde leidsters in het peuterspeelzaalwerk aan de wettelijk verplichte taaltoets te laten voldoen zijn door de raad in september 2016 faciliteiten vastgesteld.

Via de regionale overleggen en het lokale regulier overleg wordt de implementatie van de invoering van het passend onderwijs en andere onderwijsontwikkelingen, ook in relatie met de 3D's, onderling afgestemd.

Beoogde maatschappelijk effect

Optimale ontwikkeling garanderen voor ieder kind.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Onderwijs en kinderopvang

Voorgenomen doelstellingen

1. Goede onderwijshuisvesting en een evenwichtige spreiding van onderwijsaanbod hetgeen de kwaliteit van het onderwijs ten goede komt. Daarnaast voldoende kinderopvang en peuterspeelzaalwerk die over de gemeente evenwichtig is verspreid;
2. Ieder kind krijgt zoveel mogelijk ondersteuning die het nodig heeft om aansluiting te vinden en te behouden bij het geschikte onderwijs;
3. Sociale achterstanden en taalachterstanden bij kinderen worden voorkomen. Kinderen tot 4 jaar hebben hierbij onze speciale aandacht;
4. Kinderen de mogelijkheid bieden om hun talenten te ontwikkelen.

Genomen acties aan de hand van genoemde maatregelen uit de begroting 2016 om bovenstaande doelstellingen te realiseren.

- 1.1 Omdat schoolbesturen niet hebben kunnen reserveren voor het (buiten)onderhoud op de korte termijn, is er een regeling getroffen met de schoolbesturen die vanaf 2016 uitgevoerd wordt. Gerealiseerd door een raadsbesluit op 29 maart 2016.
- 1.2 De nog niet behandelde huisvestingsaanvragen van schoolbesturen worden afgewikkeld. Gerealiseerd door een raadsbesluit op 23 november 2015.
- 1.3 Er wordt onderzocht of uitbreiden van de Herenwegschool wenselijk is. Gerealiseerd: In de raadsvergadering van 12 december 2016 is de uitbreiding van de Herenwegschool gehonoreerd.
- 1.4 Met schoolbesturen worden verdere knelpunten in de huisvesting en spreiding daarvan in beeld gebracht. Nog niet gerealiseerd.

In de raad van 20 februari 2017 wordt de startnotitie "Onderwijshuisvesting Wassenaar 2018-2027" behandeld om tot een integraal huisvestingsplan te komen.

2.1 Toezicht op de implementatie van de invoering van het passend onderwijs en andere onderwijsontwikkelingen, dit ook in relatie tot de 3D's. Gerealiseerd door structurele deelname aan regionale overleggen en regulier lokaal overleg.

2.2, 3.1 en 4.1 Het bieden van voor-en vroegschoolse educatie (VVE) door het faciliteren van kinderopvang en peuterspeelzalen. In 2016 wordt verdere invulling van het peuterspeelzaalwerk en het VVE beleid vormgegeven. We faciliteren dat in het peuterspeelzaalwerk alle VVE-geschoolde leidsters voldoen aan de wettelijke eis van de taaltoets. Gerealiseerd door het beschikbaar stellen van middelen in de raadsvergadering van 19 september 2016.

2.3 Toezien op kwaliteit kinderopvang en peuterspeelzalen. Gerealiseerd: de Inspectie van het Onderwijs heeft het toezicht op de kwaliteit van de kinderopvang met de A-status gewaardeerd, dat wil zeggen dat het gemeentelijk toezicht voldoet aan de wettelijke eisen.

2.4 en 4.2 Afstemming organiseren tussen de ondersteuningsplannen van de samenwerkingsverbanden voor passend onderwijs. Gerealiseerd door structurele deelname aan regionale overleggen en regulier lokaal overleg.

2.5 Een vast aanspreekpunt vanuit gebiedsteam voor het onderwijs organiseren. Gerealiseerd via de jeugdconsulent.

4.3 Vanuit de brede school gedachte worden combinatiefunctionarissen ingezet om kinderen te laten kennismaken met sport en cultuur. Gerealiseerd door Talentum die hier invulling aangeeft en dit uitvoert.

Wat heeft het gekost?

X € 1.000

Productgroep: Onderwijs en kinderopvang ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting primair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting act/rekening)
Baten	101.804	75.438	272.334	196.896
Lasten	-3.138.549	-3.694.192	-4.019.498	-325.306
Saldo van baten en lasten	-3.036.745	-3.618.754	-3.747.164	-128.410
Onttrekking reserves	50.000	442.416	406.157	-36.259
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves	50.000	442.416	406.157	-36.259
Resultaat	-2.986.745	-3.176.338	-3.341.007	-164.669

Toelichting /analyse verschillen

Doordat de inkomsten zijn geraamd als negatieve last, maar in de rekening zijn geboekt als opbrengst, lijkt er sprake van een grote afwijking in zowel de lasten als de baten. Dit is niet geval. Het saldo van baten en lasten van € 128.410 geeft het juiste beeld en wordt hieronder verklaard:

Lokale onderwijsvoorziening (€ 200.300 nadelig)

Uitvoering Leerplicht, RMC en VSV is uitbesteed aan Leidschendam/Voorburg. De overschrijding wordt veroorzaakt doordat de kosten hiervan niet juist waren opgenomen in de begroting. Daarnaast was er in 2016 sprake van dubbele kosten doordat er in 2016 ook voor de uitvoering in 2015 is betaald. Vanaf 2017 zijn de kosten juist opgenomen in de begroting en vindt de betaling jaarlijks plaats.

Kinderopvang (67.900 voordelig)

Het verschil wordt veroorzaakt door lagere onderhoudskosten van de panden en lagere uitgaven voor de taaltoets in het kader van de VVE. De taaltoets is een verplicht instrument om het niveau van de huidige leidsters in de peuteropvang op het verplichte niveau te krijgen (3F). In de begroting 2016 is rekening gehouden met de komst van de taaltoets. Omdat besluitvorming over de Harmonisatiewet later plaatsvond dan verwacht vindt afronding en verdere bekostiging van de taaltoets in 2017 plaats.

Mutaties reserves

De uitgaven aan onderhoud en herstel van schoolgebouwen variëren per jaar, waardoor de exacte uitgaven niet precies te begroten zijn. Als gevolg van de iets lagere uitgaven is ook de onttrekking aan de reserve ter dekking van deze kosten lager dan in de begroting was geraamd.

Wat hebben we bereikt?

Ontwikkelingen en beoogde effecten

Sport is belangrijk voor een gezonde levensstijl voor jong en oud. In nauwe samenwerking met de sportverenigingen en het Wassenaars Sportcontact is er een nota sportbeleid opgesteld.

Doelstelling is het bevorderen van een gezonde levensstijl voor alle burgers. Incidenteel is er extra geïnvesteerd in de beschikbare accommodaties, zoals bijvoorbeeld de aanleg van kunstgrasvelden en de renovatie van tennisbanen.

Beoogde maatschappelijk effecten:

- Een gezonde leefstijl voor jong en oud in Wassenaar
- Een sterk verenigingsleven

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Voorgenomen doelstellingen

1. Stimuleren dat meer mensen gaan sporten;
2. Bevorderen van samenwerking tussen sportverenigingen, bijvoorbeeld bij het delen van accommodaties;
3. Multifunctioneel gebruik van sportfaciliteiten, onder andere in relatie met Talentum;
4. Versterken van de positie van het Wassenaars Sportcontact als partner in het ontwikkelen van sportbeleid;

Genomen acties aan de hand van genoemde maatregelen uit de begroting 2016 om bovenstaande doelstellingen te realiseren.

1. t/m 4. Samen met sportverenigingen en het Wassenaars Sportcontact wordt een nota Sportbeleid opgesteld. Hierin worden naast de relatie tussen sport en de drie decentralisaties, de volgende onderwerpen uitgewerkt: sportstimulering, verenigingsleven, ongeorganiseerde sport, benodigde sportaccommodaties (accommodatiebeleid).

Gerealiseerd door:

- Conform het voornemen is najaar 2016 in nauwe samenwerking met het Wassenaars Sportcontact en de sportverenigingen een nota Sportbeleid opgesteld en vastgesteld door de raad;
- Om meer mensen te stimuleren om te gaan en/of blijven sporten, is het wenselijk dat de kwaliteit van de sportaccommodaties up-to-date is. Hiervoor zijn o.a. enkele voetbalvelden en een hockeyveld voorzien van kunstgras. Tevens is de renovatie van tennisbanen bij verschillende verenigingen in gang gezet;
- Het Wassenaars Sportcontact heeft het onderwerp samenwerking bespreekbaar gemaakt tijdens de bijeenkomsten met de diverse sportverenigingen en Talentum. Dit onderwerp moet nog verder uitgewerkt worden.

Wat heeft het gekost?

X € 1.000

Productgroep: Sport ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting primair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting act/rekening)
Baten	168.730	168.730	174.468	5.738
Lasten	-1.647.132	-1.809.123	-1.692.234	116.889
Saldo van baten en lasten	-1.478.402	-1.640.393	-1.517.766	122.627

Onttrekking reserves	699.332	868.963	793.799	-75.164
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves	699.332	868.963	793.799	-75.164

Resultaat	-779.070	-771.430	-723.968	47.462
------------------	-----------------	-----------------	-----------------	---------------

Toelichting /analyse verschillen*Sportdeelname (€ 43.800 voordelig)*

Een budget van € 40.000 is door de raad beschikbaar gesteld voor een onderzoek naar de haalbaarheid van een nieuwe sporthal. Het onderzoek is gestart maar nog niet afgerond. Voorgesteld wordt dit budget en het saldo van het product sportdeelname (€ 3.800) over te hevelen naar 2017.

Binnen -en buitensportaccommodaties (€ 58.000 voordelig)

Deze onderbesteding is volledig toe te schrijven aan niet gemaakte kosten voor planmatig onderhoud. Dit in afwachting van de vaststelling van het beheerplan 'Vastgoed'. In 2016 valt de onderbesteding daarom nog vrij aan het resultaat.

Mutaties reserves

Er is minder onttrokken aan de reserve omdat de werkelijke uitgaven lager uitvielen dan begroot. Voor een belangrijk deel komt dit door het uitgestelde onderzoek naar de haalbaarheid van een nieuwe sporthal.

P3 Wassenaar ontwikkelt

Programma	Productgroep	Producten
Wassenaar ontwikkelt	Ruimtelijke ontwikkeling Verkeer Wonen Natuur en landschap, milieu en cultureel erfgoed en recreatie Economie en bedrijvigheid	Structuurplannen en ruimtelijke visies Bestemmingsplannen Planontwikkeling incl. grondexploitaties Verkeer en mobiliteit Verkeersveiligheid Parkeren Wonen Natuur en landschap Milieuprogramma Cultureel erfgoed Recreatievoorzieningen en evenementen Bedrijvigheid Ambulante handel

Visie en maatschappelijke effecten

Wassenaar is een gemeente in een kwetsbaar gebied in een druk deel van de Randstad. Wij zetten ons in voor behoud van de unieke kwaliteiten van Wassenaar. Dit doen wij door actief in te spelen op ontwikkelingen binnen Wassenaar en de (Metropool)regio. Het is belangrijk dat Wassenaar het aantrekkelijke woon- en leefklimaat behoudt dat het nu kent. Dat betekent aandacht voor kwaliteit in de openbare ruimte en een goede balans tussen bereikbaarheid en last van verkeer. Dit alles gericht op het duurzame karakter van de omgeving.

Deze collegeperiode zal voor een belangrijk deel in het teken staan van het in de markt zetten van locaties. Daarnaast zullen de mogelijkheden voor ontwikkeling van gebieden worden gezien, veelal in een faciliterende rol. Het gaat dan bijvoorbeeld om het Havengebied, Den Deijl, Duindigt en Maaldrift. De nieuw op te stellen structuurvisie kan in een aantal gevallen hiervoor het kader bieden. Veel belang wordt gehecht aan burgerparticipatie. Voor actualisering van de structuurvisie en bestemmingsplannen en ruimtelijke ontwikkelingen zal het participatietraject een belangrijke basis zijn. Daarbij zal zo veel mogelijk worden vooruitgelopen op de nieuwe Omgevingswet. Wens is de gemeente aantrekkelijk, vitaal en levendig houden. Wassenaar heeft unieke kwaliteiten die we willen behouden en versterken. Door verbeteren van het vestigingsklimaat en het stimuleren van de economische bedrijvigheid en leefbaarheid van Wassenaar wordt bijgedragen aan een ondernemersvriendelijk klimaat. Unieke kwaliteiten van Wassenaar zijn ook het groene karakter en de open groene gebieden rond Wassenaar en de rijke cultuurhistorie. Wij willen deze rijkdom behouden en een waardevolle plaats geven in de dorps structuur.

Versterking en behoud van het groene karakter krijgt vorm door het samenwerkingsverband Pact van Duivenvoorde waarin samen wordt gewerkt met de gemeenten Voorschoten en Leidschendam-Voorburg. Voor een ander deel wordt ingezet op kwaliteitsbehoud bij ontwikkelingen in naburige gemeenten.

De gemeente stimuleert een voldoende en gevarieerd woon- en voorzieningenaanbod. Hiervoor worden de gemeentelijke woonvisie, economische visie en verkeersplan herzien. Ook zetten wij ons in voor de implementatie en uitvoering van visies en maatregelen die tot merkbare verlichting van de bureaucratie leiden. Wij zetten ons in voor het stimuleren van de bewustzijn van nut en noodzaak van het streven naar een duurzame ontwikkeling, dus zonder dat het de invulling van de behoefte van toekomstige generaties in gevaar brengt.

Wat heeft het gekost?

x € 1.000

P3 Wassenaar ontwikkelt bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)		Begroting primair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting actueel / rekening)
Economie en bedrijvigheid	Baten	43	72	65	-7
	Lasten	-302	-360	-324	36
	Saldo	-259	-288	-260	28
Ruimtelijke ontwikkeling	Baten	0	0	1	1
	Lasten	-1.252	-1.655	-1.335	320
	Saldo	-1.252	-1.656	-1.334	321
Natuur en lands,milieu,cult.erfg,recreat	Baten	126	270	190	-80
	Lasten	-1.565	-2.199	-1.604	594
	Saldo	-1.439	-1.929	-1.415	514
Verkeer	Baten	166	257	284	27
	Lasten	-1.292	-3.974	-2.930	1.043
	Saldo	-1.125	-3.716	-2.646	1.070
Wonen	Baten	27	16	11	-5
	Lasten	-154	-169	-168	1
	Saldo	-127	-153	-157	-4
Totaal baten		362	615	550	-65
Totaal lasten		-4.564	-8.356	-6.362	1.994
Totaal saldo van baten en lasten		-4.202	-7.742	-5.812	1.930
Onttrekking reserves		68	3.371	1.762	-1.609
Toevoeging reserves		0	0	0	0
Mutaties reserves		68	3.371	1.762	-1.609
Resultaat		-4.134	-4.371	-4.050	321

Wat hebben we bereikt?

- Een inspirerende structuurvisie als integraal afwegingskader voor ruimtelijke ontwikkelingen;
- De structuurvisie biedt een heldere profilering van Wassenaar als 'Landgoed aan zee';
- Een effectief grondbeleid waarmee maatschappelijke doelen uit bestemmingsplannen verwezenlijkt kunnen worden;
- Planologische regelingen zijn op orde;
- Projecten zijn voortgezet en afgerond.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Bestemmingsplannen

Doelstelling(en)

- Voorbereiden op de komende Omgevingswet en een basis leggen voor de komende veranderingen;
- Zorgen voor een uitwerking van de structuurvisie door actief en concreet een vervolg te geven aan de overkoepelende visie;
- De raad in staat stellen invulling te geven aan haar kaderstellende rol in de fysieke ruimte;
- De integrale belangenafweging inzichtelijk maken bij individuele bouwplannen die afwijken van het bestemmingsplan zoals verwoord in de Wro;
- In een vroeg stadium inzicht geven in en duidelijkheid geven over de integrale belangenafweging aan een initiatiefnemer zodat deze kan bepalen of het zin heeft een plan uit te werken of dat aanpassing nodig is.

Maatregelen

2016 is in de begroting neergezet als het jaar van de voorbereiding op de Omgevingswet.

Gestart is met inleidende presentaties voor de raad over de Omgevingswet en wat er gaat veranderen. In de structuurvisie is een aanzet gegeven voor de veranderende sturingsfilosofie die met de Omgevingswet wordt beoogd.

Om tussentijds te voorkomen dat twee bestemmingsplannen (Prinsenwijk en Centrum) ouder worden dan tien jaar, is voor beide bestemmingsplannen een beheersverordening voorbereid en in procedure gebracht. Prinsenwijk is vastgesteld.

Daarnaast is veel inzet gepleegd op nog lopende dossiers. Zo is het paraplubestemmingsplan Cultureel erfgoed vastgesteld, is een herstelbesluit genomen op het bestemmingsplan Zijdeweg. Het bestemmingsplan Duinrell is onherroepelijk geworden. Verder is gestart met de herziening van het bestemmingsplan landelijk Gebied 2015 vanwege de wettelijke verplichting om het tracébesluit Rijnlandroute in een bestemmingsplan te verankeren.

In 2016 zijn ook meerdere aanvragen en principeverzoeken voor een uitgebreide omgevingsvergunning ingediend en in procedure gebracht. De raad heeft een besluit genomen ten aanzien van de Bellesteijn locatie (Van Bellelaan) en gesproken over Ruigelaan 1a en de Vinkelaan.

Om bovengenoemde werkzaamheden goed te kunnen ondersteunen heeft het digitale systeem om bestemmingsplannen te kunnen vaststellen, RO-totaal, een update gekregen. De webhosting is een structurele investering onderdeel daarvan.

Structuurplannen en ruimtelijke visies

Doelstelling(en)

- Een goede ruimtelijke ordening met de juiste functie op de juiste plaats;
- Ingrijpen in bepaalde gebieden om de gewenste kwaliteit te borgen (de functies die er zaten werken niet meer);
- Stimuleren en ondersteunen van ontwikkelingen door een inspirerend ruimtelijk kader. Dit op basis van draagvlak bij de directe omgeving;
- Vastleggen en accommoderen van verbeteringen van de ruimtelijke kwaliteiten zoals de bufferfunctie aan noord-, zuid- en westzijde van Wassenaar;
- Stimuleren van versterking van het vestigingsklimaat van bedrijven en ondernemers zodanig dat het bestaande potentieel beter benut wordt met als kernbegrip concentratie van activiteiten.

Maatregelen

In 2016 is het eerder vastgestelde koersdocument uitwerkt tot een ontwerp structuurvisie. De inspraakperiode van de ontwerp structuurvisie Wassenaar 2025 'Landgoed aan zee' is afgerond en de vaststelling wordt voorbereid. Deze structuurvisie wordt begin 2017 ter vaststelling aangeboden aan de gemeenteraad. De structuurvisie is tot stand gekomen met inbreng van diverse inwoners, verenigingen en andere overheden en heeft elementen van de Omgevingswet in zich. Het beschikbare krediet is besteed aan de organisatie van het participatietraject, onderzoeken en technische uitwerkingen van de structuurvisie.

Voor het project Havenkanaal zijn in november 2016 de kaders vastgesteld, waarbij een voorbereidingskrediet beschikbaar is gesteld om de ruimtelijke kwaliteit te verbeteren, nieuwe economische functies te stimuleren en te faciliteren bij evenementen.

Gebiedsmanagement voor het Havengebied is gestart. Er zijn gesprekken gevoerd met diverse betrokkenen. Vooruitlopend op de Omgevingswet is voorgesteld een bestemmingsplan met verbrede reikwijdte te maken voor het gebied. Op basis van de crisis- en herstelwet is voor het havenkanaalgebied een aanvraag gedaan om dit mogelijk te maken. Dit biedt meer mogelijkheden om een ontwikkelingsgericht bestemmingsplan op te stellen dat de inspiratie en flexibiliteit biedt die nodig is om het gebied te herontwikkelen.

Voor de herziening van het handboek welstand is geen startnotitie opgesteld omdat het op dit moment nog niet duidelijk is hoe het ruimtelijke kwaliteitsbeleid vorm kan krijgen onder de Omgevingswet. Wij volgen deze ontwikkelingen op de voet.

Er is gestart met de evaluatie van de proef om een deel van de gemeente als welstandsvrij gebied aan te wijzen. Deze evaluatie maakt onderdeel uit van het raadsvoorstel om een gedeelte van de gemeente al dan niet definitief als welstandsvrij aan te wijzen.

We hebben bijgedragen aan een locatieonderzoek waarin de mogelijkheden voor een afvalbrengstation zijn verkend.

Planontwikkeling incl. grondexploitaties

Doelstelling(en)

- Beheersbaar houden van financieel risico door gemeente;
- Grondbeleid gebruiken voor handhaven en versterken ruimtelijke kwaliteit;
- Herontwikkeling faciliteren waarbij ruimtelijke kwaliteit, participatie en duurzaamheid belangrijke wegingsfactoren zijn.

Maatregelen

Het aanbestedingstraject van de Generaal Winkelmanlaan is afgerond en de grond is verkocht.

Er is gestart met de uitwerking van het bouwplan en het in procedure brengen van het bestemmingsplan. De locatie Bellesteijn is verkocht en de grond is geleverd.

In het verkooptraject van Van Polanenpark 243 zijn beide Wassenaarse woningbouwcorporaties uitgenodigd om gezamenlijk een plan te ontwikkelen. Onderdeel daarvan is het opstellen van een communicatieplan waarin participatie vorm krijgt.

Voor de verkoop traject van Den Deijl en huisje Hèhè (westzijde) is een selectie gemaakt van drie mogelijke plannen. Een voorstel aan de raad is hiervoor voorbereid.

Voor de realisering van de voetbalkooi is de vergunningsprocedure doorlopen.

Het traject oneigenlijk in gebruik genomen gemeentegrond heeft vertraging opgelopen vanwege de complexiteit.

In december 2016 is de grondprijnsbrief 2017 vastgesteld.

Wat heeft het gekost?

X € 1.000

Productgroep: Ruimtelijke ontwikkeling ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting primair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting act/rekening)
Baten	-272	-272	600	872
Lasten	-1.251.726	-1.655.416	-1.335.064	320.352
Saldo van baten en lasten	-1.251.998	-1.655.688	-1.334.464	321.224
Onttrekking reserves	0	404.176	62.325	-341.851
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	404.176	62.325	-341.851
Resultaat	-1.251.998	-1.251.512	-1.272.139	-20.627

Toelichting /analyse verschillen**Baten**

De overige kosten grondexploitatie zijn € 84.000 lager doordat de gemeentelijke kosten voor de ontwikkeling van de Generaal Winkelmanlaan ook nog worden gemaakt in 2017 en 2018.

Ruimtelijke ontwikkeling: Omdat de uitgaven voor planvorming, bestemmingsplan en openbare ruimte voor het project Havenkanaal in 2017 en 2018 zullen plaatsvinden, zijn de kapitaallasten voor 2016 € 165.000 lager dan geraamd.

Bestemmingsplannen: Voor 2016 waren extra investeringen voorzien vanwege de invoering van één bestemmingsplan voor heel Wassenaar. Deze plannen zijn niet doorgegaan. Daardoor zijn de kapitaallasten € 32.000 lager dan begroot.

Grondexploitatie: lagere kapitaallasten € 37.700 voorbereidingskrediet Huize Den Deijl en Van Polanenpark omdat de ontwikkeling van zowel Huize Den Deijl als Van Polanenpark niet zijn afgerond in 2016. De resterende advies en beheerkosten zijn voorzien in 2017.

Wat hebben we bereikt?

- Herzien verkeersplan uit 2005 om in te kunnen spelen op actuele ontwikkelingen;
- Voor het verhogen van de verkeersveiligheid wordt niet alleen kritisch gekeken naar de uit te voeren civiele werken, maar vooral naar het beïnvloeden van het verkeersgedrag;
- De betrokkenheid van bewoners, scholen en sportclubs bij het beïnvloeden van het verkeersgedrag en het vergroten van de verkeersveiligheid (moet) meer aandacht krijgen;
- Afronding van het centrum verkeersplan en uitvoering van de fietsprojecten Hogeboomseweg – Jaagpad en Buurtweg – Zijdeweg;
- Om de steeds groter wordende vraag naar elektrische oplaadpunten goed te kunnen faciliteren worden uitvoeringsregels opgesteld.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Verkeersveiligheid, parkeren en openbaar vervoer

Doelstelling(en)

- Bevorderen dat het verkeersbeleid zorgt voor veilig verkeersgedrag bij de verkeersdeelnemers;
- Borging van het huidige niveau van verkeersveiligheid, leefbaarheid en bereikbaarheid in de gemeente;
- Het behartigen van de Wassenaarse belangen en invloed houden op regionale zaken op het gebied van bereikbaarheid, verkeersveiligheid en leefbaarheid en de financiële afwikkeling daarvan;
- Voor wat betreft openbaar vervoer dient het huidige vervoersnetwerk op minimaal hetzelfde niveau te blijven en worden waar haalbaar verbeteringen voorgesteld;
- Borging van het huidige niveau van verkeersveiligheid, leefbaarheid en bereikbaarheid in de gemeente en daarbij balans houden in de leefbaarheid en goed overwegen in hoeverre verkeersmaatregelen nodig zijn.

Maatregelen

In juli 2016 is het **Verkeersplan Wassenaar** vastgesteld. Het verkeersplan omvat een maatregelenpakket gericht op de komende vier jaar. Het doel van het verkeersplan is een helder, gedragen beleid waarop voor de komende jaren de maatregelen zijn gebaseerd.

In samenspraak met de Wassenaarse Fietsersbond heeft in het najaar van 2016 een inventarisatie van potentieel gevaarlijke **objecten op en langs fietspaden** plaatsgevonden. Hierbij is gekeken op welke plekken obstakels verwijderd kunnen worden om de verkeersveiligheid voor fietsers te vergroten. In 2017 wordt hier verder uitvoering aan gegeven.

Het eerste projectonderdeel van de **Rijnlandroute**, grofweg het gedeelte tussen de A4 en de A44 met daarbij de geboorde tunnel, is in 2016 aanbesteed. Om het vergunningenproces zo goed mogelijk te stroomlijnen is gezocht naar de invulling van een traject waarbij Leiden namens de omliggende gemeenten de aan te vragen vergunningen zoveel mogelijk afhandelt. Doel hierbij is het voorkomen van dubbel werk.

Wassenaar heeft samen met 16 andere regiogemeenten een omvangrijke aanbesteding van **elektrische oplaadpalen** voor auto's op de markt gezet. Op 1 september 2016 is deze opdracht gegund aan Engie Services. Op deze manier kan het netwerk aan elektrische oplaadpalen binnen Wassenaar flink worden uitgebreid. Afhankelijk van de groei van het aantal elektrische voertuigen zijn dat tot mogelijk 50 extra elektrische oplaadpalen.

In 2016 is het lobbytraject voor de **ondertunneling van de N44** gestart. Medio 2016 is het project als onderzoek opgenomen in de Uitvoeringsagenda Bereikbaarheid en eind 2016 in het Regionale Investeringsprogramma van de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH).

In november 2016 is door de MRDH het ontwerp Programma van Eisen busconcessies vrijgegeven voor de inspraak. In dit programma zijn de eisen beschreven welke de MRDH stelt aan het busvervoer in de nieuwe concessieperiode. Medio december is de zienswijze met de eisen, wensen en suggesties van Wassenaar op het gebied van **openbaar busvervoer** naar de raad gestuurd, voor behandeling in de raadscyclus van januari 2017.

Als één van de laatste maatregelen voortkomend uit het **centrum verkeersplan** is in augustus 2016 gestart met de werkzaamheden aan de **Johan de Wittstraat, Lange Kerkdam e.o. en Luifelbaan**. In verband met de bereikbaarheid van het centrum tijdens de feestdagen zijn medio november de werkzaamheden tijdelijk stil gelegd en worden in januari 2017 weer opgepakt.

De voorbereidingen voor het **fietsproject Hogeboomseweg – Jaagpad** zijn eind 2016 gestart. Er zullen vooral attentie verhogende maatregelen worden gerealiseerd om de verkeersveiligheid te vergroten. Uitvoering is voorzien in eerste helft van 2017.

Op 29 maart 2016 is de raad akkoord gegaan om grootschalig onderhoud aan de **Waalsdorperlaan en Buurtweg** te plegen. De voorbereidingen om het verkeersaanbod op deze wegen zo efficiënt, veilig en comfortabel mogelijk voor zowel de weggebruiker als de omgeving af te wikkelen zijn vervolgens gestart. Ook de reconstructie van het **kruispunt Buurtweg-Zijdeweg** behoort tot de scope van dit project.

Het **onderzoek doorstroming kruispunt N44-Rozenweg** is eind 2016 in gezamenlijkheid met de provincie Zuid-Holland hervat. Doel hiervan is het verbeteren van de doorstroming en bereikbaarheid van en vanuit dit gedeelte van Wassenaar. De eerste resultaten worden in de eerste helft van 2017 verwacht.

In de voorjaarsnota 2016 is extra geld beschikbaar gesteld voor onderhoudswerkzaamheden en aanpassingen aan de **fietstunnel Raaphorstlaan**. In goede samenwerking met Rijkswaterstaat is een plan gemaakt om de verkeersveiligheid van de fietstunnel te vergoten. Na een afsluiting van enkele weken is in augustus 2016 de opgeknapte tunnel weer open gesteld voor het langzame verkeer.

De afgelopen jaren is het grootste gedeelte van de Van Zuylen van Nijveltstraat en ook de gehele Deijlerweg opnieuw ingericht. Op 22 februari 2016 is gestart met het vernieuwen van het laatste gedeelte van de **Van Zuylen van Nijveltstraat**. Het wegprofiel van de Deijlerweg is doorgetrokken naar de Van Zuylen van Nijveltstraat. Eind 2016 zijn de werkzaamheden opgeleverd waarbij er ook een **veilige schoolzone** bij Nutsschool is gerealiseerd.

Circa tweeënehalf jaar geleden is de 'Mansveltgroep' opgericht met als doel de verbetering van de veiligheid en **toegankelijkheid** van het **parkeerterrein Dr. Mansveltkade**. De renovatie van het parkeerterrein is medio 2016 gestart en in november 2016 is het vernieuwde parkeerterrein feestelijk geopend. Hiermee is het voor de eerste maal dat een Wassaars burgerinitiatief in relatief korte tijd conform plan en binnen budget is uitgevoerd.

Wat heeft het gekost?

€ 1.000

Productgroep: Verkeer ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting primair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting act/rekening)
Baten	166.327	257.327	284.230	26.903
Lasten	-1.291.611	-3.973.689	-2.930.304	1.043.385
Saldo van baten en lasten	-1.125.284	-3.716.362	-2.646.074	1.070.288

Onttrekking reserves	68.394	2.490.460	1.648.946	-841.514
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves	68.394	2.490.460	1.648.946	-841.514

Resultaat	-1.056.890	-1.225.902	-997.127	228.775
------------------	-------------------	-------------------	-----------------	----------------

Toelichting /analyse verschillen

Reserves

Er is op het gebied van verkeersprojecten minder onttrokken aan de reserve. Enkele verkeersprojecten zijn in uitvoering vertraagd of later opgepakt. Het grootste verschil is te verklaren door het project Mansveltkade. Het project bevindt zich nog in de nazorgfase en afsluiting is niet mogelijk.

Overig

Onderzoek kruispunt Rozenweg (€ 66.000 voordelig)

Met de provincie is afgesproken dat zij voor het onderzoek kruispunt N44/A44-Rozenweg tot een maximum van € 33.000,- betalen aan de gemeente Wassenaar. Aangezien het onderzoek niet in 2016 is afgerond dient het budget van € 66.000,- van Wassenaar naar 2017 doorgeschoven te worden. In 2017 wordt ook de subsidie van de provincie ontvangen.

Centrumverkeersplan (€ 25.000 voordelig)

De verkeersmaatregelen die voortkomen uit het centrumverkeersplan zijn niet allemaal in 2016 afgerond. In verband met de bereikbaarheid van het centrum tijdens de feestdagen is onder andere de plaatsing van de fietsnietjes in de Luifelbaan medio november stil gelegd en begin 2017 weer opgepakt. De hiermee gepaarde kosten van circa € 25.000,- komen dus ten laste van 2017. Voorgesteld wordt om het budget van € 25.000 over te hevelen naar 2017.

Uitvoeringsovereenkomst Rijnlandroute (€ 8.700 voordelig)

Er wordt op dit moment gewerkt aan een uitvoeringsovereenkomst met de provincie ten behoeve van de realisatie van de Rijnlandroute. Bij de voorjaarsnota 2016 is hier een bedrag van € 10.000,- voor beschikbaar gesteld. Deze kosten zijn gedekt uit het budget voor de juridische kosten bestuursondersteuning. Aangezien de overeenkomst met de provincie nog niet is gesloten dient een bedrag van circa € 8.700,- doorgeschoven te worden naar 2017.

Automatisering Verkeersregelininstallaties (€ 37.500 voordelig)

In de Voorjaarsnota is een budget van € 64.000 toegekend voor automatisering VRI. De werkzaamheden zijn gedeeltelijk uitgevoerd en lopen door in 2017. Voor het project automatisering VRI is een voorschot op de subsidie ontvangen. In 2017 wordt de tweede tranche verleend. Voorgesteld wordt om het restantbedrag van € 37.500 over te hevelen naar 2017 samen met de nog te ontvangen subsidie van € 25.900.

Wat hebben we bereikt?

- In juni 2016 is de Woonvisie Wassenaar 2016-2019 vastgesteld;
- Er is ingespeeld op de grote vraag naar sociale woningbouw;
- Er is extra aandacht voor ouderen, zodat ze langer thuis kunnen blijven wonen;
- Het belang van mantelzorg heeft voorrang in planologische afwegingen gekregen;
- Mogelijkheden geboden op de woningmarkt voor starters en jonge gezinnen;
- Kansen gecreëerd op de woningmarkt voor kwetsbare groepen;
- Een evenwichtige bevolkingsopbouw bevordert.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Wonen

Doelstelling(en)

In samenwerking met maatschappelijke partijen (onder andere woningcorporaties en zorgpartijen) is de woonvisie tot stand gekomen. Hierin zijn de volgende doelstellingen naar beleid(maatregelen) vertaald:

- voldoende sociale woningbouw;
- vergroten kwaliteit woningen (woonlasten en duurzaamheid);
- vergroten kwaliteit woonomgeving en veiligheid door middel van een BLVC-plan (Bereikbaarheid, leefbaarheid, Veiligheid en Communicatie);
- kwaliteit van wonen, welzijn en zorg waarborgen (langer thuis wonen en verzorging door kinderen waar mogelijk faciliteren);
- op peil houden van het voorzieningenniveau in Wassenaar.

Maatregelen

In de zomer van 2016 heeft de gemeenteraad de Woonvisie Wassenaar vastgesteld. In de woonvisie staat het gemeentelijke huisvestingsbeleid voor de periode 2016 – 2021 beschreven. De woonvisie vormt de basis voor de prestatieafspraken tussen de gemeente, de woning-corporaties en hun huurdersverenigingen.

Ook is er onderzoek verricht naar de implicaties van wetswijzigingen op het gebied van wonen en zorg. Het onderzoeksrapport biedt inzicht in de opgave voor de gemeente Wassenaar m.b.t. wonen en zorg. De raad is over de uitkomsten en aanbevelingen uit het rapport geïnformeerd.

Op 13 december 2016 zijn de prestatieafspraken 2017 - 2020 ondertekend door de gemeente, woningcorporatie St. Willibrordus (WSW), de Wassenaarsche Bouwstichting (WBS) en hun huurdersverenigingen. In de prestatieafspraken is vastgelegd hoe elk van de partijen vanuit zijn eigen rol bijdraagt aan het uitvoeren van de volkshuisvestelijke opgave zoals verwoord in de woonvisie.

Eind december 2016 is in Haaglandenverband de concept Regionale Woonvisie afgerond. De Regionale Woonvisie wordt begin 2017 aan het college en raad ter instemming voorgelegd.

Na overleg met de woningbouwcorporaties en het WSW is vastgesteld dat er geen draagvlak is voor het wijzigen van het achtervangbeleid. Het vervangen van de generieke achtervang door een projectgericht systeem levert zowel de gemeente als de corporatie onnodig veel extra werk op. Het WSW onderwerpt een aanvraag van de corporaties aan een strenge financiële controle en toetst aan de maximale investeringscapaciteit die door het Ministerie aan de corporaties is opgelegd. Hier aanvullende eisen aan stellen belemmert de corporaties onnodig in hun bedrijfsvoering. Deze afwegingen en het feit dat gemeente Wassenaar een marginaal risico loopt, heeft het college bewogen af te zien van het opstellen van een nieuw achtervangbeleid en het onderwerp van de raadsagenda te halen.

Wat heeft het gekost?

X € 1.000

Productgroep: Wonen ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting primair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting act/rekening)
Baten	26.630	15.630	10.505	-5.125
Lasten	-153.564	-168.564	-167.724	840
Saldo van baten en lasten	-126.934	-152.934	-157.220	-4.286
Onttrekking reserves	0	15.000	15.000	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	15.000	15.000	0
Resultaat	-126.934	-137.934	-142.220	-4.286

Toelichting /analyse verschillen

Om de woonvisie en de prestatieafspraken op te stellen is externe expertise ingehuurd. In de voorjaarsnota 2016 is hiervoor een bedrag van € 15.000 gereserveerd. De werkzaamheden zijn binnen budget uitgevoerd.

Wat hebben we bereikt?

- Een wandelverbinding op de Waalsdorpervlakte;
- Formalisering van de samenwerking in de Landschapstafel Duin Horst & Weide (verbreding van de samenwerking met Leidschendam-Voorburg en Wassenaar) is geformaliseerd;
- Bij inwoners en bedrijven bewustwording versterkt van de noodzaak om klimaatverandering tegen te gaan;
- In plannen voor grootschalige nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen zijn duurzaamheidsmaatregelen geïntegreerd;
- Milieukwaliteiten zijn beschermd en waar mogelijk verbeterd;
- Er is een nieuwe erfgoedverordening vastgesteld;
- Het beter in stand houden, benutten en zichtbaar maken van de landgoederenzone.
- Doelmatig en energiezuinig gebruik van monumenten;
- Hedendaags duurzaam gebruik van rijks- en gemeentelijke monumenten;
- De fysieke kwaliteit van de leefomgeving wordt beschermd en zo mogelijk verbeterd;
- Het behalen van het Blauwe Vlag keurmerk op het Wassenaarse strand.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Natuur en Landschap

Doelstelling(en)

- Met behoud van de intrinsieke cultuurhistorische- en natuurwaarden zorgen voor een vitaal en authentiek buitengebied van Duin Horst & Weide door een goede combinatie van toegankelijkheid en toekomstgerichte agrarische bedrijvigheid;
- Zorgen voor draagvlak voor maatregelen in het gebied zodat herkenbare landschaps- en waterstructuren en een sterke groene buffer in combinatie met recreatieve mogelijkheden behouden blijven, zodat de inwoners van Wassenaar en de Randstedelingen nog meer kunnen genieten van de aanwezige kwaliteiten;
- Stimuleren dat verenigingen, instellingen en particulieren die een ruim groenareaal binnen Wassenaar in beheer hebben (waaronder de landgoedeigenaren) zicht inzetten voor behoud en versterking van de cultuurhistorische en natuurlandschappelijke kwaliteiten;
- Zorgen voor een goede samenwerking met omliggende gemeenten en belanghebbenden;
- Zorgen dat natuurliefhebbers gebruik kunnen blijven maken van het strand- en het duingebied.

Maatregelen

- Inpassing faunapassage Rijnlandroute en aanleg ecologische verbinding.
- In opdracht van Twickel is een concept verkenning naar ecologische maatregelen aan de rand van de Papewegsepolder opgesteld. Dit is aanvulling op de faunapassage en gericht op de doelsoorten die de faunapassage gaan gebruiken. Uitvoering van een deel van de maatregelen is voorzien voor 2017/ 2018. Er is nog geen plan van aanpak voor ecologische maatregelen aan de andere kant van de faunapassage (Ommedijksepolder).
- Wandelverbinding Waalsdorpervlakte is aangelegd door Staatsbosbeheer. Opening is voorjaar 2017. De wandelverbinding Papeweg is niet gerealiseerd, omdat voorgesteld tracé vanuit oogpunt van beheer niet wenselijk is.
- Nieuwe Engelandvaarders fietsroute, ontwikkeld samen met ANWB, is geopend.
- Naar aanleiding van de aanbevelingen uit het jury rapport van de Entente Florale zijn de Landgoedeigenaren door middel van een nieuwsbrief geïnformeerd hoe om te gaan met groen erfgoed.
- Maatregelen/projecten uit de Groen- en watervisie:
 - Er is gestart met het opstellen van een groene waarden kaart;
 - De startnotitie Berkhei is opgesteld. Er volgen gesprekken met stakeholders om helder te krijgen wat wordt verstaan onder een groen Berkhei (coalitieakkoord);
- De strategiegroep Valkenburg heeft een strategie bepaald waarbij de uitwerking aan externe bureaus is gevraagd. Er is een planamendement voor Valkenburg gemaakt, een film van de groene buffer om het gebied onder de aandacht te brengen en er is in opdracht gegeven aan een communicatiebureau om een communicatieplan en lobbytraject op te stellen en daarin te ondersteunen.
- Inrichtingsplan Groene Bufferzone: de raad heeft in juli 2016 de motie Inrichtingsplan groene zone Wassenaar-Valkenburg aangenomen, waarin zij het college vragen om samen met Katwijk en andere stakeholders een integraal inrichtingsplan op te stellen. Hiervoor is tegelijk een budget van € 75.000 uit de bestemmingsreserve Groene zone gehaald. In het laatste kwartaal 2016 zijn gesprekken gevoerd met de Stakeholders. Hierna zal uitvoering plaatsvinden in 2017.
- Inrichten natuurspeelplaats op Backershagen: op dit landgoed zal in overleg met omwonenden iets worden geplaatst met als doel jeugd en bezoekers meer uit te leggen over de natuur en historie van Backershagen. De natuurspeelplaats zelf komt nu bij de kinderboerderij in Wassenaar. De voorbereidingen voor de aanleg zijn gestart.
- Ganzenhoek: in overleg met Staatsbosbeheer en de Vrienden van het Ganzenhoekbos zal het bos een karakter van dennenbos houden. Hiermee zijn de oorspronkelijke plannen van Staatsbosbeheer van omvorming naar een gemengd bos van tafel.
- In maart 2016 is de Intentieovereenkomst voor de landschapstafel Duin Horst & Weide getekend door alle partijen, waaronder zes gemeenten, landgoedeigenaren, maatschappelijke organisaties en ondernemers. Verder is er provinciale financiering beschikbaar voor het uitvoeren van projecten uit het Meerjarenprogramma Duin Horst & Weide. Per project wordt een uitvoeringsovereenkomst getekend. Ter voorbereiding is een aantal verkenningen uitgevoerd.

Milieu

Doelstelling(en)

- Behoud en waar mogelijk verbetering van milieukwaliteiten van de leefomgeving;
- Maatschappelijke ontwikkelingen kenmerken zich door een balans tussen *people* (welzijn), *planet* (leefomgeving) en *profit* (welvaart) (= verduurzaming van de samenleving);
- Duurzaamheid wordt een gemeengoed;
- In 2018 is minimaal 14% van de energie die Wassenaar verbruikt CO₂-neutraal opgewekt;
- In 2018 is 65% van het afval grondstof.

Maatregelen

Gestart is met de uitvoering van het Klimaatprogramma 2016-2019, onder meer met een vervolg op de wijkaanpak voor verduurzaming van woningen. Hierbij krijgen woningeigenaren de mogelijkheid om tegen gereduceerd tarief een deskundig advies in te winnen over energiebesparende maatregelen en opwekking van duurzame energie. Met medewerking van de energieloketten Woon Wijzerwinkel en De Groene Menukaart (voor cultuurhistorisch waardevolle gebouwen) is hierover een informatieavond georganiseerd. Ook door middel van publicaties (duurzaamheidsspecial Wassenaarse krant) en evenementen (Week van de Duurzaamheid, Klimaatstraatfeest) gaven we inwoners ondersteuning bij hun bijdrage aan het tegengaan van klimaatverandering.

De Omgevingsdienst Haaglanden heeft een programma Duurzaamheid ontwikkeld. In het kader van dit programma gaat de dienst de komende jaren bedrijven adviseren over energiebesparende maatregelen. Met de twee corporaties hebben we prestatieafspraken gemaakt, waaronder doelen voor de verduurzaming van de huurwoningvoorraad.

Via een openbare Europese aanbestedingsprocedure is, in samenwerking met zestien andere gemeenten, een marktpartij geselecteerd voor het plaatsen, beheren en exploiteren van elektrische oplaadpalen. Inwoners van en werknemers in Wassenaar die in het bezit zijn van een elektrische auto en op eigen terrein geen laadvoorziening kunnen realiseren, kunnen nu een openbare elektrische oplaadpaal aanvragen.

Dankzij een subsidie van de metropoolregio is gestart met de ontwikkeling van een Warmte Transitie Atlas, op basis waarvan geografisch kansen in beeld worden gebracht voor een verduurzaming van de collectieve warmtevoorziening. Voorbereidingen zijn getroffen voor het uitrollen van de onderdelen van het Klimaatprogramma.

Het beleidsplan Grip op Grondstoffen, met als doel het bereiken van 75% afvalscheiding in 2020 met als tussendoel 65% in 2018, is inmiddels vastgesteld. De containers voor de plasticinzameling zijn bestemd voor PMD (Plastic, Metaal en Drankenkartons). Eind 2016 is er ook een publiciteitscampagne geweest en zijn huis aan huis brieven verspreid om de inwoners bekend te maken met het nieuwe inzamelen.

Op de valreep van het jaar heeft het Dagelijks Bestuur van Avalex een politiek akkoord bereikt over de nieuwe tariefstructuur. Hierdoor is er een eind gekomen aan de fixed fee. De door te berekenen kosten worden nu eerlijker over de gemeenten verdeeld. Voor Wassenaar levert dit een significant voordeel door een lagere bijdrage aan Avalex.

Cultureel Erfgoed en Archeologie

Doelstelling(en)

- Zichtbaarheid van de kernkwaliteiten van Wassenaar zorgt voor waarborgen van de kwaliteiten;
- Bij herbestemming en herontwikkeling zorgt flexibiliteit voor behoud en versterking van de karakteristieke cultuurhistorische waarden boven en onder de grond;
- Objectgerichte en omgevingsgerichte bescherming van het erfgoed boven en onder de grond zorgt voor vertaling van het Rijksbeleid Modernisering Monumentenzorg;
- Zichtbaarheid en gebruik van wat we hebben zorgt voor het stimuleren van de instandhouding, beleefbaarheid en zichtbaarheid van het erfgoed.

Maatregelen

- Direct na de inwerkingtreding van de Erfgoedwet per 1 juli 2016 is de nieuwe erfgoedverordening Wassenaar 2016 vastgesteld door de raad.
- Er is gestart met het opstellen van richtlijnen archeologisch onderzoek. Hetzelfde geldt voor de toetsingsrichtlijnen voor restauraties waar verkennend onderzoek voor is verricht.
- De startnotitie Cultureel Erfgoedbeleid 2018-2024: 'Naar een erfgoedzorg voor iedereen' is eind 2016 opgesteld en wordt in januari 2017 ter besluitvorming aan de raad voorgelegd.
- Begin 2016 is een stichting voor het organiseren van de Open Monumentendag opgericht, die met meer dan 4000 bezoekers een succesvol eerste jaar achter de rug heeft. De gemeente heeft daarbij een stimulerende rol gespeeld bij het ondersteunen van de openstelling van een aantal residenties en de samenstelling van een informatieve kaart met de opgestelde locaties.
- In mei 2016 vond de nationale lancering van de Groene Menukaart plaats. Het is een online toolbox voor het verduurzamen van historisch waardevolle gebouwen. Met dit product werd deelgenomen aan de informatieavond in het dorpscentrum, tijdens de week van de duurzaamheid (oktober).
- Er zijn voorbereidingen gedaan voor het project grenspalen en het agrarisch erfgoed in de duinen. Hiervoor is een website met digitale kaart voor de grenspalen en een lesmodule voor het basisonderwijs met een daarbij horend animatiefilmpje gemaakt. Het resultaat van deze samenwerking met de gemeente Katwijk, Den Haag, en deels ook Voorschoten en Leidschendam-Voorburg, Staatsbosbeheer en Dunea, leidt er toe dat deze producten nu ook goed bruikbaar zijn voor het promoten van de kwaliteiten van het in ontwikkeling zijnde Nationaal Park De Hollandse Duinen.
- Rondom het thema kennisvergroting zijn in samenwerking met de Historische Vereniging 10 nieuwe ANWB informatieborden ontwikkeld.

- Voor het derde jaar op rij zijn twee Monumenten nieuwsbrieven verschenen. Een daarvan stond geheel in het teken van groen erfgoed en de deelname aan de Entente Florale
- Dit alles moet bijdragen aan het beter in stand houden, benutten en zichtbaar maken van de landgoederenzone.
- Onder leiding van het Erfgoedhuis Zuid-Holland zijn in 2016 verder het project de;’ Groene Loper’ afgerond, waarbij enkele thematische wandelroutes door de landgoederenzone en het dorpscentrum zijn ontwikkeld.
- De ‘Kwaliteitsimpuls Zoeker in de landgoederenzone Zuid-Holland’. Het onderzoek is afgerond.
- In het Maatregelenpakket 2017 van de erfgoedlijn landgoederen gaat het om een vervolgfase zoals het park van De Paauw en Backershagen. Nieuw zijn de restauratie fase 1 De Paauw, herbestemming van het koffiehuisje Buurtweg en positon paper Umfahrungsweg Petzold ‘. De realisatie van laatst genoemde project maakt deel uit van de Landschapstafel Duin, Horst en Weide.

Recreatie

Doelstelling(en)

Benutten van de kracht van het strand.

Maatregelen

Het afgelopen jaar is onderzoek gedaan naar de marktconforme huurprijzen op het strand. Dit onderzoek is verwerkt in nieuwe langdurige huurovereenkomsten voor alle strandexploitanten.

Wassenaar heeft het afgelopen jaar voor de zevende keer op rij het blauwe vlag keurmerk gewonnen. De Blauwe Vlag is een internationale onderscheiding die jaarlijks wordt toegekend aan stranden en jachthavens die voldoen aan strenge internationale beoordelingseisen. In de praktijk betekent dit dat genomineerden moeten voldoen aan een aantal belangrijke criteria zoals schoon (zwem)water, goede sanitaire voorzieningen en een hoge mate van veiligheid.

Wat heeft het gekost?

X € 1.000

Productgroep: Natuur en lands,milieu,cult.erfg,recreat ("-"= nadeel / "+"= voordeel)	Begroting primaair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting act/rekening)
Baten	126.258	269.715	189.502	-80.213
Lasten	-1.565.307	-2.198.634	-1.604.337	594.297
Saldo van baten en lasten	-1.439.049	-1.928.919	-1.414.835	514.084

Onttrekking reserves	0	461.500	35.915	-425.585
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	461.500	35.915	-425.585

Resultaat	-1.439.049	-1.467.419	-1.378.920	88.499
------------------	-------------------	-------------------	-------------------	---------------

Toelichting /analyse verschillen*Lagere baten (€ 26.000 nadelig)*

Natuur en landschap: 80% van de subsidies is binnengekomen, de resterende 20% (€ 26.000) niet. Dit komt doordat project Waalsdorpervlakte van Staatbosbeheer is afgerond, maar nog niet afgerekend en project Papeweg is doorgeschoven naar 2017. De subsidie moet worden afgerekend voor maart 2018.

*Lagere lasten**Natuur en landschap (€ 130.800 voordelig)*

Op het budget Groen- en watervisie (begroot € 91.000,- uitgegeven € 58.100) is minder uitgegeven doordat capaciteit is gezet op projecten als Behoud Ganzenhoekbos en advisering projecten in Wassenaar.

Budget LOP (begroot € 75.000 en uitgegeven € 5.000): rapport ecologische maatregelen Papewegsepolder als uitvoering van het LOP is af. Het resterende budget is voor uitvoering van ecologische maatregelen in 2017. Het is wenselijk hiervan een krediet te maken.

Budget REAS: begroot € 45.000 en uitgegeven € 17.100 omdat project eind 2016 is gestart en doorloopt in 2017.

Project locatie Valkenburg (€ 75.000 voordelig)

Wassenaar streeft naar het behoud van een open en zo'n breed mogelijke Buffer (1.500 m). Voor de uitvoering en de lobby is er een alternatief plan opgesteld (Planamendement locatie Valkenburg) en een schetsvoorstel van de groene zone gemaakt. Daarnaast is een lobby- en communicatiebureau ingehuurd om de strategie uit te voeren. Het project is nog in volle gang. Er wordt voorgesteld het restant bedrag over te hevelen naar de reserve groene buffer.

Voor het Inrichtingsplan Groene buffer is conform de aangenomen motie van de raad in juli € 75.000 uit de bestemmingsreserve Groene Buffer beschikbaar gesteld. Hiervoor zijn er met de betrokken partijen gesprekken gevoerd om ze mee te krijgen in de uitvoering. Hierdoor kan pas in 2017 gestart worden met de uitvraag van een inrichtingsplan. De offerte aanvraag is inmiddels gedaan.

De verwachting is dat begin april opdracht zal worden gegeven om het inrichtingsplan te maken. Voorgesteld wordt om het budget van € 75.000 over te hevelen naar 2017 en te dekken uit de reserve.

Groen- en watervisie 2016 (€ 27.900 voordelig)

Voor uitvoering van projecten uit de Groen- en watervisie is voor 2016 geld beschikbaar gesteld. In 2016 zijn niet alle projecten uitgevoerd, omdat capaciteit is ingezet op Behoud Ganzenhoekbos en advisering projecten. Voorgesteld wordt daarom om het restant budget van € 27.900 over te hevelen naar 2017. In 2016 is de inventarisatie gestart van de bomen in Wassenaar. Dit onderzoek loopt door in 2017. Er is verder nog niet gewerkt aan het stimuleren van de bewustwording van groen bij volwassenen en kinderen en aan communicatie over de gevolgen van verstenen van tuinen. Dit wordt in 2017 opgepakt.

Wandelpaden Waalsdorpervlakte en Papeweg (100.000 voordelig)

De provincie heeft subsidies van € 30.500 voor wandelpad Waalsdorpervlakte en € 100.000 voor wandelverbinding Papeweg beschikbaar gesteld. Vóór 1 maart 2018 moet de subsidie zijn uitgegeven en verantwoord. Het daadwerkelijk benodigde bedrag voor deze projecten valt lager uit. Dit wordt bij de afronding van de subsidie met de provincie afgerekend.

Het wandelpad Waalsdorpervlakte is aangelegd in 2016 (kosten € 30.500). De realisatie van de wandelverbinding Papeweg is vertraagd en wordt in 2017 gerealiseerd.

Voorgesteld wordt het restant budget van € 100.000 over te hevelen naar 2017. Dekking vindt plaats uit de bijbehorende subsidie van € 100.000.

Landschapsonwikkelplan (LOP, € 75.000 voordelig)

Voor het Landschapsonwikkelplan (LOP) is € 125.000 onttrokken aan de algemene reserve. € 80.000 hiervan is bedoeld voor de uitvoering van het LOP. In 2016 heeft een verkenning en raming van maatregelen plaatsgevonden voor de Papewegsepolder (€5.000). Er ligt een concept rapportage, die ter besluitvorming wordt voorgelegd aan B&W. Het resterende budget is de bijdrage van de gemeente Wassenaar aan de ecologische maatregelen. In 2017 worden de maatregelen uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van Stichting 't Twickel.

Voorgesteld wordt om het budget van € 75.000 over te hevelen naar 2017 en te dekken uit de reserve.

Product Milieu

Explosievenkaart (€ 25.500 voordelig)

De ontwikkeling van een explosievenkaart is nog niet afgerond. Hierdoor is het geraamde budget (€ 45.000) niet geheel besteed. Overigens zijn de kosten van de kaart € 2.500 lager uitgevallen. Om de kaart te kunnen afronden wordt voorgesteld bij de besluitvorming over de jaarrekening 2016 het benodigde restant van het budget (€ 25.500) over te hevelen naar 2017 en te dekken uit de reserve.

Klimaatprogramma Wassenaar (€ 245.000 voordelig)

In 2016 waren proces- en projectmiddelen begroot voor het Klimaatprogramma. De procesmiddelen voor het Klimaatprogramma (totaal € 65.000 voor 2016) kwamen bij de besluitvorming van de Voorjaarsnota beschikbaar. Daarna is gestart met de werving van een programmamanager, die begin 2017 gestart is. Hierdoor zijn proces- en projectmiddelen in 2016 (totaal € 245.000) nog niet besteed. De kosten zijn nog niet gemaakt, daarom is ook niets aan de bestemmingsreserve onttrokken.

Elektrische laadinfrastructuur (€ 15.000 voordelig)

In verband met de zeer positieve uitkomst van de aanbesteding voor elektrische laadinfrastructuur in Wassenaar is er geen gemeentelijke bijdrage meer nodig voor het realiseren van meer elektrische oplaadpalen. Er hoefde hierdoor voor 2016 geen beroep te worden gedaan op daarvoor begrote middelen € 15.000.

Energy Efficiency Directive (€ 8.900 voordelig)

Gemeenten zijn vanaf 2015 verantwoordelijk voor het toezicht op de vierjaarlijkse uitvoering van energie-audits door grote ondernemingen. Deze verplichting vloeit voort uit de implementatie van de richtlijn Energy Efficiency Directive (EED). Voor de uitvoeringslasten van deze extra toezichtstaak worden gemeenten gecompenseerd. In 2016 wordt Wassenaar via de algemene uitkering uit het gemeentefonds voor € 8.900 gecompenseerd voor effecten die zich uitstrekken over 2016 en 2017. In 2017 wordt de regeling geëvalueerd. Op basis van deze evaluatie worden afspraken gemaakt voor 2018 en verder. De uitvoering van deze taak is uitbesteed aan de Omgevingsdienst Haaglanden.

Voorgesteld wordt het restantbudget van € 8.900 door te schuiven naar 2017.

Wat hebben we bereikt?

- Een ondernemersvriendelijker klimaat;
- Verbeterde dienstverlening voor ondernemers;
- Een verbetering van het vestigingsklimaat en meer economische bedrijvigheid en een verbeterd leefbaarheid van Wassenaar;
- Bevordering van de werkgelegenheid (voor iedereen);
- Een betere betrokkenheid / inzetbaarheid van Wassenaarse bedrijven bij de uitvoering van gemeentelijke werken;
- Eerlijke concurrentie en het aantrekkelijk houden voor consumenten ten opzichte van de omgeving.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Economie en Bedrijvigheid

Doelstelling(en)

- Een robuuste economische structuur die bijdraagt aan de levendigheid en sociale samenhang van de Wassenaarse samenleving en bovendien past binnen het streven naar een duurzame ontwikkeling van onze gemeente;
- Een stimulerend kader creëren waardoor private initiatieven ontstaan. Het ondersteunen en faciliteren (mogelijk maken) van particuliere initiatieven voor een bedrijfsverzamelgebouw;
- Meer Wassenaarse bedrijven komen in aanmerking voor gemeentelijke aanbestedingsopdrachten. Het wordt mogelijk voor Wassenaarse ondernemers om in consortium verband mee te doen aan aanbestedingen;
- Ondernemers zorgen voor goede detailhandel, ondersteund door de gemeente; overlast wordt zoveel mogelijk beperkt;
- Toerisme zorgt er voor dat het economisch potentieel van het dorp beter benut wordt;
- Samenwerking tussen ondernemers, vastgoedeigenaren en gemeente zorgt voor aantrekkelijke winkelstraten.

Maatregelen

In januari 2016 is de economische visie vastgesteld en is gewerkt aan de uitvoering van het programma zoals beschreven in de economische visie. Het Economisch Overleg Wassenaar (EOW) is structureel voortgezet, het ondernemersfonds is gecontinueerd en de online informatievoorziening richting ondernemers, starters en ZZP-ers is verbeterd.

Er is een Bedrijveninvesteringszone (BIZ) in het centrum van Wassenaar vastgesteld. De draagvlakmeting is gehouden onder pandeigenaren en heeft uitgewezen dat de BIZ per 1 januari 2017 kan worden ingevoerd.

De winkeltijdenverordening is dit jaar geëvalueerd. Voor de evaluatie zijn de trends & ontwikkelingen, de ervaringen en wensen van winkeliers en consumenten en andere effecten van de zondagopenstelling onderzocht. Op basis van de resultaten van de evaluatie van de zondagopenstelling is de verordening winkeltijden aangepast.

Door aanpassingen in recreatieve netwerken worden de toeristen en recreanten door het centrum van Wassenaar geleid. In 2016 is het Toeristisch Overleg opgestart. Toeristische en recreatieve ondernemers uit Voorschoten en Wassenaar hebben met begeleiding van de gemeente gezamenlijk een gebiedsmarketingplan opgesteld. Het gebiedsmarketingplan bevat concrete projecten om de kansen die er liggen ten aanzien van toerisme en recreatie vanaf 2017 te verzilveren.

Voor ondernemers is onderzoek gedaan naar de dereguleringsmogelijkheden. De verschillende regels die voor ondernemers gelden zijn geïnventariseerd en bekeken is welke regels in aanmerking komen voor deregulering en in welke vorm.

Inmiddels is de advisering voor de MRDH goed op orde, wordt er structureler samengewerkt met de Leidse regio en worden adviezen voor beide regio's op elkaar afgestemd.

Wat heeft het gekost?

X € 1.000

Productgroep: Economie en bedrijvigheid ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting primair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting act/rekening)
Baten	43.160	72.160	64.898	-7.262
Lasten	-301.975	-359.975	-324.418	35.557
Saldo van baten en lasten	-258.815	-287.815	-259.520	28.295
Onttrekking reserves	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0
Resultaat	-258.815	-287.815	-259.520	28.295

Toelichting /analyse verschillen

Economische visie (€ 30.000 voordelig)

De uitvoering van de economische visie is in 2016 van start gegaan, maar voor projecten waarmee in 2016 is begonnen wordt het grootste deel van de uitgaven pas in 2017 verwacht. Het gaat om het opzetten van een digitaal en/of fysiek informatiepunt en evenementenkalender, marketing en het versterken van verbindingen tussen toeristische bestemmingen. Dit heeft te maken met de hoge participatiegraad bij de projecten en de publiek-private samenwerking, waardoor er extra tijd geïnvesteerd is in een gedragen ontwikkeling.

Voorgesteld wordt een budget van € 30.000 over te hevelen 2017.

P4 Wassenaar leefbaar

Programma	Productgroep	Producten
Wassenaar leefbaar	Veiligheid Vergunningverlening, toezicht en handhaving Openbare ruimte Afvalinzameling en afvalverwerking en riolering Gebouwen en opstallen	Brandweer Rampenbestrijding Integrale veiligheid Vergunningverlening Toezicht en handhaving Wegen en verhardingen Kunstwerken Openbare verlichting Watergangen en partijen Openbaar groen Speelvoorzieningen Begraafplaatsen en lijkbezorging Straatmeubilair Afvalstromen Afvalstoffenheffing Riolering Rioolheffing Ongediertebestrijding Gebouwen en opstallen

Visie en maatschappelijke effecten

Het is van belang dat Wassenaar het aantrekkelijke woon- en leefklimaat behoudt dat het nu kent. Dat betekent een veilige en schone leefomgeving, met veel groen en aandacht voor kwaliteit in de openbare ruimte en voor de gemeentelijke gebouwen. Deze uitgangspunten zullen in overeenstemming moeten zijn met het duurzame karakter van de omgeving.

Het beheer van de openbare ruimte is erop gericht om langdurig gebruik te kunnen blijven maken van een aantrekkelijk groen woon-, werk- en leefklimaat en waar nodig op punten de functionaliteit ervan te optimaliseren. Beheer en onderhoud wordt thans uitgevoerd op een kwaliteitsniveau dat is te kenmerken als sober en doelmatig (huidige basisniveau is zogenaamde niveau C). Op basis van het coalitieakkoord willen we in 2016 daadwerkelijk aan de slag met het verbeteren van het onderhoud in de openbare ruimte naar een hoger niveau. We vinden dat de inwoners die woonachtig zijn in een gemeente die 'de groene parel aan zee' wordt genoemd, het ook binnen de gemeentegrenzen verdienen om dagelijks te kunnen genieten van een kwalitatief hoogwaardig onderhoudsniveau van het groen. Het onderhoud van de openbare ruimte staat van alle gemeentelijke producten het dichtst bij de inwoners en het onderhoudsniveau is voor die inwoners direct merkbaar.

Wassenaar is een veilige en schone gemeente waarvoor iedereen zich gezamenlijk inzet. We investeren op het gebied van veiligheid nadrukkelijk in participatie door de samenwerking tussen de veiligheidsketen, bewoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers te houden en te bevorderen. Onze inwoners zijn zelfredzaam, kennen hun eigen verantwoordelijkheid en geven daar actief invulling aan, al dan niet georganiseerd op buurt- en wijkniveau. De afspraken die we maken en acties die we uitvoeren geschieden op basis van vrijwilligheid zonder vrijblijvendheid. Onze inwoners kunnen rekenen op integrale en tijdige afhandeling van hun vergunningaanvraag. We zien toe op naleving van wet- en regelgeving.

Wat heeft het gekost?

x € 1.000

P4 Wassenaar leefbaar bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)		Begroting primair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting actueel / rekening)
Vergunningverlening, toezicht en handhav	Baten	1.010	1.010	1.278	267
	Lasten	-2.107	-2.137	-2.093	44
	Saldo	-1.097	-1.127	-816	312
Veiligheid	Baten	0	0	12	12
	Lasten	-2.455	-2.425	-2.385	39
	Saldo	-2.455	-2.425	-2.374	51
Openbare ruimte	Baten	180	438	360	-78
	Lasten	-5.560	-13.024	-9.927	3.097
	Saldo	-5.380	-12.586	-9.566	3.019
Afvalinzameling en verwerking en rioleri	Baten	7.589	7.589	7.602	13
	Lasten	-6.145	-6.135	-6.307	-172
	Saldo	1.444	1.454	1.295	-159
Gebouwen en opstallen	Baten	667	667	766	99
	Lasten	-372	-372	-176	196
	Saldo	295	295	589	295
Totaal baten		9.446	9.704	10.018	314
Totaal lasten		-16.639	-24.093	-20.889	3.204
Totaal saldo van baten en lasten		-7.193	-14.389	-10.871	3.518
Onttrekking reserves		952	8.241	4.771	-3.470
Toevoeging reserves		0	-204	0	204
Mutaties reserves		952	8.036	4.771	-3.265
Resultaat		-6.242	-6.353	-6.100	253

Wat hebben we bereikt?

Werken aan de veiligheid in Wassenaar is een gedeelde verantwoordelijkheid en taak. We doen dit samen met onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners. Samen staan we sterker tegen overlast, inbraken en vandalisme.

In het Integraal Veiligheidsbeleid 2015-2018 is beschreven hoe we omgaan met de veiligheidsproblematiek. Hoe we ons door middel van bestrijding van criminaliteit en overlast gezamenlijk inzetten voor het behoud en zo mogelijk verdere verbetering van het prettige en veilige

woon- en leefklimaat in Wassenaar.

De strategische uitgangspunten van dit beleid zijn: Regie, Verbinding en Eigen Verantwoordelijkheid. De gemeente organiseert op het gebied van veiligheid vooral de samenwerking, stuurt aan en legt verbindingen.

Het Integraal Veiligheidsbeleidsbeleid is zoveel mogelijk gericht op het aanpakken van de problematiek die de inwoners van Wassenaar en de (overige) partners in veiligheid ervaren. Het gaat om de volgende vier prioriteiten/doelstellingen:

1. vermogenscriminaliteit, met name woninginbraken, winkeldiefstal en autodiefstal;
2. woonoverlast en sociale problematiek;
3. jeugdoverlast;
4. fysieke overlast en sociale problematiek-overlast (buurtproblemen).

Naast deze prioriteiten wordt uiteraard ingezet op andere onderwerpen, reguliere taken en op urgente vragen en incidenten.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Onderwerp: Veiligheid: participatie en samenwerking

Doelstelling(en)

Gemeente, inwoners, politie en andere partners werken steeds meer samen op veiligheidsonderwerpen.

Maatregelen

Ook in 2016 vond het tweewekelijkse afstemmingsoverleg plaats over veiligheidsonderwerpen tussen de burgemeester/gemeente en de politie. Daarbij worden afspraken gemaakt over de prioriteiten van de politie-inzet, de gemeentelijke inzet en de gezamenlijke inzet op thema's als woninginbraken, (woon- en jeugd)overlastzaken, evenementen en jaarwisseling.

Het totaal aantal misdrijven is volgens politiecijfers in 2016 gedaald met ongeveer 9%. Het aantal woninginbraken daalde met 44% waarmee de stijging van 2015 ongedaan is gemaakt.

Na elke woninginbraak is een informatiebrief gestuurd naar adressen rondom de getroffen woning. Daarin staan verschillende tips met mogelijkheden om de kans op een woninginbraak te verkleinen. Belangrijk is daarbij om de boodschap over te brengen dat inbraakpreventie vooral door de bewoner zelf georganiseerd wordt.

In het kader van preventie van woninginbraken hebben gemeente en politie (social) media campagnes ingezet onder andere in de week van de veiligheid, rondom de schoolvakanties en in het kader van het zogeheten donkere-dagen-offensief.

De inzet van Burgernet, de samenwerking tussen burgers, gemeente en politie voor veiligheid in de buurt is ook in 2016 voortgezet. Via SMS (tijdkritisch), mails en nieuwsbrieven zijn diverse berichten naar deelnemersgroepen gestuurd. Het aantal lokale burgernetdeelnemers is mede dankzij verschillende wervingsactiviteiten gestegen naar bijna 2.700 deelnemers (10,5%), waarmee de oorspronkelijke doelstelling van 5% ruimschoots is bereikt.

Vanaf het najaar van 2015 zijn diverse whatsapp-groepen buurtpreventie opgericht die door de gemeente worden gefaciliteerd met o.a. werving en promotie (flyers, stickers en borden). Eind 2016 kende Wassenaar ongeveer 23 van deze groepen (bron: www.wabp.nl).

De ketensamenwerking tegen georganiseerde misdaad van het Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC) Den Haag is in 2016 voortgezet. Het RIEC faciliteert en stimuleert diverse veiligheidspartners in de aanpak van georganiseerde criminaliteit. Het RIEC fungeert als informatieknooppunt en expertisecentrum.

Complexe problematiek is vanuit de ketenoverstijgende aanpak van het Veiligheidshuis Haaglanden behandeld. Het gaat om ernstige overlast, maatschappelijke uitval en criminaliteit.

In 2016 is ambtelijk en bestuurlijk veel aandacht uitgegaan naar de besluitvorming over het treffen van aanvullende infrastructurele verkeers- en veiligheidsmaatregelen rondom de toekomstige Amerikaanse ambassade. De uitvoering van deze maatregelen is er vooral op gericht de hinder en overlast voor de direct-omwonenden en de buurtbewoners te beperken in het geval dat de veiligheidsmaatregelen, bijvoorbeeld vanwege een concrete dreiging, moeten worden opgeschaald.

Brandweezorg

Doelstelling(en)

Het huidige niveau van de brandweezorg blijft behouden tegen aanvaardbare kosten. Er is een beweging gaande naar steeds meer en betere preventie.

Maatregelen

Dit onderwerp betreft taken die gericht zijn op het voorkomen en bestrijden van branden en rampen en het beperken van ongevallen daarbij. De uitvoering van deze taken is voor een belangrijk deel bij de Veiligheidsregio Haaglanden ondergebracht. Afspraken en doelstellingen (m.n. vanuit de financiële invalshoek) worden bewaakt binnen de cyclus van de Veiligheidsregio. Zie ook de paragraaf verbonden partijen.

Rampenbestrijding en crisisbeheersing

Doelstelling(en)

De 'Bevolkingszorg' bij calamiteiten en crisissituaties is op orde. De taak omvat een groot aantal crisisbeheersingsprocessen, zoals het opvangen en verzorgen van evacués, het informeren van de inwoners, het voorzien in primaire levensbehoeften zoals water en huisvesting en het registreren van slachtoffers en schade.

Maatregelen

Om de gemeentelijke crisisorganisatie opgeleid, getraind en geoefend te houden zijn in 2016 diverse activiteiten uitgevoerd. Er werd gekeken naar evaluaties van vorige jaren en wensen en behoeften van functionarissen en teams. Standaard is het Team Bevolkingszorg en het Gemeentelijk Beleidsteam ook in 2016 geoefend en hebben de taakorganisaties trainingen gehad. Dit zijn jaarlijks terugkomende trainings- en oefenmomenten.

De gemeentelijke kolom in Haaglanden is in 2016 begonnen aan een nieuw Deelplan Bevolkingszorg dat, met behoud van de wettelijke verantwoordelijkheden, tracht meer aan te sluiten op de dagelijkse werkzaamheden van de gemeente en daarmee breder inzetbaar is bij diverse vormen van incidenten en calamiteiten. Te denken valt hier o.a. aan incidenten op het sociale vlak en ook incidenten die een sterke gemeentelijke factor hebben en zodoende niet meteen in de regionale, multidisciplinaire opschaling passen. Dit deelplan wordt in 2017 verder vorm gegeven.

Ook in 2016 is de regionalisering verder uitgebouwd. Per 1 november zijn twee functies voor het Regionaal Operationeel Team (ROT) geregionaliseerd. Elke gemeente, en zo ook Wassenaar, levert hiervoor medewerkers die meedraaien in een regionale beschikbaarheidsdienst (piket). Hierdoor is de garantie dat deze functionarissen nu 24/7 oproepbaar en inzetbaar zijn.

Wat heeft het gekost?

X € 1.000

Productgroep: Veiligheid ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting primair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting act/rekening)
Baten	0	0	11.824	11.824
Lasten	-2.454.676	-2.424.676	-2.385.429	39.247
Saldo van baten en lasten	-2.454.676	-2.424.676	-2.373.605	51.071

Onttrekking reserves	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0

Resultaat	-2.454.676	-2.424.676	-2.373.605	51.071
------------------	-------------------	-------------------	-------------------	---------------

Toelichting /analyse verschillen

Lasten:

De begrote subsidie aan de politie voor het project Bemiddeling en Mediation was geraamd op € 26.000. In werkelijkheid is er € 7.300 verstrekt.

Onder voorzitterschap van Den Haag stelt een begeleidingscommissie jaarlijks de begroting en het jaarverslag vast. Vanaf 1 januari 2016 is de bijdrage of subsidie gebaseerd op het aantal woningen van de gemeenten en woningbouwcorporaties.

Daarnaast is er onder andere door minder piketvergoedingen incidenteel € 13.000 minder uitgegeven aan rampenbestrijding.

Wat hebben we bereikt?

Vergunningverlening

Van de aanvragen omgevingsvergunning wordt 83% binnen de wettelijke termijn van acht weken afgehandeld. Sloopmeldingen worden in 75% van de gevallen binnen de wettelijke termijn van vier weken afgehandeld. Van alle aanvragen op grond van de APV en de Drank en Horecawet wordt 90% binnen acht weken afgehandeld. Voor zowel de vergunningen als de meldingen die later dan in respectievelijk de achtste en de vierde week zijn afgehandeld, waren de aanvragen/meldingen niet compleet. In deze gevallen heeft de aanvrager/melder één hersteltermijn gekregen.

Digitalisering

Het afgelopen jaar zijn de nodige voorbereidingen getroffen om het behandelen van vergunningsaanvragen (Wabo en APV) te digitaliseren waardoor er onder andere een betere aansluiting op het gebied van toezicht en handhaving zal zijn. De afhandeling van de meldingen kabels en leidingen is inmiddels volledig gedigitaliseerd.

Toezicht en handhaving

Het bewustzijn van de horecaondernemers over wet- en regelgeving waaraan zij zich moeten houden, is aanzienlijk vergroot. Door de buitengewoon opsporingsambtenaren (BOA's) zijn aanzienlijk meer controles uitgevoerd in het kader van de Drank en Horecawet.

In geval van overtredingen hebben we in beginsel strikt gehandhaafd door het inzetten van de meest effectieve toezichtinstrumenten.

Omgevingsrecht

Vooruitlopend op de Omgevingswet is in 2016 de wet VTH in werking getreden. Naar aanleiding hiervan is in juli 2016 de Verordening Kwaliteit Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving door de raad vastgesteld. Daaropvolgend is in september 2016 het Vergunningen-, Toezicht en Handhavingsbeleidsplan 2016-2019 door het college vastgesteld.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Doorlooptijd aanvragen omgevingsvergunningen

Doelstelling(en)

Het verkorten van de doorlooptijd van aanvragen omgevingsvergunning, een efficiënter besluitvormingsproces, betere aansluiting op de ontwikkelingen op het gebied van toezicht en op termijn een kostenbesparing.

Maatregelen

Er zijn afspraken gemaakt met de afdeling Ruimtelijke Ontwikkeling over adviestermijnen en de adviesvragen worden via het vergunningen volgsysteem uitgezet. Er is strikt uitvoering gegeven aan het in januari 2016 in werking getreden kruimelgevallenbeleid voor het afwijken van bestemmingsplannen.

Leges Omgevingsvergunningen

Doelstelling(en)

De leges omgevingsvergunningen (Wabo) dienen kostendekkend te worden gemaakt.

Maatregelen

De legestarieven omgevingsvergunningen zijn met ingang van 1 januari 2016 met 10% verhoogd waarmee de mate van kostendekkendheid in is gestegen tot 77%. Met ingang van 1 januari 2017 zijn de legestarieven nogmaals met 10% verhoogd. De mate van kostendekkendheid komt hiermee op 85%.

Om de leges in 2018 volledig kostendekkend te maken is onderzocht welke maatregelen de uitvoeringskosten kunnen verminderen.

Toezicht en handhaving

Doelstelling(en)

Het beschermen van de woon- en leefomgeving.

Maatregelen

In september 2016 is het Vergunningen-, Toezicht en Handhavingsbeleidsplan 2016-2019 door het college vastgesteld. Dit plan is de basis voor de uitvoering van alle toezicht- en handhavingstaken in de fysieke leefomgeving. In geval van overtredingen hebben we in beginsel strikt gehandhaafd door het inzetten van de meest effectieve toezichtinstrumenten.

Ontwikkelingen in het omgevingsrecht

Doelstelling(en)

Zorgen dat de gemeente/werkorganisatie klaar is voor de implementatie van de wet VTH.

Maatregelen

In juli 2016 is de Verordening Kwaliteit vergunningverlening, toezicht en handhaving vastgesteld. In september 2016 is het Vergunningen-, Toezicht en Handhavingsbeleidsplan 2016-2019 vastgesteld.

Wat heeft het gekost?

Productgroep: Vergunningverlening, toezicht en handhav ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting primair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting act/rekening)
Baten	1.010.289	1.010.289	1.277.756	267.467
Lasten	-2.107.347	-2.137.347	-2.093.270	44.077
Saldo van baten en lasten	-1.097.058	-1.127.058	-815.514	311.544

Onttrekking reserves	271.500	301.500	19.656	-281.844
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves	271.500	301.500	19.656	-281.844

Resultaat	-825.558	-825.558	-795.858	29.700
------------------	-----------------	-----------------	-----------------	---------------

Toelichting /analyse verschillen

Baten (262.000 voordelig)

In 2016 zijn er omgevingsvergunningen verstrekt voor drie grote bouwprojecten. Hierdoor zijn de legesopbrengsten voor omgevingsvergunningen € 262.000 hoger dan begroot.

Onttrekking reserve (€ 271.500 nadelig)

Door de meeropbrengsten leges omgevingsvergunning kan de geraamde onttrekking uit de reserve Kostendekkendheid Wabo van € 271.500 achterwege blijven.

Wat hebben we bereikt?

De gemeente is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. De zogenaamde zorgplicht. Onder beheer en onderhoud wordt het klein, groot en vervangingsonderhoud verstaan. Aan de basis van het beheer en onderhoud staan de beheerplannen welke in 2016 zijn vastgesteld. Het te beheren areaal (wegen, straten, pleinen, bruggen, riolering, groen, speelvoorzieningen, watergangen, waterpartijen en straatmeubilair) is voor het opstellen van de beheerplannen geïnspecteerd. In de paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen worden de gemaakte kosten voor het beheer en onderhoud van de kapitaalgoederen verder toegelicht.

In 2011 is vanuit bezuinigingsoverwegingen besloten het onderhoudsniveau te verlagen naar CROW niveau 'C'. Dit is nog eens bevestigd bij de vaststelling van de Beheerplannen 2013-2017. Met de vernieuwde beheerplannen en de vaststelling daarvan in 2016 is de bezuiniging ongedaan gemaakt en is het onderhoudsniveau verhoogd naar CROW niveau 'B'. Ook zijn er voor de verschillende arealen voorzieningen ingesteld. Met jaarlijkse schouwen wordt het beheer en onderhoud van de openbare ruimte gemonitord. De nieuwe beheerplannen voor het beheer en onderhoud geven op transparante wijze inzicht over de te maken onderhoudskeuzes. Over de gehele levensduur van de voorzieningen gemeten en binnen het kader van acceptabele risico's en kosten, de optimale prestaties uit die voorzieningen halen. Ook wel bekend onder de term 'assetmanagement'. Tevens zijn diverse groot onderhoud / vervangingsprojecten voltooid.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Beheer en onderhoud van de openbare ruimte

Doelstelling(en)

Het conform het met de raad afgesproken onderhoudsniveau (CROW niveau 'C') beheren en onderhouden van de openbare ruimte.

Maatregelen

Conform de doelstelling is met eigen medewerkers en externe partijen invulling gegeven aan het beheren en onderhouden van de openbare ruimte conform het afgesproken kwaliteitsniveau. Hierbij is van belang dat de verantwoordelijkheid voor de openbare ruimte niet alleen bij de gemeente ligt maar voor een groot deel ook bij de inwoners, bedrijven en bezoekers (de gebruikers). Door tijdig klein onderhoud, groot onderhoud en vervangingsinvesteringen uit te voeren aan de te beheren arealen (zoals onder andere wegen, groen, verlichting en speelvoorzieningen) wordt invulling gegeven aan het in stand houden van de openbare ruimte.

Uiteindelijk draagt dit alles bij aan een goede verhouding tussen inrichting, beheer en gebruik waarmee de openbare ruimte optimaal onderhouden kan worden.

Door het relatief groeizame weer en het sinds enkele jaren niet meer mogen gebruiken van chemische bestrijdingsmiddelen neemt de hoeveelheid onkruid op verharding toe. De huidige methode van onkruidbestrijding in combinatie met het aantal mogelijke ingrijpmomenten zorgt ervoor dat het onkruid de tijd krijgt om zaad te vormen. Het onkruid wordt ook sterker naar mate het minder of beperkter bestreden wordt. Hierdoor kan onkruid zich door de openbare ruimte verspreiden. Mede daarom is dit jaar wederom extra ingezet op onkruidbestrijding.

Onder de reguliere beheer en onderhoud werkzaamheden vallen ook het groot onderhoud en vervanging. Ten aanzien van het vervangen van groen is er met het vaststellen van het beheerplan budget beschikbaar gesteld voor het groot onderhoud in 2017. Wanneer gekeken wordt naar het groot onderhoud van de wegen bleek uit inspecties dat groot onderhoud op een aantal wegen noodzakelijk was. Van de genoemde projecten zijn de Papegaaienlaan, Pieter Postlaan, fietspad Groot Haesebroekseweg/Papweg, van Zuylen fase 3 voltooid, de overige projecten zijn nog in voorbereiding.

Actualiseren beheerplannen openbare ruimte

Doelstelling(en)

Het actualiseren van de beheerplannen openbare ruimte, en daarmee invulling geven aan de principes van assetmanagement en het concretiseren van het met de raad afgesproken onderhoudsniveau.

Maatregelen

De beheerplannen 2012-2016 zijn herzien en deze nieuwe beheerplannen zijn in juli 2016 vastgesteld. In de beheerplannen is een onderverdeling gemaakt tussen beheerkosten, klein onderhoud, groot onderhoud en vervangingsinvesteringen. In de acht beheerplannen is beschreven welke maatregelen in de komende vijf jaar worden uitgevoerd. De plannen vormen daarmee de basis voor nadere afstemming van werkzaamheden in en aan de openbare ruimte en bepalen het financiële kader. Ze zijn het fundament voor de jaarplannen en zijn daarmee ook input voor de (meerjaren) begroting. Uitgangspunt van de beheerplannen is dat het afgesproken onderhoudsniveau wordt vastgesteld op CROW niveau B.

Investerings 2016

Doelstelling(en)

Het door middel van investeringen vervangen van arealen in de openbare ruimte. Bij de vaststelling van de beheerplannen is rekening gehouden met extra investeringen. Deze investeringen zijn formeel beschikbaar gesteld bij de vaststelling van de najaarsnota, het gaat om de volgende investeringen; vervanging wegen € 595.000, vervanging kunstwerken € 90.000 en de vervanging van waterbouwkundige kunstwerken € 138.000.

Maatregelen

Door de formele besluitvorming over het beschikbaar stellen van de genoemde kredieten pas plaats vond bij de najaarsnota is het niet mogelijk geweest veel projecten te realiseren. Wel zijn de diverse werkzaamheden in voorbereiding. Enkele werkzaamheden op het gebied van kunstwerken zijn uitgevoerd.

Wat heeft het gekost?

X € 1.000

Productgroep: Openbare ruimte ("-"= nadeel / "+"= voordeel)	Begroting primair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Verschil (begroting act/rekening)
Baten	179.565	438.005	360.295	-77.710
Lasten	-5.559.803	-13.023.736	-9.926.567	3.097.169
Saldo van baten en lasten	-5.380.238	-12.585.731	-9.566.273	3.019.458
Onttrekking reserves	680.000	7.939.264	4.751.576	-3.187.688
Toevoeging reserves	0	-204.440	0	204.440
Mutaties reserves	680.000	7.734.824	4.751.576	-2.983.248
Resultaat	-4.700.238	-4.850.907	-4.814.697	36.210

Toelichting /analyse verschillen

Op de productgroep Openbare ruimte resteert een voordeel van per saldo € 36.000. Dit saldo is opgebouwd uit € 77.000 lagere baten, € 3.097.000 lagere lasten en een 3 miljoen lagere onttrekking uit de reserves.

Baten

Degeneratievergoeding / leges (instemmingsbesluit, € 111.000 voordelig)

De openbare ruimte wordt niet alleen gebruikt om ons te transporteren en te verblijven, het wordt ook gebruikt om ondergrondse infrastructuur in de plaatsen. Het aanleggen en onderhouden van deze infrastructuur heeft gevolgen voor de kwaliteit van de verharding. Door de aanleg en/of het onderhoud ontstaat zogenoemde degeneratie (vermindere van de kwaliteit en verkorten levensduur). Daarom betalen eigenaren van kabels en leidingen degeneratiekosten. De consequenties voor de verharding zijn vervroegd groot onderhoud of vervanging. Daarom zouden deze middelen gebruikt moeten worden voor het onderhoud.

Over 2016 bedroegen de degeneratie vergoedingen € 11.000. De leges inkomsten voor de degeneratie vergoedingen bedroegen € 109.000. In 2016 is € 9.000 aan inkomsten begroot. Het verschil met de begroting bedraagt € 111.000. Tegenover de inkomsten staan de lasten van gemaakte kosten voor bedrijfsvoering (waaronder vergunningverlening).

Subsidie project Deijlerweg (€ 204.400 nadelig)

Een subsidie van € 204.440 voor het project met de wegen De Lus, Van Zuylen Van Nijveltstraat was in 2016 voorzien maar wordt nu in 2017 verwacht. Dit betekent in 2016 een nadeel op de baten. hier staat een lagere dotatie aan de reserve tegenover (zie onder reserves).

Vergoeding zwerfafval (€ 30.000 nadelig)

De vergoeding van Nedvang voor zwerfafval is nog niet uitgekeerd, dit zal in 2017 plaatsvinden.

Groen en spelen (€ 46.000 voordelig)

Binnengekomen subsidies en vergoedingen groen die niet begroot waren, dit geeft een voordeel van € 60.000. Het gaat onder andere om diverse subsidies voor parken De Paauw en Backershagen.

Lasten

Groot onderhoud (€ 413.300 voordelig)

De projecten Johan de Wittstraat, Groeneveltlaan en Papegaaienlaan (totaalbudget € 1,5 miljoen) zijn in 2016 gestart en worden in 2017 voortgezet. De dekking voor deze projecten zat in de bestemmingsreserve onderhoud openbare ruimte.

Er wordt gevraagd het restantbudget van € 413.300 in de voorziening wegen te storten en te dekken uit de bestemmingsreserve onderhoud openbare ruimte.

Groen (€ 97.300 nadelig)

Doordat meer is uitgegeven aan onderhoud en herstel van schades valt deze post € 97.300 hoger uit dan geraamd.

Exploitatiekosten project speelnatuur Backershagen (€ 55.500 voordelig)

Dit is het project speelnatuur Backershagen. Na participatie is besloten de speelnatuur in Weteringpark/bos II te realiseren. De uitvoering is in de winter van 2016 gestart en loopt door in 2017. De opdrachten hiervoor zijn in 2016 verstrekt. Voorgesteld wordt een budget van € 55.500 over te hevelen 2017 en te dekken voor € 8.800 uit de algemene reserve en voor € 9.000 uit subsidies.

Kapitaallasten (€ 2.667.100 voordelig)

Daarnaast zien we aanzienlijk lagere lasten en een ongeveer even grote lagere onttrekking aan de reserves. Diverse groot onderhoud projecten zijn uitgesteld in verband met het afstemmen van het onderhoud op herinrichtingsplannen. Doordat de projecten zijn uitgesteld is er binnen de exploitatie eenmalig een voordeel op de kapitaallasten van € 2.640.800, waaronder € 792.500 voor Veiligheidsmaatregelen Amerikaanse ambassade, € 1.128.000 Waalsdorper Laan, € 264.000 Johan de Wittstraat en hangplek jongeren € 26.300.

Andere financiële voordelen zijn onder andere lagere energiekosten (€ 40.000) voor de openbare verlichting door een teruggave over het teveel betaalde in 2015, uitgestelde aanleg van een voetbalkooi.

Reserves

Lagere onttrekking uit reserves (€ 3.187.700 nadelig)

Voor een aantal projecten was een onttrekking uit de reserves begroot. De daadwerkelijke onttrekking voor de projecten is minder hoog dan gepland doordat er vertraging in de projecten is opgelopen:

Johan de Wittstraat € 264.000, Waalsdorper Laan € 1.128.000, Amerikaanse ambassade € 792.500,

diverse verkeersprojecten € 482.800, diverse onderhoudsprojecten wegen € 485.000.

Onttrekking ASH voetbalkooi € 35.000.

Toevoeging aan reserves (€ 204.400 voordelig)

De subsidie voor het project Deijler Weg De Lus Van Zuylen is nog niet toegevoegd aan de algemene reserve omdat de subsidie nog niet ontvangen is.

Wat hebben we bereikt?

Afval

Het gescheiden inzamelen en verwerken van huishoudelijke afvalstromen is uitgevoerd door Avalex. Daarbij worden papier, glas, textiel, kunststof, GFT, grofvuil, kca en het restvuil als fracties onderscheiden. Het ondergronds brengen van de containers van de milieuparken loopt door, daarnaast is een besluit genomen over het omgekeerd inzamelen.

Riolering

In 2012 is het (verbreed Gemeentelijk Riolering Plan) vGRP vastgesteld, waarin de dekking van water gerelateerde zaken onder de riool(heffing) en precariobelasting vallen. Het genoemde vGRP wordt op dit moment geactualiseerd, naar verwachting wordt het geactualiseerde vGRP in het 2e kwartaal aangeboden aan de raad.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Gladheidsbestrijding

Doelstelling(en)

Voor het bestrijden van gladheid in Wassenaar over te gaan op preventief strooien.

Maatregelen

In de zomer van 2015 zijn de middelen voor de gladheidsbestrijding reeds geschikt gemaakt voor preventief strooien. De proef heeft uiteindelijk een positief resultaat gehad. Er kan voor de gladheid gestrooid worden waardoor de verkeersveiligheid vergroot wordt. Ook de mensen die ingezet worden in de gladheidsbestrijding worden door het preventief strooien minder belast in de avond- en nachturen.

Eenmalige teruggave afvalstoffenheffing 2016

Doelstelling(en)

De opbrengst van de afvalstoffenheffing in 2016 mag niet meer dan de in de Kadernota opgenomen indexering van 1,2% toenemen ten opzichte van de opbrengst over 2015.

Maatregelen

De tarieven voor de afvalstoffenheffing zijn voor 2016 op kostendekkend niveau vastgesteld wat betekende dat de tarieven met 6,9% stegen ten opzichte van 2015. Om te voorkomen dat de lastendruk voor de afvalstoffenheffing met meer dan het inflatiepercentage van 1,2% zou stijgen is voor 2016 een teruggave van in totaal € 250.000 verleend. Deze teruggave is verwerkt op de aanslagnota van de BSGR.

Investerings 2016

Doelstelling(en)

Het door middel van investeringen vervangen van de afzetcontainers voor verschillende afvalstromen en de projecten uit het vGRP 2012. Het betreft hier beide investeringen in een gesloten systeem van de afvalstoffenheffing of de rioolheffing.

Maatregelen

Vervangen containers gemeentewerf

Het vervangen van de stalen containers op de gemeentewerf is afgerond.

Rioolinvesteringen

In Wassenaar zijn een aantal knelpunten (hydraulisch functioneren, de technische levensduur) voortgekomen uit inspecties dan wel meldingen en klachten. Deze geven een goede indicatie voor benodigde vervangingen. Afhankelijk van het functioneren van het rioolstelsel, veiligheid van de omgeving en de volks- dier- en plantgezondheid worden prioriteiten gesteld. De genoemde projecten zijn in voorbereiding of worden in uitvoering gebracht.

Wat heeft het gekost?

X € 1.000

Productgroep: Afvalinzameling en verwerking en riolering ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting primair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting act/rekening)
Baten	7.589.190	7.589.190	7.602.372	13.182
Lasten	-6.144.893	-6.135.309	-6.307.240	-171.931
Saldo van baten en lasten	1.444.297	1.453.881	1.295.132	-158.749
Onttrekking reserves	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0
Resultaat	1.444.297	1.453.881	1.295.132	-158.749

Toelichting /analyse verschillen

Baten

Algemeen

Bij afval en riolering zijn de baten hoger dan de lasten. Dit komt doordat in de tariefstelling meer lasten mogen worden gedekt dan op deze productgroep worden verantwoord. Te denken valt bijvoorbeeld aan kosten van vegen en dergelijke. Deze lasten staan op andere productgroepen.

Afval (€ 141.000 voordelig)

De opbrengst reinigingsheffingen (afvalstoffenheffing en reinigingsrecht) is € 141.000 hoger dan geraamd. Dit wordt deels verklaard door opbrengsten uit voorgaande belastingjaren (€ 59.000) en deels door een groter aantal belaste (en nog te belasten) aansluitingen dan geraamd (€ 82.000).

Overige opbrengsten (€ 51.600 voordelig)

Opbrengsten voorgaande jaren (2015) papier, glas en plastic zijn pas in 2016 verantwoord € 35.100. Overige opbrengsten voor onder andere ontmanteling Gevulei € 16.500 waren niet geraamd.

Riolering (€ 176.000 nadelig)

De opbrengst rioolheffing is € 239.000 lager dan geraamd. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat het waterverbruik, waar de heffing aan is gekoppeld, lager is uitgevallen dan vooraf was ingeschat.

De opbrengst van de retributie voor het door middel van een pomp lozen op de riolering (bronbemaling) bedraagt € 63.000. Deze opbrengst was niet voorzien.

Lasten

Afval (€ 83.400 nadelig)

Kosten afvalstoffenbelasting waren voor € 68.700 niet begroot in 2016. Deze belasting is in 2015 door het Rijk opgelegd (€ 13 per ton).

Op verzoek van de burger worden mini containers extra geleased. De kosten van € 29.000 zijn niet begroot en worden door de AVALEX aan de gemeente doorbelast. Dit zit niet in de DVO bijdrage.

De afwikkeling van de ontmanteling van Gevulei leverde € 8.200 Voordeel.

Riolering (€ 88.000 nadelig)

In verband met calamiteiten zijn meer huisaansluitingen vervangen dan geprognosticeerd € 29.400. Vanwege de afstemming met projecten was het naast het reguliere programma nodig om meer riolering te reinigen en te inspecteren, de kosten hiervan bedragen € 14.000.

Gemaalcomputers zijn eerder vervangen omdat er een grote toename van storingen optrad: € 6.300. Verder waren de kostenramingen voor elektra en telefonie niet toereikend en kostte dit € 26.000 meer dan voorzien. Tenslotte vielen de schades (calamiteiten) € 8.400 hoger uit dan voorzien.

Wat hebben we bereikt?

De gemeente exploiteert en onderhoudt het gemeentelijk vastgoed om huisvesting te bieden aan gemeentelijke diensten en instellingen met maatschappelijke waarde. Hiertoe is het accommodatiebeleid vastgesteld. De rol van de gemeente verandert daarin. Was het voorheen 'u vraagt en wij draaien', waarbij er geen eenduidige aanpak voor accommodaties te herkennen was, de verandering is een gelijke rechtvaardige behandeling van gelijksoortige organisaties waarbij niemand meer recht heeft op een eigen accommodatie. Door die verandering ontstaat ook een meer bedrijfsmatige aanpak van maatschappelijk vastgoed. Nevenvoordeel daarvan zijn mogelijkheden tot besparingen. Deze besparingen kunnen helpen opgelegde bezuinigingen te compenseren.

Voor het beheer en onderhoud van de accommodaties was tot en met 2014 een voorziening beschikbaar. Met het vaststellen van de jaarrekening 2014 is de voorziening opgeheven en zijn de beschikbare middelen naar de concernreserve overgeheveld. In 2016 is gewerkt aan het opstellen van het beheerplan Vastgoed dat in 2017 vastgesteld moet worden.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Renovatievoorstel De Paauw

Doelstelling(en)

Cultuurhistorische kwaliteit van gebouw De Paauw in hedendaagse tijd vertalen.

Maatregelen

Op basis van het proefvlak aan de buitenzijde van Raadhuis De Paauw is gebleken dat het gebouw van grotere historische waarde is dan gedacht. Het proefvlak verbeeldt de gewenste instandhoudingsrichting voor de buitenzijde. Hierover moeten diverse deskundigen en de Raad zich nog uitspreken dat dit ook daadwerkelijk de hernieuwde verschijningsvorm wordt.

Naast het in stand houden van de buitenzijde is het noodzakelijk om een visie te ontwikkelen op het toekomstig gebruik van De Paauw.

Onderzoek centrale huisvesting ambtelijk apparaat

Doelstelling(en)

Inzichtelijk maken of centrale huisvesting van het ambtelijk apparaat van de werkorganisatie Duivenvoorde zinvol is op basis van kosteneffectiviteit.

Maatregelen

Inventarisatie van de huidige en toekomstige huisvestingskosten en de daarmee gepaard gaande reiskosten die het pendelen tussen meerdere locaties met zich meebrengt en dit afzetten tegen de financiën die een centrale huisvesting met zich mee zou brengen. Voorwaarde is dat eventuele consequenties voor de dienstverlening aan de bewoners beperkt zullen zijn.

Wat heeft het gekost?

X € 1.000

Productgroep: Gebouwen en opstallen ("-" = nadeel / "+" = voordeel)	Begroting primair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting act/rekening)
Baten	666.902	666.902	765.893	98.991
Lasten	-372.299	-372.299	-176.495	195.804
Saldo van baten en lasten	294.603	294.603	589.398	294.795
Onttrekking reserves	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0
Resultaat	294.603	294.603	589.398	294.795

Toelichting /analyse verschillen

Baten

Grondexploitatie: Verkoop Bellesteijn € 89.600 voordeel.

Lasten

De kosten voor onderhoud gebouwen zijn lager dan begroot. Dit leidt tot een voordeel van € 23.000. De advieskosten voor snippergroen waren niet begroot: € 15.700 nadeel

P5 Financiering en algemene middelen

Programma	Productgroep	Producten
Algemene dekkingsmiddelen	Belastingen Algemene uitkering Treasury, saldi en deelnemingen	Gemeentelijke belastingen Algemene uitkering Geldleningen Deelnemingen Algemene baten en lasten onvoorzien Saldo kostenplaatsen Gerealiseerd resultaat

Visie en maatschappelijke effecten (tekst Coalitieakkoord)

De financiële positie van Wassenaar is gezond. Dat is belangrijk omdat inwoners, bedrijven en instellingen baat hebben bij, dan wel afhankelijk zijn van voorzieningen die de gemeente biedt. Deze goede financiële positie dient dan ook behouden te blijven door een doelmatig financieel beleid en een duurzaam sluitende begroting. De investeringen zijn deels al voorzien, deels incidenteel en deels structureel te dekken.

De huidige meerjarenramingen voor 2016-2019 zijn niet structureel sluitend. Conform eerdere afspraken wordt er bekeken waarop er bezuinigd kan worden. Voorzien van nadere dekkingsvoorstellen zal de begroting voor 2016 structureel sluitend aan de gemeenteraad worden aangeboden.

Om kostenoverschrijdingen te vermijden is een sterke en adequate politieke sturing op grote projecten noodzakelijk.

De OZB en andere belastingen kennen ten hoogste een inflatiecorrectie. De tarieven en belastingen worden transparant berekend. De grondslagen worden door de gemeenteraad vastgesteld. Er komt geen heffing op parkeren. Er wordt inzichtelijk gemaakt hoe de ontwikkeling van de OZB de afgelopen tien jaar is geweest.

Wat heeft het gekost?
x € 1.000

P5 Financiering en algemene middelen bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)		Begroting primaair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Verschil (begroting actueel / rekening)
Gemeentelijke belastingen	Baten	12.068	12.068	12.079	11
	Lasten	-957	-848	-883	-35
	Saldo	11.111	11.220	11.195	-25
Algemene uitkering	Baten	24.408	24.894	25.252	358
	Lasten	0	0	0	0
	Saldo	24.408	24.894	25.252	358
Treasury, saldi en deelnemingen	Baten	2.774	2.726	2.695	-31
	Lasten	161	455	216	-239
	Saldo	2.935	3.181	2.910	-270
Totaal baten		39.251	39.688	40.026	338
Totaal lasten		-797	-393	-668	-275
Totaal saldo van baten en lasten		38.454	39.295	39.358	63
Onttrekking reserves		0	3.168	3.168	0
Toevoeging reserves		0	-3.168	-3.168	0
Mutaties reserves		0	0	0	0
Resultaat		38.454	39.295	39.358	63

Wat hebben we bereikt?

De gemeente kent diverse gemeentelijke heffingen. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen belastingen en rechten. De belastingen zijn algemene dekkingsmiddelen, terwijl de rechten zogenoemde bestemmingsheffingen zijn. Dit houdt in dat voor belastingen geen opbrengstlimiet geldt en dat de diverse rechten niet meer dan kostendekkend mogen zijn.

In het coalitieakkoord is afgesproken dat de stijging van de belastingopbrengsten niet meer bedraagt dan de correctie voor inflatie. Volgens de uitgangspunten van de Kadernota 2016-2019 zijn de baten van alle belastingen voor 2016 aangepast met het inflatiepercentage van 1,2%. In de raadsvergadering van 16 december 2013 is een motie aangenomen om een eventuele meeropbrengst OZB-woningen 2014 door middel van het OZB-tarief terug te geven aan de inwoners. Deze meeropbrengst OZB-woningen als gevolg van de tariefstelling 2014 bedroeg € 70.000 en is in mindering gebracht op de geraamde opbrengst OZB 2016.

De diverse belastingverordening voor 2016 zijn vastgesteld in de raadsvergadering van december 2015, waarbij de tarieven zijn gebaseerd op de in de begroting 2016 vastgestelde opbrengsten.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

OZB en andere belastingen

Doelstelling

De stijging van de belastingopbrengst bedraagt niet meer dan de correctie voor inflatie.

Maatregelen

In de begroting 2016 zijn de belastingopbrengsten met het inflatiepercentage van 1,2% verhoogd. Het inflatiepercentage is ontleend aan de ramingen die door het Centraal Planbureau zijn gedaan in het Centraal Economisch Plan (CEP) 2015. Hiermee is de doelstelling gehaald.

Teruggave meeropbrengst OZB-woningen 2014.

Doelstelling

Een eventuele meeropbrengst OZB-woningen over 2014 door middel van het OZB-tarief terug te geven aan de inwoners.

Maatregelen

Aangezien de meeropbrengst OZB-woningen over 2014 € 70.000 bedroeg is de geraamde opbrengst OZB-woningen voor 2016 met eenzelfde bedrag verlaagd. Op basis van deze lagere opbrengst OZB zijn de OZB-tarieven voor 2016 vastgesteld. Hiermee is de doelstelling volledig behaald.

Wat heeft het gekost?

X € 1.000

Productgroep: Gemeentelijke belastingen ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting primair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting act/rekening)
Baten	12.068.018	12.068.018	12.078.790	10.772
Lasten	-957.190	-847.988	-883.405	-35.417
Saldo van baten en lasten	11.110.828	11.220.030	11.195.385	-24.645
Onttrekking reserves	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0
Resultaat	11.110.828	11.220.030	11.195.385	-24.645

Wat hebben we bereikt?

Sinds de opstelling van de begroting heeft de algemene uitkering uit het gemeentefonds de volgende ontwikkeling laten zien voor 2016. De tabel geeft de bedragen inclusief de integratie-uitkering voor het sociaal domein.

Tabel 5

Ontwikkeling algemene uitkering gemeentefonds 2016		
Mei 2015		24.408.487
September 2015	mutatie	131.531
	tussenstand	24.540.018
December 2015	mutatie	238.299
	tussenstand	24.778.317
Mei 2016	mutatie	-71.055
	tussenstand	24.707.262
September 2016	mutatie	187.042
	tussenstand	24.894.304
December 2016	mutatie regulier	387.971
	tussenstand	25.282.275
	mutatie onderuitputting	
	rijksbegroting 2016	-199.729
	eindstand	25.082.546

Per saldo laat de algemene uitkering een toename zien van € 674.000. De belangrijkste ontwikkelingen die in de afgelopen 1½ jaar in de uitkering zijn verwerkt zijn (per saldo):

1. Ontwikkelingen in de uitkeringsfactor	€ 200.000
2. Ontwikkeling uitkeringsbasis	€ 400.000
3. Taakmutaties	€ 45.000
4. Integratie- en decentralisatieuitkeringen	€ 267.000
5. Ontwikkeling WOZ-waarde	- € 149.000
6. Integratieuitkering Sociaal domein	€ 112.000
7. Onderuitputting rijksbegroting 2016	<u>- € 200.000</u>
	€ 675.000

Ad 1. Ontwikkelingen in de uitkeringsfactor (€ 200.000 voordelig)

Dit betreft de accresontwikkeling en -afrekening, verrekeningen met het BTW compensatiefonds en de uitname uit het gemeentefonds van de (gedeeltelijke) voeding van de uitkering voor de verhoogde asielinstroom.

Ad 2. Ontwikkeling uitkeringsbasis (€ 400.000 voordelig)

De gevolgen van wijziging van aantallen in de gemeentelijke basis en de landelijke basis en de gevolgen van de aanpassing van de definitie van de maatstaf woonruimten vallen onder deze post.

Ad 3. Taakmutaties (€ 45.000 voordelig)

Deze in omvang beperkte post geeft de gevolgen van diverse beleidsintensivering.

Ad 4. Integratie- en decentralisatie uitkeringen (€ 267.000 voordelig)

Dit betreft de uitkeringen voor de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (huishoudelijke hulp), de voorschoolse voorziening peuters en de verhoogde asielinstroom.

Ad 5. WOZ-waarde (€ 149.000 nadelig)

De WOZ-waarde van het onroerend goed in de gemeente is toegenomen met een resulterende hogere korting op de algemene uitkering.

Ad 6. Integratie-uitkeringen Sociaal domein (€ 112.000 voordelig)

De drie decentralisatiebudgetten voor AWBZ naar WMO, jeugdzorg en Participatiewet vormen samen de integratieuitkering Sociaal domein.

Ad 7. Onderuitputting rijksbegroting (€ 200.000 nadelig)

Zoals in het raadsvoorstel over de decembercirculaire is toegelicht wordt een onderuitputting op de rijksbegroting verwacht. Het hieraan gekoppelde gemeentefonds neemt daardoor ook in omvang af. In de meicirculaire wordt de definitieve onderuitputting bekend. Hierop vooruitlopend schatten wij dit effect op een korting van € 200.000 in en verwerken dit in de jaarrekening.

Deze ontwikkelingen binnen het gemeentefonds hebben er toe geleid dat de algemene uitkering over 2016 ten opzichte van de *oorspronkelijke* raming op basis van de meicirculaire 2015 bruto met ongeveer € 675.000 is toegenomen. Wanneer gecorrigeerd wordt voor de doorvertaling in specifieke budgetten resteert een netto toename van € 492.000 van de algemene middelen.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Onderhoud algemene uitkering

Doelstelling(en)

Bestuur en organisatie zijn tijdig en juist geïnformeerd over de ontwikkeling van het gemeentefonds waardoor daar tijdig op geanticipeerd kan worden en er eventueel beleid op kan worden ontwikkeld.

Maatregelen

De verschillende circulaire over het gemeentefonds zijn uitgewerkt in collegeadviezen en raadsinformatiebrieven en raadsvoorstellen waarmee duidelijk is gemaakt wat de beleidsimplicaties en financiële gevolgen zijn van de ontwikkeling van de algemene uitkering. De gevolgen zijn bij Voorjaarsnota en Najaarsnota verwerkt in de ramingen. De financiële gevolgen van de Decemercirculaire konden door het late tijdstip van verschijnen niet in de ramingen worden verwerkt. Mede hierdoor is er sprake van een toe te lichten verschil tussen raming en realisatie.

Wat heeft het gekost?

X € 1.000

Productgroep: Algemene uitkering ("-" = nadeel / "+" = voordeel)	Begroting primair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting act/rekening)
Baten	24.408.487	24.894.304	25.252.242	357.938
Lasten	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	24.408.487	24.894.304	25.252.242	357.938
Onttrekking reserves	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0
Resultaat	24.408.487	24.894.304	25.252.242	357.938

Toelichting /analyse verschillen

Ten opzichte van de raming op basis van de actuele begroting is er in totaal sprake van een voordeel van € 357.000.

De belangrijkste post hierin is de ontwikkeling van de reguliere algemene uitkering met € 194.000 voordelig. Dit komt mede doordat de positieve ontwikkeling van de Decemercirculaire niet tijdig in de raming kon worden verwerkt. Deze ontwikkeling bestaat uit de bruto toename van de algemene uitkering van € 388.000 uit hoofde van de mutaties en daarnaast uit de € 200.000 verslechtering uit hoofde van de verwachte onderuitputting van de Rijksbegroting voor 2016.

Daarnaast is over 2014 € 60.000 en over 2015 € 102.000 meer ontvangen dan in de jaarrekening over 2015 was verwacht. Deze meeropbrengsten zijn onder andere te danken aan ontwikkeling van de landelijke uitkeringsbasis en vaststelling van de WOZ-waarden.

Wat hebben we bereikt?

In deze productgroep zijn de volgende ontwikkelingen van belang.

Dividenden

De dividenduitkeringen uit de gemeentelijke belangen in BNG en Alliander blijven onder druk staan.

- BNG meldt dat de vooruitzichten voor 2016 met aanhoudende onzekerheden zijn omgeven, waardoor zij het niet verantwoord vindt om uitspraken te doen over de hoogte van de verwachte netto winst over 2016. De netto winst over het eerste half jaar van 2016 bleef 20% bij die van de vergelijkbare periode in 2015.
- Halverwege 2015 is het economisch belang in Nuon Energy definitief beëindigd. Met ingang van 2016 wordt dus ook geen rentevergoeding op de uitgestelde levering in de vorm van preferent dividend ontvangen.
- Halverwege 2019 wordt een met de verkoopopbrengst van Nuon Energy uitgezette geldlening afgelost. Dit zal naar verwachting een lagere herbeleggingsrendement tot gevolg hebben dat opgevangen zal moeten worden in de meerjarenramingen.
- Sinds de begroting voor 2014 wordt het dividend op het gemeentelijk belang in het netwerkbedrijf Alliander in eerste instantie voorzichtigheidshalve op het niveau van de winstuitkering over 2012 geraamd, € 350.000. Uitzondering hierop vormt 2017 waarin een éénmalig extra dividend uitkering wordt verwacht van € 295.000 vanwege de ruilverkaveling van netwerken tussen Alliander met Enexis.

De daadwerkelijke uitkeringen over 2013 en 2014 zijn door incidentele baten in de exploitatie van Alliander fors hoger geweest. De in 2016 ontvangen uitkeerbare winst over 2015 was beperkt hoger dan de oorspronkelijke raming.

Tabel 6

Tabel Dividenden	werkelijk 2014	werkelijk 2015	geraamd 2016	werkelijk 2016
Dividend Nuon Energy (x € 1.000)	195	293	-	-
Dividend netwerkbedrijf Liander (x € 1.000)	589	587	400	401
Dividend Dunea	Statutair beperkt			
Dividend BNG (x € 1.000)	135	61	109	109

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Treasury

Doelstelling(en)

De financieringsfunctie van de gemeente is zodanig geoptimaliseerd dat sprake is van minimale financieringslasten, optimale beleggingsresultaten bij prudente uitzetting van kasoverschotten en het verzekerd blijven van toegang tot de geld- en kapitaalmarkt tegen marktconforme condities.

Maatregelen

Met zo actueel mogelijke liquiditeitsprognoses en het volgen van de geld- en kapitaalmarkt worden looptijden van aangetrokken en uitgezette gelden en gelden in rekening-courant optimaal op elkaar afgestemd.

Met de invoering van het schatkistbankieren kunnen lagere overheden hun overtollige kasmiddelen alleen nog uitzetten bij het rijk of bij andere overheden. Deze rentevergoeding is laag. Zo rond de nul procent. Hierdoor is het liquiditeitsbeleid er op gericht voldoende middelen beschikbaar te hebben om grotere uitgaven te kunnen doen.

Invoering vennootschapsbelasting per 1-1-2016

Doelstelling(en)

Op 11 juni 2015 is het wetsvoorstel modernisering vennootschapsbelastingplicht (Vpb) voor overheidsondernemingen in de staatsblad gepubliceerd en is daarmee in werking getreden. De wet vindt voor het eerst toepassing in de boekjaren die aanvangen op of na 1 januari 2016. Het doel van deze wetswijziging is het scheppen van een gelijk speelveld tussen overheidsondernemingen en private ondernemingen. Met de invoering van de Vpb krijgen gemeenten, provincies en waterschappen te maken met het feit dat ze voor een deel van hun activiteiten onder de vennootschapsbelastingplicht gaan vallen.

Maatregelen

In 2016 is de wet vennootschapsbelasting (Vpb) voor overheden in werking getreden. Dit is voor de gemeente projectmatig opgepakt. De faseringen inventariseren, implementeren, realiseren en strategie zijn afgerond. In 2016 is € 15.000 besteed van het incidentele budget van € 38.000. In de resultaatbestemming wordt voorgesteld € 20.000 over te hevelen naar 2017, omdat dit project zich in 2017 in de afstemming- en documentatiefase bevindt, waarbij advisering van fiscalisten noodzakelijk is. Onder andere betreft het afstemming met de Belastingdienst, fiscale beoordeling gegevens 2016, eventueel aangifte Vpb doen en opzetten fiscaal raamwerk.

Voor de jaarrekening 2016 zal ook een inschatting moeten worden gemaakt van de over het afgelopen boekjaar verschuldigde vennootschapsbelasting. Voor de Vpb-positie van de gemeente voor 2016 is de verwachting dat er geen sprake zal zijn van verschuldigde Vpb. Hierbij zijn diverse standpunten ingenomen die al wel besproken zijn met de Belastingdienst, maar waarover geen uitspraken zijn gedaan. Omdat nog een aantal zaken uitgezocht moeten worden is uitstel aangevraagd voor het doen van aangifte Vpb. Als uiteindelijk blijkt dat er onderbouwd aangegeven kan worden dat er geen sprake is van een onderneming voor de Vpb, kan er alsnog worden gekozen om geen aangifte Vpb te doen.

Wat heeft het gekost?

X € 1.000

Productgroep: Treasury, saldi en deelnemingen ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting primair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting act/rekening)
Baten	2.774.196	2.725.649	2.694.766	-30.883
Lasten	160.531	455.086	215.610	-239.476
Saldo van baten en lasten	2.934.727	3.180.735	2.910.376	-270.359
Onttrekking reserves	0	3.167.630	3.167.630	0
Toevoeging reserves	0	-3.167.630	-3.167.630	0
Mutaties reserves	0	0	0	0
Resultaat	2.934.727	3.180.735	2.910.376	-270.359

Toelichting /analyse verschillen

De productgroep Treasury, saldi en deelnemingen kent een nadeel van € 270.000.

Hiervan wordt € 157.000 veroorzaakt op het product Algemene lasten en baten door het niet geraamd (kunnen) zijn van de storting in de voorziening voor dubieuze debiteuren. Deze storting bestaat voor € 120.000 uit belastingdebiteuren en voor € 37.000 uit algemene debiteuren. Daarnaast wordt een voordeel van € 26.000 gerealiseerd op de subsidies.

Op het product Saldo kostenplaatsen is sprake van een nadeel van per saldo € 147.000 hetgeen veroorzaakt wordt door verschillen in de uiteindelijke doorbelasting van de diverse kostenplaatsen die niet direct aan individuele producten toe te rekenen zijn.

Verplichte paragrafen

Paragraaf lokale heffingen

1.1 Inleiding

Deze paragraaf geeft inzicht in de door de gemeente Wassenaar geheven belastingen, bestemmingsheffingen en rechten. De heffingsbevoegdheid ontleent de gemeente aan een wettelijke grondslag, zoals de Gemeentewet en de Wet milieubeheer. Het invoeren, wijzigen en afschaffen van lokale heffingen is een bevoegdheid van de gemeenteraad.

Onder de belastingen vallen de onroerendezaakbelastingen, de toeristenbelasting, de hondenbelasting, de reclamebelasting (ondernemersheffing) en de precariobelasting. De opbrengst van de belastingen gaat naar de algemene middelen en is vrij besteedbaar.

Onder de bestemmingsheffingen vallen de rioolheffing, de reinigingsheffingen en de baatbelastingen. Heffingen zijn vergoedingen voor een specifieke taak die de gemeente uitvoert.

De rechten omvatten een zeer grote groep. De belangrijkste hiervan zijn de marktgelden, de begrafenisrechten en de leges inzake omgevingsvergunningen, reisdocumenten, burgerlijke stand en de gemeentelijke basisadministratie.

Voor zowel bestemmingsheffingen als de rechten geldt dat de tarieven maximaal kostendekkend mogen zijn en dat de opbrengst gebruikt wordt voor de dekking van de gemaakte kosten.

1.2 Beleid lokale heffingen

Het uitgangspunt voor de lokale lasten voor de gemeente Wassenaar is dat een lastenverzwaring voor de inwoners van Wassenaar alleen mag als er geen duurzame alternatieven beschikbaar zijn. Daarnaast geldt dat onder het motto "de gebruiker betaalt" heffingen zoveel mogelijk kostendekkend zijn.

1.3 Aanpassingen tarieven belastingen en rechten

Conform de uitgangspunten in de Kadernota 2016 – 2019 zijn de belastingen, leges en rechten voor 2016 met het inflatiepercentage van 1,2% verhoogd.

Afvalstoffenheffing

De tarieven voor de afvalstoffenheffing zijn voor 2016 op kostendekkend niveau vastgesteld wat betekende dat de tarieven met 6,9% stegen ten opzichte van 2015. Om te voorkomen dat de lastendruk voor de afvalstoffenheffing met meer dan het inflatiepercentage van 1,2% zou stijgen is voor 2016 een teruggave van in totaal € 250.000 verleend. Deze teruggave is verwerkt op de aanslagnota van de BSGR.

Leges omgevingsvergunningen

In 2014 en 2015 is een verdiepingsonderzoek naar de kostendekkendheid van de Wabo-leges (omgevingsvergunning) uitgevoerd. Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek en de besluitvorming daarover in de gemeenteraad van 6 juli 2015 is voor 2016 een verhoging van 10% (boven het inflatiepercentage) van de tarieven voor leges omgevingsvergunningen doorgevoerd.

1.4 Kostendekkendheid van de tarieven

Door de VNG zijn voor de afvalstoffenheffing, rioolheffing, leges en lijkbezorgingsrechten richtlijnen opgesteld om meer uniformiteit en kosteninzicht te bereiken in de tarieven. Deze richtlijnen verbeteren het inzicht in de kostencalculaties die de basis vormen voor de tarieven. Binnen de gehanteerde uitgangspunten zijn de afvalstoffenheffing en de rioolheffing op begrotingsbasis in principe volledig kostendekkend.

1.5 Overzicht tarieven

De belangrijkste tarieven voor belastingjaar 2016 zijn:

Tabel 7

Belastingen	Tarief 2016
Onroerende zaakbelasting voor woningen - Tarief eigenaar (% van de WOZ-waarde)	0,1182%
Onroerende zaakbelasting voor niet-woningen - Tarief eigenaar (% van de WOZ-waarde) - Tarief gebruiker (% van de WOZ-waarde)	0,2596% 0,2096%
Afvalstoffenheffing - Eenpersoonshuishouden - Meerpersoonshuishouden	€ 321,12 € 462,48
Rioolheffing - Vastrecht tot 80 m ³ - Variabel boven 80 m ³ , per m ³	€ 118,92 € 1,50
Hondenbelasting - Eerste hond	€ 81,48
Toeristenbelasting - per overnachting (camping) - per overnachting (hotel/pensioen)	€ 0,95 € 2,38
Precario op kabels en leidingen (per strekkende meter)	€ 2,74
Ondernemersheffing - vast bedrag - vermeerderd met € 1,77 voor elke € 1.000 aan WOZ-waarde boven € 153.000 (maximum heffingsbedrag € 900)	€ 200,00

Voor een volledig overzicht van de tarieven wordt verwezen naar de in december 2015 vastgestelde belastingverordeningen voor 2016.

1.6 De opbrengsten van de gemeentelijke belastingen en heffingen

Onderstaand overzicht vermeldt de geraamde en werkelijke baten voor 2016 voor wat betreft de belangrijkste belastingen en heffingen.

Tabel 8

bedragen x € 1.000

	Belastingen	Raming 2016	Werkelijk 2016
1	OZB woningen (E)	6.572	6.594
2	OZB niet-woningen (E+G)	2.361	2.373
3	Hondenbelasting	147	174
4	Precariobelasting	2.008	1.964
5	Toeristenbelasting	861	853
6	Baatbelasting	16	16
7	Ondernemersheffing	91	81
	Totaal	12.056	12.055
Heffingen			
8	Reinigingsheffingen	4.693	4.834
9	Rioolheffing	2.788	2.549
10	Marktgelden	43	36
11	Begrafnisrechten	48	24
12	Leges bouwvergunningen	955	1.259
13	Secretarieleges	619	563
14	Retributies	46	43
15	Overige leges en rechten	6	9
	Totaal	9.198	9.317

Voor een toelichting op de belangrijkste afwijkingen wordt verwezen naar de cijfermatige toelichting c.q. analyse per productgroep.

1.7 Kwijtschelding

In de raadsvergadering van 7 april 2015 is de Regeling kwijtschelding gemeentelijke belastingen Wassenaar 2015 vastgesteld. Hiermee is het kwijtscheldingsbeleid geactualiseerd. Kwijtschelding is in Wassenaar mogelijk voor de onroerendezaakbelastingen, de hondenbelasting (alleen eerste hond), afvalstoffenheffing en rioolheffing. Ook voor ZZP'ers is het mogelijk om onder dezelfde voorwaarden als privépersonen voor kwijtschelding in aanmerking te komen.

In 2016 zijn de volgende bedragen uitgegeven voor kwijschelding.

Tabel 9

bedragen x € 1.000

Belastingen	Raming 2016	Werkelijk 2016
OZB	3	0
Hondenbelasting	6	6
Afvalstoffenheffing	202	222
Rioolheffing	84	98
Totaal	295	326

1.8 Ontwikkeling woonlasten

Door de totale woonlasten voor meerpersoonshuishoudens in jaar t te vergelijken met het landelijk gemiddelde in jaar t-1 (zoals gepubliceerd door het Coelo) en uit te drukken in een percentage kan de ontwikkeling van de woonlasten ten opzichte van het landelijk gemiddelde worden geschetst.

Tabel 10

	Rekening2015	Begroting 2016	Rekening 2016
totale woonlasten gezin Wassenaar in jaar t	€ 1.176	€ 1.205	€ 1.188
woonlasten gemiddeld gezin in t-1 (cijfers Coelo)	€ 704	€ 716	€ 716
woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde jaar ervoor (x100%)	167,0%	168,2%	165,9%

Bovenstaande vergelijking laat zien dat de woonlasten in Wassenaar weliswaar hoger liggen dan het landelijk gemiddelde, maar ook dat de ontwikkeling van de woonlasten ten opzichte van 2015 lager ligt dan gemiddeld en op basis van deze cijfers in 2016 zelfs gedaald is.

1.9 Precariobelasting kabels en leidingen

De precariobelasting wordt geheven op basis van artikel 228 van de Gemeentewet. Het is een algemene belasting voor 'het hebben van voorwerpen, onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond'. De opbrengsten gaan naar de algemene middelen. Al sinds 2006 bestaat onduidelijkheid over de vraag of netwerken van nutsbedrijven worden vrijgesteld van precariobelasting. In juni 2016 heeft de minister van BZK een wetsontwerp naar de Tweede Kamer gestuurd dat de afschaffing van precariobelasting op nutsnetwerken regelt. In dit voorstel was een overgangstermijn van tien jaar opgenomen, zodat daarin de effecten kunnen worden opgevangen van inkomstenderving vanwege het afschaffen van deze vorm van precariobelasting.

Bij de behandeling van dit voorstel heeft de Tweede Kamer deze overgangstermijn verkort naar vijf jaar. Bij een grotere hervorming/verruiming van het belastinggebied kan deze voorgestelde periode worden bekort. Op 21 maart 2017 heeft ook de Eerste Kamer ingestemd met het wetsvoorstel. Dit betekent dat voor Wassenaar dat uiterlijk met ingang van 2022 een bedrag ter hoogte van € 1.805.000 aan belastinginkomsten wegvalt. Deze wegvallende inkomsten zullen dan lokaal weer moeten worden gecompenseerd.

1.10 Samenwerking verschillende gemeenten en het Hoogheemraadschap Rijnland

Wassenaar werkt op het gebied van belastingheffing samen met de gemeenten Bodegraven-Reeuwijk, Gouda, Katwijk, Leiden, Oegstgeest, Voorschoten, Waddinxveen en Zoeterwoude en het Hoogheemraadschap van Rijnland. Hiervoor is onder de naam Belastingssamenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR) een zelfstandige belastingorganisatie opgericht met Leiden als vestigingsplaats. De organisatie heeft de vorm van een gemeenschappelijke regeling met een openbaar lichaam.

De gemeente Wassenaar heeft de volledige heffing en invordering - inclusief de uitvoering van de Wet WOZ - overgedragen aan de BSGR. Vanaf 2011 ontvangen de belastingbetalers een gecombineerd aanslagbiljet voor waterschapslasten en gemeentelijke lasten (in plaats van één van de gemeente en één van het Hoogheemraadschap van Rijnland). Dit heeft als bijkomend voordeel dat het aanvragen van kwijtschelding in één keer kan gebeuren. Daarnaast is de online-dienstverlening verbeterd.

De accountant van de BSGR heeft in het kader van de interim-controle 2016 geconstateerd dat de BSGR de in de afgelopen jaren aangebrachte verbeteringen heeft gecontinueerd en voortdurend streeft naar verbetering van de interne beheersing van de processen. De verbeteringen hebben er ook toe geleid dat de BSGR in 2016 het ISAE3402 certificaat type 2 (ISAE: International Standard on Assurance Engagements) heeft verkregen. Dat is een kwaliteitskeurmerk voor de validiteit en betrouwbaarheid van de processen. Tot op heden is de BSGR de enige belastingorganisatie in Nederland die deze certificering heeft.

Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

Op 2 maart 2015 is de nota "Risicomanagement en Weerstandsvermogen" vastgesteld door de raad van Wassenaar. Deze nota formuleert de kaders voor succesvol risicomanagement. Uit deze paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing blijkt dat het weerstandsvermogen van de gemeente Wassenaar op dit moment uitstekend is. De vergelijking tussen het benodigde weerstandsvermogen en de beschikbare weerstandscapaciteit levert immers een ratio weerstandsvermogen op van 12,4.

1. Risico's

Een risico is een mogelijke gebeurtenis met een negatief gevolg voor de organisatie. Met behulp van een risicomanagementinformatiesysteem prioriteert, analyseert en beoordeelt de gemeentelijke organisatie risico's op systematische wijze. Door een goed systeem van risicomanagement kunnen bestuurders en managers vervolgens in voor risico's, die het behalen van de doelstellingen van de organisatie bedreigen, passende beheersmaatregelen nemen. Op basis van de inventarisatie is een risicoprofiel opgesteld. Conform de nota "risicomanagement en weerstandsvermogen" toont het onderstaande overzicht de tien grootste risico's met de hoogste bijdrage aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit aangevuld met de getroffen beheersmaatregel.

Bij de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit gaat het college uit van deze 'top 10'. De top 10 behelst circa 90% van de totale financiële omvang van de risico's. Om voldoende dekking hebben voor deze kleinere risico's, wordt daarnaast een buffer van 10% (van de benodigde weerstandscapaciteit) van de 10 grootste risico's gehanteerd.

Tabel 11 De top 10 belangrijkste risico's

Prg	Risico	Gevolgen	Maatregelen	Kans	Maximale impact	Netto maximaal risico
0	Precariobelasting is een algemene belasting 'terzake van het hebben van voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond', waarvan de opbrengsten naar de algemene middelen gaan. In juni 2016 heeft de minister van BZK een wetsontwerp naar de Tweede Kamer gestuurd dat de afschaffing van precariobelasting op nutsnetwerken regelt. In dit voorstel was een overgangstermijn van tien jaar opgenomen. Bij de behandeling van dit voorstel in februari 2017 heeft de Tweede Kamer deze termijn verkort naar vijf jaar. Op 21 maart 2017 heeft ook de Eerste Kamer	Nu het wetsvoorstel definitief in werking treedt betekent dit dat er voor Wassenaar uiterlijk met ingang van 2022 een bedrag ter hoogte van € 1.805.000 aan belastinginkomsten wegvalt. Deze wegvallende inkomsten zullen lokaal weer moeten worden gecompenseerd.	Met het aannemen van de wet is het vervallen van de mogelijkheid tot het heffen van precario geen risico meer. Met ingang van de begroting 2019, waarin de jaarschijf 2022 is opgenomen, zal het effect worden verwerkt. We bereiden ons al wel voor op te nemen maatregelen en komen hier op terug bij de Kadernota 2018.	90%	1.805.000	812.250

Prg	Risico	Gevolgen	Maatregelen	Kans	Maximale impact	Netto maximaal risico
	ingestemd met dit wetsvoorstel.					
6	De gemeente is verantwoordelijk voor het sociaal domein. Door open einde regelingen, afnemende rijksbudgetten en een toenemende doelgroep is het risico dat er niet binnen het geraamde budget de afgesproken kwaliteit in het sociaal domein gerealiseerd kan worden.	De afgesproken kwaliteit in het sociaal domein niet kunnen realiseren binnen de gestelde budgetten.	De egalisatiereserve sociaal domein inzetten.	70%	2.300.000	805.000
4	Door intensief gebruik van (verouderde) schoolgebouwen, wordt er niet voldaan aan eisen van deze tijd.	Er moet mogelijk geïnvesteerd worden in schoolgebouwen.	Door middel van een op te stellen Integraal Huisvestingsplan (IHP) kan in beeld gebracht worden de lange termijn keuzes m.b.t. het in stand houden van schoolgebouwen met de daaraan gekoppelde bedragen.	10%	4.800.000	260.000
7	Bij realisatie of aanschaf van kapitaalgoederen is er geen of	Financieel is het gevolg dat er geen middelen gereserveerd zijn	Bij realisatie of aanschaf van kapitaalgoederen in kaart brengen	90%	400.000	145.500

Prg	Risico	Gevolgen	Maatregelen	Kans	Maximale impact	Netto maximaal risico
	onvoldoende aandacht voor de beheerskosten die dit met zich mee brengt.	voor beheer en onderhoud. Het effect op doelstellingen is dat het onderhoudsniveau wordt niet gehaald omdat het onderhoud beperkt of niet uitgevoerd wordt dan wel ten koste van andere objecten gaat. Het imago risico is dat er wel geld is om aan te leggen maar niet om te onderhouden.	wat de beheerskosten zijn en deze opnemen in de begroting.			
5	Onvoldoende zicht op contractuele/-onderhoudsverplichtingen van (sport) accommodaties.	De gemeente kan geconfronteerd worden met onvoorziene kosten op basis van deze verplichtingen.	Invoering contractenregister en het opstellen van meerjarenonderhoudsplannen.	70%	400.000	140.000
6	Door economische ontwikkelingen vindt er een groter beroep plaats op uitkeringsregeling en. De gemeente loopt het risico dat de lokale ontwikkeling van het bijstandsvolume in negatieve zin afwijkt van de landelijke	Effect op de doelstellingen is dat niet iedereen voldoende ondersteund kan worden in het participeren in de samenleving. Financieel is het gevolg dat de gemeente wordt geconfronteerd met budgetoverschrijding.	Extra inzetten op uitstroom en extra inzetten op werkgelegenheid.	90%	227.000	136.200

Prg	Risico	Gevolgen	Maatregelen	Kans	Maximale impact	Netto maximaal risico
	ontwikkeling waardoor de rijksbijdrage te kort schiet.					
0	Als gevolg van onder uitputting op de Rijksbegroting, aanpassingen van de verdeelsystematiek of verschillen in de mate waarin de landelijke en gemeentelijke uitkeringsbasis zich ontwikkelen bestaat de kans dat de algemene uitkering uit het gemeentefonds achterblijft bij de raming.	Effect op de doelstellingen is dat de bezuinigingen een dusdanige omvang kunnen aannemen dat voorgenomen beleids(intensivering en) niet (volledig) en misschien wel alleen getemporeerd uitgevoerd kan worden. Financieel is het gevolg dat er een negatief budgettair effect kan zijn dat ombuigingen / bezuinigingen met zich mee kan brengen.	Het is een autonome ontwikkeling. De ontwikkelingen worden gevolgd en verwerkt in de gemeentelijke begroting.	50%	500.000	125.000
1	Het niet voldoen aan wet- en regelgeving zoals asbest, legionella, werken op hoogte, gevaarlijke stoffen, brandveiligheid e.d. waardoor calamiteiten kunnen optreden.	Het financiële risico is dat er budgetoverschrijding kan plaatsvinden omdat er geen of in onvoldoende mate rekening is gehouden met calamiteit, Effect op doelstellingen is dat er veel aandacht in tijd en geld is om calamiteit het hoofd te bieden, aandacht	Medewerkers mogelijkheden bieden om zich periodiek te laten informeren en voorlichten over huidige en veranderende wet- en regelgeving; ze te laten trainen op het toepassen en nazien van deze regels en hoe eventuele	70%	400.000	124.833

Prg	Risico	Gevolgen	Maatregelen	Kans	Maximale impact	Netto maximaal risico
		voor reguliere (beheer)taken is er minder. De gemeente kan imagoschade oplopen als er sprake is van eventuele aansprakelijkheid.	calamiteiten voorkomen kunnen worden dan wel hoe daar mee om te gaan als ze optreden.			
7	Risico op wateroverlast door een verkeerd gekozen constructie, fout in berekening of in uitvoering of door klimaatverandering, matig gerealiseerd onderhoud, optreden van grote verzakkingen, vermindering in functionaliteit door gerealiseerde plaatselijke herstelwerkzaamheden.	Er ontstaat wateroverlast op straten en/of in woningen.	Areaalkennis vastleggen, onderhoudsprogramma opstellen en zorgen dat voor dat onderhoud geld gereserveerd is/wordt en tijdig uitgevoerd wordt. Periodiek monitoren van waterstanden en periodiek schouwen op de kwaliteit van wegen, riolering en watergangen. Herstelwerkzaamheden zorgvuldig uitvoeren en bij oplevering werken met 4-ogen principe.	30%	1.000.000	114.000
5	Niet voldoen aan de wettelijke zorgplicht doordat door storm een	Imagoschade omdat de gemeente de kwaliteit van de bomen onvoldoende	Door periodiek uitvoeren van een gezondheidscheck van de	90%	200.000	105.000

Prg	Risico	Gevolgen	Maatregelen	Kans	Maximale impact	Netto maximaal risico
	boom omvalt omdat deze onvoldoende geworteld bleek te zijn.	beheert. Financieel risico voor de kosten van herstel en aansprakelijkheid.	bomen (VTA) kan tot uiting komen welke bomen een verminderde levensverwachting hebben. Ook door eigen buitendienstmede werkers te trainen en kennis op te laten doen over de VTA, kunnen ook gedurende de dagelijkse werkzaamheden de minder vitale bomen opgemerkt worden. Op basis van een VTA bepalen welke actie nodig is. Echter, het risico dat bomen bij een storm omgaan is niet geheel uit te sluiten.			
Totaal top 10 risico's (90%)						2.767.783
Buffer voor kleinere risico's (10%)						276.778
Totaal benodigd weerstandsvermogen (100%)						3.044.561

2. Weerstandscapaciteit

De raad heeft in de nota "Risicomanagement en Weerstandsvermogen" de algemene reserve en de begrotingspost onvoorzien aangemerkt als de beschikbare weerstandscapaciteit. De beschikbare weerstandscapaciteit per 31-12-2016 is als volgt (in € 1.000):

Saldo algemene reserve (vrij besteedbare deel) per 31-12-2016	29.749.414
Reserve weerstandsvermogen	8.000.000
Begrotingspost onvoorzien	0
Beschikbare weerstandscapaciteit	37.749.414

3. Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is de relatie tussen de weerstandscapaciteit (de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken) en alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in een ratio weerstandsvermogen en afgezet tegen de algemeen geldende weerstandsnorm. Die ratio geeft de verhouding weer tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij horende benodigde weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. De relatie tussen beide componenten is in onderstaande figuur weergegeven.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{\text{€ } 37.749.414}{\text{€ } 3.044.561} = 12,4$$

De raad heeft besloten om minimaal een ratio van 2,0 te hanteren, dit staat voor een uitstekend weerstandsvermogen. Hierbij wordt de normeringssystematiek voor weerstandsvermogen gehanteerd, die ontwikkeld is door het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement in samenwerking met de universiteit Twente. Zij hanteren de volgende waarderingstabel ratio weerstandsvermogen.

Tabel 12 Kwalificatie ratio weerstandsvermogen

Waarderingscijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	$2,0 < x$	Uitstekend
B	$1,4 < x < 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 < x < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 < x < 1,0$	Matig
E	$0,6 < x < 0,8$	Onvoldoende
F	$x < 0,6$	Ruim onvoldoende

De ratio weerstandsvermogen van de gemeente Wassenaar is 12,4: conclusie is dat de weerstandscapaciteit **uitstekend** is.

4. Kengetallen

Per 2015 is het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) gewijzigd. In de begroting en jaarrekening dienen een zestal kengetallen opgenomen te worden. De kengetallen maken het de leden van provinciale staten en de gemeenteraad gemakkelijker om inzicht te krijgen in de financiële positie van hun provincie of gemeente. Eerst wordt de samenvatting van de kengetallen weergegeven gevolgd door een toelichting.

Tabel 13 Kengetallen

Kengetallen:	Indicatoren Wassenaar (%)			Normen VNG (%)		
	2015	2016		voldoende	matig	onvoldoende
	verslag	begroting	verslag			
1a. Netto schuldquote	-64,8	-54,4	-62	< 100	> 100 / < 130	> 130
1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-71,6	-61,2	-68,2			
2. Solvabiliteitsratio	77,6	77,4	69,8	> 50	< 50 / > 30	< 30
3. Structurele exploitatieruimte	-5,2	0,8	4,9	> 0,6	< 0,6 / > 0	0
4. Grondexploitatie	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	geen norm		
5. Belastingcapaciteit	167,5	168,2	165,9	< 100	> 100 / < 120	> 120

1. Netto schuldquote

De netto-schuldquote vergelijkt de leningen van de gemeente (met aftrek van de geldelijke bezittingen) met de totale baten van begroting en jaarverslag. Hiermee geeft deze indicator inzicht in de mate waarin de begroting 'vastligt' voor door rente en aflossing. De bovenstaande tabel presenteert hiernaast ook de schuldquote gecorrigeerd voor de leningen die de gemeente heeft uitstaan (deze middelen vloeien immers op termijn terug, bijv. SVN-startersleningen en ambtenarenhypotheek). Op beide indicatoren scoort de gemeente Wassenaar negatief, dat betekent dat er per saldo geen sprake van een schuld is maar van bezit hetgeen uiteraard meer dan 'voldoende' scoort.

2. Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft de mate aan waarin de gemeentelijke bezittingen (balanstotaal) is gefinancierd uit eigen middelen (eigen vermogen). Wassenaar scoort met 70% volgens de VNG-normen meer dan 'voldoende'.

3. Structurele exploitatieruimte

De indicator 'structurele exploitatieruimte' geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte (structurele baten min structurele lasten) zich verhoudt tot de totale begrotingsbaten. Dit laat zien in hoeverre de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen. De Wassenaarse begrotingsruimte is volgens de VNG-normen 'onvoldoende'.

4. Grondexploitatie

Het financiële kengetal 'grondexploitatie' geeft aan hoe groot de investeringen in grondposities (boekwaarde) zijn ten opzichte van de jaarlijkse baten. Wassenaar kent geen grondexploitaties derhalve is deze indicator niet relevant.

5. Belastingcapaciteit

De indicator 'belastingcapaciteit' drukt uit hoe de woonlasten (OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing) zich verhouden tot het gewogen landelijk gemiddelde. Hoge woonlasten ten opzichte van het landelijk gemiddelde drukken uit in hoeverre de gemeente al de eigen inkomsten aanspreekt en dus ook beperkt is in het verkrijgen van extra inkomsten. Woonlasten onder het landelijk gemiddelde waardeert VNG als 'voldoende', woonlasten tussen het landelijk gemiddelde en 120% hiervan als 'matig' en woonlasten hoger dan 120% als 'onvoldoende'. Wat eigenlijk vergeleken moet worden is de ontwikkeling van het kengetal in de loop van de tijd en die is iets gunstiger.

Conclusie voor de financiële positie

De ontwikkeling van de kengetallen geeft aan dat Wassenaar een uitstekende vermogenspositie heeft, een verwaarloosbare schuld (vreemd vermogens) positie en geen risico loopt op (niet ingenomen) grondposities. Daar tegenover wordt geconcludeerd dat de lastendruk landelijk vergeleken aan de hoge kant ligt en dat de exploitatie structureel versterkt dient te worden.

Inleiding

De in stand houding van de kapitaalgoederen is in de gemeente Wassenaar vastgelegd in beheerplannen, waarin het meerjarig onderhoudsprogramma en de daarbij behorende financiële middelen zijn opgenomen. In de beheerplannen is ook het gewenste kwaliteitsniveau van de voorziening vastgelegd.

Hieronder wordt per categorie ingegaan op het onderhoud van de kapitaalgoederen. De volgende categorieën worden behandeld:

- Openbare ruimte
- Riolering
- Vastgoed

3.1 Openbare ruimte

Omschrijving beleidskader

In 2016 zijn de nieuwe beheerplannen voor Wegen, Groen, Spelen, Water, Verlichting en Bruggen vastgesteld. In de beheerplannen is een onderverdeling gemaakt tussen beheerkosten, klein onderhoud, groot onderhoud en vervangingsinvesteringen. In de beheerplannen is beschreven welke maatregelen voor onderhoud, reparatie, vervanging e.d. in de komende vijf jaar worden uitgevoerd. De plannen vormen daarmee de basis voor nadere afstemming van werkzaamheden in en aan de openbare ruimte en bepalen het financiële kader. Ze zijn het fundament voor de jaarplannen en vormen de input voor de (meerjaren) begroting.

Voorzieningen

Voorzieningen zijn bestemd voor het groot onderhoud zodat de jaarlijkse uitgaven niet fluctueren. Tevens zorgen voorzieningen ervoor dat de uitvoering van maatregelen niet meer hard gebonden is aan jaarschijven. De hoogte van de jaarlijkse dotatie is gebaseerd op de respectievelijke onderhoudscycli, aanlegjaren en de huidige kwaliteit en daarmee samenhangende nog te verwachten levensduur. Daarbij dient de dotatie dusdanig te zijn dat door geplande onttrekkingen in geen enkel jaar een negatief saldo ontstaat, gedurende de gehele looptijd van de voorzieningen.

Voorziening Wegen

De voorziening wegen was in 2014 vrijgefallen en is na het opstellen van het beheerplan wegen weer ingericht met terugwerkende kracht per 01-01-16. Met het vaststellen van de beheerplannen is in de voorziening wegen eenmalig ca. € 4.000.000 gedoteerd. De dotatie, op basis van het ingroeimodel, bedraagt € 1.200.000. Voor het jaar 2016 stond geen onttrekking uit de voorziening gepland.

De benodigde budgetten zaten op de exploitatie met € 742.800 voor regulier onderhoud. In de begroting 2016 is bijkomend € 680.000 opgenomen voor grote onderhouds- en verkeersprojecten en gedekt uit de bestemmingsreserve onderhoud openbare ruimte. In totaal is voor onderhoud en beheer € 940.000 uitgegeven. Het resterende bedrag is voor continuering van lopende projecten zoals de Johan de Wittstraat, Papegaaienlaan en Groeneveltlaan. In de jaarrekening zal gevraagd worden het budget hiervoor in de voorziening te storten.

Voorziening Openbare verlichting

De voorziening Openbare verlichting voorzag in een jaarlijkse dotatie van € 327.000. In de voorjaarsnota is nog € 45.000 bijgeraamd ten gunste van de voorziening zodat in totaal € 372.000 gedoteerd is. Begroot was € 340.300 te onttrekken, werkelijk is € 334.000 onttrokken. De stand van de voorziening per 31-12-16 ligt in de lijn met de begroting.

Voorziening Verkeersregelinstallaties

In de voorziening verkeersregelinstallaties is € 172.500 gedoteerd. Begroot was € 97.000 te onttrekken, de werkelijke onttrekking was € 94.700. De stand van de voorziening per 31-12-16 ligt in de lijn met de begroting.

Voorziening Spelen

De dotatie in de voorziening spelen was in 2016 € 85.600. Conform de nieuwe beheerplan is de jaarlijkse dotatie € 128.000. De stand van de voorziening per 31-12-16 ligt in de lijn met de begroting.

Voorziening Bruggen

De voorziening wegen was in 2014 vrijgevallen en is na het opstellen van het beheerplan wegen weer ingericht met terugwerkende kracht per 01-01-16. Met het vaststellen van de beheerplannen is in de voorziening bruggen eenmalig € 110.000 gedoteerd. De in de beheerplannen voorziene dotatie van € 67.500 is niet gestort maar in de exploitatie gebleven. De uitgaven op de exploitatie zijn in lijn met de begroting. De onttrekking in 2016 was begroot op € 105.000, en werkelijk is daar € 700 van uitgegeven. Het restantbudget wordt in 2017 voor de maatregelen ingezet.

Voorziening Waterwegen

De voorziening waterwegen voorzag in een jaarlijkse dotatie van € 115.000. Met het opstellen van de beheerplannen werd duidelijk welk gedeelte van de jaarlijkse dotatie voor groot onderhoud bestemd is en daarmee als jaarlijks bedrag opgenomen moet worden. Voor maatregelen waterkwaliteit was een onttrekking van € 485.000 geraamd. De werkelijke onttrekking uit de voorziening was € 211.000. Het restantbudget wordt in 2017 voor de maatregelen ingezet.

Tabel 14 voorziening onderhoud openbare ruimte:

Voorziening		1-1-16	Storting	Onttrekking	31-12-16
Wegen	Begroot	0	4.034.027	0	4.034.027
	Werkelijk	0	4.034.027	0	4.034.027
Openbare verlichting	Begroot	0	372.045	340.242	31.803
	Werkelijk	0	372.045	334.020	38.025
Verkeersregelinstallaties	Begroot	744.640	172.500	97.000	820.140
	Werkelijk	744.640	172.500	94.650	822.490
Spelen	Begroot	145.326	85.643	153.990	76.979
	Werkelijk	145.326	85.643	150.236	80.733
Bruggen	Begroot	0	110.000	105.020	4.980
	Werkelijk	0	110.000	700	109.300
Water	Begroot	757.536	115.000	485.000	387.536
	Werkelijk	757.536	115.000	210.964	661.572

3.2 Riolering

Omschrijving beleidskader

Conform de Wet milieubeheer geeft de gemeente in het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP) (2012) aan op welke wijze zij haar wettelijke taak voor een doelmatige inzameling en transport van afvalwater wil uitvoeren. Het plan is gericht op een duurzame instandhouding van een goed werkende riolering. Op dit moment wordt het vGRP geactualiseerd.

Voorziening Riolering

Het vGRP is leidend voor de planning en uitvoering van werkzaamheden aan de riolering. Op basis van de wisselende kosten over een langere periode wordt een jaarlijkse dotatie bepaald. De dotatie komt overeen met de gemiddelde kosten over de periode. Daarmee worden grote fluctuaties in de exploitatie voorkomen.

Tabel 15

Voorziening		1-1-16	Storting	Onttrekking	31-12-16
Riolering	Begroot	10.225.369	1.118.210	1.178.093	10.165.486
	Werkelijk	10.225.369	1.118.210	717.610	10.625.969

3.3 Vastgoed

Omschrijving beleidskader

In het accommodatiebeleid is een aantal uitgangspunten opgenomen die van belang zijn voor het op te stellen beheerplan Vastgoed. In 2016 zijn grote stappen gemaakt in het opstellen van het beheerplan. Voor groot onderhoud is op dit moment geen voorziening beschikbaar, reguliere onderhoudswerkzaamheden worden vanuit de exploitatie bekostigd.

Voorziening accommodaties

Op aanwijzen van de accountant is de voorziening accommodaties in 2015 opgeheven. De beschikbare middelen zijn vrijgevallen in de bestemmingsreserve openbare ruimte. De reguliere onderhoudswerkzaamheden worden nu vanuit exploitatiebudgetten bekostigd. De jaarlijkse dotatie aan de voorziening vanuit de exploitatie is omgevormd tot een regulier jaarlijks onderhoudsbudget.

Paragraaf financiering

Inleiding

Het beleid van de gemeente Wassenaar voor de financieringsfunctie is vastgelegd in het door burgemeester en wethouders in december 2011 vastgestelde treasury statuut 2012. Het statuut geeft de kaders aan voor de invulling van de financieringsfunctie en sluit aan bij de aanscherping van de Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo) en de Uitvoeringsregeling Financiering decentrale overheden.

De financieringsfunctie ondersteunt de uitvoering van de programma's en omvat alle activiteiten die te maken hebben met het verwerven en beheren van financiële middelen door de gemeente. Het gaat dan bijvoorbeeld om de financiering van beleid en het uitzetten van geldmiddelen die niet direct nodig zijn.

Schatkistbankieren

Onder het schatkistbankieren moeten decentrale overheden overtollige kasmiddelen boven een drempelbedrag van 0,75% van het begrotingstotaal bij het Agentschap van het Ministerie van Financiën uitzetten. Het drempelbedrag was in 2016 € 434.000. Onderstaande tabel geeft aan in welke mate Wassenaar het drempelbedrag heeft benut. In heel 2016 is de drempelwaarde niet overschreden. Dit is niet verwonderlijk want met de huisbankier is de afspraak gemaakt om het surplus boven een bepaalde omvang van het rekeningcourantstelsel automatisch af te romen naar de bankrekening bij het Ministerie van Financiën.

Tabel 16

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)						
Verslagjaar 2016						
(1)	Drempelbedrag	434				
		Kwartalen				
		1	2	3	4	
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	168	292	205	104	
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	267	142	229	330	
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-	
(1) Berekening drempelbedrag		Verslagjaar				
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	57.903				
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	57.903				
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-				
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	434				

Het bij het Rijk verplicht aangehouden saldo bedroeg gemiddeld ca. € 18,1 miljoen. Hierover is een rente vergoeding van € 0,00 ontvangen. Ter vergelijking: de EURIBOR-“vergoeding” voor een deposito van 1 jaar bedroeg gemiddeld - 0,05%.

Financieringspositie

Bij de begrotingsopstelling is ervan uitgegaan dat het begin- en eindsaldo van uitzettingen en liquide middelen saldi van respectievelijk + € 22,6 miljoen en + € 22,4 miljoen te zien zouden geven.

Onder andere door het achterblijven van de investeringsuitgaven is het saldo in 2016 in werkelijkheid toegenomen van een overschot van afgerond € 31,7 miljoen tot een overschot van afgerond € 33,2 miljoen.

De beleggings- en financieringsportefeuille bestaat eind 2016 uit:

Tabel 17

Uitgezette / aangetrokken middelen	Looptijd	Bedrag 31 december 2016 (x €1.000)	Gemiddeld rentepercentage	Expiratie
<u>Uitgezette gelden</u>				
Rabobank lening	10 jaar	15.000	4,70	09-07-19
Rekening courant Schatkistbankieren	dag. opvraagb.	18.035	0,00	n.v.t.
BNG		155	0,00	n.v.t.
Saldo		33.190		

Het gewogen gemiddelde renteniveau van de portefeuille bedroeg 2,17 %.

Ontwikkeling liquiditeit

Het jaar 2016 laat een toename van het liquiditeitssaldo zien van een overschot van € 16,7 miljoen tot een overschot aan het eind van het jaar van € 18,2 miljoen. Onder het regime van het schatkistbankieren wordt deze overliquiditeit nagenoeg geheel bij het Rijk aangehouden. De toename van de liquiditeiten komt voornamelijk door het achterblijven van de investeringsuitgaven bij de ramingen. In de begroting was een lichte afname van de liquiditeiten voorzien van € 0,2 miljoen.

Risicobeheer

Alle treasury-activiteiten vonden plaats binnen de kaders, richtlijnen en limieten uit het Treasury- en financieringsstatuut en overige wetgeving (voorzover deze niet in het Treasury- en financieringsstatuut is verwerkt). In dit kader vermelden we dat het geldende treasurystatuut op korte termijn in overeenstemming zal worden gebracht met de Wet Verplicht schatkistbankieren.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet stelt een bovengrens aan de korte financiering en beperkt daarmee het renterisico op de korte schuld. De limiet wordt bepaald voor korte financiering met een looptijd van maximaal 1 jaar en wordt gerelateerd aan het begrotingstotaal per 1 januari. Uitgaande van een begrotingstotaal van ca. € 57,9 miljoen bedroeg de kasgeldlimiet voor 2016 € 4.922.000. Deze limiet is niet overschreden, zoals uit navolgende overzicht blijkt.

Tabel 18

bedragen x € 1.000

Ontwikkeling kasgeldlimiet 2016	1 ^e kwartaal	2 ^e kwartaal	3 ^e kwartaal	4 ^e kwartaal
Liquiditeitssaldo (netto)	16.716	13.933	19.994	22.729
Kasgeldlimiet	4.922	4.922	4.922	4.922
Ruimte onder de kasgeldlimiet	21.638	18.855	24.916	27.651
Overschrijding van de kasgeldlimiet				

Renterisiconorm

Het renterisico op de financiering langer dan een jaar wordt beperkt door de renterisiconorm. Die geeft aan in hoeverre er sprake is van een verantwoord geachte spreiding van aflossing en herfinanciering in de leningenportefeuille. Sinds eind 2013 heeft Wassenaar geen lang vreemd vermogen in portefeuille: Wassenaar is schuldenvrij. Herfinanciering was dan ook niet aan de orde.

De renterisiconorm is in 2016 niet overschreden en zal op basis van de huidige verwachtingen in het meerjarenperspectief ook niet overschreden worden.

Tabel 19

bedragen x € 1.000

Renterisico vaste schuld (x € 1.000)					
	2015	2016	2017	2018	2019
1 Renteherzieningen	0	0	0	0	0
2 Aflossingen			0	0	0
3 Renterisico (1 + 2)			0	0	0
4 Renterisiconorm	11.488	11.581	12.559	11.623	11.497
5a Ruimte onder renterisiconorm	11.488	11.581	12.559	11.623	11.497
5b Overschrijding renterisiconorm					
4a Begrotingstotaal	57.440	57.903	62.793	58.114	57.487
4b percentage regeling	20%	20%	20%	20%	20%
4 Renterisiconorm	11.488	11.581	12.559	11.623	11.497

Tabel Overzicht renterisico vaste schuld 2015-2019

Renteontwikkeling

Sinds begin september 2014 heeft de herfinancieringsrente lange tijd onveranderd op een niveau van 0,05% gestaan. Tot 10 maart 2016 want toen verlaagde de Europese Centrale Bank het tarief tot 0,00% om de kredietcrisis (verdergaand) te bezweren en de economie voldoende te stimuleren. Op basis van de door BNG uitgesproken verwachtingen werd voor 2016 een gemiddelde korte rente (3 maanden) van ca. 0,15 % voor kasgeld verwacht. In werkelijkheid werd hiervoor een gemiddelde waarde van - 0,24% gerealiseerd.

De geldmarktrente bevond zich bij het begin van 2016 op een niveau van - 0,13 % (3-maands Euribor). Het jaar werd afgesloten op een niveau van - 0,31 %. De negatieve waarde betekent dat over de uitstaande gelden rente betaald diende te worden.

De oorspronkelijke rentevisie voor de kapitaalmarkt voor 2016 bedroeg 1,5 % (gemiddeld). Gedurende het jaar nam deze rente eerst af om vervolgens weer toe te nemen van 0,63 % naar 1,05 % voor fixe geldleningen (10-jaar) met een gemiddelde van 0,97 %. 10-jarige geldleningen met gelijke aflossing deden gemiddeld 0,6 %; soortgelijke 25-jarige geldleningen gemiddeld 1,35 %.

Rente- en beleggingsresultaat 2016

Op basis van de in de Voor- en Najaarsnota geschetste ontwikkelingen raamden we voor 2016 per saldo een positief rente- en beleggingsresultaat van in totaal € 780.000.

Op basis van de ontwikkeling van het liquiditeitssaldo en door de 0% rentevergoeding over de bij het Rijk aangehouden middelen, geeft het treasuryresultaat over 2016 een bate van € 778.000 te zien. Ter vergelijking: Het treasuryresultaat over 2015 bedroeg € 805.000.

In het resultaat is een bate van € 705.000 opgenomen voor de € 15,0 miljoen uitzetting bij de Rabobank. Halverwege 2019 wordt deze lening afgelost waarvan bij de huidige tarieven een fors negatief effect van uit zal gaan op de exploitatie. Dit is verwerkt in het meerjarenbeeld.

EMU-saldo

Gemeenten moeten het kastekort van hun exploitatie beperken tot de overeengekomen percentages van hun totale begroting. Via dit zgn. EMU-saldo wordt gecontroleerd of de decentrale overheden een gelijkwaardige inspanning leveren bij het streven te voldoen aan de Europese begrotings-doelstellingen. De VNG adviseert gemeenten overigens om niet heel strak te sturen op het maximaal toegestane kastekort. Dat staat een uitruil van over- en onderschrijdingen tussen gemeenten in de weg en leidt daardoor mogelijk tot een onnodig uitstel van investeringen. In plaats daarvan kunnen gemeenten beter sturen op de ontwikkeling van de hoogte van de schuld. Hoewel er geen individuele referentiewaarden voor het EMU-saldo voor 2016 zijn vastgesteld en tot en met 2017 geen maatregelen/sancties zullen worden opgelegd bij overschrijding, schrijven de herziene BBV voor dat ook in het jaarverslag wordt gerapporteerd over het EMU-saldo.

Tabel 20

Berekening EMU-saldo (bedragen x € 1.000)					
Vraag		2016 <i>Volgens gewijzigde begroting 2016</i>	2016 <i>volgens jaarrekening 2016</i>	2016 <i>verschil</i>	
	1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-13.473	-8.347	5.126
+	2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	8.210	4.320	-3.890
+	3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	6.633	6.633	0
-	4	Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	4.000	3.464	-536
+	5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	860	0	-860
	6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa:			0
+		Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord	0	0	0
-	7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	0	0	0
	8	Baten bouwgrondexploitatie:			0
+		Baten voor zover transacties niet op exploitatie verantwoord	0	0	0
-	9	Lasten op balanspost Voorzieningen voor zover deze transacties met derden betreffen	2.359	1.802	-557
-	10	Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten	0	0	0
	11	Verkoop van effecten:			0
	11a	Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)	nee	nee	
-	11b	Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?	0	0	0
Berekend EMU-saldo		-4.129	-2.660	1.469	

Ten opzichte van de primitieve begroting is het geraamde EMU-saldo volgens de gewijzigde begroting toegenomen van een tekort van € 166.000 tot een tekort van € 4,1 miljoen. Dit valt onder andere toe te schrijven aan het overhevelen van investeringskredieten en hun dekking (afschrijving ten laste van reserves) en het besluit voor het onderhoud van de openbare ruimte.

De jaarrekening laat een ongeveer € 1,5 miljoen lagere geldschepping zien. Dit positieve effect wordt veroorzaakt door het achterblijven van zowel de investeringen (ook weer met hun dekking ten laste van reserves) en lagere beschikkingen over voorzieningen.

Kasstroomoverzicht 2016 (Staat van herkomst en besteding)

Stand liquide middelen per 1 januari 2016 **352**

Toename:

Stortingen in reserves	3.927	
Stortingen in voorzieningen	6.627	
Afschrijvingen	4.320	
Aflossingen verstrekte geldleningen/deelnemingen	298	
Afname overlopende activa	144	
Toename overlopende passiva	2.216	
Toename drempelbedrag schatkistbankieren		
Begrotings-/rekeningsaldo	1.328	
	totale toename	18.860

Afname:

Netto investeringen	-3.183	
Toename vorderingen/uitzettingen < 1 jaar	-1.136	*
afname kortlopende schulden	-623	
afname vaste schulden	-26	
Beschikking over reserves	-11.532	
Beschikking over voorzieningen	-1.796	
Bestemming resultaat 2015	<u>-759</u>	
	totale afname	<u>-19.055</u>

Mutatie liquide middelen **-195**

Stand liquide middelen per 31 december 2016 **157**

* De toename van de vorderingen/uitzettingen korter dan 1 jaar bestaat voor € 1.437.000 uit een toename van het banksaldo bij BNG en het Rijk.

Paragraaf bedrijfsvoering

De gemeente is de eerste overheid waar goede dienstverlening naar haar inwoners, instellingen en ondernemers voorop staat. In het kader van goed openbaar bestuur ontwikkelt de ambtelijke organisatie (WODV) zich verder. Ter ondersteuning hiervan heeft de Rijksoverheid de Nederlandse code voor goed openbaar bestuur gepubliceerd, zijnde: openheid en integriteit, participatie, behoorlijke contacten met de burger, doelgerichtheid en doelmatigheid, legitimiteit, lerend en zelfreinigend vermogen en verantwoording. Het Rijk roept de gemeenten op de hierin opgenomen beginselen van goed openbaar bestuur toe te passen. Deze beginselen raken de bedrijfsvoering van de gemeente Wassenaar in al haar facetten. Wij hebben de paragraaf bedrijfsvoering analoog aan deze beginselen ingericht.

Wat willen we bereiken?

- A. **Openheid en integriteit:** Wij zijn open en integer en maken duidelijk wat we daaronder verstaan. We geven in ons gedrag het goede voorbeeld, zowel binnen de organisatie als daarbuiten.
- B. **Participatie:** Wij weten wat er leeft in de maatschappij en laten zien wat we ermee doen.
- C. **Behoorlijke contacten met de burger:** Wij zorgen ervoor dat wij en de organisatie ons behoorlijk gedragen in contacten met burgers.
- D. **Doelgerichtheid en doelmatigheid:** Wij maken de doelen van de organisatie bekend en nemen de beslissingen en maatregelen die nodig zijn om de gestelde doelen te behalen.
- E. **Legitimiteit:** Wij nemen de beslissingen en maatregelen die we mogen nemen en die in overeenstemming zijn met geldende wet- en regelgeving. De beslissingen zijn te rechtvaardigen.
- F. **Lerend en zelfreinigend vermogen:** Wij verbeteren onze prestaties en die van de organisatie en richten de organisatie hier op in.
- G. **Verantwoording:** Wij zijn bereid ons regelmatig en ruimhartig jegens de omgeving te verantwoorden.

Wat doen we daarvoor?

A. Openheid en integriteit

Raadsinformatiesysteem

De gemeente werkt met een raadsinformatiesysteem (IBABS) dat tezamen met andere informatie over en rondom de gemeenteraad een geheel vormt. Om papierloos vergaderen te bevorderen wordt dit systeem gevuld met agenda's, vergaderstukken, besluitenlijsten, verslagen en geluidsopnamen van commissievergaderingen en raadsvergaderingen. De informatie in het digitale raadsinformatiesysteem stelt de griffie met terugwerkende kracht tot september 2012 beschikbaar. Het bijhouden van de gegevens is een continu proces.

Publicatie decentrale regelgeving

Per 1 januari 2014 is de wet elektronische bekendmakingen in werking getreden. Alle regelgeving wordt gepubliceerd op www.officiëlebekendmakingen.nl. Daarnaast is er de website www.overheid.nl. Dit is de toegang tot alle informatie en diensten van de Nederlandse overheid op internet. Alle actuele verordeningen zijn inmiddels geplaatst op deze website en dit wordt waar nodig ook ververst. De gemeentelijke bekendmakingen staan al op www.overheid.nl. Alle bekendmakingen voor Het Gemeentenieuws worden ook op de eigen website van de gemeente geplaatst en vandaar direct doorgezet naar www.overheid.nl.

Gedragsregels

Met betrekking tot het onderdeel integriteit zijn normen en waarden uitgewerkt voor de wijze waarop leden van de gemeenteraad en het college van B&W inhoud geven aan hun taken. Deze integriteitsregels zijn vastgelegd in de gedragscode voor politieke ambtsdragers. Vanwege de nauwe betrokkenheid van ambtenaren bij het vorm geven aan de gemeentelijke taken, zijn ook voor hen gedragsregels opgesteld.

B. Participatie

Wij betrekken burgers en belangrijke partijen nadrukkelijk bij het vormen of bijstellen van ons beleid.

Voorbeelden hiervan zijn:

- De commissievergaderingen, waarin burgers via het spreekrecht het woord wordt gegeven.
- Het spreekuur van de portefeuillehouder, waar inwoners de mogelijkheid geboden wordt ideeën onder de aandacht te brengen.
- Interactieve beleidsvorming: bij investeringen in de openbare ruimte wordt zoveel als mogelijk rekening gehouden met wensen en ideeën van bewoners. Om dit proces goed vorm te geven wordt bij investeringsaanvragen in het budget rekening gehouden met deze interactie en andere communicatie-activiteiten.
- De wijkwandelingen. Hierbij gaat het college met ondersteuning van ambtenaren de wijk in om de contacten tussen de gemeente en de wijkbewoners te onderhouden. Door deze ontmoetingen blijven de bestuurders goed op de hoogte van wat er in de wijken speelt en leeft.

C. Behoorlijke contacten met burgers

De gemeente heeft sinds 2013 haar organisatie vorm gegeven binnen de gemeenschappelijke regeling Duivenvoorde (WODV). Daarbij is rekening gehouden met de eigenheid van de gemeente. Zo kan de burger zich nog steeds melden bij het eigen gemeentekantoor. Behoorlijke contacten met burgers en de kwaliteit van de gemeentelijke dienstverlening zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Sinds een aantal jaren wordt structureel gewerkt aan verbetering van de contacten.

D. Doelgerichtheid en doelmatigheid

Onze organisatie is blijvend in beweging. Wij veranderen mee met de samenleving. Als we dat niet doen, dan plaatsen we ons snel buiten de werkelijkheid. De komende tijd worden wij geconfronteerd met diverse ontwikkelingen die vragen om een passend antwoord. Wij denken hierbij aan:

- Intergemeentelijke samenwerking. De samenwerking met de gemeente Voorschoten heeft zijn beslag gekregen in de werkorganisatie Duivenvoorde. Ingezet wordt op verdere gemeentelijke samenwerking. Zo is de afdeling werk en inkomen al enige jaren ondergebracht bij de gemeente Leidschendam-Voorburg. Ook bij samenwerking op het gebied van de drie decentralisaties wordt nadrukkelijk gekeken naar deze buurgemeente.
- Op het gebied van belastingen werken we samen in de Belasting Samenwerking Gouwe Rijnland (BSGR). Door deze regionale samenwerking zijn wij in staat om met een robuuste partner de taken op het gebied van de WOZ uit te voeren.
- Regionale Uitvoeringsdiensten. De gemeente neemt voor wat betreft de milieutaken deel in de Omgevingsdienst Haaglanden (ODH).
- Aanpassingen aan en investeringen op het gebied van de ICT-structuur en -applicaties. Hiervoor geldt dat stilstand tot achteruitgang leidt. Wanneer we niet tijdig de noodzakelijke veranderingen doorvoeren, kunnen we niet voldoen aan de eisen en verwachtingen van het bestuur en de samenleving. Het ontwikkelen en implementeren van informatieveiligheid krijgen hierin speciale aandacht.

E. Legitimiteit

Adequaate besluitvormingsproces

Het vastleggen van de besluitvormingsacties en het op tijd en op maat rapporteren aan gemeenteraad en college is een kritisch proces. Om ten aanzien van het besluitvormingsproces beter in control te zijn, wordt gewerkt met een zogenaamde politiek-bestuurlijke actielijst waarin de moties, toezeggingen, reglement-van-ordevragen, maar ook de actiepunten naar aanleiding van de B&W-vergadering worden verzameld en bewaakt op voortgang en afhandeling.

Daarnaast heeft ook de onderbouwing en beargumentering van de advisering onze voortdurende aandacht, teneinde tot een inhoudelijk correcte besluitvorming te komen.

Bezwaarschriften, klachten en WOB-verzoeken

Bezwaarschriften

Burgers, bedrijven en andere belanghebbenden kunnen bezwaar maken tegen gemeentelijke besluiten. Bij de bezwaarafhandeling laat het college zich sinds medio 2013 adviseren door een onafhankelijke Commissie van Advies voor de bezwaarschriften. Na advisering door de commissie neemt het college een beslissing op bezwaar. De wettelijke termijn voor het afhandelen van een bezwaarschrift is 12 weken, met de mogelijkheid van verdaging met extra 6 weken. Met ingang van 2013 is de procedure aangepast en erop gericht om deze termijnen zoveel mogelijk te halen.

Klachten

'Een ieder heeft het recht om over de wijze waarop een bestuursorgaan zich in een bepaalde aangelegenheid jegens hem of haar heeft gedragen, een klacht in te dienen bij dat bestuursorgaan'. Zo luidt de tekst van artikel 9.1 van de Algemene wet bestuursrecht. Er wordt altijd geprobeerd om de klacht informeel op te lossen. Een van de instrumenten die we daarvoor inzetten is mediation.

WOB-verzoeken

WOB-verzoeken worden in de regel afgehandeld binnen 4 weken (met mogelijkheid van verdaging met 4 weken) nadat het verzoek is ontvangen. De termijn is erg afhankelijk van de gegevens waarom wordt verzocht.

Wet dwangsom

Op 1 oktober 2009 is de 'Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen' in werking getreden. Wanneer de gemeente niet tijdig op een aanvraag of bezwaar beslist, kan de aanvrager de gemeente in gebreke stellen. De gemeente heeft dan twee weken de tijd om alsnog een beslissing te nemen. Gebeurt dat niet, dan verbindt de nieuwe wet daaraan twee gevolgen:

1. De dwangsom bouwt automatisch op. De aanvrager heeft recht op een dwangsom voor elke dag dat de beslistermijn overschreden wordt. De dwangsom loopt ten hoogste 42 dagen (en bedraagt maximaal € 1.260).
2. De aanvrager kan direct beroep instellen. Verklaart de rechtbank het beroep gegrond, dan is de gemeente verplicht om alsnog binnen twee weken te beslissen. Bovendien kan de rechtbank ook nog eens een dwangsom opleggen.

F. Lerend en zelfreinigend vermogen

Rekenkamercommissie, accountant.

Voor zowel het bestuur als de ambtelijke organisatie geldt dat zij hun prestaties kunnen verbeteren door te leren van eventuele gemaakte fouten en andere ervaringen. Beide laten zich controleren op hun functioneren en zijn daar op aanspreekbaar. Ontvankelijkheid voor signalen uit de omgeving draagt bij aan het zelfreinigend en lerend vermogen. Zo ontstaat de nodige "hygiëne" in de organisatie. Voornoemde signalen worden onder andere afgegeven door de rekenkamercommissie en de accountant. De rekenkamercommissie heeft als taak onderzoek te doen naar de doelmatigheid, de doeltreffendheid en de rechtmatigheid van het gevoerde bestuur. Het onderzoeksprogramma van de rekenkamercommissie zal separaat worden aangeboden door die commissie.

De aanbevelingen van de rekenkamercommissie worden als input gebruikt voor het doorvoeren van verbeteringen. Dit geldt uiteraard ook voor het rapport van bevindingen inzake de interim controle en de jaarrekening, dat de accountant jaarlijks opstelt.

G. Verantwoording

Jaarrekening, najaarsnota, voorjaarsnota.

Het afleggen van verantwoording is essentieel voor het functioneren van de gemeente. Dit vindt plaats in de jaarrekening, de voorjaarsnota en de najaarsnota.

Paragraaf verbonden partijen

Inleiding

Hier komt de tekst voor de inleiding

In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de betreffende verbonden partijen onder vermelding van het financieel belang van de gemeente Wassenaar daarin. De gemeente Wassenaar heeft, volgens onderstaand overzicht, bestuurlijke en financiële belangen in een tiental gemeenschappelijke regelingen en drie naamloze vennootschappen.

Naam Verbonden partij
GR Werkorganisatie Duivenvoorde
GR Belastingssamenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR)
GR Inkoopbureau H-10
Avalax
GR Omgevingsdienst Haaglanden (ODH)
Veiligheidsregio Haaglanden (VRH)
GR GGD Haaglanden
GR Metropoolregio (MRDH)
Werkvoorzieningschap Kust Duin en Bollenstreek (KDB)
Stadsgewest Haaglanden (in liquidatie)
BNG NV
Alliander NV
Dunea NV

Naam	Gemeenschappelijke regeling Werkorganisatie Duivenvoorde
Juridische vorm	Gemeenschappelijke Regeling
Vestigingsplaats	Wassenaar
Bestuur en toezicht	<pre> graph TD GV[Gemeenteraad Voorschoten] --> CV[College Voorschoten] GW[Gemeenteraad Wassenaar] --> CW[College Wassenaar] CV --> AB[Algemeen Bestuur] CW --> AB AB --> DB[Dagelijks Bestuur] DB --> CD[Concerndirectie] STC[Staf Strategie & Control] --> CD CD --> PZ[Publiekszaken] CD --> MO[Maatschappelijke Ontwikkeling] CD --> RO[Ruimtelijke Ontwikkeling] CD --> OB[Omgevingsbeheer] CD --> POI[Personeel, Organisatie & Informatie] CD --> FFJ[Financien, Facilitaire & Juridische zaken] </pre> <p>Het bestuur van de werkorganisatie bestaat uit een Algemeen Bestuur (AB) en een Dagelijks bestuur (DB). Het AB wordt gevormd door de voltallige colleges van Voorschoten en Wassenaar. Het DB bestaat uit beide burgemeesters en twee wethouders van beide gemeentes. De voorzitter van het AB is de voorzitter van de werkorganisatie Duivenvoorde. Werkorganisatie Duivenvoorde wordt aangestuurd door de concerndirectie.</p>

	De conerndirectie bestaat uit de gemeentesecretarissen van Voorschoten en Wassenaar. De werkorganisatie is via het AB, DB en de conerndirectie verbonden met de colleges. Via de conerndirectie vloeien opdrachten de werkorganisatie in en uit richting beide colleges.	
Eigenaarsrol	Wassenaar draagt voor iets meer dan 50% bij aan de kosten van de WODV en is voor de helft eigenaar van deze GR	
Opdrachtgeversrol	College is via het AB opdrachtgever van de WODV	
	Publiek Belang	
Programma	Alle	
Doelstelling	Komen tot een kwalitatief hoogwaardige ambtelijke organisatie die sterker, goedkoper, efficiënter en toekomstbestendig is.	
Besluit tot deelname	2012	
Bestuurlijk belang	Het voltallige college is vertegenwoordigd in het algemeen bestuur. De burgemeester en een wethouder zijn vertegenwoordigd in de helft van het dagelijkse bestuur.	
Relatie met andere verbonden partijen	n.v.t	
	Financieel Belang	
Gemeentelijk financieel belang	Beginstand per 1-1-2016	Eindstand per 31-12-2016
	€ 14.440.134	€ 15.694.776
Eigen vermogen	Beginstand per 1-1-2016	Eindstand per 31-12-2016
Vreemd vermogen	Beginstand per 1-1-2016	Eindstand per 31-12-2016
Omvang financieel resultaat 2016	€ 95.208,20 nadelig (Wassenaars aandeel in het tekort)	
	Doelen, Ontwikkelingen, Agenda, Beslisapunten	
Visie en beleidsvoornemens	Een compacte en flexibele organisatie die toekomstbestendig, wendbaar en professioneel is.	
Beleidsdoel begrotingsjaar	Komen tot een kwalitatief hoogwaardige ambtelijke organisatie die sterker, goedkoper, efficiënter en toekomstbestendig is.	
Wijze waarop de VP heeft bijgedragen aan de beleidsdoelstelling van het afgelopen jaar	Door uiterst kritisch om te gaan met de invulling van vacatures is de flexibiliteit van de organisatie vergroot. Hierdoor kan steeds beter ingespeeld worden op de veranderende behoefte in de maatschappij en de daarmee samenhangende behoefte van de beide gemeentebesturen.	

Recente activiteiten en ontwikkelingen	
Financiële en bestuurlijke risico's	<p>De risico's van de werkorganisatie liggen in hoofdzaak bij de rechtspositionele verplichtingen ten opzichte van het zittende personeel. Met de overgang van het personeel van de deelnemers naar de werkorganisaties zijn deze verplichtingen ook overgegaan.</p> <p>De werkorganisatie beschikt niet over een weerstandsvermogen. In de uitgangspunten is er van uit gegaan dat eventuele tekorten (en overschotten) op basis van de jaarrekening met de deelnemers worden verrekend. Omdat de deelnemende gemeenten garant staan voor de verplichtingen van de werkorganisatie zijn de bovengenoemde risico's niet verder gekwantificeerd.</p>
Beslispunten	Op grond van de wet op de GR is de ontwerpbegroting van de BSGR voor zienswijze voorgelegd aan de gemeenteraad.

Naam	Gemeenschappelijke regeling Belasting samenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR)
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling met een rechtspersoonlijkheid bezittend openbaar lichaam.
Vestigingsplaats	Leiden
Bestuur en toezicht	<p>De BSGR kent drie bestuursorganen: het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de voorzitter.</p> <p>Het algemeen bestuur bestaat uit zoveel leden als er deelnemers zijn. De leden van het algemeen bestuur worden door de colleges uit hun midden aangewezen.</p>
Eigenaarsrol	portefeuillehouder Financiën
Opdrachtgeversrol	portefeuillehouder Financiën
	Publiek Belang
Programma	P5 Financiering en algemene middelen.
Doelstelling	Het verbeteren van de kwaliteit, continuïteit en efficiency door samen te werken bij de beleidsuitvoering, heffing en invordering van waterschaps- en gemeentelijke belastingen, bij de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken en het beheer en de uitvoering van vastgoedinformatie.
Besluit tot deelname	In de raadsvergadering van 6 juli 2009 is besloten om samen met de besturen van zeven organisaties (Hoogheemraadschap van Rijnland en de gemeenten Gouda, Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest, Wassenaar en Zoeterwoude) een belastingorganisatie op te richten. Deze belastingssamenwerking is in juli 2009 formeel in werking getreden en is vanaf 1 januari 2011 operationeel.

Bestuurlijk belang	De gemeente Wassenaar is in het algemeen bestuur vertegenwoordigd met een wethouder.	
Relatie met andere verbonden partijen	Geen.	
	Financieel Belang	
Gemeentelijk financieel belang	Beginstand per 1-1-2016	Eindstand per 31-12-2016
	€ 495.924	€ 446.595
Eigen vermogen	Beginstand per 1-1-2016	Eindstand per 31-12-2016
	€ 2.698.000	€ 1.758.000
Vreemd vermogen	Beginstand per 1-1-2016	Eindstand per 31-12-2016
	€ 0	€ 0
Omvang financieel resultaat 2016	€ 994.000 voordelig	
	Doelen, Ontwikkelingen, Agenda, Beslispunten	
Visie en beleidsvoornemens	De belastingtaken efficiënt, tegen lage kosten en kwalitatief hoogwaardig uitvoeren.	
Beleidsdoel begrotingsjaar	De belastingtaken efficiënt, tegen lage kosten en kwalitatief hoogwaardig uitvoeren waarbij het behouden van het ISAE3402 certificaat, een kwaliteitskenmerk voor de validiteit en betrouwbaarheid van de processen het uitgangspunt is.	
Wijze waarop de VP heeft bijgedragen aan de beleidsdoelstelling van het afgelopen jaar	Door sterk te sturen op zowel kwaliteit, continuïteit als financiën zijn de financiële en uitvoeringsrisico's beperkt waardoor er voor de bekostiging van de BSGR geen extra beroep hoefde te worden gedaan op de algemene middelen.	
Recente activiteiten en ontwikkelingen	<p>In juni 2016 heeft het algemeen bestuur van de BSGR ingestemd met de invoering van een zuiver kostprijscalculatie-model (KPC-model) als bekostigingsgrondslag voor de BSGR. Met ingang van 2018 zal nog sprake zijn van een gematigd KPC-model waarbij deelnemers die een nadeel ondervinden voor 50% van het nadelige verschil tussen de deelnemersbijdrage 2017 en 2018 worden gecompenseerd door de deelnemers die een voordeel hebben door de invoering van het KPC-model. Met ingang van 2019 wordt het zuivere KPC-model ingevoerd zonder matiging van de uitkomsten.</p> <p>Eind 2016 is Wassenaar (tijdig) aangesloten op de Landelijke Voorziening WOZ (LV-WOZ) waardoor voldaan wordt aan de verplichting om de WOZ-waarden van woningen openbaar te maken.</p>	

Financiële en bestuurlijke risico's	<p>Op grond van artikel 32 van de Gemeenschappelijke regeling Belastingssamenwerking Gouwe-Rijnland (GR BSGR), zijn de deelnemers verplicht er zorg voor te dragen dat de BSGR te allen tijde beschikt over voldoende middelen om aan al haar verplichtingen jegens derden te kunnen voldoen. Dit betekent dat de deelnemers zelf maatregelen moeten treffen om eventuele risico's af te dekken.</p> <p>Het grootste risico dat werd ingeschat is het uittreden van één van de deelnemers. In 2016 zijn geen deelnemers uitgetreden en hebben ook geen deelnemers te kennen gegeven uit de gemeenschappelijke regeling te willen treden.</p>
Beslispunten	Op grond van artikel 31 van de GR is de ontwerpbegroting van de BSGR voor zienswijze voorgelegd aan de gemeenteraad.

Naam	Gemeenschappelijke regeling Inkoopbureau H-10
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling: bedrijfsvoeringsorganisatie
Vestigingsplaats	Pijnacker-Nootdorp
Bestuur en toezicht	De gemeenschappelijke regeling kent één bestuur. Namens de gemeenten Leidschendam-Voorburg, Pijnacker-Nootdorp, Voorschoten, Wassenaar en Zoetermeer is de wethouder van de gemeente Zoetermeer lid van het bestuur.
Eigenaarsrol	-
Opdrachtgeversrol	-
	Publiek Belang
Programma	
Doelstelling	<p>Het behartigen van de belangen van de betrokken gemeenten op het terrein van uitvoering van inkooptaken op taakonderdelen binnen het sociaal domein.</p> <p>Daartoe is het Inkoopbureau H-10 belast met de volgende taken:</p> <ol style="list-style-type: none"> uitvoering van de gezamenlijke inkoop en contractering, dat wil zeggen het bepalen van de wijze van inkoop, de inkoopprocedure en het contracten leveranciersmanagement; het op verzoek namens gemeenten optreden richting leveranciers om de voorwaarden en eisen, waaronder de overeenkomsten worden afgesloten te harmoniseren (gecombineerde inkoop); het op verzoek van een individuele (of cluster van) gemeente(n) contracteren met leveranciers (individuele inkoop en contractering).
Besluit tot deelname	2014
Bestuurlijk belang	Namens de gemeenten Leidschendam-Voorburg, Pijnacker-Nootdorp, Voorschoten, Wassenaar en Zoetermeer is de wethouder van de gemeente Zoetermeer lid van het bestuur.

Relatie met andere verbonden partijen	Geen	
	Financieel Belang	
Gemeentelijk financieel belang	Beginstand per 1-1-2016	Eindstand per 31-12-2016
Eigen vermogen	Beginstand per 1-1-2016	Eindstand per 31-12-2016
	€ 123.244	-/- € 34.869
Vreemd vermogen	Beginstand per 1-1-2016	Eindstand per 31-12-2016
Omvang financieel resultaat 2016	€ 158.113 nadelig	
	Doelen, Ontwikkelingen, Agenda, Beslispunten	
Visie en beleidsvoornemens	De betrokken gemeenten zijn verantwoordelijk voor de beleidsvorming. Het Inkoopbureau H-10 voert de technische inkoop uit.	
Beleidsdoel begrotingsjaar	Door gezamenlijke inkoop en afhandeling facturering efficiency voordelen (door synergie effecten) te behalen.	
Wijze waarop de VP heeft bijgedragen aan de beleidsdoelstelling van het afgelopen jaar		
Recente activiteiten en ontwikkelingen	De formele regeling van de bedrijfsvoeringsorganisatie is in eerste instantie aangegaan tot en met 31 december 2017. In de regeling is afgesproken dat voor 1 maart 2017 op basis van een evaluatie door de colleges wordt besloten of de samenwerking door middel van deze regeling wordt voortgezet dan wel opgeheven. Een evaluatie is in het laatste kwartaal 2016 opgestart.	
Financiële en bestuurlijke risico's		
Beslispunten		

Naam	Avalex
Juridische vorm	Gemeenschappelijke Regeling als bedoeld in artikel 1 en 8 van de Wet gemeenschappelijke regelingen. Het Regionaal Reinigingsbedrijf Avalex is in het jaar 2001 voortgekomen uit de reinigingsdiensten van de gemeenten Rijswijk, Leidschendam en Voorburg (tegenwoordig Leidschendam-Voorburg). De Gemeenschappelijke Regeling is opgericht op grond van de raadsbesluiten van de gemeenten

	<p>Leidschendam, d.d. 10 januari 2000, Rijswijk, d.d. 21 december 1999 en Voorburg, d.d. 23 december 1999. Provinciale goedkeuring is verleend op 20 maart 2000. De thans vigerende GR is door het Dagelijks Bestuur vastgesteld op 14 september 2009. Het bedrijf heeft de rechtsvorm van een Gemeenschappelijke Regeling op grond van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen. De deelnemers zijn sinds 1 januari 2010 de volgende gemeenten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Delft - Leidschendam-Voorburg - Midden Delfland - Pijnacker-Nootdorp - Rijswijk - Wassenaar
Vestigingsplaats	Den Haag
Bestuur en toezicht	<p>Avalex heeft een Dagelijks Bestuur en Algemeen Bestuur. Het DB bestuurt de onderneming en de directeur draagt zorg voor de uitvoering hiervan. Het AB stelt de kaders voor het DB vast en controleert het DB.</p> <p>In het Algemeen Bestuur worden de deelnemende gemeenten door twee leden vertegenwoordigd.</p>
Eigenaarsrol	De belangen van het bedrijf optimaal vertegenwoordigen om de kerntaak mogelijk te maken.
Opdrachtgeversrol	De afvalverwijdering zo doelmatig mogelijk, meerjarig, tegen een scherpe prijs, te realiseren.
Publiek Belang	
Programma	
Doelstelling	<p>Hoofdstuk 10 Afvalstoffen wet Milieubeheer: artikel 10.21</p> <ul style="list-style-type: none"> • De gemeenteraad en burgemeester en wethouders dragen, al dan niet in samenwerking met de gemeenteraad en burgemeester en wethouders van andere gemeenten, ervoor zorg dat ten minste eenmaal per week de huishoudelijke afvalstoffen met uitzondering van grove huishoudelijke afvalstoffen worden ingezameld bij elk binnen haar grondgebied gelegen perceel waar zodanige afvalstoffen geregeld kunnen ontstaan. • Groente-, fruit- en tuinafval wordt daarbij in ieder geval afzonderlijk ingezameld. • De gemeenteraad kan besluiten tot het afzonderlijk inzamelen van andere bestanddelen van huishoudelijke afvalstoffen.
Besluit tot deelname	1 januari 2006

Bestuurlijk belang	Wassenaar heeft een zetel in het DB en AB van Avalex. Door het vertrek van burgemeester Hoekema zal op korte termijn een nieuw Wassenaars DB-lid worden voorgedragen door het AB.	
Relatie met andere verbonden partijen	Niet bekend.	
	Financieel Belang	
Gemeentelijk financieel belang	Beginstand per 1-1-2016	Eindstand per 31-12-2016
	N.N.B.	N.N.B.
Eigen vermogen	Beginstand per 1-1-2016	Eindstand per 31-12-2016
	€ 4.205.000	€ 4.565.000
Vreemd vermogen	Beginstand per 1-1-2016	Eindstand per 31-12-2016
	€ 33.308.000	€ 39.626.000
Omvang financieel resultaat 2016	€ 360.000 voordelig	
	Doelen, Ontwikkelingen, Agenda, Beslispunten	
Visie en beleidsvoornemens	<p>Visie: Een afvalloze regio binnen de gemeenten waarin wij actief zijn, door de verwerking van afval naar grondstoffen.</p> <p>Missie: Het zijn van een betrouwbare partner van gemeenten in de uitvoering van afvalinzameling en duurzame inzet van grondstoffen, op milieubewuste en maatschappelijke manier.</p> <p>Kernwaarden: In ons handelen en onze communicatie streven wij de volgende waarden na: Samen, Beweging, Vertrouwen en Verantwoordelijkheid.</p> <p>Strategie: Onze kerntaak zodanig uitvoeren dat we maximale maatschappelijke meerwaarde creëren.</p> <p>Kerntaak: Het milieubewust inzamelen, scheiden en laten verwerken van afval en grondstoffen.</p> <p>Maatschappelijke waarde: Maatschappelijke meerwaarde creëren we door op een maatschappelijk gewenste manier onze kerntaak uit te voeren. Hiervoor geven we invulling aan de volgende taken:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gezamenlijk afvalbeleid gemeenten; • Duurzame inzetbaarheid; • Verbinding maatschappelijke organisaties; • Advisering innovatief afvalmanagement. 	

Beleidsdoel begrotingsjaar	In 2016 lag het accent op het opstarten en operationaliseren van "Grip op Grondstoffen" In 2016 heeft Avalex invulling gegeven aan een aantal projecten op gebied van duurzaamheid: <ul style="list-style-type: none"> • Schone voertuigen, transportvisie 2025; • Duurzaamheidscentrum; • Regionale verkenning biomassa; • Ontwikkelingen op het gebied van nascheiding.
Wijze waarop de VP heeft bijgedragen aan de beleidsdoelstelling van het afgelopen boekjaar	Het taakveld inzameling van afvalstoffen is geheel in handen gelegd van de GR Avalex en sinds kort is het beleid geharmoniseerd. De zes Avalex gemeenten hebben namelijk gezamenlijk een nieuw afvalbeleid ontwikkeld. In alle zes de gemeenteraden is het voorkeursscenario 'Omgekeerd Inzamelen' uit het rapport 'Grip op Grondstoffen' aangenomen. De implementatie en uitvoering van het gezamenlijk afvalbeleid is gestart in het derde kwartaal van 2016.
Recente activiteiten en ontwikkelingen	Avalex heeft begin 2016 de inzameling van bedrijfsafval aan Remondis verkocht. In november 2016 heeft Avalex een ontwerp-begrotingswijziging 2016 bij de gemeenten ingediend. Gebleken is dat Avalex in 2016 te maken had met een aantal financiële tegenvallers waardoor de geprognoseerde winst kromp met €2.397.000. Deze tegenvallers hebben betrekking op frictiekosten bij de verkoop van Avalex bedrijfsafval, de forse afname van de aangeboden tonnages restafval door Irado op het overlaadstation en hogere projectkosten ten behoeve van Grip op Grondstoffen.
Financiële en bestuurlijke risico's	De commissie R&E heeft tijdens de behandeling van de begrotingswijziging op 28 november 2016 met zorg geconstateerd dat Avalex te lang heeft gewacht met het melden van tegenvallers aan het DB, het AB en de raden van de deelnemende gemeenten aan de gemeenschappelijke regeling Avalex. Daardoor is de raad de mogelijkheid ontnomen te sturen.
Beslispunten	Vaststelling uitvoeringsplan 'Grip op Grondstoffen' door de 6 raden van de deelnemende gemeenten.

Naam	Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Haaglanden (ODH)
Juridische vorm	Gemeenschappelijke Regeling als bedoeld in artikel 1 en 8 van de Wet gemeenschappelijke regelingen
Vestigingsplaats	Den Haag
Bestuur en toezicht	ODH heeft een algemeen bestuur (AB) en een dagelijks bestuur (DB). Het AB bestaat uit twaalf leden, afkomstig uit het dagelijks bestuur van de deelnemers. De provincie Zuid-Holland en de gemeente Den Haag zijn met twee leden vertegenwoordigd, de overige gemeenten met één lid. De stemverdeling is een afspiegeling van de financiële bijdragen van deelnemers. Het DB wordt gevormd door maximaal vijf leden, de voorzitter inbegrepen, door de leden van het AB en uit haar midden gekozen. De provincie en de

	gemeenten Den Haag en Westland leveren een lid, de overige zeven deelnemers leveren samen maximaal twee leden. De gemeente Midden-Delfland levert de voorzitter. Wassenaar levert geen lid voor het DB en één lid voor het AB (vier stemmen, 2%).	
Eigenaarsrol	De belangen van de gemeenschappelijke regeling optimaal vertegenwoordigen ten gunste van een kwalitatief goede taakuitvoering.	
Opdrachtgeversrol	Het zo doelmatig mogelijk uitvoeren van omgevingstaken, meerjarig, tegen een scherpe prijs.	
	Publiek Belang	
Programma		
Doelstelling	Deze regeling heeft ten doel het ondersteunen van de deelnemers bij de uitvoering van hun taken op het gebied van het omgevingsrecht in het algemeen en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in het bijzonder, alsmede de taken op het terrein van vergunningverlening, handhaving en toezicht op grond van de in artikel 5.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht genoemde wetten.	
Besluit tot deelname	1 januari 2013	
Bestuurlijk belang	Wassenaar levert geen DB lid. In het AB neemt de vak wethouder deel.	
Relatie met andere verbonden partijen	Niet van toepassing.	
	Financieel Belang	
Gemeentelijk financieel belang	Beginstand per 1-1-2016	Eindstand per 31-12-2016
	€ 279.417	€ 320.594
Eigen vermogen	Beginstand per 1-1-2016	Eindstand per 31-12-2016
	€ 3.610.192	€ 2.785.547
Vreemd vermogen	Beginstand per 1-1-2016	Eindstand per 31-12-2016
	€ 13.889.290	€ 13.495.161
Omvang financieel resultaat 2016	€ 336.700 voordelig	
	Doelen, Ontwikkelingen, Agenda, Beslispunten	
Visie en beleidsvoornemens	Geen andere dan die in de gemeenschappelijke regeling zijn geformuleerd: 1. Het verrichten van adviserende, ondersteunende en voorbereidende werkzaamheden op het gebied van de zorg voor het milieu, bouw en RO, één en ander afhankelijk van de per deelnemer af te nemen taken, en de uitvoering van programma's en projecten voor de deelnemers, waaronder begrepen het voor de gemeenten ontwikkelen en handhaven van een gemeenschappelijk beleid, het aan gedeputeerde staten leveren van technische inbreng, zoals in milieueffectrapporten c.q. door	

	<p>gedeputeerde staten vast te stellen richtlijnen ten behoeve van milieueffectrapportages, het uitvoeren van onderzoek en metingen en het leveren van een bijdrage aan beleidsontwikkeling.</p> <p>2. Het verrichten van werkzaamheden voor de colleges van de gemeenten, voor zover daartoe mandaat is verleend en met inachtneming van het door de diverse colleges vastgestelde beleid op het gebied van:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. de Wet milieubeheer, met uitzondering van de titels 10.4 en 10.5 en artikel 10.63, eerste lid; b. de Wet geluidhinder; c. de Wet bodembescherming; d. de handhavings- en toezichtstaken bij of krachtens de onder a tot en met c genoemde wetten; e. alsmede milieu-, handhavings- en toezichtstaken op grond van andere wet- en regelgeving dan genoemd in onder a tot en met d. <p>3. Het verrichten van werkzaamheden voor de colleges van de gemeenten, voor zover daartoe mandaat is verleend en met inachtneming van het door de diverse colleges vastgestelde beleid op het gebied van:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht; b. de handhavings- en toezichtstaken bij of krachtens de onder a genoemde wet; c. alsmede handhavings- en toezichtstaken op grond van andere wet- en regelgeving dan genoemd onder a.
Beleidsdoel begrotingsjaar	Geen specifiek beleidsdoel te benoemen.
Wijze waarop de VP heeft bijgedragen aan de beleidsdoelstelling van het afgelopen jaar	Taken op o.a. het gebied van vergunningverlening en handhaving en bodemtaken zijn ondergebracht bij de ODH en worden niet meer zelfstandig door de gemeente uitgevoerd.
Recente activiteiten en ontwikkelingen	<p>Uitvoering van de taken geschiedde in 2016 voor het eerste jaar op basis van output, waarbij het werkpakket en de begroting hiervan wordt opgebouwd uit de te verrichten diensten en producten met bijbehorende productprijzen. Deze wijze van begroten sluit goed aan bij de zaakgerichte organisatie van de taakuitvoering binnen de ODH.</p> <p>Per 1 januari 2017 wijzigen de Natuurbeschermingswet (Nb) en de Flora en faunawet (FF) en wordt de nieuwe Wet Natuurbescherming van kracht. Behalve een aantal inhoudelijke wijzigingen gaat deze verandering ook gepaard met een decentralisatie van de soortenbescherming FF (thans artikel 75) van het Rijk naar de Provincie. Met de nieuwe Wet Natuurbescherming wordt een aantal nu nog losse wetten op</p>

	<p>natuurbeschermingsgebied gebundeld.</p> <p>In 2017 zullen voorbereidingen dienen te worden getroffen in relatie tot het voornemen van de regering om in 2019 de Omgevingswet in werking te laten treden. Aangezien dit traject nog aan een aantal onzekerheden onderhevig is, zal bij de Voorjaarsnota 2017 worden aangegeven of de implementatie van de wet ook financiële ondersteuning behoeft.</p> <p>De uitvoering van het duurzaamheidsprogramma zal ook in 2017 plaatsvinden.</p>
Financiële en bestuurlijke risico's	Er zijn geen directe financiële en bestuurlijke risico's te benoemen.
Beslipunten	

Naam	Veiligheidsregio Haaglanden (VRH)
Juridische vorm	Gemeenschappelijke Regeling
Vestigingsplaats	Den Haag
Bestuur en toezicht	Dagelijks Bestuur en Algemeen Bestuur VRH
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Openbare Orde en Veiligheid
Opdrachtgeversrol	Bestuurlijk Cluster
	Publiek Belang
Programma	
Doelstelling	<p>De VRH behartigt de belangen van de gemeenten op het gebied van brandweezorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening.</p> <p>In art.10 van de Veiligheidsregio's staan de volgende taken:</p> <ol style="list-style-type: none"> het inventariseren van risico's van branden, rampen en crises; het adviseren van het bevoegd gezag over risico's van branden, rampen en crises in de bij of krachtens de wet aangewezen gevallen alsmede die in het beleidsplan zijn bepaald; het adviseren van het college van burgemeester en wethouders over de taak bedoeld in art.3 eerste lid (brandweezorg); het voorbereiden op de bestrijding van branden en het organiseren van de rampenbestrijding en crisisbeheersing; het instellen en in standhouden van de brandweer; het instellen en in standhouden van de GHOR het voorzien in de meldkamerfunctie het aanschaffen en beheren van gemeenschappelijk materieel het inrichten en in standhouden van de informatievoorziening binnen de diensten van de veiligheidsregio en tussen deze diensten en de

	andere diensten en organisaties die betrokken zijn bij de onder d,e,f en g genoemde taken.	
Besluit tot deelname	Op 1 januari 2009 is de Gemeenschappelijke Regeling Haaglanden in werking getreden. De Veiligheidsregio Haaglanden (VRH) is de opvolger van de Hulpverleningsregio Haaglanden en vormt één van de 25 veiligheidsregio's in Nederland	
Bestuurlijk belang	De Veiligheidsregio Haaglanden is het orgaan voor fysieke veiligheid, rampenbestrijding en crisisbeheersing in de regio Haaglanden. De organisatie omvat brandweezorg, geneeskundige hulpverlening en de gemeenschappelijke meldkamer. De Veiligheidsregio Haaglanden werkt nauw samen met de negen gemeenten in de regio Haaglanden, Politie Haaglanden, Provincie Zuid-Holland, de Hoogheemraadschappen in de regio, Rijkswaterstaat, Defensie, ziekenhuizen en vele andere 'partners in veiligheid'. De burgemeester is lid van het AB en van het DB.	
Relatie met andere verbonden partijen	n.v.t.	
	Financieel Belang	
Gemeentelijk financieel belang	Beginstand per 1-1-2016	Eindstand per 31-12-2016
	N.v.t.	
Eigen vermogen	Beginstand per 1-1-2016	Eindstand per 31-12-2016
	€ 7.808.000	€ 6.460.000
Vreemd vermogen	Beginstand per 1-1-2016	Eindstand per 31-12-2016
	€ 83.590.000	€ 87.110.000
Omvang financieel resultaat 2016	€ 1.100.000 voordelig	
	Doelen, Ontwikkelingen, Agenda, Beslispunten	
Visie en beleidsvoornemens	De VRH behartigt de belangen van de gemeenten op het gebied van brandweezorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening. In art.10 van de Veiligheidsregio's staan de volgende taken: <ul style="list-style-type: none"> a. het inventariseren van risico's van branden, rampen en crises; b. het adviseren van het bevoegd gezag over risico's van branden, rampen en crises in de bij of krachtens de wet aangewezen gevallen alsmede die in het beleidsplan zijn bepaald; c. het adviseren van het college van burgemeester en wethouders over de taak bedoeld in art.3 eerste lid (brandweezorg); d. het voorbereiden op de bestrijding van branden en het organiseren van de rampenbestrijding en crisisbeheersing; e. het instellen en in standhouden van de brandweer; f. het instellen en in standhouden van de GHOR 	

	<ul style="list-style-type: none"> g. het voorzien in de meldkamerfunctie h. het aanschaffen en beheren van gemeenschappelijk materieel i. het inrichten en in standhouden van de informatievoorziening binnen de diensten van de veiligheidsregio en tussen deze diensten en de andere diensten en organisaties die betrokken zijn bij de onder d,e,f en g genoemde taken.
Beleidsdoel begrotingsjaar	
Wijze waarop de VR heeft bijgedragen aan de beleidsdoelstelling van het afgelopen jaar	
Recente activiteiten en ontwikkelingen	
Financiële en bestuurlijke risico's	
Beslispunten	

Naam	Gemeenschappelijke regeling GGD Haaglanden
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling (GR)
Vestigingsplaats	Den Haag
Bestuur en toezicht	De toezichthoudende taak ligt bij het Algemeen Bestuur (AB) en het Dagelijks Bestuur (DB). Het algemeen bestuur bestaat uit negen leden, per deelnemende gemeente 1, inclusief de voorzitter.
Eigenaarsrol	Deelnemende gemeenten.
Opdrachtgeversrol	Deelnemende gemeenten.
	Publiek Belang
Programma	
Doelstelling	Bewaken, bevorderen en beschermen van de gezondheid van de inwoners van de regio Haaglanden met producten en diensten die helpen gezond op te groeien en op te voeden, gezonder te leven en langer gezond te blijven.
Besluit tot deelname	GGD Haaglanden is per 1 januari 2014 opgericht. Bij de uitwerking van de GR is gekozen voor het dienstverleningsmodel, waarbij de GGD Den Haag het personeel, takenpakket en contracten heeft overgenomen van de (inmiddels geliquideerde) GGD Zuid-Holland West. Over het volume, kwaliteitsniveau en de gemeentelijke bijdragen aan het takenpakket zijn

	vierjaarlijks afspraken gemaakt. De eerste afspraken lopen van 2014 t/m 2017.	
Bestuurlijk belang	In het Algemeen Bestuur is een afgevaardigde van het college van B&W van iedere deelnemende gemeente benoemd.	
Relatie met andere verbonden partijen	Geen.	
	Financieel Belang	
Gemeentelijk financieel belang	Beginstand per 1-1-2016	Eindstand per 31-12-2016
	Wassenaarse totale structurele bijdrage (regionaal pakket + lokaal pakket) is € 297.000.	€ 294.000 (incl. inwerkingtreding garantieregeling op regionaal en lokaal pakket: bijdrage Wassenaar € 29.256)
Eigen vermogen	Beginstand per 1-1-2016	Eindstand per 31-12-2016
	Jaarrekening 2015 € 0	N.N.B.
Vreemd vermogen	Beginstand per 1-1-2016	Eindstand per 31-12-2016
	Jaarrekening 2015 € 637.724	N.N.B.
Omvang financieel resultaat 2016	€ 0 (na inwerkingtreding garantieregeling op regionaal en lokaal pakket, waaraan Wassenaar € 29.256 bijdraagt)	
	Doelen, Ontwikkelingen, Agenda, Beslispunten	
Visie en beleidsvoornemens	Primaire doelstelling is preventie van gezondheidsproblemen.	
Beleidsdoel begrotingsjaar	Primaire doelstelling is preventie van gezondheidsproblemen.	
Wijze waarop de VP heeft bijgedragen aan de beleidsdoelstelling van het afgelopen jaar	--	
Recente activiteiten en ontwikkelingen	Evaluatie van de GR GGD Haaglanden (nog niet afgewikkeld in 2016). Onderhandelingen tussen GGD en deelnemende gemeenten en projectorganisatie Veilig Thuis Haaglanden om de organisatie van Veilig Thuis onder te brengen bij GGD Haaglanden (loopt door in 2017).	
Financiële en bestuurlijke risico's		
Beslispunten		

Naam	Gemeenschappelijke regeling Metropoolregio (MRDH)
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling

Vestigingsplaats	Den Haag
Bestuur en toezicht	<p>Het Algemeen Bestuur bestaat uit 27 leden: 23 leden uit de gemeenteraden; Rotterdam en Den Haag hebben elk 2 leden extra: hun burgemeester en hun wethouder Verkeer en Vervoer. De stemverhouding is aflopend: Rotterdam 14 stemmen, Den Haag 13 stemmen en verder omlaag naar vier gemeenten (waaronder Wassenaar) met 4 stemmen en vier gemeenten met 2 stemmen. Totaal zijn dat 144 stemmen.</p> <p>De aan te wijzen voorzitter is of de burgemeester van Rotterdam of de burgemeester van Den Haag.</p> <p>In het Dagelijks Bestuur zitten 5 leden: 2 uit Rotterdam en Den Haag, 3 uit de overige gemeenten.</p> <p>Voor de Bestuurscommissie Vervoersautoriteit geldt dat er 23 leden zijn van de gemeenten. Rotterdam heeft daarbij 6 stemmen, Den Haag 5 stemmen, overige gemeenten 1 stem.</p> <p>Voor de Bestuurscommissie Economisch Vestigingsklimaat geldt dat er 23 leden zijn van de gemeenten. Er wordt niets geregeld over aantal stemmen per deelnemer behalve dat bij volstreekte meerderheid gestemd wordt.</p>
Eigenaarsrol	Eigenaar van de MRDH zijn de 23 gemeenten. Deelnemende gemeenten bij de MRDH zijn Albrandswaard, Barendrecht, Brielle, Capelle aan den IJssel, Delft, Den Haag, Hellevoetsluis, Krimpen aan den IJssel, Lansingerland, Leidschendam-Voorburg, Maassluis, Midden-Delfland, Nissewaard, Pijnacker-Nootdorp, Ridderkerk, Rijswijk, Rotterdam, Schiedam, Vlaardingen, Wassenaar, Westland, Westvoorne en Zoetermeer. De provincie Zuid-Holland heeft in de regeling de positie van agendalid.
Opdrachtgeversrol	Het Algemeen Bestuur is opdrachtgever.
	Publiek Belang
Programma	
Doelstelling	<p>Centrale doelstelling van de MRDH is versterking van de internationale concurrentiepositie door:</p> <ul style="list-style-type: none"> - verbetering van de (internationale) bereikbaarheid van de MRDH; - uitvoering van de projecten voortvloeiend uit de Strategische Agenda's, in het bijzonder het Regionaal Investeringsprogramma Zuidelijke Randstad. <p>Hierdoor zal een attractieve, duurzame en bereikbare regio ontstaan, die in staat is maximaal te profiteren en in te spelen op de economische transitie en mogelijkheden tot werkgelegenheidsgroei.</p>
Besluit tot deelname	Raadsbesluit tot deelname aan MRDH op 10 februari 2014.
Bestuurlijk belang	<p>AB: 1 Wassenaars lid (burgemeester)</p> <p>DB: geen Wassenaars lid.</p> <p>Bestuurscommissie Vervoersautoriteit: 1 Wassenaars lid (wethouder).</p>

	<p>Bestuurscommissie Economische Vestigingsklimaat: 1 Wassenaars lid (wethouder).</p> <p>Adviescommissie Vervoersautoriteit: 2 Wassenaarse leden (raadsleden).</p> <p>Adviescommissie Economisch Vestigingsklimaat: 2 Wassenaars leden (raadsleden, 1 raadslid tevens voorzitter tot 1 september 2016).</p> <p>Rekeningcommissie: 1 Wassenaars lid (raadslid).</p>	
Relatie met andere verbonden partijen	De Verkeersonderneming, Rotterdam.	
	Financieel Belang	
Gemeentelijk financieel belang	Beginstand per 1-1-2016	Eindstand per 31-12-2016
	Inwonersbijdrage € 2,45 per inwoner. Totaal: € 62.713 Inwonersbijdrage mobiliteitsfonds € 9,13. Totaal: € 233.701	Inwonersbijdrage € 2,47 per inwoner. Totaal: € 63.686 Inwonersbijdrage mobiliteitsfonds € 9,148. Totaal: € 235.872
Eigen vermogen	Beginstand per 1-1-2016	Eindstand per 31-12-2016
	€ 2.487.228	€ 2.590.025
Vreemd vermogen	Beginstand per 1-1-2016	Eindstand per 31-12-2016
	€ 634.101.175	€ 565.988.682
Omvang financieel resultaat 2016	Resultaat voor bestemming € 899.478 voordelig	
	Doelen, Ontwikkelingen, Agenda, Beslispunten	
Visie en beleidsvoornemens	<p>De Metropoolregio Rotterdam Den Haag wil een Europese topregio worden. Wij zijn al een sterke Europese regio, maar willen nog beter presteren. Betere economische prestaties, betekent meer welvaart voor de inwoners. Om dit te bereiken zetten we in op:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verbetering van de (internationale) bereikbaarheid van de metropoolregio • Economische vernieuwing • Transitie naar toonaangevende duurzaamheid • Attractiviteit van de regio <p>De 23 gemeenten gaan de uitdaging aan om de internationale concurrentiepositie te verbeteren door hun kennis en bestuurlijke kracht in te zetten en samen te werken met het bedrijfsleven, de kennisinstituten en medeoverheden.</p>	
Beleidsdoel begrotingsjaar	<p>Realisatie van het Regionaal Investeringsprogramma bevorderen (o.a. door up-to-date houden van de investeringskaart.nl, analyseren en beoordelen van de stand van zaken en voortgang van voor de regio relevante investeringsprojecten, voorstellen indienen voor te stellen prioriteiten en organiseren van Investeringsdagen met experts/deskundigen om investeringsprojecten (sneller) tot realisatie te brengen).</p> <p>Beschikbaarheid van een actuele Regiomonitor, o.a. met indicatoren over</p>	

	<p>reductie beheer- & exploitatielasten OV, ontvangen middelen in provincie Zuid-Holland uit Europese fondsen, investeringen naar type (woningen, utiliteit, machines, vervoermiddelen, ICT) en investeringen naar publieke en private herkomst.</p> <p>Versterken van de samenwerking met bedrijfsleven, kennisinstellingen, omliggende regio's zoals Drechtsteden en Leiden, de provincie en het Rijk.</p>
<p>Wijze waarop de VP heeft bijgedragen aan beleidsdoelstelling van het afgelopen jaar</p>	<p>De MRDH werkt samen met de 23 gemeenten, de provincie Zuid-Holland, diverse samenwerkingsverbanden, kennisinstellingen en bedrijfsleven aan het versterken van het economisch vestigingsklimaat.</p> <p>De Vervoersautoriteit verricht taken op het terrein van het openbaar vervoer en de verbetering van de bereikbaarheid en verkeerskundige ontsluiting van de regio en van de aansluiting op het aangrenzend wegennetwerk. Dit behelst het ontwikkelen van beleid en het realiseren en subsidiëren van investeringsmaatregelen binnen het programma Verkeer en het programma Openbaar Vervoer. De Uitvoeringsagenda Bereikbaarheid 2016-2025 geeft een samenhangend pakket aan maatregelen voor de periode 2016-2025. De op te stellen Kadernota Openbaar Vervoer is bedoeld om te borgen dat het openbaar vervoer in de gehele Metropoolregio een samenhangend en logisch geheel vormt, waarbij als randvoorwaarde geldt dat het betaalbaar moet zijn.</p> <p>De Roadmap Next Economy behelst een routekaart voor de komende 10 tot 20 jaar met scenario's en een handelsperspectief die aangeven welke projecten en plannen nodig zijn om optimaal te kunnen inspelen op de wereldwijde economische en technische ontwikkelingen.</p> <p>Het Regionale Investeringsprogramma (opgesteld door de MRDH, de Economische Programmaraad Zuidvleugel, de provincie Zuid-Holland, Holland Rijnland en Drechtsteden) werkt de economische visie uit in 150 projecten, zowel op het gebied van verkeer en vervoer als economisch vestigingsklimaat. Het Regionale Investeringsprogramma brengt een investering met zich mee van tussen de € 12 en 15 miljard over de komende tien jaar. Deze investeringen moeten gezamenlijk worden opgebracht door het bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheden.</p>
<p>Recente activiteiten en ontwikkelingen</p>	<p>Op 1 februari 2016 is het OESO-rapport gepresenteerd tijdens een goed bezochte bijeenkomst waar vele partners bij aanwezig waren. Tijdens de bijeenkomst is het OESO-rapport overhandigd aan het kabinet.</p> <p>In de periode tussen 1 februari en 1 juli 2016 is door de 23 gemeenten, de provincie Zuid-Holland, de EPZ en de regio's Drechtsteden en Holland-Rijnland gewerkt aan het Regionaal Investeringsprogramma (RI). Het algemeen bestuur heeft het RI op 1 juli 2016 vrijgegeven voor de zienswijzeprocedure. Op 6 juli 2016 is het RI overhandigd aan minister-president Rutte. Het algemeen bestuur heeft op 9 december 2016 het</p>

	<p>Regionaal Investeringsprogramma inclusief de uitvoeringsstrategie vastgesteld.</p> <p>In het algemeen bestuur van 1 juli 2016 is een aantal belangrijke besluiten genomen. De Uitvoeringsagenda Bereikbaarheid is vastgesteld, er is besloten zeggenschap te verkrijgen over RET en HTM en de Begroting MRDH 2017, de 1e Bestuursrapportage 2016 en de Jaarstukken MRDH 2015 zijn vastgesteld. Op 1 juli 2016 is ook het Samenwerkingsconvenant met de provincie Zuid-Holland ondertekend.</p> <p>Op 6 juli heeft de Vervoersautoriteit de concessies voor tram en metro in Rotterdam en omstreken gegund aan de RET en de bieding van HTM voor de tramconcessie in De Haag en omstreken goedgekeurd. De gunning van laatstgenoemde concessie heeft op 7 december 2016 plaatsgevonden.</p> <p>Op 17 november 2016 is de Roadmap Next Economy opgeleverd. Deze is op 1 december 2016 door minister Kamp in ontvangst genomen.</p> <p>In het algemeen bestuur van 9 december is een aantal belangrijke besluiten genomen. Ingestemd is met het voorstel voor de nieuwe huisvesting van de MRDH-organisatie, het plan van aanpak voor de eerste evaluatie van de GR MRDH, de 2e Bestuursrapportage 2016, de Veegactie eerste fase, de Agenda Detailhandel MRDH 2016-2021 en is het Treasurystatuut 2016 MRDH vastgesteld. Onderdeel van laatstgenoemde besluit betreft ook het aangaan en verstrekken van leningen aan HTM en RET en de borgstelling voor de lening aan RET ten behoeve van metro's voor de Hoekse Lijn.</p> <p>In 2016 is uiteraard ook invulling gegeven aan de wettelijke taken rond Verkeer en Vervoer en aan de activiteiten uit het werkprogramma Economisch Vestigingsklimaat.</p>
<p>Financiële en bestuurlijke risico's</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Een risico zou zijn dat een gemeente niet kan voldoen aan haar verplichte bijdrage aan Economisch Vestigingsklimaat. Bij het eventueel wegvallen van een deel van de inwonerbijdragen is een weerstandscapaciteit van € 100.000 nodig om het dekkingstekort op de (vaste) apparaatskosten op te vangen. - Binnen de Vervoersautoriteit eventuele tekorten in een toekomstig jaar kunnen worden opgevangen. Het Investeringsprogramma Vervoersautoriteit mag een overplanning hebben, mits een negatief saldo binnen tien jaar is gereduceerd tot nul.
<p>Beslispunten</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Oplevering OESO-rapport (februari 2016) • Aanpak MRDH Van, Voor en door 23 gemeenten (MRDH als netwerkbestuur, AB 4 maart 2016)

	<ul style="list-style-type: none"> • Kadernota Begroting MRDH 2017 (AB 4 maart 2016) • Werkwijze adviescommissies (AB 27 mei 2016) • Begroting MRDH 2017 (AB 1 juli 2016) • 1^e Bestuursrapportage MRDH 2016 (AB 1 juli 2016) • Jaarrekening MRDH 2016 (AB 1 juli 2016) • Samenwerkingsconvenant MRDH-PZH (AB 1 juli 2016) • Vaststelling Uitvoeringsagenda Bereikbaarheid (AB 1 juli 2016) • Zeggenschap over RET en HTM (AB 1 juli 2016) • Regionaal Investeringsprogramma: <ul style="list-style-type: none"> ○ Vaststellen notitie Investeren in vernieuwen in AB 1 juli ○ Overhandiging aan minister-president Rutte 6 juli ○ Zienswijzprocedure ○ AB 9 december afronden zienswijzprocedure en vaststelling uitvoeringsstrategie ○ Vliegwielen gestart • Roadmap Next Economy: <ul style="list-style-type: none"> ○ Oplevering in bestuurscommissie 17 november 2016 ○ Projecten geland in Regionaal Investeringsprogramma en uitvoering onderdeel van uitvoeringsstrategie (AB 9 december 2016). • Controleprotocol accountantscontrole MRDH 2016 (AB 4 november 2016) • Nieuwe huisvesting MRDH (AB 9 december 2016) • 2^e Bestuursrapportage MRDH 2016 (AB 9 december 2016) • Plan van aanpak eerste evaluatie GR MRDH (AB 9 december 2016) • Treasurystatuut 2016 MRDH en financieringsarrangementen (AB 9 december 2016): <ul style="list-style-type: none"> ○ Aangaan en verstrekking leningen aan HTM en RET ○ Borgstelling lening aan RET t.b.v. metro's Hoekse Lijn • Veegactie eerste fase: wijziging regelingen (AB 9 december 2016) • Agenda Detailhandel MRDH 2016-2021 (AB 9 december 2016)
--	--

Naam	Werkvoorzieningschap Kust Duin en Bollenstreek (KDB)
Juridische vorm	Gemeenschappelijke Regeling
Vestigingsplaats	Voorhout, gemeente Teylingen
Bestuur en toezicht	De GR KDB heeft een voorzitter, een algemeen bestuur (AB) en een dagelijks bestuur (DB). Het AB telt 8 leden (elke gemeente een wethouder) inclusief voorzitter. Het DB bestaat uit een voorzitter en verder tenminste 3 en ten hoogste 5 leden door en vanuit de AB aan te wijzen.
Eigenaarsrol	De deelnemende gemeenten zijn Hillegom, Katwijk, Lisse, Noordwijk, Noordwijkerhout, Oegstgeest, Teylingen en Wassenaar
Opdrachtgeversrol	Door samenwerking en coördinatie en adequate uitvoering te geven aan de

	Wet sociale werkvoorzieningen en de Wet inschakeling werkzoekenden in de Kust-, Duin- en Bollenstreek.	
	Publiek Belang	
Programma		
Doelstelling	Uitvoering geven aan de voormalige Wet sociale werkvoorziening (Wsw). Sinds de invoering van de Participatiewet bestaat de Wsw niet meer, maar de Gr KDB draagt zorg voor continuïteit voor de oude doelgroep.	
Besluit tot deelname		
Bestuurlijk belang	De taakstelling zal jaarlijks naar schatting 5,5% afnemen	
Relatie met andere verbonden partijen	Geen	
	Financieel Belang	
Gemeentelijk financieel belang	Beginstand per 1-1-2016	Eindstand per 31-12-2016
	€193.803	€183.451
Eigen vermogen	Beginstand per 1-1-2016	Eindstand 31-12-2016
	€2.943.000	€3.113.000
Vreemd vermogen	Beginstand per 1-1-2016	Eindstand per 31-12-2016
	€3.033.000	€5.404.000
Omvang financieel resultaat 2016	€842.000	
	Doelen, Ontwikkelingen, Agenda, Beslispunten	
Visie en beleidsvoornemens	<p>Missie: Maregroep ontwikkeld en re-integreert mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt, indien mogelijk naar een reguliere baan.</p> <p>Visie: Maregroep biedt werk, begeleiding, scholing, training, aanpassingen van de werkplek en persoonlijke aandacht. Daarmee willen we bereiken dat arbeidsgehandicapten en langdurig werkzoekenden uitstromen naar de (gesubsidieerde) arbeidsmarkt. Hiertoe wordt samengewerkt met en in opdracht gehandeld van gemeenten en bedrijfsleven; dit alles binnen financieel verantwoorde kaders.</p>	
Beleidsdoel begrotingsjaar	De GR KDB heeft ten doel: 'het op een bedrijfsmatig verantwoorde wijze doen uitvoeren van taken van en voor de deelnemende gemeenten op het terrein van gesubsidieerde arbeid.	
Wijze waarop de VP heeft bijgedragen aan beleidsdoelstelling van het afgelopen	2016 was, ook sociaal gezien, een positief jaar voor de GR KDB. Medewerkers hebben zichzelf kunnen ontwikkelen door bijvoorbeeld het volgen van een cursus of opleiding. Via de maregroep kan de GR KDB een grote diversiteit aan werkzaamheden bieden, en dat maakt het mogelijk om maatwerk te leveren en alle medewerkers zo goed mogelijk te ontwikkelen.	

jaar	Bijna 40% van de medewerkers is via detachering of begeleid werken bij een reguliere werkgever aan de slag. Daarnaast blijft het ziekteverzuim onder de SW-medewerkers met 8,5% onverminderd laag.
Recente activiteiten en ontwikkelingen	In 2015 is de Participatiewet ingevoerd, waarmee de 'oude' Wsw is komen te vervallen. Binnen de GR KDB is er in 2016 veel aandacht besteed aan de uitwerking van de plannen rondom de uitvoering van de Participatiewet. Daarnaast is er een start gemaakt met een onderzoek naar vormgeving van de MareGroep binnen de GR, als gevolg van de wetwijzigingen. De uitkomst van dit onderzoek wordt in het eerste kwartaal van 2017 verwacht.
Financiële en bestuurlijke risico's	<p>Vanuit de risico-inventarisatie zijn de volgende risico's naar voren gekomen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Daling resultaat MareGroep: door de afbouw van de WSW-populatie en mogelijke economische omstandigheden kan het resultaat van de MarGroep lager worden dan voorheen. Het resultaat van de MareGroep wordt aan de GR KDB uitgekeerd en vormt zo een deel van de dekking in het exploitatietekort van de Gr KDB. - Personeelskosten WSW: arbeidsvoorwaardelijke omstandigheden kunnen leiden tot een stijging van de personeelskosten. Een voorbeeld hiervan is de verplichting om de transitievergoeding te betalen bij ontslag. <p>Met ingang van 2017 kent de GR KDB een nieuwe opbouw, waarbinnen de 8 gemeenten de keuze hebben om al dan niet deel te nemen aan een module. Wassenaar neemt, samen met Oegstgeest, slechts deel aan één module. Deze constructie is nieuw en in het jaar 2017 moet blijken hoe de uitvoering vormkrijgt.</p>
Beslispunten	

Naam	Stadsgewest Haaglanden (in liquidatie)
Juridische vorm	Gemeenschappelijke Regeling (beëindigd per 31 december 2014)
Vestigingsplaats	Den Haag
Bestuur en toezicht	Het bestuur van het Stadsgewest bestaat uit drie bestuursorganen: het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de voorzitter.
Eigenaarsrol	9 Gemeenten (Delft, Den Haag, Leidschendam-Voorburg, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Wassenaar, Westland en Zoetermeer).
Opdrachtgeversrol	Het Algemeen Bestuur.
	Publiek Belang
Programma	
Doelstelling	31 december 2016 volledige sluiting van het dossier Stadsgewest Haaglanden in liquidatie.

Besluit tot deelname	1992	
Bestuurlijk belang	Wassenaar is in 2016 met de voorzitter van de gemeenteraad vertegenwoordigd in het Dagelijks Bestuur en in het Algemeen Bestuur van het Stadsgewest Haaglanden in liquidatie.	
Relatie met andere verbonden partijen	N.v.t.	
Financieel Belang		
Gemeentelijk financieel belang	Beginstand per 1-1-2016	Eindstand per 31-12-2016
Eigen vermogen	Beginstand per 1-1-2016	Eindstand per 31-12-2016
	€ 12,4 mln.	n.n.b.
Vreemd vermogen	Beginstand per 1-1-2016	Eindstand per 31-12-2016
	€ 0	€ 0
Omvang financieel resultaat 2016	n.n.b.	
Doelen, Ontwikkelingen, Agenda, Beslispunten		
Visie en beleidsvoornemens		
Beleidsdoel begrotingsjaar		
Wijze waarop de VP heeft bijgedragen aan de beleidsdoelstelling van het afgelopen jaar		
Recente activiteiten en ontwikkelingen		
Financiële en bestuurlijke risico's		
Beslispunten		

Naam	BNG NV
Juridische vorm	Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats	

Bestuur en toezicht	BNG kent een Algemene Vergadering van Aandeelhouders, Raad van Commissarissen, Raad van Bestuur en Ondernemingsraad. Wassenaar oefent de aan het aandeelhouderschap verbonden zeggenschapsrechten uit in de aandeelhoudersvergadering
Publiek Belang	
Programma	
Doelstelling	De BNG behartigt het maatschappelijk belang met gespecialiseerde financiële dienstverlening aan overheden en maatschappelijke instellingen. De gemeente ziet het aandelenbezit als een duurzame belegging
Besluit tot deelname	De gemeente bezit sinds lange tijd aandelen in BNG
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft zeggenschap in de BNG via het stemrecht op de in haar bezit zijnde aandelen (106.392 aandelen a € 2,50 nominaal).
Relatie met andere verbonden partijen	Geen

Naam	Alliander NV
Juridische vorm	Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats	Amsterdam
Bestuur en toezicht	Alliander kent een Algemene Vergadering van Aandeelhouders, Raad van Commissarissen en Raad van Bestuur. Wassenaar oefent de aan het aandeelhouderschap verbonden zeggenschapsrechten uit in de aandeelhoudersvergadering.
Publiek Belang	
Programma	
Doelstelling	Voortdurend beter presteren op dienstverlening, leveringszekerheid en kosten; verbeteren van beheersing van energiestromen en inzicht in energieverbruik; klanten helpen energie te besparen en over te schakelen naar duurzame energiebronnen.
Besluit tot deelname	Het belang in Alliander vloeit voort uit het gemeentelijk belang in Nuon, hetgeen weer voortvloeiende uit het belang in EWR waarin het gemeentelijk nutsbedrijf ooit is ingebracht.
Bestuurlijk belang	Wassenaar heeft een belang van 644.926 aandelen van € 5,= nominaal per aandeel in NV Alliander. Via het aandelenbezit kan zeggenschap worden uitgeoefend op de bedrijfsvoering van Alliander.

Relatie met andere verbonden partijen	Geen
--	------

Naam	Dunea NV
Juridische vorm	Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats	Den Haag
Bestuur en toezicht	
	Publiek Belang
Programma	
Doelstelling	Dunea kent een Algemene Vergadering van Aandeelhouders, Raad van Commissarissen, Directie en Ondernemingsraad. Wassenaar oefent de aan het aandeelhouderschap verbonden zeggenschapsrechten uit in de aandeelhoudersvergadering
Besluit tot deelname	De gemeente bezit sinds lang aandelen Dunea
Bestuurlijk belang	Het aandelenbezit is groot 88.374, met een nominale waarde van € 5,= per aandeel. Via het aandelenbezit kan zeggenschap worden uitgeoefend op de bedrijfsvoering van N.V. Dunea te Den Haag
Relatie met andere verbonden partijen	Geen

Paragraaf grondbeleid

Inleiding

Deze paragraaf beschrijft de visie van de gemeente op het grondbeleid en de manier waarop we het grondbeleid uitvoeren. In november 2015 is de nieuwe Nota grondbeleid 2015-2019 vastgesteld. De gemeente Wassenaar zal per ontwikkeling bepalen in welke mate zij de regie in handen wil hebben. Gewenste initiatieven vanuit de markt worden gestimuleerd. Wanneer de markt geen initiatieven ontplooit om te komen tot een door de gemeente gewenste ontwikkeling dan zal de gemeente deze taak op zich nemen. Dus faciliterend grondbeleid waar het kan en actief grondbeleid waar nodig.

Beleidsstukken

Het grondbeleid in 2016 is gevoerd aan de hand van twee beleidsstukken:

- **Nota Grondbeleid**

De Nota Grondbeleid 2015-2019 schetst de uitgangspunten van het te voeren grondbeleid van de gemeente Wassenaar. De Nota beschrijft onder meer de grondbeleidsinstrumenten die de gemeente tot haar beschikking heeft. Ook staan de concrete grondbeleidskeuzes erin. Doel is het voeren van een transparant en eenduidig grondbeleid.

- **Grondprijsbrief**

Het college van burgemeester en wethouders heeft ook dit jaar de grondprijsbrief vastgesteld waarin, voor zover mogelijk, de concrete (minimum) grondprijzen worden benoemd. De in de Nota Grondbeleid genoemde grondprijsmethodieken zullen dan als uitgangspunt gelden voor de concreet te benoemen grondprijzen. Er zijn verschillende tarieven voor verschillende functies. Zo is in het algemeen de grondprijs voor sociale woningbouw lager dan maatschappelijke/commerciële functies.

Wettelijke/landelijke grondslagen

- Wet ruimtelijke ordening (Wro);
- Besluit ruimtelijke ordening (Bro) ;
- Besluit Begroting en Verantwoording (BBV);
- Wet voorkeursrecht Gemeenten (Wvg);
- Gemeentewet (Gemw);
- Wet Markt en Overheid (Wet W en O).

Grondexploitaties

Uitgangspunt van de gemeente Wassenaar is dat het saldo van de grondexploitatie terugvloeit naar de algemene reserve (via het jaarrekeningresultaat) en dat het saldo van alle grondexploitaties minimaal nul moet zijn, maar het streven is een positief saldo. Exploitaties worden in principe niet aan elkaar gekoppeld.

Jaarrekening 2016

Balans per 31 december 2016

ACTIVA <i>Bedragen * € 1.000</i>	31 december 2016	31 december 2015
<u>Vaste activa</u>		
Materiële vaste activa	37.291	38.431
- Investerings met een economisch nut	34.022	35.189
- Investerings met een economisch nut heffingen	2.980	3.242
- Investerings met een maatschappelijk nut	289	0
Financiële vaste activa	19.030	19.329
- Kapitaalverstrekkingen aan:		
- Deelnemingen	455	455
- Overige langlopende leningen u/g	3.575	3.874
- Overige langlopende uitzettingen	15.000	15.000
Totaal vaste activa	<u>56.321</u>	<u>57.760</u>
<u>Vlottende activa</u>		
Voorraden	0	0
- Niet in exploitatie genomen bouwgronden	0	0
Uitzettingen met een looptijd < 1 jaar	23.999	22.863
- Vorderingen op openbare lichamen	3.290	3.698
- R/C verhouding met het rijk	18.034	16.366
- R/C verhouding niet financiële instellingen	-382	93
- Overige vorderingen	3.057	2.706
Liquide middelen	157	352
- Kas	2	2
- Bank	155	350
Overlopende activa	4.184	4.328
- Nog te ontvangen / vooruitbetaald overheid	0	384
- Overige nog te ontvangen / vooruitbetaald	4.184	3.944
Totaal vlottende activa	<u>28.340</u>	<u>27.543</u>
TOTAAL ACTIVA	<u>84.661</u>	<u>85.303</u>

PASSIVA

Bedragen * € 1.000

31 december 2016**31 december 2015****Vaste passiva****Eigen vermogen**

Algemene reserve

37.749

59.135

39.626

66.176

Bestemmingsreserves

20.063

25.791

Gerealiseerd resultaat (incl. afronding)

1.323

759

Voorzieningen

Voorzieningen

18.169

18.169

13.338

13.338**Vaste schulden met een looptijd > 1 jaar**

- Door derden belegde gelden

444

447

471

473

- Waarborgsommen

3

2

Totaal vaste passiva**77.751****79.987****Vlottende passiva****Kortlopende schulden met een looptijd < 1 jaar**

- Banksaldi

0

1.900

0

2.523

- Overige schulden

1.900

2.523

Overlopende passiva

- Nog te betalen bedragen

4.020

5.010

1.811

2.793

- Vooruit ontvangen voorschotbedragen overheid

586

656

- Overige vooruit ontvangen bedragen

404

326

Totaal vlottende passiva**6.910****5.316****TOTAAL PASSIVA****84.661****85.303****Waarborgen en garanties****86.555****90.396**

Toelichtingen

Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft.

Grondslagen voor waardering en resultatenbepaling

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij anders vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

Investerings die tot 2003 hebben plaatsgevonden zijn inclusief BTW geactiveerd. De investeringen die vanaf 2003 hebben plaatsgevonden zijn, mits deze compensabel zijn in het kader van de Wet op het BTW- compensatiefonds, exclusief BTW geactiveerd.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. Dividendopbrengst van deelnemingen worden, met uitzondering van de dividenduitkering BNG, als baat genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt. De verwachte dividenduitkering van de BNG wordt als bate verantwoord in het jaar waarover deze wordt uitgekeerd.

Met betrekking tot de eigen bijdragen die door het CAK worden vastgesteld en geïnd en in de jaarrekening worden verantwoord geldt de onzekerheid over de omvang en hoogte van deze eigen bijdragen door het ontbreken van de inkomensgegevens.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende verlofaanspraken en dergelijke.

Door de invoering van het Individuele Keuze Budget (IKB) per 1 januari 2017 is onder de kortlopende schulden de vakantietoelage over de periode juni 2016 tot en met 31 december 2016 opgenomen.

Voor overige arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume is geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming te weten vier jaar.

Activa en passiva

Vaste activa

Materiële vaste activa

Investerings met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven.

Slijtende investeringen worden vanaf het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur, waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven. Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is. In het verslagjaar heeft een dergelijke vermindering overigens niet plaatsgevonden.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen bedragen in jaren:

Gronden en terreinen	n.v.t.
Nieuwbouw woonruimten, schoolgebouwen, zwembad en bedrijfsgebouwen	40
Rioleringen, renovatie en ingrijpend onderhoud, restauratie en aankoop woonruimten, bedrijfsgebouwen en schoolgebouwen	25
Nieuwe technische installaties in het zwembad, bedrijfsgebouwen, zware transportmiddelen van de brandweer	15
Veiligheidsvoorzieningen bedrijfsgebouwen, telefooninstallaties, kantoormeubilair, aanleg tijdelijke terreinwerken, nieuwbouw tijdelijke woonruimten en bedrijfsgebouwen en groot onderhoud woonruimten en bedrijfsgebouwen	10
Zware transportmiddelen, aanhangwagens, schuiten, personen auto's en lichte motorvoertuigen	7
Automatiseringsapparatuur (maximaal)	5

Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

Onder activa in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut, zoals bedoeld in artikel 35 van het BBV worden verstaan investeringen in aanleg en onderhoud van: (inrichting) wegen, waterwegen, civiele kunstwerken, groen en kunstwerken. Deze worden onder aftrek van bijdragen van derden en bestemmingsreserves ten laste van de exploitatie gebracht. Hiervan kan bij raadsbesluit worden afgeweken. In geval van activering bij raadsbesluit wordt het actief lineair afgeschreven over de verwachte levensduur van het actief of een kortere, door de raad aan te geven, tijdsduur.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ("kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen" in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingprijs, zal afwaardering plaatsvinden.

Vlottende activa

Voorraden

De nog niet in exploitatie genomen bouwgronden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingprijs, dan wel lagere marktwaarde. Er wordt rente bijgeschreven op de boekwaarde van deze voorraden.

Uitzettingen met een looptijd korter dan één jaar

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening is bepaald op basis van de geschatte individuele inningkansen.

Liquide middelen en overlopende activa.

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De backservice verplichting ten behoeve van de wethouders is gewaardeerd op de berekening van de verzekeraar. De wachtgeldverplichting ten behoeve van wethouders is gewaardeerd op een interne berekening.

Vaste schulden met een looptijd van een jaar of langer

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Waarborgen en garanties

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

Toelichting op de balans per 31 december 2016

Alle genoemde bedragen zijn x € 1.000, tenzij anders vermeld.

ACTIVA

Vaste activa

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

	31-12-2016	31-12-2015
Investerings met een economisch nut	34.022	35.189
Investerings met economisch nut waarvan ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	2.980	3.242
Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut	289	0
Totaal	37.291	38.431

De investeringen met economisch nut kunnen als volgt worden onderverdeeld:

	31-12-2016	31-12-2015
Gronden en terreinen	13	15
Bedrijfsgebouwen	32.897	33.826
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	381	372
Vervoersmiddelen	533	675
Machines, apparaten en installaties	43	0
Overige materiële vaste activa	155	301
Totaal	34.022	35.189

De specificatie per balansdatum alsmede het verloop van de boekwaarde van de genoemde activagroepen is weergegeven in de volgende tabel:

Materiële vaste activa met economisch nut

	31-12-2015	Vermeerdering	Vermindering	Afschrijving	31-12-2016
Gronden en terreinen	15			2	13
Bedrijfsgebouwen	33.826	745		1.674	32.897
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	372	30		21	381
Vervoersmiddelen	675			142	533
Machines, apparaten, installaties	0	43			43
Overige materiële activa	301	74		220	155
Totaal materiële activa	35.189	892	0	2.059	34.022

De investeringen met economisch nut waarvan ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven kunnen als volgt worden onderverdeeld:

	31-12-2016	31-12-2015
Gronden en terreinen	32	39
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	2.928	3.203
Overige materiële vaste activa	20	0
Totaal	2.980	3.242

De specificatie per balansdatum alsmede het verloop van de boekwaarde van de genoemde activagroepen is weergegeven in de volgende tabel:

	31-12 2015	Vermeerdering	Vermindering	Afschrijving	31-12 2016
Gronden en terreinen	39			7	32
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	3.203			275	2.928
Overige materiële activa	0	22		2	20
Totaal	3.242	22	0	284	2.980

Materiële vaste activa met maatschappelijk nut

De investeringen met maatschappelijk nut kunnen als volgt worden onderverdeeld:

	31-12-2016	31-12-2015
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	289	0
Overige materiële vaste activa	0	0
Totaal	289	0

De specificatie per balansdatum alsmede het verloop van de boekwaarde van de genoemde activagroepen is weergegeven in de volgende tabel:

	31-12 2015	Vermeerdering	Vermindering	Afschrijving	31-12 2016
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	0	2.484	284	1.911	289
Overige materiële vaste activa	0	68		68	0
Totaal	0	2.552	284	1.979	289

Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2016 wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

	31-12 2015	Vermeerdering	Vermindering	Aflossing / afschrijving	31-12 2016
Kapitaalverstrekkingen aan:					
Deelnemingen	455				455
Overige langlopende leningen u/g	3.874	98	397		3.575
Overige langlopende uitzettingen	15.000				15.000
Totaal	19.329	98	397	0	19.030

De post kapitaalverstrekking aan deelnemingen bestaat uit:

	31-12 2015	31-12 2016	Aantal aandelen 31-12-2016	Nominale waarde / Aandeel
Deelnemingen borginstellingen	1	1		
Aandelen Alliander	213	213	644.926	5
Aandelen BNG	241	241	106.392	2,5
Totaal	455	455		

De post overige langlopende leningen u/g bestaat uit:

	31-12 2015	Vermeerdering	Vermindering	Aflossing / afschrijving	31-12 2016
Geldlening SVN	1.760	98		92	1.766
Hypothecaire geldleningen personeel	2.114			305	1.809
Totaal	3.874	98	0	397	3.575

De post langlopende uitzettingen bestaat uit:

	31-12-2016	31-12-2015
Deposito Rabobank	15.000	15.000
Totaal	15.000	15.000

Het deposito bij de Rabobank is afgesloten voor een periode van 10 jaar en vervalt medio 2019. De rentevergoeding op het deposito bedraagt 4,7 %.

Flottende activa

Uitzettingen < dan één jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

	31-12-2016	31-12-2015
Vorderingen op openbare lichamen	3.290	3.698
R/C verhouding met het rijk	18.034	16.366
R/C verhouding niet financiële instellingen	-382	93
Overige vorderingen	3.057	2.706
Totaal	23.999	22.863

De vorderingen op openbare lichamen betreffen de aangifte Omzetbelasting december 2016 en de aangifte compensabele BTW over 2016.

Sinds eind 2013 is de gemeente verplicht overtollige middelen in de schatkist aan te houden. Eind 2016 stond een bedrag van € 18,0 miljoen in rekening-courant bij het ministerie van Financiën.

Met de gemeente Voorschoten en de Werkorganisatie Duivenvoorde wordt een rekeningcourantverhouding aangehouden.

De post overige vorderingen bestaat uit de volgende onderdelen:

	31-12-2016	31-12-2015
Belastingdebiteuren	1.741	1.431
BSGR	28	0
Debiteuren	333	357
Voorziening dubieuze debiteuren	-592	-742
Debiteuren sociale zaken	1.547	1.517
Overig	0	143
Totaal	3.057	2.706

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

	31-12-2016	31-12-2015
Kassaldi	2	2
Banksaldi	155	350
Totaal	157	352

Overlopende activa:

De post overlopende activa kan als volgt onderscheiden worden:

	31-12-2016	31-12-2015
Nog te ontvangen/ vooruitbetaald overheid - met een specifiek bestedingsdoel	0	384
Overige nog te ontvangen/ vooruitbetaald	4.184	3.944
Totaal	4.184	4.328

De in de balans opgenomen van EU, Rijk en provincies nog te ontvangen voorschotbedragen die zijn ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	31-12 2015	Toevoeging	Ontvangen bedragen	31-12 2016
VRI Den Deijl/A44	70		70	0
Veilige schoolzones Violierenweg	2		2	0
Violierenweg-Ter Weerlaan	77		77	0
IAU wet BUIG 2014	235		235	0
Totaal	384	0	384	0

Onder overige nog te ontvangen/vooruitbetaalde bedragen worden bedragen opgenomen die in het verslagjaar betaald zijn maar betrekking hebben op 2017. Daarnaast worden bedragen opgenomen die in het verslagjaar als opbrengst zijn verantwoord, maar in 2017 daadwerkelijk worden ontvangen.

Onderstaand overzicht geeft een nadere specificatie van deze post.

	31-12-2016	31-12-2015
BSGR	239	640
Stadsgewest Haaglanden/MRDH	33	954
Stadsgewest Haaglanden liquidatiesaldo	92	153
Rabobank, rente spaardeposito	338	338
Zorglokaal	915	626
GR Duivenvoorde afrekening	65	169
Gemeente Leidschendam	0	209
VNG contributie	36	35
Vangnetregeling	653	411
Ministerie van Financiën, algemene uitkering	3	53
SVB verrekening PGB	213	0
Inkoopbureau H10	466	0
Veiligheidsregio Haaglanden	914	0
Diverse posten < € 100.000	217	356
Totaal	4.184	3.944

PASSIVA

Vaste passiva

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

	31-12-2016	31-12-2015
Algemene reserve	37.749	39.626
Bestemmingsreserve	20.063	25.791
Resultaat na bestemming	1.323	759
Totaal	59.135	66.176

Het verloop in 2016 wordt in onderstaand overzicht per reserve weergegeven.

	31-12 2015	Vermeerdering	Vermindering	Bestemming resultaat 2015	31-12 2016
Algemene reserves					
Algemene reserve (vrij besteedbaar)	31.626	1.315	3.951	759	29.749
Algemene reserve (buffer)	8.000				8.000
totaal algemene reserves	39.626	1.315	3.951	759	37.749
Bestemmingsreserves					
<i>Onderwijsreserves:</i>					
Reserve lagere kapitaallasten RLW	1.500		50		1.450
<i>Apparaatskosten reserves:</i>					
Spaarverlof	33				33
<i>Infrastructurele reserves:</i>					
Kapitaallasten parkeergarage	1.843		69		1.774
Reserves maatschappelijke zaken:					
Stimuleringsfonds volkshuisvesting	1.256		15		1.241
Kunstopdrachten	44				44
Groene buffer	223		5		218
Kostendekkendheid omgevingsvergunningen	815		362		453
Onderhoud openbare ruimte	8.789		5.408		3.381
Implementatie sociaal domein	953		953		0
Uitvoering sociaal domein	863	1.137	20		1.980
Lagere kapitaallasten zwembad	9.472		699		8.773
Friciekosten		716			716
Totaal bestemmingsreserves	25.791	1.853	7.581	0	20.063
Totaal algemene en bestemmingsreserves	65.417	3.168	11.532	759	57.812

Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen in 2016 wordt in onderstaand overzicht weergegeven.

	31-12 2015	Vermeerdering	Vermindering	Vrijval	31-12 2016
<i>Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's</i>					
Wachtgeldverplichtingen wethouders	0	149	48		101
Voormalig secretaris	38	132	84		86
Bijdrage Rijnlandroute	750				750
Bijdrage faunapassage Ommedijk	500				500
Bijdrage Kloosterland	96		96		0
Warme overdracht regeling overheveling buitenonderhoud		288			288
	1.384	569	228	0	1.725
<i>Onderhoudsvoorzieningen</i>					
Onderhoud buitenzijde schoolgebouwen	55		34		21
Onderhoud wegen	0	4.034			4.034
Onderhoud bruggen	0	110	1		109
Onderhoud openbare verlichting	0	372	334		38
Onderhoud VRI	745	173	95		823
Onderhoud waterwegen	758	115	211		662
Onderhoud speeltoestellen	145	86	150		81
Vervanging riolering	10.225	1.118	718		10.625
Achterstallig onderhoud groen	26		25		1
Onderhoud en aanpassingen gymnastieklokalen		50			50
	11.954	6.058	1.568	0	16.444
Totaal voorzieningen	13.338	6.627	1.796	0	18.169

Toelichting op de reserves en voorzieningen

Voor een toelichting op de belangrijkste mutaties in de reserves en voorzieningen wordt verwezen naar onderstaand overzicht.

Toelichting op de reserves

Soort reserve	Algemene reserve
Naam	Algemene reserve (vrij besteedbaar)
Doelstelling	Algemene bufferfunctie waarmee onvoorziene negatieve rekeningresultaten opgevangen kunnen worden en in dekking kan worden voorzien van incidentele exploitatielasten.
Toevoeging	Rek.2015, Bestemming Jaarresultaat 2015 € 759.413 Rek.2015 , Leges Omgevingsvergunningen € 362.000 Rek.2015, Opheffen reserve implementatie Sociaal Domein € 952.691 Totaal toevoegingen € 2.074.104
Onttrekking	Rek. 2015, Fietsvoorzieningen centrum € 50.000 Rek.2015, Aanpassen Deijlerweg-De Lus van Zuylen € 337.500 Rek.2015, Aanpassen sportparkeerterrein Mansveltakade € 1.023.792 Warme overdracht reg. buitenonderh.scholen € 288.525 Rek.2015, Opheffen reserve implementatie Sociaal Domein (storting naar reserve uitvoering Sociaal Domein) € 952.691 Rek.2015, St. in reserve uitvoering Sociaal Domein € 184.489 Rek. 2015 ,Toevoeging aan reserve frictiekosten € 715.759 Sportnota, toegankelijk maken zwembad voor gehandicapten € 54.000 Overige onttrekkingen € 344.178 Totaal onttrekkingen € 3.950.934
Omvang per 1-1-2016	€ 31.626.243
Omvang per 31-12-2016	€ 29.749.414
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	

Naam	Algemene reserve weerstandsvermogen
Doelstelling	Financiële buffer voor algemene en onbenoemde risico's.
Toevoeging	Geen toevoegingen in 2016.
Onttrekking	Geen onttrekkingen in 2016.
Omvang per 1-1-2016	€ 8.000.000
Omvang per 31-12-2016	€ 8.000.000
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	

Soort reserve	Bestemmingsreserve
Naam	Reserve lagere kapitaallasten Rijnlands Lyceum Wassenaar
Doelstelling	Dekking van een deel van de (hogere) kapitaallasten van het Rijnlands Lyceum Wassenaar.
Toevoeging	Geen toevoegingen in 2016.
Onttrekking	Jaarlijkse onttrekking t.g.v. exploitatie € 50.000.
Omvang per 1-1-2016	€ 1.500.000
Omvang per 31-12-2016	€ 1.450.000
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	

Naam	Reserve spaarverlof
Doelstelling	Deze reserve is gevormd om vervanging van medewerkers die eerder met vervroegd pensioen gaan door inzet van opgespaarde verlofdagen mogelijk te maken.
Toevoeging	Geen toevoegingen in 2016.
Onttrekking	Geen onttrekkingen in 2016.
Omvang per 1-1-2016	€ 33.000
Omvang per 31-12-2016	€ 33.000
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	

Naam	Reserve kapitaallasten parkeerkelder Langstraat
Doelstelling	Dekking van de overnamekosten van de parkeergarage Langstraat
Toevoeging	Geen toevoegingen in 2016.
Onttrekking	Jaarlijkse onttrekking t.g.v. exploitatie € 68.394.
Omvang per 1-1-2016	€ 1.842.823
Omvang per 31-12-2016	€ 1.774.429
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	

Naam	Reserve volkshuisvesting en duurzaamheid
Doelstelling	Dekking van stimuleringsinitiatieven inzake het volkshuisvestingsgebied.
Toevoeging	
Onttrekking	VJN 2016,3.6 Prestatieafspraken met de corporaties € 15.000.
Omvang per 1-1-2016	€ 1.256.467
Omvang per 31-12-2016	€ 1.241.467
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	

Naam	Reserve Kunstopdrachten
Doelstelling	Dekking van de aankoop van gemeentelijk kunstbezit.
Toevoeging	Geen toevoegingen in 2016.
Onttrekking	Geen onttrekkingen in 2016.
Omvang per 1-1-2016	€ 43.712
Omvang per 31-12-2016	€ 43.712
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	

Naam	Reserve Groene Buffer
Doelstelling	Dekking voor toekomstige investeringen in de groene buffer Valkenburg.
Toevoeging	Geen toevoegingen in 2016.
Onttrekking	Onttrekking 2016, € 5.210.
Omvang per 1-1-2016	€ 222.800
Omvang per 31-12-2016	€ 217.590
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	

Naam	Reserve kostendekkendheid omgevingsvergunningen
Doelstelling	Dekking voor te verwachten tekorten op de kostendekkendheid van leges omgevingsvergunningen.
Toevoeging	Geen toevoegingen in 2016.
Onttrekking	Rek.2015, Leges omgevingsvergunningen € 362.000.
Omvang per 1-1-2016	€ 815.000
Omvang per 31-12-2016	€ 453.000
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	

Naam	Reserve onderhoud openbare ruimte
Doelstelling	Dekking van de onderhoudskosten van de openbare ruimte (exclusief rehabilitatie /algehele vervanging)
Toevoeging	Geen toevoegingen in 2016.
Onttrekking	Rek.2015, VJN Wegenbeheer 2015 € 351.426 Rek.2015, NJN Buurtcentrum Oostdorp € 534.570 Rek.2015, NJN Vervangen klinkers Laan van Hoogwolde € 68.921 Groot onderhoud J. de Wittstraat € 54.023 Begroting 2016, Diverse verkeersprojecten/-investeringen € 197.199 Beheerplannen 2016-2020, storting naar VZ wegen € 4.034.027 Beheerplannen 2016-2020, storting naar VZ bruggen € 110.000 Overige onttrekkingen € 57.816 Totaal onttrekkingen € 5.407.982.
Omvang per 1-1-2016	€ 8.789.464
Omvang per 31-12-2016	€ 3.381.482
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	

Naam	Reserve implementatie Sociaal Domein
Doelstelling	Het opvangen van (incidentele) tekorten die ontstaan bij de implementatie van de nieuwe en oude taken Wet Maatschappelijke Ondersteuning, de Jeugdwet en de Participatiewet.
Toevoeging	Geen toevoegingen in 2016.
Onttrekking	Rek.2015, Opheffen reserve, storting saldo naar algemene reserve (vrij besteedbaar) € 952.691.
Omvang per 1-1-2016	€ 952.691
Omvang per 31-12-2016	€ 0
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	

Naam	Reserve uitvoering Sociaal Domein
Doelstelling	Het opvangen van tekorten die ontstaan bij de uitvoering van de nieuwe en oude taken Wet Maatschappelijke Ondersteuning, de Jeugdwet en de Participatiewet door uitgaven voor zorg en ondersteuning aan inwoners.
Toevoeging	Rek.2015, Storting van Algemene reserve (vrij besteedbaar) (opheffing reserve implementatie Sociaal Domein) € 952.691 Rek.2015, Storting van Algemene reserve (vrij besteedbaar) (storting t.b.v. max. saldo) € 184.489 Totaal onttrekkingen € 1.137.180.
Onttrekking	Begroting 2016, Sociale ondersteuning kwetsbaren (Participatie en Inkomen) € 20.000.
Omvang per 1-1-2016	€ 862.820
Omvang per 31-12-2016	€ 1.980.000
Minimale omvang	
Maximale omvang	€ 2.000.000
Bijzonderheden	

Naam	Reserve kapitaallasten zwembad
Doelstelling	Dekking van de kapitaallasten van de resterende boekwaarde van zwembad Sterrenbad.
Toevoeging	Geen toevoegingen in 2016.
Onttrekking	Structurele dekking kapitaallasten € 699.332.
Omvang per 1-1-2016	€ 9.472.000
Omvang per 31-12-2016	€ 8.772.668
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	

Naam	Reserve Fricatiekosten
Doelstelling	De reserve frictiekosten kan aangewend worden om de frictiekosten die ontstaan, omdat het (volledig) realiseren van bezuinigingen tijd vergt. Hierbij noemen wij expliciet bezuinigingen die gerelateerd zijn aan personeelsvermindering.
Toevoeging	Rek.2015, storting van algemene reserve (vrij besteedbaar) € 715.759
Onttrekking	Geen onttrekkingen in 2016.
Omvang per 1-1-2016	€ 0
Omvang per 31-12-2016	€ 715.759
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	Reserve is in 2016 ingesteld.

Toelichting op de voorzieningen

art.44 lid 1 a /b VZ verpl.,verliezen en risico's

Naam	Voorziening wachtgeld wethouders
Doelstelling	Bekostigen van wachtgelduitkeringen aan voormalig wethouders.
Toevoeging	Jaarlijkse storting o.b.v. begroting € 19.000. NJV 2016, 1.1 extra storting € 129.800 Totaal toevoegingen € 148.800.
Onttrekking	Uitkeringen 2016 € 47.910.
Omvang per 1-1-2016	€ 0
Omvang per 31-12-2016	€ 100.890
Onderhoudsplan	
Bijzonderheden	

Naam	Voorziening uitkering voormalig secretaris
Doelstelling	Bekostiging van de uit de overeenkomst met de voormalig secretaris voortvloeiende aanspraken tot het moment van zijn pensioen.
Toevoeging	NJV 2016, 1.1 extra storting € 132.461.
Onttrekking	Uitkeringen 2016 € 83.682.
Omvang per 1-1-2016	€ 37.647
Omvang per 31-12-2016	€ 86.426
Onderhoudsplan	
Bijzonderheden	

Naam	Voorziening bijdrage Rijnlandroute
Doelstelling	Bekostiging van een bijdrage in de kosten aan de inpassing van de Rijnlandroute bij Maaldrift.
Toevoeging	Geen toevoegingen in 2016.
Onttrekking	Geen onttrekkingen in 2016.
Omvang per 1-1-2016	€ 750.000
Omvang per 31-12-2016	€ 750.000
Onderhoudsplan	
Bijzonderheden	

Naam	Voorziening bijdrage faunapassage Ommedijk
Doelstelling	Bekostiging van een bijdrage in de kosten van een onderlangse faunapassage van het door de provincie Zuid-Holland en Rijkswaterstaat te realiseren knooppunt Ommedijk.
Toevoeging	Geen toevoegingen in 2016.
Onttrekking	Geen onttrekkingen in 2016.
Omvang per 1-1-2016	€ 500.000
Omvang per 31-12-2016	€ 500.000
Onderhoudsplan	
Bijzonderheden	

Naam	Voorziening bijdrage sanering Kloosterland
Doelstelling	Bekostiging van de kosten van de sanering bodem Kloosterland.
Toevoeging	Geen toevoegingen in 2016.
Onttrekking	Onttrekkingen in 2016 € 96.000.
Omvang per 1-1-2016	€ 96.000
Omvang per 31-12-2016	€ 0
Onderhoudsplan	
Bijzonderheden	

Naam	Voorziening warme overdracht regeling overheveling buitenonderhoud en aanpassingen schoolgebouwen
Doelstelling	Buitenonderhoud en aanpassingen van de schoolgebouwen voor basisonderwijs over de periode 2015 t/m 2019.
Toevoeging	Storting van algemene reserve (vrij besteedbaar deel) € 288.525.
Onttrekking	Geen onttrekkingen in 2016.
Omvang per 1-1-2016	€ 0
Omvang per 31-12-2016	€ 288.525
Onderhoudsplan	
Bijzonderheden	

art.44 lid 1c Onderh.egal.voorzieningen

Naam	Voorziening buitenzijde schoolgebouwen
Doelstelling	Dekking van de onderhoudslasten van de buitenzijde van de schoolgebouwen van het primair onderwijs.
Toevoeging	Geen toevoegingen in 2016.
Onttrekking	Vernieuwing dakbedekking platte daken J. Baptistschool € 34.201
Omvang per 1-1-2016	€ 55.058
Omvang per 31-12-2016	€ 20.857
Onderhoudsplan	
Bijzonderheden	

Naam	Voorziening onderhoud wegen
Doelstelling	Dekking van de onderhoudskosten van de gemeentelijke wegen (verhardingen).
Toevoeging	Beheerplannen 2016, Storting van reserve onderhoud openbare ruimte € 4.034.027.
Onttrekking	Geen onttrekkingen in 2016.
Omvang per 1-1-2016	€ 0
Omvang per 31-12-2016	€ 4.034.027
Onderhoudsplan	Beheerplan Wegen 2016-2020.
Bijzonderheden	

Naam	Voorziening onderhoud bruggen
Doelstelling	Dekking van de onderhoudskosten van de kunstwerken.
Toevoeging	Beheerplannen 2016, Storting van reserve onderhoud openbare ruimte € 110.000.
Onttrekking	Onderhoud bruggen 2016 € 700.
Omvang per 1-1-2016	€ 0
Omvang per 31-12-2016	€ 109.300
Onderhoudsplan	Beheerplan Bruggen 2016-2020
Bijzonderheden	

Naam	Voorziening openbare verlichting
Doelstelling	Dekking van de onderhoudskosten van de openbare verlichting.
Toevoeging	Jaarlijkse storting t.l.v. exploitatie €327.045. VJN 2016, 4.1 Openbare verlichting € 45.000
	Totaal toevoegingen € 372.045.
Onttrekking	Onderhoud 2016: €334.020.
Omvang per 1-1-2016	€ 0
Omvang per 31-12-2016	€ 38.025
Onderhoudsplan	Beheerplan Openbare Verlichting 2016-2020.
Bijzonderheden	

Naam	Voorziening onderhoud verkeersregelingstallaties
Doelstelling	Dekking van de onderhoudskosten van verkeersregelinstallaties.
Toevoeging	Jaarlijkse storting t.l.v. exploitatie € 172.500.
Onttrekking	Onderhoud 2016: € 94.650.
Omvang per 1-1-2016	€ 744.640
Omvang per 31-12-2016	€ 822.489
Onderhoudsplan	Beheerplan VRI 2016-2020.
Bijzonderheden	

Naam	Voorziening onderhoud waterwegen
Doelstelling	Dekking planmatig onderhoud en vervanging van het gemeentelijk kapitaalgoed water (watergangen en de daarbij behorende waterbouwkundige kunstwerken)
Toevoeging	Jaarlijkse storting t.l.v. exploitatie € 115.000.
Onttrekking	Onderhoud waterwegen 2016 € 210.964.
Omvang per 1-1-2016	€ 757.536
Omvang per 31-12-2016	€ 661.572
Onderhoudsplan	Beheerplan Water 2016-2020
Bijzonderheden	

Naam	Voorziening onderhoud speeltoestellen
Doelstelling	Dekking planmatig onderhoud en vervanging van speeltoestellen en bijbehorende ondergronden in de gemeente.
Toevoeging	Jaarlijkse storting t.l.v. exploitatie € 85.643.
Onttrekking	Onderhoud speeltoestellen 2016 € 150.236.
Omvang per 1-1-2016	€ 145.326
Omvang per 31-12-2016	€ 80.733
Onderhoudsplan	Beheerplan Spelen 2016-2020.
Bijzonderheden	

Naam	Voorziening vervanging riolering (algemeen)
Doelstelling	Dekking van de kosten van onderhoud en vervanging (ineens) van rioleringen.
Toevoeging	Jaarlijkse storting t.l.v. exploitatie € 1.118.210.
Onttrekking	Diverse uitgaven rioleringplan € 717.610.
Omvang per 1-1-2016	€ 10.225.369
Omvang per 31-12-2016	€ 10.625.969
Onderhoudsplan	VGRP
Bijzonderheden	

Naam	Voorziening achterstallig onderhoud groen
Doelstelling	
Toevoeging	Geen toevoegingen in 2016.
Onttrekking	Achterstallig onderhoud groen 2016 € 25.362.
Omvang per 1-1-2016	€ 26.099
Omvang per 31-12-2016	€ 737
Onderhoudsplan	
Bijzonderheden	

Naam	Voorziening onderhoud en aanpassingen gymnastieklokalen
Doelstelling	Dekking onderhoud en aanpassingen gymnastieklokalen.
Toevoeging	Dotaties gymzalen 2016 €55.892.
Onttrekking	Onderhoud 2016 € 6.255.
Omvang per 1-1-2016	€ 0
Omvang per 31-12-2016	€ 49.637
Onderhoudsplan	
Bijzonderheden	

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar

De onderverdeling van de in de balans opgenomen langlopende schulden is als volgt:

	31-12-2016	31-12-2015
Door derden belegde gelden	444	471
Waarborgsommen	3	2
Langlopende geldlening		
Totaal	447	473

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden over het jaar 2016.

	31-12-2015	Vermeerdering	Vermindering	Afschrijving	31-12-2016
Door derden belegde gelden	471		27		444
Waarborgsommen	2	1			3
Totaal	473	1	27	0	447

De door derden belegde gelden betreft de spaarpremies spaarhypotheekten ten behoeve van gemeentepersoneel.

Vlottende passiva

Onder de vlottende passiva zijn opgenomen:

	31-12-2016	31-12-2015
Schulden < 1 jaar	1.900	2.523
Overlopende passiva	5.010	2.793
Totaal	6.910	5.316

Kortlopende schulden

De in de balans opgenomen kortlopende schulden kunnen als volgt gespecificeerd worden:

	31-12-2016	31-12-2015
Crediteuren	903	2.400
Salarissen c.a. waaronder afdracht loonheffing december	109	112
Betalingen onderweg	882	0
Tussenrekening Soza	6	4
Overig	0	7
Totaal	1.900	2.523

De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

	31-12-2016	31-12-2015
Nog te betalen bedragen	4.020	1.811
Vooruit ontvangen voorschotbedragen overheid	586	656
Overige vooruit ontvangen bedragen	404	326
Totaal	5.010	2.793

De post nog te betalen bedragen bestaat uit:

	31-12-2016
GR Duivenvoorde	111
Sociale dienst	427
Leidschendam-Voorburg	422
H10 inkoopbureau	1.390
Loyalis	116
Ministerie van Financiën, Algemene uitkering	200
Diverse posten < € 100.000	1.109
BSGR	70
Avalex	175
Totaal	4.020

Onder de post vooruit ontvangen bedragen zijn de volgende posten opgenomen:

	31-12-2016	31-12-2015
<i>Vooruit ontvangen voorschotbedragen overheid</i>		
Re-integratie	173	173
ISV geluidssanering	297	297
Wandelverbinding Papeweg	100	0
Herinrichting ventweg RSW	0	168
Overig	16	18
	586	656
<i>Overige vooruit ontvangen bedragen</i>		
Groencompensatieplan	404	326
	404	326
Totaal	990	982

Het verloop van de vooruit ontvangen bedragen van overige Nederlandse overheidslichamen worden in onderstaand overzicht weergegeven:

	31-12 2015	Toevoeging	Vrijval / afboeking	31-12 2016
<i>Vooruit ontvangen voorschotbedragen overheid</i>				
Re-integratie	173			173
ISV geluidssanering	297			297
Wandelverbinding Papeweg	0	100		100
Herinrichting ventweg RSW	168		168	0
Overig	18	16	18	16
Totaal	656	116	186	586

Het verloop van de overige vooruit ontvangen bedragen worden in onderstaand overzicht weergegeven:

	31-12 2015	Toevoeging	Vrijval / afboeking	31-12 2016
<i>Overige vooruit ontvangen bedragen</i>				
Groencompensatieplan	326	78		404
Totaal	326	78	0	404

Waarborgen en garanties

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen aan natuurlijke- en rechtspersonen kan als volgt naar de aard van de geldlening gespecificeerd worden:

	Oor- spronkelijk bedrag	Percentage borgstelling	Restant 1-1-2016	Restant 31-12-2016
Verenigingen op terreinen sport, cultuur en recreatie	1.280	div.	763	712
Instellingen ziekenzorg en ouderenzorg	24.958	div.	2.545	2.223
Woningbouwcorporaties (WSW)	115.606	div.	86.708	83.130
Gemeentegaranties woningen particulieren	1.611	div.	380	490
			90.396	86.555

In de paragraaf weerstandsvermogen hebben wij aangegeven dat bij de uitvoering van de nieuwe taken in het sociaal domein enkele specifieke risico's gelden. Daarin hebben wij aangegeven dat de onzekerheden rond de bepaling van de lasten groter zijn als gevolg van het feit dat deze taken in 2015 voor het eerst tot de verantwoordelijkheid van de gemeente behoren. Wij hebben deze onzekerheden zo veel mogelijk getracht te beperken. Voor een deel, met name bij de Sociale Verzekeringsbank en het CAK, liggen deze onzekerheden buiten de invloedssfeer van de gemeente. In die gevallen hebben een inschatting gemaakt. Tenslotte vermelden wij dat het zorgaanbieders rechtens is toegestaan om declaraties nog tot vijf jaar na de levering van de zorg in te dienen.

Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

Bedragen x € 1.000

Programma/product bedragen x € 1.000,- ("-"=nadeel / "+"=voordeel)	Primitief 2016			Actueel 2016			Rekening 2016		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
P1 Goed bestuur en goede dienstverlening									
PRD1011 Raad	0	-771	-771	0	-771	-771	0	-712	-712
PRD1021 College van burgemeester en wethouders	47	-4.348	-4.301	47	-4.634	-4.587	33	-4.615	-4.582
PRD1022 Bestuurlijke samenwerking	0	-841	-841	0	-1.405	-1.405	0	-1.435	-1.435
PRD1023 Externe communicatie en voorlichting	0	-702	-702	0	-702	-702	1	-636	-634
PRD1025 Planning en control instrumenten	0	-206	-206	0	-245	-245	0	-217	-217
PRD1031 Publiekszaken	629	-1.425	-796	619	-1.475	-856	594	-1.488	-894
PRD1034 Basisregistraties	2	-590	-587	2	-590	-587	71	-543	-472
Sub-totaal programma	678	-8.883	-8.205	668	-9.820	-9.152	700	-9.645	-8.945
P2 Meedoen in Wassenaar									
PRD1181 Inkomen	4.592	-5.311	-719	4.864	-5.806	-942	5.160	-6.196	-1.036
PRD1182 Minima	14	-653	-639	14	-738	-724	105	-775	-670
PRD1183 Participatiewet	42	-942	-900	117	-1.178	-1.060	67	-1.284	-1.217
PRD1184 Sociale werkvoorziening	0	-1.289	-1.289	0	-1.257	-1.257	9	-1.259	-1.250
PRD1191 Jeugd (Wmo 2)	120	-574	-454	93	-592	-499	28	-544	-516
PRD1192 Dienstverlening in het soc.domein(Wmo 3)	0	-256	-256	0	-256	-256	0	-250	-250
PRD1193 Mantelzorgers en vrijwilligers (Wmo 4)	0	-287	-287	0	-257	-257	0	-244	-244
PRD1194 Ouderen (Wmo 5)	0	-217	-217	0	-197	-197	0	-161	-161
PRD1196 Individuele voorzieningen (Wmo 6)	700	-3.389	-2.689	700	-2.906	-2.206	490	-2.157	-1.666
PRD1197 Maatschappelijke opvang (Wmo 7-9)	0	-30	-30	0	-30	-30	0	-30	-30
PRD1198 Invoering 3D	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PRD1199 Specialistische WMO zorg	118	-2.302	-2.183	68	-1.568	-1.500	35	-864	-829
PRD1201 Openbare gezondheidszorg	0	-663	-663	0	-737	-737	0	-653	-653
PRD1202 Jeugdgezondheidszorg	0	-1.128	-1.128	0	-1.210	-1.210	0	-1.185	-1.185
PRD1207 Specialistische jeugdzorg	0	-2.815	-2.815	0	-3.042	-3.042	7	-3.361	-3.354
PRD1208 Project Programma 3D (2015/2016)	0	-534	-534	0	-534	-534	0	-421	-421
PRD1211 Openbaar bibliotheekwerk	199	-756	-558	199	-763	-564	203	-759	-555
PRD1212 Kunst en cultuur	0	-548	-548	0	-557	-557	49	-640	-591
PRD1216 Culturele accommodaties	0	-18	-18	0	-18	-18	14	-47	-33
PRD1221 Lokale onderwijsvoorzieningen	50	-1.114	-1.064	50	-1.228	-1.178	260	-1.683	-1.423
PRD1232 Onderwijshuisvesting	4	-1.794	-1.790	4	-2.222	-2.218	0	-2.169	-2.169
PRD1241 Sportdeelname	0	-383	-383	0	-415	-415	0	-371	-371
PRD1242 Buitensportaccommodaties	66	-154	-88	66	-218	-153	70	-160	-90
PRD1243 Binnensportaccommodaties	24	-163	-139	24	-163	-139	20	-140	-120
PRD1244 Zwembad	79	-947	-868	79	-1.012	-934	84	-1.020	-937
PRD1251 Wijkaanpak (Wmo 1)	168	-523	-355	168	-1.072	-904	104	-945	-841
PRD1252 Kinderopvang	48	-231	-183	21	-244	-223	12	-167	-155
Sub-totaal programma	6.225	27.020	20.796	6.468	28.221	21.753	6.720	27.486	20.765
P3 Wassenaar ontwikkelt									
PRD1061 Bedrijvigheid	0	-258	-258	29	-302	-273	29	-262	-233
PRD1062 Ambulante handel	43	-44	-1	43	-58	-15	36	-62	-26
PRD1073 Wonen	27	-154	-127	16	-169	-153	11	-168	-157
PRD1081 Bestemmingsplannen	0	-520	-520	0	-559	-559	1	-502	-502
PRD1082 Structuurplannen en ruimtelijke visies	0	-391	-391	0	-556	-556	0	-392	-392
PRD1091 Planontwikkeling incl. grondexploitaties	0	-342	-342	0	-541	-541	0	-440	-440
PRD1101 Openbaar vervoer	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PRD1102 Verkeersveiligheid	0	-335	-335	58	-393	-335	131	-358	-227
PRD1103 Parkeren	166	-314	-148	166	-1.742	-1.575	134	-1.340	-1.205
PRD1104 Verkeer en mobiliteit	0	-642	-642	33	-1.839	-1.806	19	-1.232	-1.213
PRD1163 Recreatievoorzieningen en evenementen	97	-187	-90	97	-197	-100	93	-165	-73
PRD1171 Milieuprogramma	0	-864	-864	13	-1.136	-1.123	10	-864	-854
PRD1172 Natuur en landschap	0	-264	-264	130	-615	-484	45	-324	-279
PRD1215 Cultureel erfgoed	29	-251	-221	29	-251	-221	41	-250	-209
Sub-totaal programma	362	-4.564	-4.202	615	-8.356	-7.742	550	-6.362	-5.812

P4 Wassenaar leefbaar

PRD1041	Vergunningverlening	959	-1.187	-228	959	-1.217	-258	1.278	-1.216	62
PRD1042	Toezicht en handhaving	51	-920	-869	51	-920	-869	0	-877	-877
PRD1051	Brandweer	0	-1.852	-1.852	0	-1.832	-1.832	5	-1.816	-1.811
PRD1052	Rampenbestrijding	0	-272	-272	0	-272	-272	7	-257	-251
PRD1053	Integrale veiligheid	0	-331	-331	0	-321	-321	0	-312	-312
PRD1111	Wegen en verhardingen	89	-2.173	-2.084	293	-9.259	-8.965	177	-6.207	-6.030
PRD1112	Kunstwerken	0	-92	-92	0	-202	-202	0	-198	-198
PRD1113	Openbare verlichting	9	-513	-504	9	-598	-589	4	-553	-549
PRD1114	Straatmeubilair	0	-139	-139	0	-139	-139	0	-142	-142
PRD1121	Afvalstromen	90	-3.995	-3.905	90	-3.985	-3.895	138	-4.068	-3.931
PRD1122	Ongediertebestrijding	0	-1	-1	0	-1	-1	0	0	0
PRD1123	Afvalstoffenheffing	4.693	0	4.693	4.693	0	4.693	4.835	0	4.835
PRD1131	Riolering	18	-2.149	-2.131	18	-2.149	-2.131	81	-2.239	-2.158
PRD1132	Rioolheffing	2.788	0	2.788	2.788	0	2.788	2.549	0	2.549
PRD1141	Watergangen en partijen	14	-247	-233	14	-247	-233	14	-247	-233
PRD1151	Openbaar groen	19	-2.173	-2.154	19	-2.208	-2.189	97	-2.305	-2.208
PRD1152	Speelvoorzieningen	0	-150	-150	54	-298	-244	44	-216	-172
PRD1206	Begraafplaatsen en lijkbezorging	49	-73	-24	49	-73	-24	25	-59	-35
PRD1261	Gebouwen en opstallen	667	-372	295	667	-372	295	766	-176	589
	Sub-totaal programma	9.446	-	-7.193	9.704	-	-	10.018	-	-
			16.639	-7.193	9.704	24.093	14.389	10.018	20.889	10.871

P5 Financiering en algemene middelen

PRD1026	Gemeentelijke belastingen	12.068	-957	11.111	12.068	-848	11.220	12.079	-883	11.195
PRD1900	Geldleningen	2.364	-302	2.063	2.168	-129	2.040	2.133	-91	2.043
PRD1901	Deelnemingen	410	-14	396	509	-14	495	509	-14	496
PRD1902	Algemene uitkering	24.408	0	24.408	24.894	0	24.894	25.252	0	25.252
PRD1903	Algemene baten en lasten _ onvoorzien	0	-111	-111	48	-65	-17	52	-196	-144
PRD1904	Saldo kostenplaatsen	0	587	587	0	663	663	0	516	516
PRD1905	Resultaat en winstbestemming	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Sub-totaal programma	39.251	-797	38.454	39.688	-393	39.295	40.026	-668	39.358

Gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten

Gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten	55.961	-57.903	-1.942	57.143	-70.884	-13.741	58.014	-65.049	-7.035
---	--------	---------	--------	--------	---------	---------	--------	---------	--------

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

P1 Goed bestuur en goede dienstverlening	0	0	0	51	0	51	24	0	24
P2 Meedoen in Wassenaar	1.066	0	1.066	2.014	0	2.014	1.807	0	1.807
P3 Wassenaar ontwikkelt	68	0	68	3.371	0	3.371	1.762	0	1.762
P4 Wassenaar leefbaar	952	0	952	8.241	-204	8.036	4.771	0	4.771
P5 Financiering en algemene middelen	0	0	0	3.168	-3.168	0	3.168	-3.168	0
Totaal mutaties reserves	2.086	0	2.086	16.845	-3.372	13.473	11.532	-3.168	8.364

Gerealiseerde resultaat			144			-268			1.328
--------------------------------	--	--	------------	--	--	-------------	--	--	--------------

Toelichting op de verschillen

Verschillen ten opzichte van de begroting 2016

Analyse verschil begroting - rekening	I/S	Afwijking 2016	Incidenteel	Structureel
(x € 1.000) (+ = voordelig; - = nadelig)				
Programma 1 - Goed bestuur en goede dienstverlening				
Kosten raad en commissies	I	39	39	
Representatie Raad	I	25	25	
Griffie	I	15	15	
College van burgemeester en wethouders	I/S	56	10	46
Storting en overdracht pensioen wethouders	I	49	49	
Onderhoud de Paauw	I	-35	-35	
Juridische advieskosten	I	-57	-57	
Modern personeelsbeleid	I	78	78	
Saldo kosten en leges rijbewijzen	I	15	15	
Rijksleges en Leges reisdocumenten	I	-4	-4	
Leges huwelijken	I	-35	-35	
Secretarieleges	I	-31	-31	
Verkiezingen	I	15	15	
Gemeentelijke basisadministratie (GBA)	I/S	79	57	22
Bestuurlijke samenwerking Stadsgewest	I	54	54	
Bestuurlijke samenwerking Groenfonds	I	25	25	
Afrekening GR Duivenvoorde	I	-95	-95	
Bijdrage stad en kust	I	-15	-15	
Stelpost inkoop samenwerking	I	-12	-12	
Overige kleine verschillen	I	14	14	
totaal programma 1		180	112	68
Programma 2 - Meedoen in Wassenaar				
Inkomen	I	-94	-94	
Participatie wet	I	-156	-156	
Ouderen	I	35	35	
Individuele voorzieningen	I	539	539	
Specialistische WMO zorg	I	671	671	
Openbare gezondheidszorg	I	84	84	
Project programma sociaal domein	I	113	113	
Specialistische jeugdzorg	I	-312	-312	
Lokale onderwijsvoorziening	I	-245	-245	
Kinderopvang	I	68	68	
Overige kleine verschillen	I	77	77	
totaal programma 2		780	780	-

Programma 3 - Wassenaar ontwikkelt

Economische visie	I	30	30	
Project Havenkanaal	I	165	165	
Onttrekking reserve project Havenkanaal	I	-165	-165	
Generaal Winkelmanlaan	I	114	114	
Onttrekking reserve Generaal Winkelmanlaan	I	-114	-114	
Vorbereidingskosten Huize Den Deyl/ van Polanenpark	I	38	38	
Onttrekking reserve Generaal Winkelmanlaan /Huize den Deyl/ van Polanenpark	I	-38	-38	
Opstellen structuurvisie (uitvoering 2017)	I	25	25	
Onttrekking reserve structuurvisie	I	-25	-25	
Stelpost uren projecten	I	-50		-50
Bestemmingsplannen	I	25	25	
Groen zone Valkenburg	I	70	70	
Onttrekking reserve inrichtingsplan Groene Zone project Valkenburg	I	-70	-70	
Strandnota	I	8	8	
Onttrekking reserve strandnota	I	-8	-8	
Aanleg voetpad Papeweg niet gerealiseerd in 2016	I	100	100	
Opbrengst provincie aanleg voetpad Papeweg	I	-100	-100	
Lagere uitvoeringskosten klimaatprogramma	I	245	245	
Onttrekking reserve klimaatprogramma	I	-245	-245	
Lagere kosten LOP	I	75	75	
Onttrekking reserve Landschapsonwikkelingsplan LOP	I	-75	-75	
Groen- en watervisie	I	30	30	
Lagere lasten advieskosten milieubeheer	I	29	29	
Advieskosten Pact van Duivenvoorde	I	9	9	
Advieskosten strandnota	I	17	17	
Onttrekking reserve strandnota	I	-7	-7	
Planmatig onderhoud aan monumentale objecten	I	19	19	
Explosievenkaart nog niet afgerond	I	28	28	
Onttrekking reserve onderzoek explosieven	I	-28	-28	
Vertraagde uitvoering verkeersprojecten OGB en RO	I	424	424	
Onttrek. Reserve verkeersprojecten OGB /RO	I	-424	-424	
Vertraging aanpassing sportparkeerterrein Mansveltkaade	I	345	345	
Onttrek. Res. aanpassing sportparkeerterrein Mansveltkaade	I	-345	-345	
Lagere lasten werkzaamheden kruising A44/N44 Rozenweg	I	66	66	
Bijdrage provincie hierin	I	-33	-33	
Planmatig onderhoud	I	80	80	
Parkeren strand Wassenaarse slag	I	58	58	

Advieskosten verkeer en mobiliteit	I	21	21	
Automatiseringskosten VRI's	I	37	37	
Overige kleine verschillen	I	-10	-10	
totaal programma 3		321	371	-50
Programma 4 - Wassenaar leefbaar				
Omgevingsvergunningen drie grote bouwprojecten	I	261	261	
Onttrekking uit reserve niet nodig door meeropbrengsten				
leges omgevingsvergunning	I	-272	-272	
Lagere kosten inhuur bouwtoezicht	I	36	36	
Lagere uitgaven brandkranen	I	10	10	
Lagere bijdrage hulpverleningsregio regio Haaglanden	I	10	10	
Subsidie aan politie project Bemiddeling en Mediation	I	19	19	
Lagere uitgaven rampenbestrijding, w.o. lagere				
piketvergoedingen	I	20	20	
Advieskosten beheerplannen	I	-34	-34	
Lagere uitgaven gladheidsbestrijding	I	6	6	
Hogere uitgaven zwerfafval	I	-30	-30	
lagere uitgaven onkruidbestrijding	I	12	12	
Hogere uitgaven straatreiniging	I	-20	-20	
Hogere uitgaven planmatig onderhoud wegen	I	-28	-28	
Hogere materiële lasten wegen/verzekeringen/contributies	S	-65	-32	-33
Kapitaallasten projecten onderhoud openbare ruimte	I	2.641	2.641	
Groot onderhoud verkeersprojecten	I	147	147	
Groot onderhoud verkeersproj: Onderhoud Johan de Wittstraat	I	296	296	
Groot onderhoud verkeersproj.:Asfaltonderhoud				
bestek 7.1.7 Papegaaienlaan	I	97	97	
Groot onderhoud verkeersproj.: Wegen Groeneveltstraat	I	20	20	
Onttrekking uit reserve Onderhoud openbare ruimte	I	-3.152	-3.152	
Degeneratieopbrengsten *)	S	111	-	111
Nog te ontv. Inv.bijdrage voor 'Aanpassen Deijlerweg				
De Lus van Zuylen	I	-204	-204	
Nog toe te voegen aan reserve 'Aanp. Deijlerweg-De Lus	I	204	204	
Lagere energiekosten OV	I	68	68	
Hogere onderhoudslasten OV	I	-33	-33	
Lagere kapitaallasten OV	I	5	5	
Hogere uitgaven openbaar groen minus hogere				
subsidies en overige bijdragen	I	-20	-20	
Inzamelen Avalex	I	-122	-122	
Opbrengsten voorgaande jaren papier, glas, plastic	I	52	52	
Lagere kapitaallasten reiniging	I	35	35	

Onderhoud brengstation	I	-20	-20	
Overige verschillen	I	20	20	
Opbrengst reinigingsheffingen (afvalstoffen/reinigingsrecht)	I	141	141	
Hogere energielasten/datcommunicatie rioolpompen	I	-25	-25	
Hogere retributies lozen op riolering	I	53	53	
Hogere onderhoudsuitgaven	I	-56	-56	
Opbrengst rioolheffing	I	-239	-239	
overige verschillen	I	-5	-5	
Grondexploitatie: Verkoop Bellesteijn	I	90	90	
Hogere huurinkomsten diverse objecten	I	10	10	
Advieskosten snippergroen	I	-16	-16	
Kosten onderhoud gebouwen	I	216	216	
Overige kleine verschillen	I	14	14	
totaal programma 4		253	175	78
Financiering en Algemene dekkingsmiddelen				
Hogere kwijtschelding	I	-31	-31	
Hogere opbrengst OZB	I	34	34	
Hogere opbrengst hondenbelasting	I	28	28	
Lagere opbrengst toeristenbelasting	I	-8	-8	
Lagere opbrengst precario	I	-44	-44	
Decembercirculaire Algemene uitkering	I/S	358	268	90
Dotatie voorziening dubieuze belastingsdebiteuren	I	-120	-120	
Dotatie voorziening dubieuze debiteuren	I	-37	-37	
Subsidies	I	26	26	
Doorbelasting saldo kostenplaatsen	I	-141	-141	
Overige kleine verschillen	I	-2	-2	
totaal financiering en algemene dekkingsmiddelen		63	-27	90
Totaal Incidenteel/Structureel		1.597	1.411	186

*) Degeneratieopbrengsten zijn structureel van aard. Het bedrag verschilt echter per jaar.

Verwerking resultaten

Resultaat primitieve begroting 2015 (incl. amendementen)	124
Doorwerking NJN 2015	122
Schakelklas	-78
Mat. gelijkstelling onderwijs	-56
Voorjaarsnota 2016	-595
Najaarsnota 2016	27
Septembercirculaire	<u>187</u>
Saldo begroting 2016 na wijziging	-269
Jaarrekeningresultaat 2016 (na bestemming)	1.328

Totale verschil

1.597

Afwikkeling oude kredieten en (investerings)budgetten

In de afgelopen jaren is een groot aantal kredieten en (investerings)budgetten beschikbaar gesteld voor de realisering van (vervangings)investeringen met resp. economisch en maatschappelijk nut.

Om te voorkomen dat:

- resterende en niet gebruikte (vervangings)kredieten via hun te ramen kapitaallasten niet in de jaarrekening tot uitdrukking zullen komen, de aanwending van de schaarse beschikbare middelen verstoren of
 - resterende en niet gebruikte investeringsbudgetten een niet actuele stand van de vrije ruimte van de algemene reserve en bestemmingsreserves voorspiegelen,
- blijven kredieten en budgetten maximaal twee jaar beschikbaar tenzij het projecten betreft die een langere looptijd hebben en waarbij bij de kredietaanvraag is aangegeven dat de looptijd langer is.

In 2016 is een zeventien investeringen afgerond. Voor deze investeringen was in 2016 nog een restantkrediet beschikbaar van € 1.696.169. De werkelijke uitvoering van deze investeringen heeft in totaal € 795.201 gekost, waardoor een bedrag van € 900.968 kon worden afgeraad.

Voor het totale investeringsprogramma kan het volgende overzicht worden gemaakt.

Tabel 21

Investeringsprogramma	Begroot	Werkelijk	Restant	Overhevelen
Goed bestuur en goede dienstverlening	509.280	26.539	482.741	472.741
Meedoen in Wassenaar	2.336.038	2.274.459	61.579	40.842
Wassenaar ontwikkelt	6.676.045	3.822.696	2.853.349	2.210.895
Wassenaar leefbaar	7.676.191	2.796.552	4.879.639	4.750.162
Financiën	-	-	-	-
Totaal Investeringsprogramma	17.197.554	8.920.246	8.277.308	7.474.641

Naar verwachting zullen de nog niet in 2016 afgeronde investeringen in 2017 tot afronding komen. Het gaat om 45 investeringskredieten en –budgetten. Voor het volledige overzicht wordt verwezen naar de toelichting op de verschillen van de programmarekening en bijlage 5.

Voorgesteld wordt de beschikbaarstelling van in totaal € 7.474.641 restantkrediet voor investeringen (€ 6.780.961) en interne orders (€ 693.680) met één jaar te verlengen en daarmee voor € 900.968 aan oude kredieten en budgetten af te boeken.

Van de opschoning van kredieten gaat een licht positief voordeel uit. Hiervan heeft een gedeelte betrekking op éénmalig gedekte kredieten (ten laste van reserves, bijdragen derden en dergelijke) en een gedeelte lagere vervangingsinvesteringen die in structureel lagere kapitaallasten in de exploitatie zullen resulteren.

Door wetswijziging in het BBV moeten alle investeringen vanaf 01-01-2017 worden afgeschreven. Dat betekent dat de reserves vanaf dit datum moeten worden omgevormd in een reserve kapitaallasten. Voorgesteld wordt om per krediet een reserve kapitaallasten in te stellen om de dekking te waarborgen.

Van de verlenging van de beschikbaarstelling van investeringen gaat daarnaast het voordeel uit dat er sprake is van lagere kapitaallasten zolang de investeringen nog niet volledig gerealiseerd zijn. Het effect van het doorschuiven en de (beperkte) afboeking zullen in de najaarsnota worden verwerkt

Incidentele baten en lasten

Tabel 22

Incidentele lasten (x € 1.000)				Incidentele baten (x € 1.000)			
Omschrijving	Begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Omschrijving	Begroting	Begroting na wijziging	Rekening
Goed bestuur en goede dienstverlening	30	608	623	Goed bestuur en goede dienstverlening	12	12	61
Meedoen in Wassenaar	293	771	459	Meedoen in Wassenaar	297	170	262
Wassenaar ontwikkelt	125	685	204	Wassenaar ontwikkelt	325	786	456
Wassenaar leefbaar	680	8.588	5.456	Wassenaar leefbaar	1.027	9.398	4.971
Financiering & algemene dekkingsmiddelen	0	0	157	Financiering & algemene dekkingsmiddelen	0	354	433
Totaal	1.128	10.651	6.899	Totaal	1.660	10.719	6.184
Saldo			715	Saldo	532	68	

Overzicht van de structurele toevoegingen en de onttrekkingen aan de reserves

Tabel 23 Mutaties op algemene en bestemmingsreserves						
Programma	Mutatie	Reserve	Begroting 2016 na wijziging	waarvan structureel	Rekening 2016	waarvan structureel
Goed bestuur en goede dienstverlening	Onttrekking	Algemene reserve (resultaat 2015)	-51		-24	
		per saldo onttrekking (-)/storting (+)	-51	0	-24	0
Meedoen in Wassenaar	Onttrekking	Algemene reserve	-394		-343	
		Algemene reserve (resultaat 2015)	-253		-142	
		Bestemmingsreserve onderhoud openbare ruimte	-598		-552	
		Reserve uitvoering sociaal domein	-20		-20	
		Reserve kapitaallasten zwembad	-699		-699	
		Reserve lagere kapitaallasten RLW	-50	-50	-50	-50
per saldo onttrekking (-)/storting (+)	-2.014	-50	-1.807	-50		
Wassenaar ontwikkelt	Onttrekking	Algemene reserve	-165		0	
		Algemene reserve (resultaat 2015)	-2.803		-1.674	
		Reserve onderhoud parkeerkelder	-68	-68	-68	-68
		Bestemmingsreserve Groene Buffer	-75		-5	
		Bestemmingsreserve volkshuisvesting	-260		-15	
per saldo onttrekking (-)/storting (+)	-3.371	-68	-1.762	-68		
Wassenaar leefbaar	Storting	Algemene reserve	204		0	
	Onttrekking	Algemene reserve	-793		0	
		Algemene reserve (resultaat 2015)	-88		-42	
		Bestemmingsreserve kostendekkendheid omgevingsvergunning	-272		0	
		Bestemmingsreserve onderh openbare ruimte	-7.089		-4.729	
per saldo onttrekking (-)/storting (+)	-8.036	0	-4.771	0		
Algemene dekkingsmiddelen	Storting	Leges omgevingsvergunningen	362		362	
		Ophef res. Impl. Soc.Domein	953		953	
		Storting van alg.res.	953		953	
		Storting van alg.res.	184		184	
		Storting uit algemene reserve	716		716	
	Onttrekking	Ophef res. Impl. Soc.Domein	-953		-953	
		St naar res.uitv. Soc. Domein	-184		-184	
		Toev.aan res.frictiekosten	-716		-716	
		Kostendekkendh.omgev.vergun	-362		-362	
		Opheff.res. St. naar alg.res	-953		-953	
per saldo onttrekking (-)/storting (+)	0	0	0	0		
Mutatie totale reservepositie			-13.473	-118	-8.364	-118
onttrekking (-) / storting (+)						

Ten opzichte van de geraamde stortingen en onttrekkingen is het saldo van de reserves per 31 december 2016 totaal € 5,1 miljoen hoger dan verwacht. Een groot aantal investeringen in de openbare ruimte is nog niet volledig tot uitvoering gekomen, waardoor de geraamde onttrekkingen uit de reserves achter zijn gebleven. Dit is met name te verklaren door programma 3 (Mansveltkade € 0,3 miljoen, Havenkanaal € 0,2 miljoen, overige verkeersprojecten € 0,4 miljoen) en programma 4: Onderhoudsprojecten € 2,4 miljoen. Daarnaast zijn de veiligheidsmaatregelen aan de Amerikaanse ambassade nog niet ingeleid (€ 0,8 miljoen,). Ook is geen beroep gedaan op de reserve Kostendekkendheid WABO € 0,3 miljoen.

Analyse begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid

Tabel 24

bedragen x €1.000

Omschrijving programma	Begroting na wijziging 2016			Realisatie 2016			Begrotingsafwijking			waarvan toe te lichten		
	lasten	batens	saldo	lasten	batens	saldo	lasten	batens	saldo	lasten	batens	saldo
Goed bestuur en goede dienstverlening	-9.820	668	-9.152	-9.645	700	-8.945	176	32	207			-
Meedoen in Wassenaar	-28.221	6.468	-21.753	-27.486	6.720	-20.765	735	252	988			-
Wassenaar ontwikkelt	-8.356	615	-7.742	-6.362	550	-5.812	1.994	-65	1.930			-
Wassenaar leefbaar	-24.093	9.704	-14.389	-20.889	10.018	-10.871	3.204	314	3.518			-
Algemene dekkingsmiddelen	-393	39.688	39.295	-668	40.026	39.358	-275	338	63	275		275
Resultaat voor mutatie reserve:	-70.884	57.143	-13.741	-65.049	58.014	-7.035	5.835	871	6.706	275	-	275
<i>Mutatie reserves:</i>												
Goed bestuur en goede dienstverlening	-	51	51	-	24	24	-	-27	-27			-
Meedoen in Wassenaar	-	2.014	2.014	-	1.807	1.807	-	-208	-208			-
Wassenaar ontwikkelt	-	3.371	3.371	-	1.762	1.762	-	-1.609	-1.609			-
Wassenaar leefbaar	-204	8.241	8.036	-	4.771	4.771	204	-3.470	-3.265			-
Algemene dekkingsmiddelen	-3.168	3.168	-	-3.168	3.168	-	-	-	-			-
Subtotaal mutatie reserves	-3.372	16.845	13.473	-3.168	11.532	8.364	204	-5.313	-5.109	-	-	-
Resultaat na bestemming	-74.256	73.988	-268	-68.217	69.545	1.328	6.039	-4.443	1.596	275	-	275

Analyse begrotingsafwijkingen

In de jaarrekening is toelichting gegeven op de programma's en de algemene dekkingsmiddelen.

Verantwoording en goedkeuringstolerantie

De goedkeuringstolerantie speelt een belangrijke rol bij het verkrijgen van een goedkeurende accountantsverklaring. Als de goedkeuringstolerantie niet wordt overschreden dan wordt in beginsel een goedkeurende controleverklaring afgegeven. Wordt de goedkeuringstolerantie wel overschreden dan kan dit gevolgen hebben.

Voor de financiële of begrotingsrechtmatigheid (getrouwheid en rechtmatigheid van de wetsuitvoering) is de goedkeuringstolerantie gesteld op 1% van de som van de lasten van de gemeentelijke jaarrekening. Het bedrag van onzekerheden mag niet meer zijn dan 3% van de som van de lasten van de gemeentelijke jaarrekening. Uitgaande van een lastentotaal in de jaarrekening van €68,2 mln., betekenen deze percentages dat een totaalbedrag aan fouten in de jaarrekening van € 0,7 mln. en een totaal van onzekerheden van ongeveer € 2,0 mln. de goedkeurende strekking van de controleverklaring niet zullen aantasten.

Analyse begrotingsrechtmatigheid

Op grond van BBV-artikel 28, lid a moet in de toelichting op de programmarekening een analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en programmarekening worden gemaakt. Deze verplichte analyse is ook bruikbaar om een analyse inzake de begrotingsrechtmatigheid te vervaardigen. Op grond van artikel 189, lid 3 Gemeentewet (GW) zijn alle begrotingsoverschrijdingen op de lasten (en daarmee overeenstemmende balansmutaties) onrechtmatig. Bij de afweging van de relevantie van deze onrechtmatige lasten is het criterium "passend binnen het door de raad uitgezette beleid" van belang.

Omdat het budgetrecht van de gemeenteraad formeel van toepassing is op het niveau van programma's wordt onderstaand per programma een toelichting gegeven op de onrechtmatige begrotingsafwijkingen.

Op de algemene dekkingsmiddelen zijn er in 2016 onrechtmatige overschrijdingen van € 275.000 geweest.

Hiervan wordt € 157.000 veroorzaakt op het product Algemene lasten en baten door het niet geraamd (kunnen) zijn van de storting in de voorziening voor dubieuze debiteuren. Deze storting bestaat voor € 120.000 uit belastingdebiteuren en voor € 37.000 uit algemene debiteuren.

Daarnaast wordt een voordeel van € 26.000 gerealiseerd op de subsidies.

Op het product Saldo kostenplaatsen is sprake van een nadeel van per saldo € 141.000 hetgeen veroorzaakt wordt door verschillen in de uiteindelijke doorbelasting van de diverse kostenplaatsen die niet direct aan individuele producten toe te rekenen zijn.

Op de overige programma's zijn geen onrechtmatige overschrijdingen op de lasten.

Controleverklaring van de accountant

Hier komt de accountantsverklaring

Bijlagen

Bijlage 1: Samenstelling gemeenteraad en college van burgemeester en wethouders

Gemeenteraad per 31 december 2016:

Voorzitter

Drs. J. Th. Hoekema

Raadsgriffier

Mw. drs. G. de Schipper-Tinga

Leden

VVD

Mw. C. Klaver-Bouman (fractievoorzitter)

P.P.G. Deneer

Ir. J.J. Bakker

Mw. J.G. Erwich-Eisveld Bosch (vanaf 28-09-2016)

Mw. drs. A.J. van Eekelen (tot 28-09-2016)

CDA

Mw. drs. D. Dekker-Mulder (fractievoorzitter)

Mw. G.M.A. den Hartog-Fast

T.P.M. Overdevest

Ir. M.K. Knevel

Wat Wassenaar Wil (WWW)

Ir B.Boon (fractievoorzitter)

Mr. S.W.M. Derks

Mw. D.A.A. Nieuwzwaag

D66

Mw. E.C. Kernkamp (fractievoorzitter)

R. Bloemendaal

Mr. M.J. Schik

Passie voor Wassenaar

Dr. E.C.M. Ooms

Jhr. J.F.M. van der Does de Willebois (tot 10-10-2016)

F. G. Weyn (vanaf 10-10-2016)

GroenLinks

A.J.L. van Sloten (fractievoorzitter)

P.C. Kolff

Democratische Liberalen Wassenaar

B.G. Paulides (fractievoorzitter)

Hart voor Wassenaar

H.J.M. Hendrickx (fractievoorzitter)

PvdA

J.G.C. van Noort (fractievoorzitter)

Samenstelling college:

Burgemeester Drs. J.Th. Hoekema

- Openbare orde & veiligheid
- Toezicht & handhaving
- Bestuurlijke zaken
- Burgerzaken
- Representatie
- Kunst & cultuur
- Personeel & organisatie
- Vergunningverlening (APV en evenementen)
- Dieren(welzijn)
- Lid dagelijks en algemeen bestuur GR Werkorganisatie Duivenvoorde
- Lid van het dagelijks en algemeen bestuur Veiligheidsregio
- Lid Bestuurlijke Adviescommissie GHOR Nederland
- Lid van het Regionaal Bestuurlijk Overleg van de Eenheid Den Haag van de Nationale Politie
- Lid districtscollege Politie
- Lid dagelijks en algemeen bestuur Stadsgewest Haaglanden in liquidatie
- Lid algemeen bestuur Metropoolregio Rotterdam Den Haag
- Lid dagelijks en algemeen bestuur GR Avalex
- Lid Raad van Toezicht Burgernet
- Voorzitter Stichting Ad Gloriam Pavonis Wassenaar
- Voorzitter Stichting Vrienden van het Brandweermuseum Wassenaar
- Lid Comité van Aanbevelingen Stichting Vleermuisbunker Wassenaar
- Ere-voorzitter Muziekvereniging Excelsior Wassenaar
- Ere-voorzitter Wassenaaarse Oranjevereniging Koningin Wilhelmina
- Ere-voorzitter Wassenaaarse Reddings Brigade

Wethouder Dr. Mr. L. Doorn

Portefeuillehouder Zorg, wonen en verkeer

1e loco-burgemeester

- WMO, langdurige zorg en welzijn
- Volksgezondheid
- Verkeer en vervoer/ RijnlandRoute
- Wonen
- Beheer openbare ruimte, omgevingsbeheer
- Buurtverenigingen
- Religieuze zaken

Wethouder Drs. F.F. Blommers sinds 17 mei 2016 /Wethouder Mw. Drs. S.T. Verschoor tot 22 april 2016

Portefeuillehouder Financiën en economie

2e loco-burgemeester

- Financiën/ grondexploitatie
- Economische zaken (toerisme, recreatie, horeca, evenementenbeleid, agrarische zaken, strand, evenementen)
- Dienstverlening
- Communicatie (inclusief het referendum)
- Aanbestedingen
- Accommodatiebeleid (inclusief sportvoorzieningen)

Wethouder Mw. Drs. I.M. Zweerts de Jong

Portefeuillehouder Sociale zaken, jeugd en onderwijs

3e loco-burgemeester

- Jeugdzorg
- Onderwijs
- Participatie/ sociale zaken
- Sportbeleid
- Bibliotheek
- Emancipatiebeleid
- Cultureel erfgoed, monumentenbeleid, beschermd stads- en dorpsgezicht

Wethouder L. Maat

Portefeuillehouder Ruimte en duurzaamheid

4e loco-burgemeester

- Ruimtelijke ordening
- RO projecten (Maaldrift, Den Deijl, de haven, Duindigt en Valkenburg)
- Vergunningverlening RO (WABO)
- Water
- Milieu & duurzaamheid
- Groenbeleid, Pact van Duivenvoorde
- Vrijwilligersbeleid
- Subsidiebeleid
- Archeologie

Bijlage 2: Kerngegevens per 31 december 2015 en 2016

* bedragen x € 1,-	Gegevens op 31-12 2015	Gegevens op 31-12 2016
A. Sociale structuur		
Aantal inwoners	25.911 *	26.061 **
Waarvan:		
van 0 t/m 19 jaar	6.238 *	6.291 **
van 20 t/m 64 jaar	13.200 *	13.179 **
van 65 jaar en ouder	6.473 *	6.591 **
Bijstandsgerechtigden beneden 65 jaar	329	354
Aantal uitkeringsgerechtigden ingevolge de IOAW	22	24
Aantal uitkeringsgerechtigden ingevolge de IOAZ	2	2
Aantal te werkgestelden in sociale werkgemeenschappen	63	49
B. Fysieke structuur		
Oppervlakte gemeente	6.240 ha	6.240 ha
waarvan: Binnenwater	176 ha	176 ha
Buitenwater	950 ha	950 ha
Aantal verblijfsobjecten:		
met woonfunctie	12.199	12.213
met logiesfunctie	7	7
Wegen (opp. in m ²)		
gebieds- en wijkontsluitingswegen	221.000	221.000
wegen in woongebied	738.400	738.400
voetpaden	359.700	359.700
fietspaden	100.200	100.200
totaal	1.419.300	1.419.300
Lengte van waterwegen	46.625	46.625
Aantal hectaren openbaar groen	87	87
Aantal hectaren buitenplaatsen	82	82
* Betreft het aantal, per 31 december 2016, zoals vastgesteld door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).		
** Het aantal, per 31 december 2016, is voorlopig. Dit wordt in juli/augustus 2017 definitief vastgesteld door het CBS.		
* bedragen x € 1,-	Gegevens op 31-12 2015	Gegevens op 31-12 2016
C. Financiële gegevens		
Baten		
OZB - opbrengst (woningen en niet - woningen)	8.672.874	8.933.130
idem, per inwoner	335	343
Algemene uitkering gemeentefonds	17.337.483	17.496.749
idem, per inwoner	669	671
Balans /activa		
Materiële vaste activa	38.431.000	37.291.000
idem, per inwoner	1.483	1.431
Financiële vaste activa	19.329.000	19.030.000
idem, per inwoner	746	730
Vorraden	0	0
idem, per inwoner	0	0
Balans / passiva		
Eigen vermogen	65.417.000	57.812.000
idem, per inwoner	2.525	2.218
Voorzieningen	13.338.000	18.169.000
idem, per inwoner	515	697
Vaste schuld	473.000	446.000
idem, per inwoner	18	17

Bijlage 3: Specifieke uitkeringen; Single information, Single audit (SiSa)

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2016 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2017

OCW	D9	Onderwijsachterstanden eleid 2011-2017 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)			
		Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijke onderwijsachterstanden eleid 2011-2017	<i>Aard controle R Indicatummer: D9 / 01</i>	<i>Aard controle R Indicatummer: D9 / 02</i>	<i>Aard controle R Indicatummer: D9 / 03</i>	<i>Aard controle R Indicatummer: D9 / 04</i>	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie		
			€ 0	€ 0	€ 25.454	€ 0			
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeente deel 2016	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)	
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	
			<i>Aard controle R Indicatummer: G2 / 01</i>	<i>Aard controle R Indicatummer: G2 / 02</i>	<i>Aard controle R Indicatummer: G2 / 03</i>	<i>Aard controle R Indicatummer: G2 / 04</i>	<i>Aard controle R Indicatummer: G2 / 05</i>	<i>Aard controle R Indicatummer: G2 / 06</i>	
			€ 5.118.045	€ 65.129	€ 346.099	€ 2.922	€ 30.364	€ 1.195	
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee	
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente		
			I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)	I.7 Participatiewet (PW)		
			<i>Aard controle R Indicatummer: G2 / 07</i>	<i>Aard controle R Indicatummer: G2 / 08</i>	<i>Aard controle R Indicatummer: G2 / 09</i>	<i>Aard controle R Indicatummer: G2 / 10</i>	<i>Aard controle R Indicatummer: G2 / 11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatummer: G2 / 12</i>	
			€ 99.255	€ 12.253	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2016	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) Bob	
						<i>Aard controle R Indicatummer: G3 / 01</i>	<i>Aard controle R Indicatummer: G3 / 02</i>	<i>Aard controle R Indicatummer: G3 / 03</i>	<i>Aard controle R Indicatummer: G3 / 04</i>
			€ 79.456	€ 0	€ 30.807	€ 401	€ 44.958	€ 0	
		Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee				
			Gemeente	Gemeente					
		Alle gemeenten	<i>Aard controle R Indicatummer: G3 / 07</i>	<i>Aard controle R Indicatummer: G3 / 08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatummer: G3 / 09</i>				
			€ 0	€ 0	Ja				

Bijlage 4: Bestuursovereenkomst: structuur Staat van de gemeente

Financiën	Groen / Oranje / Rood	TOELICHTING		
Er is structureel en reëel begrotingsevenwicht	Oranje	De begroting voor 2017 laat een structureel tekort zien; het meerjarenperspectief over de gehele linie een structureel overschot. In deze saldi is een aantal bezuinigingstaakstellingen opgenomen. Op basis van de uitkomsten van de september- en decembercirculaire van het gemeentefonds verbeterd het meerjarenperspectief aanmerkelijk doch het tekort over 2017 neemt toe. Zowel de gemeenteraad als de toezichthouder hebben verzocht de in het meerjarenperspectief opgenomen bezuinigingstaakstellingen concreet en realistisch in te vullen bij de opstelling van de begroting voor 2018. Dit verzoek wordt in de kadernota voor 2018 uitgewerkt.		
Is er reden voor extra aandacht?	Nee			
Ruimtelijke ordening		TOELICHTING		
De gemeente voldoet aan de in de Wet ruimtelijke ordening opgenomen verplichtingen inzake bestemmingsplannen, beheersverordeningen en structuurvisies	Groen	Er zijn actuele bestemmingsplannen en een structuurvisie die momenteel herzien wordt. In Wassenaar zijn twee locaties waar nog geen actueel bestemmingsplan geldt; Raaphorstlaan en de Generaal Winkelmanlaan.		
Is er reden voor extra aandacht?	Nee			
Omgevingsrecht		TOELICHTING		
Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving Milieu, Bouwen en Wonen				
De gemeente beschikt over een vastgestelde Verordening VTH	Groen	De "Verordening kwaliteit vergunningverlening, toezicht en handhaving omgevingsrecht Wassenaar" met ingangsdatum 1 juli 2016 is door gemeenteraad vastgesteld op 17 mei 2016.		
Is er reden voor extra aandacht?	Nee			
Monumentenzorg		TOELICHTING		
De gemeente beschikt over een deskundige adviescommissie m.b.t. de (rijks)monumenten	Groen	De Commissie Welstand en Cultureel erfgoed (WCE) is een adviescommissie die het college van burgemeester en wethouders adviseert over het cultureel erfgoed. Dit zijn beschermde gemeentelijke- en rijksmonumenten, beeldbepalende zaken en beschermde stads- of dorpsgezichten. Daarnaast wint het bestuur advies in van de commissie over cultuurhistorische aspecten bij niet-monumenten, zoals bijvoorbeeld bij nieuwbouw in het beschermd dorpsgezicht. De commissie WCE bestaat uit 5 leden waarvan 3 deskundig zijn op het gebied van monumentenzorg.		
Is er reden voor extra aandacht?	Nee			
Archief- en informatiebeheer		TOELICHTING		
Het archief- en informatiebeheer zijn op orde	Oranje	Uit het jaarverslag en het inspectieverslag blijkt dat wij aan de uiteindelijke wens om volledig digitaal te kunnen werken nog niet helemaal kunnen voldoen vandaar dat wij voor de Gemeente Wassenaar nog de indicatie oranje afgeven.		
Is er reden voor extra aandacht?	Nee			
Huisvesting Vergunninghouders		TOELICHTING		
Er is volledig en tijdig voldaan aan de halfjaartaakstelling en er is geen achterstand	Oranje	Gevraagde informatie	Stand van zaken	
		Voorsprong/achterstand per 1 januari van het verantwoordingsjaar (doorhalen w at niet van toepassing is)	9	
		Fase interventieladder op 1 januari	1	
		Taakstelling eerste halfjaar van het verantwoordingsjaar	22	
		In het eerste halfjaar gehuisveste vergunninghouders	28	
		Voorsprong/achterstand per 1 juli van het verantwoordingsjaar (doorhalen w at niet van toepassing is)	6	
		Fase interventieladder op 1 juli	1	
		Taakstelling tweede halfjaar van het verantwoordingsjaar	51	
		In het tweede halfjaar gehuisveste vergunninghouders	41	
		Voorsprong/achterstand per 31 december van het verantwoordingsjaar (doorhalen w at niet van toepassing is)	-10	
		Fase interventieladder op 31 december	2	
		eventuele toelichting		
		De achterstand per 31 december 2016 is veroorzaakt door de enorme toename van het aantal vluchtelingen in 2015/2016.		
Is er reden voor extra aandacht?	Nee			

Bijlage 5: Overzicht over te hevelen en af te sluiten kredieten

INVEST. NR.		OMSCHRIJVING	Begroot t/m 2016	Werkelijk t/m 2015	Werkelijk 2016	SALDO	Opmerkingen bij Jaarrekening 2016	Afsluiten/ Reg. Doorschrijven/ Doorschrijven afw. Fin. Beleid	Benodigd bedrag
7101004	2007	Meubilair raadzaal	74.280	26.539	-	47.741	Vorbereidende gesprekken zijn gestart. Werkzaamheden worden in 2017 uitgevoerd.	Doorschrijven afw fin. Beleid	47.741
7101087	2010	Aanschaf voedings/besturingsk.	750.000	426.940	29.533	293.527	In 2016 zal de gunning plaats vinden. De uitvoering van de werkzaamheden zal in 2017 plaats vinden.	Doorschrijven afw fin. Beleid	293.527
7101170	2011	Fietsvoorzieningen Centrum	50.000	-	50.000	-	Betreft project Johan de Wittstraat en moet worden ingericht voor de fietsers. Begin januari, naar vooruitzicht in maart klaar. Benodigd bedrag wordt om € 50.000 verlaagd.	Afsluiten	-
7101173	2011	Kruising Storm v. 's-Gravesandeweg-Jagerslaan	300.000	-	-	300.000	Subsidie valt weg; project wordt niet meer uitgevoerd. Dit in het kader van de bezuinigingsopgave MRDH.	Afsluiten	-
7101176	2012	Maatregelen 60 km/uur wegen	100.000	-	-	100.000	In juli 2016 is verkeersplan Wassenaar door de raad vastgesteld. Hierin is opgenomen dat project in 2016-2017 wordt uitgevoerd.	Afsluiten	-
7101177	2012	Vergroten fietsveiligheid Wassenaarse Slag	350.000	285.486	-284	64.797	Project is klaar	Afsluiten	-
7101178	2012	Kruising Groot Haesebroekseweg-Jagerslaan	300.000	-	-	300.000	Subsidie valt weg; project wordt niet meer uitgevoerd. Dit in het kader van de bezuinigingsopgave MRDH.	Afsluiten	-
7101179	2012	VRI Den Deijl/A44	800.000	762.207	31.701	6.092	Project is klaar	Afsluiten	-
7101181	2012	Landschaps Ontwikkelings Plan uitwerking	80.000	-	5.000	75.000	Een van de projecten uit het MJP is een verkenning naar ecologische maatregelen in de Papewegsepolder (eind 2016 klaar). Januari 2017 wordt de verkenning ter besluitvorming voorgelegd aan het College. Daarna komt er een plan van aanpak voor uitvoering van de ecologische maatregelen. Het hele bedrag van 75.000 is hiervoor nodig. Doorschrijven naar 2017.	Doorschrijven afw fin. Beleid	75.000

INVEST. NR.		OMSCHRIJVING	Begroot t/m 2016	Werkelijk t/m 2015	Werkelijk 2016	SALDO	Opmerkingen bij Jaarrekening 2016	Afsluiten/ Reg. Doorschuiven/ Doorschuiven afw. Fin. Beleid	Benodigd bedrag
7101182	2012	Opstellen structuurvisie (-/- € 72.500)	72.500	32.472	15.348	24.680	In 2016 is de inspraakperiode van de ontwerp structuurvisie afgerond. De beschikbare investering is besteed aan de organisatie van het participatietraject, onderzoeken en technische uitwerkingen van de structuurvisie. Dit alles heeft geleid tot de structuurvisie Wassenaar 2025 'Landgoed aan zee' die begin 2017 ter vaststelling wordt aangeboden aan de gemeenteraad. Structurele financiële dekking van het uitvoeringsprogramma vindt plaats binnen het in de Programmabegroting 2016-2019 opgenomen budget voor 'Ruimtelijke ontwikkeling'. Via een begrotingswijziging is bij de vrijgave voor inspraak van de ontwerp structuurvisie een bedrag van € 20.000 overgeheveld van het product 'Bestemmingsplannen' naar het product 'Structuurplannen en ruimtelijke visies'. Het resterende investeringskrediet kan hiermee komen te vervallen.	Afsluiten	-
7101183	2013	Aanpassen Deijlerweg-De Lus van Zuylen	640.000	25.770	540.682	73.548	Project is klaar nog afrekening; moet nog financieel worden afgerond (Subsidie); 1e kw 2017 klaar	Doorschuiven afw fin. Beleid	73.548
7101184	2013	Fietsoversteek Hoogeboomseweg-Jaagpad	50.000	-	-	50.000	De voorbereidingen voor het fietsproject Hoogeboomseweg- Jaagpad zijn eind 2016 gestart. Er zullen vooral attentie verhogende maatregelen worden gerealiseerd om de verkeersveiligheid te vergroten. Uitvoering is voorzien in eerste helft van 2017.	Doorschuiven afw fin. Beleid	50.000
7101185	2013	Reconstructie Oostdorperweg i.r.t. sluijverkeer Kokshoornlaan	400.000	-	-	400.000	Subsidieaanvraag is onlangs richting MRDH verzonden. Uitvoering is voorzien in 2017.	Doorschuiven afw fin. Beleid	400.000

INVEST. NR.		OMSCHRIJVING	Begroot t/m 2016	Werkelijk t/m 2015	Werkelijk 2016	SALDO	Opmerkingen bij Jaarrekening 2016	Afsluiten/ Reg. Doorschrijven/ Doorschrijven afw. Fin. Beleid	Benodigd bedrag
7101188	2014	Aanleg hangplek jongeren ASH (2014)	70.000	-	37.709	32.291	Projectvertraging als gevolg van zienswijzen en bezwaren. De aanleg volgt halverwege 2017.	Doorschrijven afw fin. Beleid	32.291
7101189	2013	Groot onderhoud Waalsdorperlaan	900.000	32.647	70.806	796.547	Op 15 december start de aanbesteding; Gunning 1e kw 2017 en start werkzaamheden 2e kw 2017. Project zit op schema en wordt in de 1e helft van 2018 afgerond.	Doorschrijven afw fin. Beleid	796.547
7101190	2014	Onderhoud raadhuis De Paauw	370.000	-	-	370.000	Beschikbaar krediet is niet toereikend. Nieuwe kredietaanvraag zal aan de raad worden voorgelegd.	Doorschrijven afw fin. Beleid	370.000
7101193	2014	Parket raadhuis De Paauw	10.000	-	-	10.000	Werkzaamheden worden tijdens Kerstreces uitgevoerd. Factuur tlv. exploitatie boeken en krediet afsluiten.	Afsluiten	-
7101194	2014	Luchtfoto's 2014	37.000	20.792	6.226	9.982	In de begroting 2018 wordt hiervoor een structureel jaarlijks budget geregeld.	Afsluiten	-
7101196	2014	Containers reiniging	24.000	-	21.682	2.318	Afgerond.	Afsluiten	-
7101197	2014	Buurtweg en Zijdeweg	187.500	2.300	-	185.200	Op 15 december start de aanbesteding; Gunning 1e kw 2017 en start werkzaamheden 2e kw 2017. Project zit op schema en wordt in de 1e helft van 2018 afgerond.	Doorschrijven afw fin. Beleid	185.200
7101199	2014	Zuidelijke ontsluitingsweg Kerkehout	25.000	300	-	24.700	Uitvoering van het project is afhankelijk van de voortgang van het project herontwikkeling Zijdeweg (Vd.Valk en Dierenzorg). Het bestemmingsplan Zijdeweg is inmiddels onherroepelijk. Naar verwachting start de bouw in 2018, waarbij de selectieve toegang ook wordt gerealiseerd.	Doorschrijven afw fin. Beleid	24.700
7101202	2014	Verb.maatregelen brandveilig gebruik BC Oostdorp	113.637	-	113.429	208	Werkzaamheden zijn afgerond.	Afsluiten	-
7101203	2014	Energ,verb.maatregelen BC Oostdorp	287.133	2.971	282.863	1.299	Werkzaamheden zijn afgerond.	Afsluiten	-

INVEST. NR.		OMSCHRIJVING	Begroot t/m 2016	Werkelijk t/m 2015	Werkelijk 2016	SALDO	Opmerkingen bij Jaarrekening 2016	Afsluiten/ Reg. Doorschuiven/ Doorschuiven afw. Fin. Beleid	Benodigd bedrag
7101206	2015	Aanleg 3 kunstgrasvelden & verv.toplaag	1.586.000	1.521.719	40.467	23.814	Er worden nog kosten verwacht mbt vervanging/vernieuwing hekwerk(en)	Doorschuiven afw fin. Beleid	23.814
7101207	2015	Vorbereidingskrediet Huize Den Deijl	64.000	41.391	7.029	15.580	De uitvoering is in december 2015 gestart; de werkzaamheden worden in 2017 afgerond.	Doorschuiven afw fin. Beleid	15.580
7101208	2015	Aanpass. Sportparkeerterr. Mansveltkade	1.370.000	657	1.023.792	345.551	De renovatie van het parkeerterrein is medio 2016 gestart en in november 2016 is het vernieuwde parkeerterrein feestelijk geopend. Project is in nazorgfase.	Doorschuiven afw fin. Beleid	345.551
7101209	2015	Bloemcampschool int.uitbreiding	370.000	-	333.000	37.000	Afwikkeling c.q oplevering vindt plaats in 2017	Doorschuiven afw fin. Beleid	37.000
7101211	2015	Asfaltonderhoud Groot Haesebroekseweg	300.000	271.934	10.052	18.013	Project is klaar.	Afsluiten	-
7101212	2015	Asfaltonderhoud Vd Oudermeulenlaan	255.000	186.079	68.974	-52	Project is klaar.	Afsluiten	-
7101214	2015	Wegonderhoud Windlustweg	170.000	126.804	210	42.986	Project is klaar.	Afsluiten	-
7101215	2015	Herstraten Buurtweg (onderdeel Waalsdorperlaan)	95.000	-	-	95.000	Op 15 december start de aanbesteding; Gunning 1e kw 2017 en start werkzaamheden 2e kw 2017. Project zit op schema en wordt in de 1e helft van 2018 afgerond.	Doorschuiven afw fin. Beleid	95.000
7101217	2015	Wegonderhoud Buurtweg (Zijdeweg-Sophialaan)	380.000	-	-	380.000		Doorschuiven afw fin. Beleid	380.000
7101218	2015	Wegonderhoud fiets-voetpad Buurtweg	235.000	-	-	235.000		Doorschuiven afw fin. Beleid	235.000
7101220	2015	Wegonderhoud Zijllaan/Middelweg	130.000	2.784	126.189	1.028	Project hoort bij Van Zuylken van Nijveelt/is klar nog afrekening; moet nog financieel worden afgerond; 1e kw 2017 klaar	Doorschuiven afw fin. Beleid	1.028
7101222	2015	Wegonderhoud herinrichten ventweg Rijksstr.weg	439.748	32.538	365.988	41.222	Project is voor 98 % klaar. Wordt in maart 2017 afgerond. Subsidie moet nog afgerond worden.	Doorschuiven afw fin. Beleid	41.222

INVEST. NR.		OMSCHRIJVING	Begroot t/m 2016	Werkelijk t/m 2015	Werkelijk 2016	SALDO	Opmerkingen bij Jaarrekening 2016	Afsluiten/ Reg. Doorschrijven/ Doorschrijven afw. Fin. Beleid	Benodigd bedrag
7101224	2015	Wegonderhoud Oostdorperweg	240.000	4.805	4.550	230.645	Zit nu in de voorbereiding; uitvoering 2e tot 3e kw 2017.	Doorschrijven afw fin. Beleid	230.645
7101225	2015	Wegonderhoud Wijnbergenlaan	60.000	38.436	10.272	11.293	Project is technisch klaar maar moet nog financieel worden afgerekend;	Doorschrijven afw fin. Beleid	11.293
7101229	2015	van polanenpark 243	38.000	678	15.222	22.101	In 2016 zijn werkafspraken gemaakt met beide woningcorporaties. De planvorming zal in januari 2017 starten.	Doorschrijven afw fin. Beleid	22.101
7101235	2015	Voorzieningen huisvesting onderwijs 2015 OBO	181.322	117.329	44.763	19.230	Het project is afgesloten en opgeleverd.	Afsluiten	-
7101236	2015	Voorzieningen huisvesting onderwijs 2015 BBO	167.946	128.049	22.869	17.028	Er is nog niets ingediend door de scholen. Naar verwachting zal dit in 2017 gebeuren.	Doorschrijven afw fin. Beleid	17.028
7101237	2016	Ford Transit tr 135	40.000	-	-	40.000	In 2017 wordt bekeken of het voertuig aangeschaft moet worden.	Regulier doorschrijven	40.000
7101238	2016	Volvo FM tr. 121	240.000	-	-	240.000	In 2017 wordt bekeken of het voertuig aangeschaft moet worden.	Regulier doorschrijven	240.000
7101239	2016	Piaggio Porter tr. 141	27.000	-	-	27.000	In 2017 wordt bekeken of het voertuig aangeschaft moet worden.	Regulier doorschrijven	27.000
7101240	2016	Geluidsapparatuur de Paauw	55.000	-	-	55.000	Werkzaamheden worden in februari 2017 uitgevoerd. Budget overhevelen naar 2016. Dekking algemene reserve wordt reserve kapitaallasten?	Regulier doorschrijven	55.000
7101241	2016	Landmeetapparatuur	10.000	-	-	10.000	De aanwezige apparatuur hoefde in 2016 nog niet vervangen te worden.	Regulier doorschrijven	10.000
7101242	2016	Groot onderhoud Joh. de Wittstraat	393.250	-	54.023	339.227	Deelbudget Johan de Wittstraat; Onderhoud wordt in de kosten 2016 verantwoord.	Regulier doorschrijven	339.227
7101243	2016	Gr.ond. en herinr. Waalsdorperlaan	263.500	-	-	263.500	Op 15 december start de aanbesteding; Gunning 1e kw 2017 en start werkzaamheden 2e kw 2017. Project zit op schema en wordt in de 1e helft van 2018 afgerond.	Regulier doorschrijven	263.500

INVEST. NR.		OMSCHRIJVING	Begroot t/m 2016	Werkelijk t/m 2015	Werkelijk 2016	SALDO	Opmerkingen bij Jaarrekening 2016	Afsluiten/ Reg. Doorschuiven/ Doorschrijven afw. Fin. Beleid	Benodigd bedrag
7101244	2016	Verkeersmaatr. Buurtweg (subs.MRDH)	187.500	-	-	187.500		Regulier doorschuiven	187.500
7101245	2016	Veiligheids en verkeersmaatr.Am. ambass.	792.500	-	-	792.500	Uitvoering in 2017	Regulier doorschuiven	792.500
7101246	2016	Bladzuiger	37.000	-	34.422	2.578	Uitvoering in 2017	Regulier doorschuiven	2.578
7101247	2016	Project Havenkanaal	165.000	-	-	165.000	Eind 2016 is krediet beschikbaar gesteld. Uitvoering start in 2017.	Regulier doorschuiven	165.000
7101248	2016	Vervanging wegen (beheerplan)	594.889	-	-	594.889	Beheerplan 2016. Uitvoering in 2017	Regulier doorschuiven	594.889
7101249	2016	Vervanging kunstwerken	89.335	-	70.444	18.891	Beheerplan 2016. Uitvoering in 2017	Regulier doorschuiven	18.891
7101250	2016	Vervanging waterb.kunstwerken(beh.	138.000	-	-	138.000	Beheerplan 2016. Uitvoering in 2017	Regulier doorschuiven	138.000
7101251	2016	OGB Gereedschappen	20.000	-	8.183	11.817	Uitvoering in 2017	Regulier doorschuiven	11.817
7183052	2015	Generaal Winkelmanlaan(voorm sterrenbad)	143.852	27.880	24.727	91.245	Einde van het project is voorzien eind 2017 na afronding bestemmingsplanprocedure.	Doorschrijven afw fin. Beleid	91.245
		Investerings 2016	15.269.892	4.119.505	3.469.872	7.680.515			6.780.962

NR.	OMSCHRIJVING	Begroot t/m 2016	Werkelijk t/m 2015	Werkelijk 2016	SALDO	Opmerkingen bij Jaarrekening 2016	Afsluiten/ Reg. Doorschrijven/ Doorschrijven afw. Fin. Beleid	Benodigd bedrag
7105062	Onderhoud speeltoestellen (js 2011 =>vz)	514.469	362.818	150.236	1.415	Werkzaamheden oud beheerplan klaar	Afsluiten	-
7105113	* 7105113 INV Aankoop tuincentrum Bloemendaal	567.000	665.301	-	-98.301	Om uitvoering te geven aan het groencompensatieplan dient de gemeente vrij van huur- en pachtovereenkomsten te kunnen beschikken over de gronden bij het tuincentrum Bloemendaal. Om dit vervroegd te bewerkstelligen zijn in 2016 gesprekken gevoerd met de betrokken partijen welke in 2017 hun vervolg zullen krijgen. Volgens de lopende huur- en pachtovereenkomsten zullen de gronden uiterlijk in 2022 vrij van huur en pacht komen waarna de beoogde landschappelijke inrichting kan worden gerealiseerd. Tegenover de hogere kosten staan hogere opbrengsten, waarvan een deel (geraamd op € 192.000) nog moet worden ontvangen.	Doorschrijven afw fin. Beleid	-

NR.	OMSCHRIJVING	Begroot t/m 2016	Werkelijk t/m 2015	Werkelijk 2016	SALDO	Opmerkingen bij Jaarrekening 2016	Afsluiten/ Reg. Doorschrijven/ Doorschrijven afw. Fin. Beleid	Benodigd bedrag
7105114	INV Herinrichting tuincentrum Bloemendaa	275.000	3.548	13.782	257.671	Om uitvoering te geven aan het groencompensatieplan dient de gemeente vrij van huur- en pachtovereenkomsten te kunnen beschikken over de gronden bij het tuincentrum Bloemendaal. Om dit vervroegd te bewerkstelligen zijn in 2016 gesprekken gevoerd met de betrokken partijen welke in 2017 hun vervolg zullen krijgen. Volgens de lopende huur- en pachtovereenkomsten zullen de gronden uiterlijk in 2022 vrij van huur en pacht komen waarna de beoogde landschappelijke inrichting kan worden gerealiseerd. De niet ingecaluleerde huuropbrengsten van € 20.000 per jaar moeten ten goede komen van de herinrichting.	Doorschrijven afw fin. Beleid	257.671
7105115	INV Kwaliteitsverbetering Waalsdorperln.	300.000	82.458	1.220	216.322	Ter uitvoering van het groencompensatieplan (tuincentrum Bloemendaal) zijn de voetpaden langs de Waalsdorperlaan in 2016 kwalitatief verbeterd. De bouw van de Amerikaanse Ambassade zal medio 2017 gereed zijn, pas daarna kan en zal de toegang van de Waalsdorperlaan een kwaliteitsslag ondergaan.	Doorschrijven afw fin. Beleid	216.322

NR.	OMSCHRIJVING	Begroot t/m 2016	Werkelijk t/m 2015	Werkelijk 2016	SALDO	Opmerkingen bij Jaarrekening 2016	Afsluiten/ Reg. Doorschuiven/ Doorschuiven afw. Fin. Beleid	Benodigd bedrag
7105121	INV Verkeersmaatregelen bij scholen *	196.193	49.966	1.540	144.687	Begin 2017 worden de laatste scholen in Wassenaar aangepakt en wordt het project afgerond.	Doorschuiven afw fin. Beleid	144.687
7105256	Inrichtingspl groene zone Valkenb	75.000	-	-	75.000	De raad heeft in juli de motie Inrichtingsplan groene zone Wassenaar-Valkenburg aangenomen. Samen met Katwijk en andere stakeholders moet een integraal inrichtingsplan opgesteld worden. In 2017 zal ontwerp en uitvoering plaats vinden.	Regulier doorschuiven	75.000
	Interne orders 2016	1.927.662	1.164.090	166.778	596.794			693.680

Bijlage 6: Overzicht incidentele baten en lasten

Incidentele lasten		Incidentele baten	
Omschrijving	Begroting na wijziging	Begroting na wijziging	Rekening
Goed bestuur en goede dienstverlening			
Bestuurskrachtmeting	26.500	26.500	26.500
Jaarrekening 2016 WODV	95.208	95.208	95.208
Dotatie voorziening voorm secretaris	132.461	132.461	132.461
Extra storting pensioenen en overdrachtwethouders	146.239	146.239	146.239
Extra storting wachtgeld wethouders	129.800	129.800	129.800
Reïntegratie wethouders	35.000	35.000	35.000
Waterschapsverkiezingen	30.000	14.671	14.671
Stadsgewest Haaglanden afboeking nto	43.000	43.000	43.000
Meedoen in Wassenaar			
Projectmiddelen vergunninghouders	155.000	47.299	47.299
Participatie verklaringstraject	75.000	32.500	32.500
Preventieve jeugdondersteuning (huurderving)	27.000	27.000	27.000
Voorzieningen onderwijs	77.500	25.268	25.268
Incidentele uitvoeringskosten 3D	207.800	181.038	181.038
Leerlingenvervoer	33.000	33.000	33.000
AED's	45.000	45.000	45.000
Sportsubsidies	40.000	40.000	0
Toegankelijkheid zwembad	65.350	54.000	54.000
Taaltoets/versterking peuterspeelzaalbeleid	45.000	45.000	13.431
Meedoen in Wassenaar			
BUIG voorschot vergunninghouder			111.411
Participatie verklaringstraject		75.000	66.620
Individuele voorzieningen jeugd		4.878	4.878
Muziekschool (afrekening 2015)		24.866	24.866
Onttrekking reserve uitvoering sociaal domein tbv Specialistische WMO Zorg		296.573	0
Onttrekking algemene reserve tbv toegankelijkheid zwembad		65.350	54.000

Incidentele lasten			Incidentele baten			
Omschrijving	Begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Omschrijving	Begroting na wijziging	Rekening
Wassenaar ontwikkelt						
Electriciteitskasten		14.000	13.343	Teruggave afvalstoffenheffing	-250.000	-250.000
Oneigenlijk gebruik gemeentegrond			3.750	Verkoop onroerend goed	325.000	664.600
Verkeersonderzoek Rozenplein		66.000	0	Bijdrage PZH onderzoek kruising A44-N44-Rozenweg	33.000	0
Aanpassingen parkeergarage		30.000	6.360	Onttrekking algemene reserve tbv onderzoek Rozenplein	33.000	
Onderzoek explosieven		45.000	17.064	Onttrekking algemene reserve tbv explosievenonderzoek	45.000	17.064
Actualisering groenstructuurvisie	91.000	91.000	58.169			
Uitvoering CO2-neutraal		245.000	0	Onttrekking reserve Volkshuisvesting en duurzaamheid	245.000	0
Strandnota	9.000	25.500	8.640	Onttrekking algemene reserve tbv strandnota	16.500	8.640
Windenergie op zee	20.000	20.000	23.190			
Onderzoek detailhandel	5.230	5.230	10.807			
Lobby N44		45.000	46.700			
Warmte-koude kaart		13.000	9.810	Warmte-koude kaart bijdrage MRDH	13.000	10.464
Inrichtingsplan Groene zone Valkenburg		75.000	5.210	Onttrekking reserve Groene buffer	75.000	5.210
Rijnlandroute juridisch advies		10.000	1.318			
Wassenaar leefbaar						
Inhuur extra medewerker		30.000	19.656	Onttrekking algemene reserve	30.000	19.656
				Dwangsommen		11.000
				Onttrekking reserve kostendekkende leges omgevingsvergunningen	271.500	0
				Vergoeding algemeen		4.275

Incidentele lasten		Incidentele baten	
Omschrijving	Begroting na wijziging	Omschrijving	Begroting na wijziging
Wassenaar leefbaar		Wassenaar leefbaar	
Toevoeging aan reserve prov. bijdr. Deylerweg De Lus-Van Zuylen	204.440	Overige investeringsbijdragen prov. bijdr. Deylerweg De Lus-Van Zuylen	204.440
Onderhoud verkeersprojecten	680.000	Onttrekking reserve beheer openbare ruimte	680.000
Dotatie aan voorziening wegen	4.034.027	Investeringsbijdrage verkeersprojecten	75.000
Kapitaallasten wegen	3.028.473	Onttrekking bestemmingsreserve beheer onderhoud openbare ruimte	7.771.422
Dotatie aan voorziening bruggen	110.000		
Dotatie aan voorziening OVL	45.000		
Mooie speelnatuur / Backershagen	98.842	Provinciale bijdrage speelnatuur	54.000
Voetbalkooi ASH	49.000	Onttrekking algemene reserve voetbalkooi	49.000
Dotatie aan voorziening openbare verlichting	45.000		
Financiering & algemene dekkingsmiddelen		Financiering & algemene dekkingsmiddelen	
Storting voorziening dubieuze debiteuren	156.760	Onderzoek terugvordering BTW	48.265
		Jaarrekeningresultaat 2015 BSGR	59.873
		Dividend BNG (meeropbrengst)	48.900
		Algemene uitkering div. taakmutaties	44.043
		Idem tbv verhoogde asielinstroom	102.464
		Dividend Alliantier 2015 (meeropbrengst)	50.000
Totaal	1.128.030	Totaal	1.659.573
Saldo	715.384	Saldo	67.631
			6.183.515

Bijlage 7: Verantwoording subsidietoekenningen uitvoeringsbesluit

Aanvrager	Activiteit waarvoor subsidie wordt aangevraagd	Raming	Aangevraagd	Goedgekeurd
		€ 50.000,00		
Stichting Poezieroute	Opzetten en instandhouden van de Poëzieroute		€ 3.500,00	€ 2.500,00
Stichting YMCA Wassenaar	(heroverweging afgewezen aanvraag) Clubactiviteiten 2016		€ 2.200,00	€ 1.700,00
Montessori school Wassenaar	Deelname leerlingen groep 7 en 8 aan de First LEGO League		€ 1.500,00	€ 2.500,00
Stichting Alive	Nachtgeluiden Wassenaar 19-08-16		€ 2.000,00	€ 2.000,00
Wassenaarse Oranjevereniging	Liberty Tour d.d. 5 mei 2016		€ 750,00	€ 750,00
Wassenaarse Krant	Groot Wassenaars Dictee d.d. 21 april 2016		€ 250,00	€ 250,00
Brandweermuseum	Vervanging 3 luchtvochtigers		€ 2.000,00	€ 2.000,00
Astrid Dekker	Project opera in het Baljuwhuis op 28 augustus 2016		€ 2.500,00	€ 2.500,00
Wassenaar BRAVO	Gezondheidsmarkt Wassenaar BRAVO		€ 5.000,00	€ 2.500,00
Vereniging Kunstgroep Wassenaar	Open monumentendag		€ 1.000,00	€ 1.000,00
Stichting Wassenaarse Cultuurprijs	Uitreiking Wassenaarse cultuurprijs 2016		€ 500,00	€ 500,00
Stichting de 15 van Wassenaar	Loop 2 oktober 2016		€ 3.900,00	€ 2.500,00
Zorg- en Kinderboerderij Wassenaar	Onderhoud Kinderboerderij		€ 5.000,00	€ 5.000,00
Muziekvereniging Excelsior	"concourajaar"		€ 4.410,00	€ 2.500,00
Stichting Historisch Museum Wassenaar	Notariskosten oprichting stichting		€ 1.000,00	€ 1.000,00
Sportbank	Sportieve opening parlementaire jaar 2016 d.d. 14 sept.		€ 2.500,00	€ 2.500,00
Dutch Integration Group	Meet-n-Move: Sportdagen vluchtelingen en NL Kinderen		€ 3.590,00	€ 2.500,00
Nationaal Schoolontbijt (Jante Beton)	Burgemeestersontbijt		€ 400,00	€ 400,00
Adelbert College	Adelbert on Stage		€ 5.510,00	€ 1.000,00
Stichting Sociaal Kontakt Wassenaar (SKW)	Nabetaling n.a.v. bezwaar jaarlijkse subsidie 2016		€ 1.260,00	€ 507,00
International Chamber Music festival	Educatief project op het Rijnlands Lyceum		€ 2.500,00	€ 2.500,00
JAAR: 2016			€ 51.270,00	€ 38.607,00

**Bijlage 8: Wet normering topinkomens
Bezoldiging (leidinggevende) topfunctionarissen**

Functiegegevens	Griffier	Gemeentesecretaris
Aanvang# en einde functievervulling in 2016	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,0
Gewezen topfunctionaris?	nee	nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	ja	ja
Individueel WNT-maximum	€ 179.000	€ 179.000
Beloning	€ 80.487	0
Belastbare onkostenvergoedingen	€ 127	0
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 10.690	0
<i>Subtotaal</i>	€ 91.304	0
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-	-
Totaal bezoldiging	€ 91.304	
Verplichte motivering indien overschrijding	nvt	nvt
Gegevens 2015		0
Aanvang en einde functievervulling in 2015	1/1 - 31/12	1/11 - 31/12
Omvang dienstverband 2015 (in fte)	1,0	1,0
Beloning	€ 78.508	
Belastbare onkostenvergoedingen	€ 106	
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 11.101	
Totaal bezoldiging 2015	€ 89.715	

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen functionarissen die in 2016 een bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum hebben ontvangen, of waardoor in eerdere jaren een vermelding op grond van de WOPT of de WNT heeft plaatsgevonden of had moeten plaatsvinden. Er zijn in 2016 geen ontslaguitkeringen aan overige functionarissen betaald die op grond van de WNT dienen te worden gerapporteerd.

Resultaatvergelijk

Programma's bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)		Begroting primaair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting actueel / rekening)
P1 Goed bestuur en goede dienstverlening					
Algemeen bestuur	Baten	0	0	0	0
	Lasten	-771	-771	-712	59
	Saldo	-771	-771	-712	59
P1 Goed bestuur en goede dienstverlening					
Dagelijks bestuur	Baten	47	47	35	-12
	Lasten	-5.256	-5.581	-5.467	113
	Saldo	-5.210	-5.534	-5.433	101
P1 Goed bestuur en goede dienstverlening					
Samenwerking	Baten	0	0	0	0
	Lasten	-841	-1.405	-1.435	-30
	Saldo	-841	-1.405	-1.435	-30
P1 Goed bestuur en goede dienstverlening					
Publiekszaken	Baten	631	621	665	44
	Lasten	-2.015	-2.065	-2.031	34
	Saldo	-1.383	-1.443	-1.366	77
P2 Meedoen in Wassenaar					
Participatie en inkomen	Baten	4.648	4.995	5.341	346
	Lasten	-8.195	-8.979	-9.514	-535
	Saldo	-3.547	-3.984	-4.173	-189
P2 Meedoen in Wassenaar					
Maatschappelijke ondersteuning	Baten	987	937	630	-307
	Lasten	-8.201	-7.556	-5.724	1.832
	Saldo	-7.214	-6.620	-5.094	1.525
P2 Meedoen in Wassenaar					
Jeugd	Baten	120	93	35	-58
	Lasten	-4.516	-4.844	-5.090	-246
	Saldo	-4.396	-4.751	-5.055	-303
P2 Meedoen in Wassenaar					
Kunst en cultuur	Baten	199	199	267	68
	Lasten	-1.322	-1.338	-1.446	-108
	Saldo	-1.124	-1.139	-1.179	-40
P2 Meedoen in Wassenaar					
Onderwijs en kinderopvang	Baten	102	75	272	197
	Lasten	-3.139	-3.694	-4.019	-325
	Saldo	-3.037	-3.619	-3.747	-128
P2 Meedoen in Wassenaar					
Sport	Baten	169	169	174	6
	Lasten	-1.647	-1.809	-1.692	117
	Saldo	-1.478	-1.640	-1.518	123
P3 Wassenaar ontwikkelt					
Economie en bedrijvigheid	Baten	43	72	65	-7
	Lasten	-302	-360	-324	36
	Saldo	-259	-288	-260	28
P3 Wassenaar ontwikkelt					
Ruimtelijke ontwikkeling	Baten	0	0	1	1
	Lasten	-1.252	-1.655	-1.335	320
	Saldo	-1.252	-1.656	-1.334	321
P3 Wassenaar ontwikkelt					
Natuur en lands,milieu,cult.erfg,recreat	Baten	126	270	190	-80
	Lasten	-1.565	-2.199	-1.604	594
	Saldo	-1.439	-1.929	-1.415	514

P3 Wasseenaar ontwikkelt					
Verkeer	Baten	166	257	284	27
	Lasten	-1.292	-3.974	-2.930	1.043
	Saldo	-1.125	-3.716	-2.646	1.070
P3 Wasseenaar ontwikkelt					
Wonen	Baten	27	16	11	-5
	Lasten	-154	-169	-168	1
	Saldo	-127	-153	-157	-4
P4 Wasseenaar leefbaar					
Vergunningverlening, toezicht en handhav	Baten	1.010	1.010	1.278	267
	Lasten	-2.107	-2.137	-2.093	44
	Saldo	-1.097	-1.127	-816	312
P4 Wasseenaar leefbaar					
Veiligheid	Baten	0	0	12	12
	Lasten	-2.455	-2.425	-2.385	39
	Saldo	-2.455	-2.425	-2.374	51
P4 Wasseenaar leefbaar					
Openbare ruimte	Baten	180	438	360	-78
	Lasten	-5.560	-13.024	-9.927	3.097
	Saldo	-5.380	-12.586	-9.566	3.019
P4 Wasseenaar leefbaar					
Afvalinzameling en verwerking en riolering	Baten	7.589	7.589	7.602	13
	Lasten	-6.145	-6.135	-6.307	-172
	Saldo	1.444	1.454	1.295	-159
P4 Wasseenaar leefbaar					
Gebouwen en opstallen	Baten	667	667	766	99
	Lasten	-372	-372	-176	196
	Saldo	295	295	589	295
P5 Financiering en algemene middelen					
Gemeentelijke belastingen	Baten	12.068	12.068	12.079	11
	Lasten	-957	-848	-883	-35
	Saldo	11.111	11.220	11.195	-25
P5 Financiering en algemene middelen					
Algemene uitkering	Baten	24.408	24.894	25.252	358
	Lasten	0	0	0	0
	Saldo	24.408	24.894	25.252	358
P5 Financiering en algemene middelen					
Treasury, saldi en deelnemingen	Baten	2.774	2.726	2.695	-31
	Lasten	161	455	216	-239
	Saldo	2.935	3.181	2.910	-270
Totaal baten		55.961	57.143	58.014	871
Totaal lasten		-57.903	-70.884	-65.049	5.835
Totaal saldo van baten en lasten		-1.942	-13.741	-7.035	6.706

Reserves bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)		Begroting primair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting actueel / rekening)
P1 Goed bestuur en goede dienstverlening					
Dagelijks bestuur	Baten	0	51	24	-27
	Lasten	0	0	0	0
	Saldo	0	51	24	-27
P2 Meedoen in Wassenaar					
Participatie en inkomen	Baten	20	105	54	-51
	Lasten	0	0	0	0
	Saldo	20	105	54	-51
P2 Meedoen in Wassenaar					
Maatschappelijke ondersteuning	Baten	297	580	535	-45
	Lasten	0	0	0	0
	Saldo	297	580	535	-45
P2 Meedoen in Wassenaar					
Jeugd	Baten	0	0	0	0
	Lasten	0	0	0	0
	Saldo	0	0	0	0
P2 Meedoen in Wassenaar					
Kunst en cultuur	Baten	0	18	18	0
	Lasten	0	0	0	0
	Saldo	0	18	18	0
P2 Meedoen in Wassenaar					
Onderwijs en kinderopvang	Baten	50	442	406	-36
	Lasten	0	0	0	0
	Saldo	50	442	406	-36
P2 Meedoen in Wassenaar					
Sport	Baten	699	869	794	-75
	Lasten	0	0	0	0
	Saldo	699	869	794	-75
P3 Wassenaar ontwikkelt					
Economie en bedrijvigheid	Baten	0	0	0	0
	Lasten	0	0	0	0
	Saldo	0	0	0	0
P3 Wassenaar ontwikkelt					
Ruimtelijke ontwikkeling	Baten	0	404	62	-342
	Lasten	0	0	0	0
	Saldo	0	404	62	-342
P3 Wassenaar ontwikkelt					
Natuur en lands,milieu,cult.erfg,recreat	Baten	0	462	36	-426
	Lasten	0	0	0	0
	Saldo	0	462	36	-426
P3 Wassenaar ontwikkelt					
Verkeer	Baten	68	2.490	1.649	-842
	Lasten	0	0	0	0
	Saldo	68	2.490	1.649	-842
P3 Wassenaar ontwikkelt					
Wonen	Baten	0	15	15	0
	Lasten	0	0	0	0
	Saldo	0	15	15	0
P4 Wassenaar leefbaar					
Vergunningverlening, toezicht en handhaving	Baten	272	302	20	-282
	Lasten	0	0	0	0
	Saldo	272	302	20	-282

P4 Wassenaar leefbaar					
Veiligheid	Baten	0	0	0	0
	Lasten	0	0	0	0
	Saldo	0	0	0	0
P4 Wassenaar leefbaar					
Openbare ruimte	Baten	680	7.939	4.752	-3.188
	Lasten	0	-204	0	204
	Saldo	680	7.735	4.752	-2.983
P4 Wassenaar leefbaar					
Afvalinzameling en verwerking en riolering	Baten	0	0	0	0
	Lasten	0	0	0	0
	Saldo	0	0	0	0
P4 Wassenaar leefbaar					
Gebouwen en opstallen	Baten	0	0	0	0
	Lasten	0	0	0	0
	Saldo	0	0	0	0
P5 Financiering en algemene middelen					
Treasury,aldi en deelnemingen	Baten	0	3.168	3.168	0
	Lasten	0	-3.168	-3.168	0
	Saldo	0	0	0	0
Totaal baten		2.086	16.845	11.532	-5.313
Totaal lasten		0	-3.372	-3.168	204
Totaal saldo van baten en lasten		2.086	13.473	8.364	-5.109

Totaal resultaat bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)		Begroting primair 2016	Begroting actueel 2016	Rekening 2016	Vershil (begroting actueel / rekening)
P1 Goed bestuur en goede dienstverlening					
Algemeen bestuur	Baten	0	0	0	0
	Lasten	-771	-771	-712	59
	Saldo	-771	-771	-712	59
P1 Goed bestuur en goede dienstverlening					
Dagelijks bestuur	Baten	47	98	58	-39
	Lasten	-5.256	-5.581	-5.467	113
	Saldo	-5.210	-5.483	-5.409	74
P1 Goed bestuur en goede dienstverlening					
Samenwerking	Baten	0	0	0	0
	Lasten	-841	-1.405	-1.435	-30
	Saldo	-841	-1.405	-1.435	-30
P1 Goed bestuur en goede dienstverlening					
Publiekszaken	Baten	631	621	665	44
	Lasten	-2.015	-2.065	-2.031	34
	Saldo	-1.383	-1.443	-1.366	77
P2 Meedoen in Wassenaar					
Participatie en inkomen	Baten	4.668	5.100	5.396	295
	Lasten	-8.195	-8.979	-9.514	-535
	Saldo	-3.527	-3.879	-4.118	-240
P2 Meedoen in Wassenaar					
Maatschappelijke ondersteuning	Baten	1.284	1.517	1.165	-352
	Lasten	-8.201	-7.556	-5.724	1.832
	Saldo	-6.917	-6.040	-4.560	1.480
P2 Meedoen in Wassenaar					
Jeugd	Baten	120	93	35	-58
	Lasten	-4.516	-4.844	-5.090	-246
	Saldo	-4.396	-4.751	-5.055	-303

P2 Meedoen in Wassenaar					
Kunst en cultuur	Baten	199	217	284	68
	Lasten	-1.322	-1.338	-1.446	-108
	Saldo	-1.124	-1.122	-1.161	-40
P2 Meedoen in Wassenaar					
Onderwijs en kinderopvang	Baten	152	518	678	161
	Lasten	-3.139	-3.694	-4.019	-325
	Saldo	-2.987	-3.176	-3.341	-165
P2 Meedoen in Wassenaar					
Sport	Baten	868	1.038	968	-69
	Lasten	-1.647	-1.809	-1.692	117
	Saldo	-779	-771	-724	47
P3 Wassenaar ontwikkelt					
Economie en bedrijvigheid	Baten	43	72	65	-7
	Lasten	-302	-360	-324	36
	Saldo	-259	-288	-260	28
P3 Wassenaar ontwikkelt					
Ruimtelijke ontwikkeling	Baten	0	404	63	-341
	Lasten	-1.252	-1.655	-1.335	320
	Saldo	-1.252	-1.252	-1.272	-21
P3 Wassenaar ontwikkelt					
Natuur en lands,milieu,cult.erfg,recreat	Baten	126	731	225	-506
	Lasten	-1.565	-2.199	-1.604	594
	Saldo	-1.439	-1.467	-1.379	88
P3 Wassenaar ontwikkelt					
Verkeer	Baten	235	2.748	1.933	-815
	Lasten	-1.292	-3.974	-2.930	1.043
	Saldo	-1.057	-1.226	-997	229
P3 Wassenaar ontwikkelt					
Wonen	Baten	27	31	26	-5
	Lasten	-154	-169	-168	1
	Saldo	-127	-138	-142	-4
P4 Wassenaar leefbaar					
Vergunningverlening,toezicht en handhav	Baten	1.282	1.312	1.297	-14
	Lasten	-2.107	-2.137	-2.093	44
	Saldo	-826	-826	-796	30
P4 Wassenaar leefbaar					
Veiligheid	Baten	0	0	12	12
	Lasten	-2.455	-2.425	-2.385	39
	Saldo	-2.455	-2.425	-2.374	51
P4 Wassenaar leefbaar					
Openbare ruimte	Baten	860	8.377	5.112	-3.265
	Lasten	-5.560	-13.228	-9.927	3.302
	Saldo	-4.700	-4.851	-4.815	36
P4 Wassenaar leefbaar					
Afvalinzameling en verwerking en riolering	Baten	7.589	7.589	7.602	13
	Lasten	-6.145	-6.135	-6.307	-172
	Saldo	1.444	1.454	1.295	-159
P4 Wassenaar leefbaar					
Gebouwen en opstallen	Baten	667	667	766	99
	Lasten	-372	-372	-176	196
	Saldo	295	295	589	295
P5 Financiering en algemene middelen					
Gemeentelijke belastingen	Baten	12.068	12.068	12.079	11
	Lasten	-957	-848	-883	-35
	Saldo	11.111	11.220	11.195	-25

P5 Financiering en algemene middelen					
Algemene uitkering	Baten	24.408	24.894	25.252	358
	Lasten	0	0	0	0
	Saldo	24.408	24.894	25.252	358
P5 Financiering en algemene middelen					
Treasury, saldi en deelnemingen	Baten	2.774	5.893	5.862	-31
	Lasten	161	-2.713	-2.952	-239
	Saldo	2.935	3.181	2.910	-270
Totaal baten		58.047	73.988	69.545	-4.443
Totaal lasten		-57.903	-74.256	-68.217	6.039
Totaal saldo van baten en lasten		144	-268	1.328	1.596